

Socialistična stranka Slovenije, območni odbor Novo mesto

Trije tovari čaja

Ne ve se, s čim bo ameriški državni tajnik James Baker stopil v ameriško zgodovino in ali se bo to sploh zgodilo, slovenske se je dotaknil, ko je v Beogradu urbi et orbi oznanil, da Združene države Amerike niso naklonjene slovenski odcepitvi oziroma razdružitvi in da Slovenije ne bodo mednarodno in diplomatsko priznale.

In ko smo že pri zgodovini, pogledajmo malo ameriško. Meščani Bostona so leta 1773 v znak protesta proti angleškemu davkom vrgli v morje tri ladijske tovore čaja. Leta dni kasneje so se v Philadelphiji sestali predstavniki trinajstih angleških kolonij v Ameriki in sklenili, da se bodo skupno uprli nadvladi britanske krone, ki je z najrazličnejšimi taksemi, davščinami ter omejitvami v trgovanju in preseljevanju zavirala napredek cvetočih kolonij, ki so tudi zaradi tega teško prenašale, da jim vse zakone piše londonski parlament. S spopadi med angleškimi vojniki in ameriškimi kolonisti pri Lexingtonu in Concordu se leta 1775 začne osvobodilna vojna ame-

riških kolonij. Znamenitega in revolucionarnega leta 1776 so čez lužo sprejeli Deklaracijo o neodvisnosti, George Washington je bil izbran za vrhovnega poveljnika vojske. Američani so Angleže odločno joče potolkli najprej pri Saratogi, nato pa še pri Yorktownu. Po osmih letih spopadov so leta 1783 sklenili mir v Versaillesu, kar med drugim pomeni, da se je Evropa še kako mešala v ameriške zadeve. Trinajst angleških kolonij v Ameriki je dobilo neodvisnost, vendar je bila konfederacija tako šibka tvorba, da je Washington rekel, da so države združene s »speščeno vrvoj«. Tudi to so hitro uredili, ustavotvorni konvent je v štirih mesecih napisal ustavo ZDA, na njenih temeljih so leta 1789 George Washington izbrali za prvega predsednika ZDA.

Pred tremi leti so v mestu, ki ima ime po Washingtonu, praznovali 200-letnico ZDA in njihovega vzpona do prve med svetovnimi vojskami. Toda leta 1789 je na ozemlju tedanjih ZDA živelo le 4 milijone duš, od tega 800.000 črnih. Ameri-

čani so se pohlevno ukvarjali s poljedelstvom, samo 5 odstotkov jih je živelo v mestih, samo šest mest je imelo več kot 8.000 prebivalcev. In če je ameriški »ne« britanskemu imperiju (v bistvu je šlo za državni prevrat, za odcepitve dela države, ki so jo poseljevali večinoma Angleži, od Anglije) poleg nasprotovanja žel tudi odobravanje, so se vsi po vrsti čudili ustavi. Da je na tem svetu mogoča država, ki je republika (ne mestna) in ne monarhija, je bil svojevrsten čudež.

Teh je bilo potem še veliko, kakor je bilo kar precej tudi zadev, ki ameriškim »črtam in zvezdam« niso bile v čast. Ena od njih je tradicionalna ameriška navezanost na colt »mirotvorec« in vlogo svetovnega šerifa. Kako hitro in učinkovito so staro dobro Evropo prisilili, da se je poslušno obrnila proti samostojni Sloveniji.

Se Slovenci lahko kljub temu kaj naučimo od Američanov? Gotovo. Slovenija ne bo sicer nikoli država kot so ZDA, toda nekoč moraš vreti v morje svoje tri ladijske tovore čaja in se potem 10 let bojevati in truditi za mednarodno priznanje državnosti iz Versailles. Še posebej, ker nisi zavezovalc na tuji, recimo indijanski zemlji. Deset let? Ne, danes teče čas hitreje.

MARJAN BAUER, Delo

Minister Rejc obljubil pomoč

Republiški sekretar za industrijo in gradbeništvo na pogovoru v Krškem — Krška industrijska proizvodnja se zmanjšuje — Na čem naj temelji razvoj?

KRŠKO — Krški gospodarstveniki, ki so skupaj z občinskim vodstvom prišli 18. junija zvečer v Delavski dom na pogovor s slovenskima ministroma, niso dočakali Dušana Šešoka, republiškega sekretarja za finance. Prispele je samo Izidor Rejc, ki je pred pogovorom obiskal tudi nekatera krška podjetja.

Rejc je vsebinsko uvodnih nastopov zbranih poslovnih predstavnikov dojemalju letošnjih in posebej junjskih gospodarskih in tudi političnih razmer v Sloveniji, ki se uradno odceplja. Menih je, da pomeni 26. junij prelomnico. Išče opore in argumentov za svoj opti-

mizem, ki ga je izražal mladane ves čas pogovora z negotovost pahnjenimi direktorji, pa je zatrjeval, da je njegovo ministrstvo kos razmeram. Z drugimi besedami je ponovil nekatere vladne napovedi, da bodo sporazumi Slovenije z nekaterimi drugimi deli Jugoslavije, npr. s Hrvaško, v dobrih meri omogočili normalne finančne tokove na tleh jugoslovanske skupnosti tudi po razglasitvi slovenske samostojnosti.

Udeleženci so Izidorju Rejcu obirno poročali o svojih opažanjih in skrbih s področja gospodarstva. »Gradbeništvo je odmrznjeno na rob.« Industrijska proizvodnja se je »neverjetno zmanjšala«. Čez 60 odst. zaposlenih dela v »izgubaših«. Spričo zastaja v proizvodnji manjka denarja in po slabi akumulaciji je nemogoče pričakovati vlaganja v industrijski in družbeni razvoj. Mnoge tovarne ne vedo, kam bodo prodajale,

kajti tujih partnerjev ne bodo mogle najti čez noč, čeprav bi jugoslovanski trg razpadel. Mnogi so pri tem pristali na odrešilno moč trga. Pri tem jih je podprl Rejc, ki je dejal, da bodimo še malo strpni, da bomo videli, kdo v gospodarstvu kaj velja. Toda gostitelji so se vseeno obrnili vase in na ministra. Kje je mesto krške občine v prihodnje in kako zaustaviti sedanje krško gospo-

• Glede možnih državnih pomoči podjetjem je povedal Ivan Diaci, namestnik industrijskega ministra, da ima vlada v ta namen pripravljen denar. Med drugim bo šel za poravnavo dolgov proizvajalcem za Irak, za kritje stroškov po ukinitvi dela vojaške industrije in za sanacijo nekaterih večjih sistemov. Nastal je vtis, da Krčani Rejcu niso verjeli, da bo v omejenem oziru vse v redu.

darsko drsenje navzdol? Do neke mere si vsaka firma že lahko sama pomaga, a v okviru razvojnih faktorjev Slovenije. Kakšna pa je slovenska razvojna strategija, so spraševali.

M. LUZAR

- Komunistem je bil dejansko sprebrnjen klerikalizem. (Zakelj)
- Največ zakonov imajo v najbolj pokvarjeni državi. (Tacić)

NI RAZLOGOV ZA STRAH — Tako so vodstvom osmih obkolpskih občin tostran in onstran meje pretekli petek v Vinici zatrdili iz slovenske in hrvaške vlade. Po osamosvojitvi obeh republik naj bi življenje ljudi ob meji potekalo kot doslej. Na fotografiji z leve proti desni: podpredsednik slovenske vlade dr. Andrej Ocvirk, predsednik črnoljske skupščine občine in gostitelj posveta Martin Janžekovič ter hrvaški minister za notranje zadeve Josip Boljkovac. (Foto: M. B.-J.)

Obletnica sprave svečanosti

7. julija bo ob 11. uri pod Krenom v Rogu maša in kulturna prireditev — Peli bodo Šentjernežani

KOČEVJE — 18. junija je bil v Kočevju sestanek pripravljalnega odbora za svečanost ob obletnici sprave svečanosti v Rogu. Vodil ga je dr. Janez Gril (urednik Družine), na njem so sodelovali razen članov odbora še predstavniki organov za notranje zadeve, gasilstva, zdravstva pa tudi nekateri republiški funkcionarji.

Na sestanku so se dogovarjali, kako zagotoviti varnost in prijetno počutje vseh, ki se bodo udeležili letošnje svečanosti pri grobišču pod Krenom, kjer je bila lanska sprava svečanost. Lani je bila to cerkvena državna svečanost, letos pa bo cerkveno-kulturna.

Pravniški zbor v Beli krajini

Društvo pravnikov Novo mesto imelo zadnji dve leti enajst predavanj

NOVO MESTO — Društvo pravnikov iz Novega mesta se je odločilo, da bo volilni občni zbor izvedel med izletom po Beli krajini, in sicer jutri, 28. junija, popoldne v Bistrici pri Črnomlju. Onkraj Gorjancev se bodo odpravili z avtobusom. Že v Novem mestu bodo k njim prisledli pravniki iz Trebnjega, v Črnomlju pa še belokranjski pravniki. Na občnem zboru bodo pregledali delo v zadnjih dveh letih, sprejeli programske smernice za naprej in izvolili organe, ki bodo skrbeli za izvajanje nalog.

V minulih dveh letih se je društvo, ki ga je vodil Bojan Avbar, posvečalo predvsem izobraževanju pravnikov. Organiziralo je enajst predavanj o aktualnih vprašanjih z najrazličnejših področij, zanimivih za stroko, še posebej pa o novostih na področju zakonodaje in pravnih postopkov. Tako so imeli v gosteh kot predavatelje prof. dr. Jožeta Mencingerja s Pravne fakultete v Ljubljani, sodnika Vrhovnega sodišča dr. Borisa Strohsacka, prof. dr. Stojana Pertnarja s pravne fakultete, z iste fakultete tudi prof. dr. Bojana Zabela, prof. dr. Matjaža M. Zupanciča in dr. Dragico Wedam — Lukić, finančnega ministra dr. Marka Kranjca in druge.

Samostojna SLOVENIJA 1991

Kolpa bo še...

(Nadaljevanje s 1. str.)

cev prihaja vsak dan v Slovenijo še za razred učencev, zato so predstavniki poudarili, da sicer so za suvereni državi, a za normalno življenje ljudi ob Kolpi in njihovo dobro sodelovanje, kakršno je bilo doslej. Ozeljsko občino veže na Slovenijo poleg Kolpe tudi meja po kopnem na Žumberku. Žumberčani so vezani na slovenske ceste, če hočejo priti v dolino, poleg tega pa je več kot tisoč Ozeljčanov zaposlenih v metliški, črnoljski ali novomeški občini. Na Žumberku imajo telefon iz metliške občine, Metličani pa z Žumberaka dobivajo pitno vodo. V Ozelju pa so še posebej zainteresirani za zaščito Kolpe. Torej naj bi Kolpa kot meja med dvema suverenima državama dobila poseben status, je bilo slišati iz Vrbovskega, da bo ostala takšna kot doslej, torej združevalna, in ne razdiralna.

Hrvaški minister za notranje zadeve Josip Boljkovac je poudaril, da sta Slovenija in Hrvaška že bili državi v veliko težjih časih, med vojno in sedaj le nadaljujejo prekinjeno kontinuiteto. Vse, kar se bo v prihodnje dogajalo ob meji, mora koristiti obema stranema. Zavezovali naj bi ju le čisti račun, brez ovir pri pretoku ljudi, blaga in kapitala. Boljkovac je prepričan, da tu problemov ne bo.

M. BEZEK-JAKŠE

Naša anketa

Kdaj prava samostojnost?

Včeraj je bila razglašena osamosvojitve nove slovenske države. Dogodek za radost in za solze. Lepo je, da so si Slovenci končno izborili svojo državo, žalostno pa, da nas, samostojne, čakajo še hudičevo težki časi, četudi bo tujina manj neprizanesljiva, kot nakazuje in četudi ostala Jugoslavija ne bo zaradi slovenske osamosvojitve reagirala skrajno sovražno. Preveč zadev je namreč še in to predvsem gospodarskih (denar, zunanja trgovina, tržišče itd.), ki so na začetku slovenske samostojne poti neurejene in za katere žal ni ravno videti, da bi jih oblast znala urediti. V marsikateri zadevi lahko da bomo startali celo manj kot od nič. V pol leta, kolikor je imela oblast in politika po plebiscitu časa, da pripravi vse potrebno za stvar, za katero so v bistvu potrebna leta, je bila Slovenija sicer deležna vse mogočih notranjih in zunanjih bolj ali manj očitnih pritiskov, ki naj bi vplivali na spremembo slovenske osamosvojitvene oz. od Jugoslavije razdružitvene odločitve. A vtis stoletne zatiranosti, neenakopravnosti, izkoriščenosti, različnosti z drugimi jugoslovanskimi narodi, ki le razdružuje, je bil premočan. V imenu ljudstva je vladajoča koalicija celo vzneseno razglašala, da bi bili za samostojnost pripravljeni jesti tudi travo. Vsako opozarjanje, da je treba izračunati, kaj s takim dejanjem pridobimo, kaj pa izgubimo, je bilo in je še očejevano skoraj kot narodno izdajstvo. Le upamo lahko, da oblast stvari v državi, ki prislovitveno slovi po pridnih ljudeh, ne bo pripeljana do trave.

FRANC SMOLIČ, upokojenec iz Novega mesta: »Tako, kot se dogodka veselimo, me je strah zapletov v zvezi z njim. Vse je v rokah politikov in oblasti in pričakujem, da se bodo v Beogradu pametno dogovorili, da iz Jugoslavije ne bomo odšli goli in bosi. Včerajšnji datum osamosvojitve je bil gotovo preuranjen, saj smo premalo pripravljene na vse, kar nas čaka. Izrabljena bo vsaka naša napaka, trpel pa bo slovenski narod. Življenjska raven bo padla, pritiski bodo z vseh strani. Upajmo, da bo le prišla pomoč iz tujine in nas rešila.«

ANICA MARN, prodajalka v industrijski prodajalni Dane na Mirni: »Ves ta prepir okoli slovenskega denarja in zastave z zvezdo ali brez nje je le znamenje več, da s pravo samostojnostjo zaenkrat še ne bo nič. Samostojni in neodvisni bomo bolj na papirju kot zares vse dotlej, dokler ne bo naše gospodarstvo spet na konju. Vse pa kaže, da to še ne bo tako kmalu, torej tudi ne smemo preveč pričakovati od razglasitve samostojne države.«

BORKO KARLOVŠEK, kmet s Kompolja: »Šele tedaj, ko bomo gospodarsko močni, bomo v resnici samostojni. Mislim tudi, da bi bilo dobro, če bi nam uspelo doseči, da bi J(L)A takoj zapustila našo državo. Vojska je pač zelo draga reč, to seveda velja tudi za našo teritorialno obrambo. Še te preveč! Obležje nove države je vsekar tudi njen denar, zatem simboli od zastave naprej, vendar se mi zdi, da to za samostojno Slovenijo le niso najpomembnejše stvari.«

MILAN ŽALNIK, upokojenec iz Brežic: »Slovenci smo miroljubni, zato naj dajo samostojni Sloveniji kruh, ne pa vojsko. Pred osamosvojitvijo bi Slovenija morala imeti denar, zanj je potrebna tudi meja, ampak bolj formalna. Nujna sta zastava in grb. Pokojnine bi morale biti večje. Delavci pa bi morali imeti delo, da ne bodo uličarji. Brez vsega tega ne gre, to je pogoj, ampak osamosvojitvi se morali takoj.«

MARIJA ŠKOF, poslovodkinja v metliški trgovini Gala: »Sedaj živimo v veliki negotovosti in mnogi, tudi jaz, se sprašujemo, kaj bo iz vsega tega še nastalo. Najbrž so prav neznanke, povezane z osamosvojitvijo, tudi krive, da se ljudje marsičesa bojijo. Ne vem pa, kaj bi bilo tisto pravo, kar nas bi zares pripeljalo v popolno suverenost. Mene kot trgovko pa zanima tudi, ali in na kakšen način bomo lahko še dobivali blago s Hrvaške.«

MARJAN CINDRIČ, tehnični vodja v črnoljskem podjetju Obrt: »Za osamosvojitve je potrebnih veliko stvari, od trdnega gospodarstva, lastne valute, vojske, rešenega problema z mejami, od priznanja drugih držav in še kaj. Res pa je, da se vse to ne bo uredilo čez noč, še najmanj pa 26. junija. Veliko lažja je osamosvojitve na papirju, precej težje pa v življenju. Lahko bomo srečni, če bo šlo vse po mirni poti, in če bomo osamosvojeni do konca leta.«

ROBI JORDAN, ključavničar iz Kostanjevice: »Bojim se, da po osamosvojitvi ne bomo več mogli taboriti v Sošicah, če bo meja med Slovenijo in Hrvaško. Meje boljše da ni. Pomembno je, da bomo imeli od česa živeti. Država seveda potrebuje tudi simbole, se pravi grb, zastavo. Potrebujejo denar, ki pa mora imeti trdno podlago. Samostojna država mora imeti vojsko, a nikar ne preveč pretiravati s tem. Gospodarstvo je preveč urejeno, pa zaposlitev mora biti. Vprašanje je, če ima Slovenija za vse to denar.«

VESNA POŠTRAK, vodja knjižnice v Ribnici: »Slovenija se bo dejansko osamosvojila, če bomo gospodarsko uspešni in če bomo hkrati sprejeli vse ukrepe, da bomo o ustvarjenem dohodku odločali sami, ne pa drugi v našem imenu. Od gospodarske uspešnosti pa je odvisno vse ostalo, tudi potrebno pri osamosvojitvi, ne nazadnje je to povezano z izobraževanjem in kulturo. Upam, da bomo samostojni, a da hkrati ne bomo pretrgali stikov znotraj Jugoslavije in s svetom.«

POLDE LAVRIČ, zastopnik Zavarovalnice Tilia v Kočevju: »Slovenija bo lahko samostojna le, če bo imela močno gospodarstvo. Za doseg tega cilja pa je potrebno več in boljšega dela povsod, ne le v gospodarstvu. Samo politiziranje nas ne bo popeljalo naprej. Nekateri ljudje namreč zaslužijo komaj še za kruh. Poslavljanje in zaplavljanje torej nima nobenega smisla.«

Odpravljanje »privilegijev« udeležencev NOB

V Evropi ni zgleda

LJUBLJANA — Slovenija zaradi hude denarne suše v republiškem proračunu zateguje državljane, ki so bili v vojni in po vojni v tujini, če je le mogoče. Mogoče pa naj bi jih, — tako vsaj so sodili poslanci Demosa skupščine občine Ljubljana-Vič-Rudnik — tudi udeleženci NOB. Predlagali so namreč spremembo oz. odpravo vseh veljavnih predpisov o varstvu borcev, vojaških invalidov, družinskih članov padlih in umrlih borcev ter financiranja borcevskih organizacij, češ da gre za privilegije, ki da je z njimi borce oskrbel »boljševistični režim«.

Ali gre res za privilegije? Kaj pravijo o tem borci?

ZZB NOV Slovenije vztraja v prepričanju, da pri udeležencih NOV, civilnih invalidih vojne, vojaških civilnih invalidih in žrtvah nacističnega nasilja ne moremo govoriti o privilegijih. V bistvu gre le za pravice iz nepredvidenih rizikov, ki jih terjata patriotska nacionalna in državljanska obveznost, ter za usklajevanje in uresničitev socialne politike, sprejete v skladu z veljavnimi mednarodnimi akti o socialnih pravicah posameznikov in vojnih veteranih. Pri uveljavljanju teh pravic

gre torej za uporabo meril, ki so v veljavi tudi v drugih evropskih državah.

Med predlogi za okrnitev zakonodajnega varstva borcev sodi tudi predvideno zmanjšanje pravic do ortopedskih in drugih pripomočkov. Ta ukrep neposredno materialno prizadeva invalide, zato ni utemeljen ne s finančnega, še manj pa s strokovno humanega vidika. Vojaški vojni invalidi in civilni invalidi vojne imajo pravico do ortopedskih pripomočkov zagotovljeno že z zvezno zakonodajo. Republika Slovenija, ki je s podpisom medrepubliškega sporazuma prevzela določene obveznosti, da bi jih uredila v podzakonskih aktih, ki jih brez utemeljenih razlogov zdaj ne smela ukinjati v škodo svojih državljanov. V skupščinskem zraku tako še vedno visi tudi predlog za ukinitve specialistično-hospitalnega oddelka »Emona« v Bolnici dr. Petra Držaja. Za ukinjenje omenjenega oddelka iz predloga niso razvidni strokovni argumenti.

Govornice o poskusih krnitve pravic borcev v Sloveniji so prišla na ušesa tudi Simonu Wiesenthalu, ki je o vsem tem kar naravnost pobaral slovensko vlado. Zanimalo ga je, ali res pripravlja spremembo predpisov, ki bi odpravili vse olajšave in ugodnosti za nekdanje borce... In še, da tega ne more verjeti, saj bi Slovenija s tem postala izjema v primerjavi z drugimi deželami, ki nekdanjim borcem za svobodo svoje domovine zagotavljajo materialno odškodnino.

Naša vlada je v odgovoru Wiesenthalu v celoti zanikala vesti, da se pripravljata zakonodaja, ki bi oškodovala udeležence NOV, ki so na strani zavezniške koalicije sodelovali v boju proti nacifašizmu. Poudarila je še, da bo izvršni svet spoštoval ustavne in zakonske določbe o posebnem družbenem varstvu borcev, vojaških in civilnih invalidov ter drugih udeležencev vojne, hkrati pa dodala, vendar bo treba po osamosvojitvi države Slovenije ob pripravi nove zakonodaje proučiti vse pobude in predloge.

VINKO BLATNIK

Izjemna priložnost: pri gradnji novega hleva za krave molznice je mogoče dobiti po 7.500 din nevraciljivega denarja na stojišče, pri obnovi pa 2.250 din

Na tej strani smo že prejšnji teden na kratko pisali o širokih možnostih za dolgoročno kmetijska posojila in za pridobitev tako imenovanih nevraciljivih sredstev. Rok za prijavo zahtevkov, ki se nanašajo na zakon o spodbujanju razvoja demografsko ogroženih območij, je sorazmerno kratek, saj se bo iztekel s 7. julijem, postopek pa je sorazmerno zahteven. Da ne bi zaradi nevednosti naši kmetje ostali brez možne denarne pomoči, opozarjamo, da so vse podrobnosti v zvezi s tem objavljene v posebnih prilogah, ki sta izšli prejšnji teden v Kmečkem glasu in Slovenskih brazdah.

Vsega na tem mestu ni mogoče razložiti, zato si oglejmo le, kako bo z denarjem za gradnjo in obnovo hlevov, kar tudi naše kmete gotovo najbolj zanima.

Po zakonu o finančnih intervencijah v kmetijstvo, proizvodnjo in ponudbo hrane in s tem povezanimi republiškimi odloki so do denarja za novogradnjo in rekonstrukcijo hlevov upravičeni tisti, ki na ravnskem območju na novo gradijo ali preurejajo hlev z najmanj 25 in največ 50 stojišči za krave molznice (na ostalih območjih najmanj 10), hlev z najmanj 50 in največ 100 stojišči za pitanje (na ostalih območjih 20) ali kombiniran hlev z najmanj 20 (10) in največ 70 stojišči za veliko živino. Pogoj za pridobitev nevraciljivih sredstev je tudi ta, da ima kmetija dovolj zemlje za pridelavo osnovne krme in za neškodljivo porabo gnojevke.

Na »Grmu« še prosta učna mesta

Tudi dom učencev še ni zaseden

V srednji kmetijski šoli Grm v Novem mestu izobražujemo učence v treh programih, v vseh pa imamo za šolsko leto 1991/92 še prosta mesta. Prav tako je še nekaj prostih mest v domu učencev, ki je v okviru šole in v katerem lahko bivajo učenci iz oddaljenih krajev. V programu kmetijski delavec (nekdanji skrajšani program) se učenci izobražujejo dve leti. Program, v katerem je še 15 prostih mest, ponuja več praktičnih spretnosti in strokovnega znanja ter manj splošnega. Program kmetovalec traja tri leta, poudarek pa je na strokovnem znanju in praktičnem pouku. Učenci si bodo po lastni izbiri pridobili znanje iz gospodinskega ali kovinarskega programa (mekanik). V prvem polletju 1. letnika se lahko boljši učenci prepišejo iz tega programa v program kmetijski tehnik ali pa gredo po končanem šolanju v poseben diferencialni četrti letnik. Prostih je še 14 mest, medtem ko so v programu kmetijski tehnik na voljo še 4. V tem programu se bodo učenci izobraževali za delo (če bodo opravili zaključni izpit) ali za nadaljnji študij (s končano maturo). Zaradi zahtevnosti programa priporočamo vpis učencev vsaj z dobrim osnovnošolskim uspehom.

TONE HROVAT
Srednja kmetijska šola Grm

POLOŽNICE ZA KMETE ŠELE PRIHODNJE LETO

ČRNOMELJ — Tukajšnja Uprava za družbene prihodke obvešča davčne zavezance iz kmetijstva, da v letošnjem letu ne bo pošiljala položnic za plačilo akontacij za davek iz kmetijske dejavnosti, in sicer zaradi racionalizacije. Dogajalo se je namreč, da so bili pri nekaterih zavezancih zneski za plačilo nižji kot stroški izterjave. Obračun davka in položnice naj zavezanci iz kmetijstva, ki jih je v črnomeljski občini 4.300, pričakujejo v začetku prihodnjega leta, še sedaj pa lahko računajo na tovrstne izdatke, da ne bodo potem preveč presenečeni.

KMEČKI PRAZNIK V TRŽIŠČU

TRŽIŠČE — V nedeljo, 7. julija ob 14. uri vabita aktiv mladih zadržnikov iz Tržišča in sevnška kmečka zadruga na tradicionalni kmečki praznik v Tržišču. Ob že ustaljenem tekmovalju koscev in grabljev ter razstavi in prodaji kulinarčnih izdelkov aktivna kmečkih žena Tržišče, bodo na prireditvi tudi podelili priznanja kmečke zadruge najboljšim rejcem oz. pridelovalcem hrane v sevnški občini. Pripravili bodo tudi demonstracijo nekemičnega zatiranja plevela.

PREMALO DENARJA ZA VSE DEMOGRAFSKO OGROŽENE

ČRNOMELJ — Iz črnomeljske občine so vložili zahtevek za pridobitev sredstev za sofinanciranje gradnje objektov lokalne gospodarske infrastrukture na demografsko ogroženih območjih. Na seznamu so štiri naložbe v vodooskrbo ter šest za lokalne ceste. Vse te naložbe naj bi veljale skoraj 101 milijon dinarjev, od tega pa naj bi, kot so načrtovali v Črnomlju, dobili 47 odst. nevraciljivega denarja z naslova demografske ogroženosti. Vendar so jih na republiko opozorili, naj opredelijo prednostne naloge, ker za vse ne bo dovolj denarja. Za reševanje demografske ogroženosti naj bi v Črnomlju za vse programe, tudi za elektrifikacijske, PTT, kmečke, obrtniške in druge, dobili le 12 milijonov dinarjev. Tako so bili v Črnomlju primorani odločiti se, da bosta prednostna vodovoda Tribuče (povezava Črnomelj-Adlešiči) in Dečina-Radenci ter lokalna cesta Žuniči-Preloka.

Sejmišča

SEJMIŠČE V BREŽICAH — Na sobotnem sejmu so imeli naprodaj 275 do 3 mesece starih prašičev in 43 starejših. Prvi, ki so jih prodali 137, so veljali 45 din kilogram žive teže. Drugi, od katerih jih je menjalo lastnika 19, so bili po 30 do 35 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Kaj zdaj godi sadovnjaku

Čisto naravno in človeško je prizadevanje, da bi naredili s kar najmanj truda ali pridobili čimveč. Z obdelavo tal v vinogradu ali sadovnjaku je povezanega veliko težakega dela in razumljivo je, da so si ga mnogi že olajšali z zatravljanjem, ki se predvsem v vinogradih tudi na Dolenjskem vse bolj uveljavlja. Tokrat si oglejmo, kako bi si olajšali oskrbo tal v sadovnjaku.

Pri tem je treba najprej ločiti, ali gre za ljubiteljski ali pridobitni, plantažni sadovnjak. Pri prvem trud in strošek nista tako pomembna, zato lahko priporočamo obdelavo okrog dreves v obliki drevesnih kolobarjev. Vsa druga tla naj v naših humidnih razmerah, ko imamo v glavnem dovolj padavin, pokriva trava, ki jo redno kosimo in mulčimo. Mulčenje je nasploh zelo priporočljiv ukrep tudi v plantažnih nasadih, kjer pa nastanejo težave z vsiljivim plevelom okrog dreves, ki mu običajna kosilnica ni kos. V novejšem času so se pojavili nekateri posebni stroji, kot so krožni drobilnik, podrezalnik plevelov in krožni plug.

Kot že ime nakazuje, gre za košnjo ali obdelavo ob drevesnem deblu prirejene stroje, ki nadomestijo zamudno ročno delo in uporabo vse manj željenih herbicidov. Seveda tudi te naprave niso popolne in jih je težje uporabljati v času, ko se sadno drevje že obloži s plodovi in nižje ležeče veje sežejo skorajda do tal.

Plevel pod sadnim drevjem se lahko postavimo po robu tudi s pokrivanjem z različnimi organskimi snovmi, kot so listje, lubje, žaganje, slama ipd.

SČIM IN PROTI ČEMU ŠKROPITI — Strokovna služba Kmetijskega zavoda Ljubljana priporoča ta čas nadaljnje škropljenje proti škrlupu, za kar naj bi uporabljali le kontaktne fungicide, kot so kaptan, delan, dodine, etihane M-45 (v integralnem vrstilu le 3-krat). Če tako kaže ulov metulčkov jabolčnega zavijača, je treba škropiti tudi proti temu škodljivcu s pripravki, kot sta dimilin in nomolt. Če grozi ameriški kapar, pride v poštev sredstvo zolone, izjemoma pa tudi basudin, medtem ko se bolj strupenim sredstvom (ekalux, imidan, lebaycid) raje odpovemo. Učinkovito sredstvo proti listnim ušem je pirimor pa tudi zolone. Nikar ne škropite tam, kjer ni napadal!

To je priporočljivo le tedaj, če ni večje nevarnosti za invazijo voluharjev. Ti smrtni sovražniki sadjarjev se namreč idealno počutijo v taki zastirki, kot da je narejena nalašč zanje. V takem primeru bi bilo bolje uporabiti temno polietilensko folijo, ki zelo ugodno učinkuje na kakovost tal. Šele v skrajni sili si pomagata s herbicidi, pa še tedaj naj uporabijo tiste, ki jih dovoljuje integralno sadjarstvo (roundup, cidokor, herbator, fusilad).

Inž. M. L.

In kakšni so predvideni denarni zneski? Za gradnjo novega hleva za krave molznice je mogoče dobiti 7.500 din nevraciljivih sredstev na stojišče, za obnovo hleva pa 2.250 din na eno stojišče. Pri gradnji hleva za pitanje je mogoče dobiti 1.500 din za eno stojišče, če pa hlev lastnik le obnavlja, pa 500 din za

• **REGRES ZA OBNOVO ČREDE** — Po določilih republiških predpisov, ki smo jih natančneje navedli že prejšnji teden, je mogoče dobiti nadomestilo za pokrivanje razlike v ceni mleka in regres za zavarovanje plemenskih živali. Posebej je vredno opozoriti tudi na regres za obnovo črede plemenskih krav, kjer je predvideno 4.950 din regresa za žival, ki je primerna za tako reko. Zadostiti mora zahtevam glede hlevske knjige in kontrole mlečnosti.

eno stojišče. Ti zneski veljajo za nižnjska območja, medtem ko so na hribovskih še za petino večji. Za druge gospodarske objekte, kot so silosi, seniki, molžišča ipd., se da dobiti največ 20 odstotkov od proračunske vrednosti, vendar pod pogoji, ki jih določa republiški odlok.

M. L.

SPET PRIMERI BRUCELOZE

KOČEVJE, RIBNICA — V prvem krogu ugotavljanja boleznih ovac bruceleze so v občinah Kočevje in Ribnica odkrili 48 obolenih ovac in jih odstranili. V drugem krogu so odkrili še pet, največ, in sicer tri, v Gotenici, po eno pa v Knežji Lipi in Polomu. Bolezen se prenaša s okuženimi ovni, je poyedal veterinarski inšpektor Bogomir Stefančič. Ovne si rejci ovac često posojajo, ni pa nobene evidence, komu so bili posojeni, zato je velika možnost, da niso bile odkrite vse okužbe. Bolezen je trdovratna in se je bo težko rešiti. Zato pa prihodnje leto pripravljajo posebno akcijo, ki bo zajela vso Slovenijo in v kateri bodo pregledali vse ovce.

SREČANJE NA VINJEM VRHU

CERKLJE OB KRKI — Podružnica Društva vinogradnikov Dolenjske bo v nedeljo, 30. junija, ob 16. uri pri Alojzu Kodriču na Vinjem Vrh priredila letošnje družabno srečanje. Ob tej priložnosti bodo podelili diplome in priznanja za dosedanje delo. Vabljeni!

Ob nekem ogorčenem pismu

Spriznajmo se, dav tržnem gospodarstvu moralno ogorčenje zaradi cen ne velja dosti več kot nič

»Če bo šlo tako naprej, se bomo kmalu znašli tako kot Sovjetska zveza — brez hrane ali pa kot Slovenija — svet velikih gospodov in velikih rezev, kakor vam je pač prav. Prosim vas, da objavite te besede, naj ljudje vedo, kakšna je nova vlada in kje so vse tiste obljube...«, tako piše kmet v svojem pismu pod naslovom »Prevaran in ponižan« ter napoveduje, da bo zaradi vse slabše prodaje živine izpraznil hlev, ohranil pa eno samo kravo za potrebe svoje družine.

Ogorčen kmetov protest naj bo povod za to, da si pobliže ogledamo, kaj se ta čas dogaja na tržišču. Vse kaže, da se inflacijski vrtnec spet začneja. Kmetovi stroški se večajo hitreje kot odkupne cene živine in nič čudnega ni, če klavničarji že tarnajo, da je tržnih presežkov živine manj. Razumljivo, zato pa je gnev rejcev vse večji — in iz njihovega zornega kota tudi upravičeno.

Odkar imamo na voljo modelne kalkulacije stroškov, ki jih pripravlja Kmetijski inštitut Slovenije, ni treba več govoriti na pamet in po občutkih. Izračuni črno na belem pokažejo, da so se v maju stroški prirasta goveda povečali za 9 odst. pri nespecializirani in za 11 odst. pri specializirani reji. Močna krmla so se podražila kar za 24 odst. in to je vplivalo na večje stroške specializirane reje. Sicer pa je polna lastna cena v prvi obliki reje, ki predvideva, da vsa teleta privedejo in spijajo do teže 500 kg, znašala maja 52,07 din/kg, v drugi, specializirani obliki reje, ki teleta kupuje in jih redi v večjem številu, pa 43,14 din/kg. Stroški prireje telet so znašali 60 oz. 55 din/kg.

Ko primerjamo pridelovalne stroške in stroške prireje na naših kmetijah, je treba upoštevati, da so v večini primerov večji kot na modelnih kmetijah, ki jih kmetijski inštitut vzame kot osnovo za kalkulacije. V njih računa, da ima modelna kmetija, ki se ne specializirano ukvarja s pletanjem goveda, 25 piancev, v specializirani reji pa celo 50. Razumljivo je, da je delovna storilnost na tako velikih obra-

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: mag. Julij Nemanič

Zaščita vina pred poletno vročino

2. nadaljevanje

V prejšnjem članku sem napisal, katere laboratorijske podatke potrebujemo, da bi čimbolj strokovno izvedli tretji pretok vina in ga zavarovali pred prehitrim kvajenjem v toplih in vročih poletnih dneh.

Alkoholno lažja vina (s stopnjo od 8 do 10 vol %) so izpostavljena močnemu napadu kanovih glivic, ki se kvarijo z vinom in ga počasi redčijo. Proizvod kanovih glivic je tudi oetna kislina. Priporočam pretok v manjšo posodo, po možnosti v več posod, tako da bodo vse dotočene, razen ene, iz katere točimo vino za vsakodnevno rabo. Zelo primerne za tako reševanje vina so pletenke. V stekleni posodi ohrani vino svežino in tako zadržimo kakovost vina tja do trgatve oziroma do pozne jeseni, ko je novi letnik že čist. Z malo truda smo si tako zagotovili zdravo vino in veliko užitka. Pri tem pa ne mislim samo na zdrave vina, ampak tudi naše. Vino, ki je zelo prezračeno, se je v času zračenja obogatilo z aldehidi, ki nastajajo pri razpadanju alkohola. Ti aldehidi so 7-krat bolj strupeni od etanola.

Cikljena vina oziroma vina s povišanimi hlapnimi kislinami (od 0,6 do 0,8 g/l in več) so v fazi kvajenja. Tega procesa ne moremo preprečiti, lahko ga samo zelo počasnjimo. Cikanje vina, to je spreminjanje etanola preko acet-aldehida v oetno kislino, je proces, ki ga povzroča oetna bakterija. Ta bakterija potrebuje kisik. Ako odstranimo kontakt z zrakom, se cikanje ustavi. Dostopa zraka namreč v polni posodi ni, razen v neparafiniranem lesenem sodu. Zato je cister na iz plemenitega jekla s pomičnim pokrovom skoraj izdealna rešitev za te vrste nege vina. Ne svetujem, da bi si sploh še nabavljali lesene

sode. Leseni sod je primeren samo za tiste vinogradnike, ki kletarijo v polni posodi in želijo imeti čimprej zrelo vino za stekleničenje. Proces cikanja je možno zaustaviti tudi z žveplanjem vina, toda za zelo kratke čas, če vino ni v dotočenem sodu. Namen žveplanja je tudi izriniti kisik iz vina. Priporočam vinogradnikom, da zažveplajo vino, ki ima hlapne kisline pred tretjim pretokom nad 0,6 g/l, z eno žvepleno na hektoliter vina, ako so hlapne kisline do 0,6 g/l, zadostuje pol manjša doza žvepla. Normalno pa je, da imajo močnejša vina večjo količino hlapnih kislin. Dolenjski cviček z alkoholno stopnjo 8,5 vol % ne bi smel imeti hlapnih kislin nad 0,4 g/l. Pri vinu z 11 in več vol % alkohola pa hlapne kisline v količini 0,5 do 0,6 g/l ne pomenijo veliko nevarnost, zato lahko ob tretjem pretoku vina žveplamo samo s pol žveplenice.

Spreminjanje barve vina. V teh poletnih dneh kaže slabo za lanskono vino. Vino se pospešeno razkrajja, zato moramo takoj ukrepati, da ga rešimo. Spreminjanje, temnenje barve belega vina je lahko opazno. Pri rdečem vinu lahko ta pojav prepozno registriramo in zamudimo pravi trenutek. Zelo lepo se opazi rjavenje rdečega vina, če ga polijemo po beli podlagi, recimo po porcelanastem krožniku. Spreminjanje barve je oksidacija vina, ki poteka samo v stiku vina s kisikom. Zato takšnega vina ne smemo pretakati skozi zrak. Oksidirano vino potrebuje večjo dozo žvepla, najmanj eno žvepleno na hektoliter.

Protizračne vehe, ki se pojavljajo na trgu, delno upočasnijo dostop zraka do vina v načetem sodu. Pogosto pa moramo v njih menjati žveplasto raztopino, ker se z zrakom nevtralizira. Prav tako ni rešitev v žveplanju praznega prostora nad vinom z žveplnimi trakovi. To je ukrep, ki trenutno izžene kisik, toda ne za dolgo. Večkratno dožveplavanje praznega prostora nad vinom pomeni tudi bogatenje vina z žveplom, kar pomeni, da uživamo za naše zdravje nevarno vino.

mag. JULIJ NEMANIČ

po 25 din kilogram žive teže, teleta pa po 55 din — in nič več.

Odkupne cene živine, ki gre v klavnice, pokriva (vključno z regre-si) vse manj stroškov prireje in v rejcu se krepi občutek, da dela zastoj in da ga nekdo goljufa. Zanj ostane, če kaj ostane, šele po plačilu reprodukcijskega materiala in drugih stroškov, ki jih mora plačati, preden dobi izkupiček za živino. Tu moralno ogorčenje, kakršno veje iz uvodnih kmetovih besed, ne pomaga. Tudi očitjanje predvolilne demagogije, s katero so si mnogi pomagali priti na oblast, ne. Se je treba pa že drugače lotiti stvari!

M. LEGAN

gospodinjiski kotiček

Do sokov s sokovnikom

Za manjše količine sadnih, zelenjavnih ali zeliščnih sokov je zelo praktična priprava sokovnik. Z enim samim postopkom izločimo iz sadja s pomočjo pare sok in ga istočasno pasteriziramo. Vložna posoda ima dovolj veliko perforirano površino, da se sok izloča sorazmerno hitro. Sam sok se ne segreva preveč, zavarovan je pred zunanjim zrakom, kar vpliva na obstojnost vitamina C. Temperatura soka se giblje okoli 75°C. Sok, ki se nabira pod vlažno posodo v loncu, je lepo čist in ga neposredno pretočimo v segrete steklenice. Pri tem se temperatura ne zniža niti ne pride sok v stik z zrakom. Proces sočenja se vrši v zaprti posodi, zato ohrani več dišavnih snovi. Tudi sladkor pride bolj do izraza, ker se sok intenzivno izloči iz sadnih celic in s tem tudi ves sladkor.

Delo s sokovnikom je čisto in zelo higiensko. Posebno je priporočljiv takšen način sočenja za jagodičevje. Različne vrste jagod najprej dobro posladkamo in tako nekaj časa pustimo. Lupinastega sadja ne lupimo, ga le primerno razrežemo. Da narezano sadje ne potemni, ga pokapljamo z limoninim sokom ali s citronsko kislino. Breskavam in marelicam pa koščice odstranimo.

Sokove lahko napravimo tudi dietne, brez dodanega sladkorja in

kisline. Ponavadi ne dodajamo sladkorja kutinam, jabolkom, brusnicam, grozdju in ribezu. Če uporabimo sladkor, ga dodamo nekaj ur pred sočenjem. Količina je 10 — 20 dag na 1 kg sadja. Iz sadja, ki ga ne izsočimo do kraja, lahko napravimo marmelado. Njena hranilna vrednost pa je precej nizka. Steklenice s sokom polnimo do roba, če jih zapiramo z gumijastim pokrovčkom. Postavimo jih pokonci v prazen zaboj, pokrijemo z odejo in počasi ohladimo. Če dno gumijaste pokrovice potegnemo nazvnoter, je steklenica vakuumsko zaprta. Na ohlajene steklenice nalepimo oznako o vsebino. Po končanem delu aluminijasti del sokovnika prekuhamo v mešanici vode in mleka, ki nevtralizira morebitne ostanke kislin.

In še navodilo za sočenje borovnic. Potrebujemo 5 kg borovnic in pol kilograma sladkorja. Borovnice moramo predelati takoj, ko so nabrane, sicer sok rad pogreni. Borovnice operemo, odcedimo in potresemo po plasteh s sladkorjem. Pokrite pustimo na hladnem dve uri. Pri sočenju dobimo približno 3 l soka. Na enak način pripravimo sok iz malin in robidnic.

HELENA MRZLIKAR

Kmetijski zavod Ljubljana

STAVKA — Iz krogov politikov je slišati, da učitelji še kar naprej stavkajo. Ne sicer pri pouku, saj so vendar že počitnice, ampak pri kulturnih prireditvah. Da jih je menda le redkokdaj videti na kulturnih prireditvah, pravijo tisti politiki, ki očitno hodijo na prireditve bolj zaradi tega, da preštevajo navzoče kot zaradi prireditev samih. Ni sicer znano, zakaj so se politiki spravili prav na učitelje, da pa jim očitno odsotnost na prireditvah, je skoraj razumljivo. Tudi avtorica teh vrstic lahko s 100-odstotno gotovostjo trdi, da so črnomaljske gostilne vse dneve in noči popolnoma prazne. V gostilno namreč zaide le redkokdaj.

STANARINA — Slišati je očitke, da subvencije za stanarine ne pridejo vedno v najbolj prave roke. Za podkrepitev pomeni omenjati celo primere, da si ljudje kupijo puške za kar precej tisočakov, ne morejo ali nečejo pa plačati stanarine. Kritike so žal neutemeljene in lahko pridejo le iz ust ljudi, ki ne znajo gledati življenjsko. Puška je danes namreč še kako pomembno osnovno sredstvo za preživljanje.

MEJA — Predstavniki slovenske in hrvaške vlade so zagotovili, da bodo prebivalci ob meji med obema suverenima državama lahko prestopali mejo zgolj z osebno izkaznico. Sedaj pa kopalce, ki so se že začeli nakupovati v topli Kolpi, skrbi, kako bo po novem izgledalo kopanje v tej priljubljeni območini reki. Bo moral vsak, medtem ko bo plaval, držati med zobmi osebno izkaznico?

Drobne iz Kočevja

PASJE MESTO — Po Kočevju se še vedno sprehajajo psi, včasih kar v celih tropih, in to brez nadzorstva. V raznih »očističevalnih« akcijah so to nadlogo že izkoreninili, a ne za dolgo.

PRVA BO BANKA — V nove stavbe na Trgu zboru odposlancev se bo prva vsebila Stanovanjsko-komunalna banka, ki nove prostore že opremlja. Tu bodo imeli lokale še loterija, Zavarovalnica Triglav, Hranilnica in posojilnica KG, slaščičarna. »Tri pike« in še nekateri. V vseljevanjem stanovanjem ne hitijo preveč, da bi se stanovanja prej temeljito osušila.

PREPOVEDALI PRODAJO — Po podjetjih in stanovanjih pa tudi drugod prodajalci razne robe ponujajo in prodajajo vse, od oblačil in mesa do knjig. V več kočevskih podjetjih in tudi v stavbi občinske skupščine so prepovedali tako prodajo, saj prodajalci motijo delavce in uslužbenice pri delu.

ZAKAJ NE BO »ZMAJČKA«? — Predstavniki socialistične stranke je na zadnji seji občinskega predsedstva napovedal delegatsko vprašanje, zakaj kljub občinskemu zavzemanju za drobnogospodarstvo obrtnika ne dobi dovoljenja, da bi odprla »Zmajčkov butik«.

Ribniški zobotrebci

OŽIVELI MOTORISTI — Z lepim vremenom so spet oživel ribniški motoristi, ki se trudijo, da bi s hrupno vožnjo pritegnili pozornost. To jim tudi uspe, saj jih kolonej vzemirjeni prebivalci in pešci, ki včasih komaj pobegeto pred njihovimi vozili. Vozniki ne upoštevajo nobenih prometnih predpisov. Še posebno pa domačine jezi tako divjanje ponoči.

KDAJ AVTO-MOTO BAZA? — Ribniško Avto-moto društvo predlaga, naj bi neke v Ribnici ali pri njej postavili Avto-moto bazo z vlečno službo, mehanično delavnico, trgovino in sploh servisom, ki bi bil motorizirani vedno pri roki. Posebno je to pomembno zdaj, ko bo ta cesta bližnjica do hrvaške državne meje in morja.

AVTO-MOTO DIALIZA — Ribniško AMD opravlja tudi nekatere človekoljubne usluge. Pred kratkim je začelo voziti v Ljubljano domače bolnike, ki jim je potrebna dializa.

BANČNO ROPANJE — Na vprašanje, če kočevska banka ropa ribniško gospodarstvo, je bil odgovor kočevske banke, da ne. Kdor ne verjame, naj se oglasi pri banki, kjer mu bodo vse razložili.

M. G-č

Trebanjske iveri

MOLEČEČNOST — Farani na Čatežu in tudi v bližnjem Šentlovcu kar ne morejo verjeti, da bi se njihov gost pod tako spoznal, da bi se počel očitati ne nečednosti. Ovčice so bile prepričane, da je njihov Izidor precej starejši kot se je izkazalo, tako resnoben je bil. Zdaj v resnici nič več ne mašuje — v ponižnem pričakovanju božje in civilne sodbe.

HLADNOKRVNOST — V mirenški Duni je novi glavni direktor Božidar Pernarčič v enem letu vladavine oklestil število zaposlenih za desetino. Nova varne, novega direktorja pa cenijo tudi njegovi kolegi na podobnih položajih v Dolenjskem, čeprav je Stajerc. V malo manj prijetnem spominu Pernarčiča ohranja tovarnišča, za katero prihodnji organi še ugotavljajo, če ni morenemo položaj v Duni s svojo zasebno la od kolektiva po naravni poti, kot ostala desetina, ampak je, kakor pravi politik skoraj do konca gledala v oči delavcem in trdila svoje. Naj ji bo lahka vest!

Št. 26 (2184) 27. junija 1991

IZ NAŠIH OBČIN

NAJVEČ BO GIMNAZIJECEV

RIBNICA — Ribniško osemletko je v pravkar minule šolskem letu obiskovalo 106 učencev 8. razreda. Vsi, ki so končali osemletko, — in to je velika večina — nameravajo nadaljevati šolanje. Tako se odločajo učenci te šole že nekaj let, saj po osemletki le izjemoma kakšen ostane doma. Daleč največ, in sicer kar 33, jih bo nadaljevalo šolanje na gimnaziji v Kočevju, kjer niso potrebni sprejemni izpiti. Od ostalih šol, kjer ni izpitov, so se odločali še za ekonomsko komercialno šolo 5, za prodajalce 6, zdravstvene tehnike 4, lesno šolo 4, lesno tehnično 3, živilsko 5, kovinarsko 4 itd. Zanimivo je, da so se predvsem fantje odločali za take zaposlitve, kjer bodo lahko samostojno delali kot obrtniki. Odkar ne gre Riku več tako odlično, je precej manjše zanimanje za kovinarsko stroko, za katero se do nedavna odločalo po 15 in več šolarjev, letos pa le štiri. Narašča tudi zanimanje za turizem in gostinstvo.

Grozi kriza komaj izbrani občinski vladi?

Proračun še ni sprejet

KOČEVJE — Minilo je že pol leta, občinski proračun za letošni pa še vedno ni sprejet, čeprav je bil že večkrat na dnevnem redu skupščinskih sej. Tokrat, 20. junija, so se zbori občinske skupščine sestali ločeno. Rezultat je bil tak, da sta zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti proračun sprejela, družbenopolitični zbor pa ne.

Politični zbor je glasoval o proračunu kar trikrat, a vedno je bilo glasov premalo. Delegati tega zbora niso pristali niti da bi izvolili dva člana v komisijo, ki bi skušala uskladiti stališča vseh treh zborov. Pomagalo ni prepričevanje članov izvršnega sveta in tudi ne samega predsednika IS Alojza Petka niti predstavnika šolstva Petra Šobarja, ki je svoj amandma, zaradi katerega je spor nastal, umaknil. Člani zbora so po burni razpravi sklenili, naj bi o proračunu razpravljali vsi trije zbori skupaj, ker so menili, da so v ostalih dveh zborih delegati nekatere bistvene zadeve prezrili ali pa so jim bile napačno predstavljene.

Proračun torej ni sprejet, kar ima za posledico, da porabniki proračuna lahko dobivajo vsak mesec le dvanajstino lani porabljenih proračunskih sredstev. Nekateri so opozarjali, da so z nesprejetjem prikrajšane predvsem komunalne dejavnosti in krajevne skupnosti, ki ne morejo dobiti vsega načrtovanega denarja, zato zamujajo z uresničevanjem svojih planov, vrednost »zamrznjenega« denarja pa načena inflacija. Delegati so očitali predvsem, da predlagani proračun ni usklajen, kar bi po tolikem času že moral biti, in jih je motilo, da bi takoj po sprejemu proračuna že razpravljali tudi o njegovem rebalansu. Tudi zaradi proračuna ne kaže najbolje novi občinski vladi in njenemu predsedniku. Posebno velja to še zato, ker mu še vedno ni uspelo sestaviti popolnega izvršnega sveta, zaradi česar je padla prejšnja občinska vlada.

J. PRIMC

Vse več je prosilcev za subvencijo

Prva letošnja podražitev stanarine

ČRNOMELJ — Medtem ko so v 26 občinah v Sloveniji lanskega 1. novembra povišali stanarino, v letošnjem letu pa do aprila v več kot polovici slovenskih občin, v nekaterih celo dvakrat ali trikrat, so v črnomaljski občini od lanskega 1. oktobra ostale stanarine nespremenjene. Po devetih mesecih se bodo s 1. julijem povšale za 30 odst., s tem pa bodo dosegli 75 odst. ekonomske stanarine.

Vendar bodo to povišanje komaj občutili socialno ogroženi, ki imajo subvencionirane stanarine. V zadnjem času se je sicer število tistih, ki prosijo za pomoč pri plačevanju stanarin, povečalo, saj so življenjski stroški vse večji, plače pa se ob slabem položaju gospodarstva zmanjšujejo. V aprilu in maju so v Črnomlju 184-im izplačili nadomestilo za plačilo stanarin, in sicer dobrih 216 tisočakov. Povprečna subvencija na upravičenca je bila 635 din, kar je precej, če vemo, da je bila doslej stanarina za povprečno stanovanje v občini 950 din. Prav zaradi tega so na občinskem izvršnem svetu poudarili, da bo potrebno ponovno pretresti subvencioniranje, predvsem pa naj o tem, kdo je zares upravičen, odločijo strokovne službe, ne pa zbori stanovalcev. V občini imajo sicer evidenco socialno ogroženih, obstaja pa tudi določba o prosti presoji za pomoč. Pri tej presoji naj bi sodelovala s svojim mnenjem tudi krajevna skupnost, vendar se je vse skupaj precej razvodenelo. Povrh vsega pa se, kot je bilo slišati v izvršnem svetu, ti problemi rešujejo preveč iz pisarn, dokaz za to trditve pa so primeri, kjer se dogaja, da veliko tistih, ki dobivajo subvencije, do njih sploh niso upravičeni, medtem ko tisti, ki imajo pravico in pogoje za pomoč, izpadejo.

M. B.-J.

Bogatejši za 20 delovnih mest

Z izdelavo pločevinaste embalaže za živilsko industrijo, sicer programom Saturnusa, bodo v Obrti zapolnili vrzel, ki nastane ob pomanjkanju dela

ČRNOMELJ — Že podatek, da je v črnomaljski občini okrog tisoč presežnih delavcev, je dovolj, da morajo v občini manj govoriti in več narediti pri zaposlovanju teh ljudi. Dragoceno je vsako novo, seveda produktivno delovno mesto in tega so se očitno začeli dobro zavedati. Eden od novih programov, namenjenih reševanju presežnih delavcev, bo čez nekaj mesecev stekel tudi v podjetju za zaključna obrtniška dela ali v Obrti, kakor mu pravijo na kratko.

V Obrti je sedaj zaposlenih 68 delavcev, v najboljših časih pa jih je bilo okrog 85. Odhajati so začeli, ko so se začele zmanjševati naložbe v gradbeništvo, s tem pa je bilo tudi manj dela za Obrt, ki je tesno povezana z gradbeništvo. Poleg tega je njihovo delo sezonsko. Medtem ko je poleti za vse dovolj dela, so pozimi skoraj brez njega. Glede na prihodnje izgleda pa bi jih bilo kljub vsemu dovolj le okrog 40. Vendar problemov s presežnimi delavci ne želijo reševati na najbolj boleč način, s postavljanjem na ceste, ampak bi radi za vsakega našli zaposlitev. Zato so se tudi odločili za Saturnusov program izdelave pločevinaste embalaže za živilsko industrijo, za katerega je bilo sicer precejšnje zanimanje, tudi med obrtniki.

»Ta program je rešitev tako za podjetje kot za vsakega delavca posebej. Toliko bolj, ker smo odvisni od muhastih gibanj na gradbenem trgu in od sezone delovnega dela. Tako pa bomo lahko zapolnili vse tiste vrzeli, ki nastanejo, ko delavci ne morejo na gradbišča. S tem se

ZAKLJUČEK LETA

RIBNICA — Ribniška Osnovna šola dr. Franceta Prešerna je imela 25. junija proslavo ob zaključku šolskega leta, in sicer v domu JLA. Že prej so odprli, tudi v domu JLA, razstavo svojih likovnih in tehničnih izdelkov. Razen tega so imeli po razredih razne kulturne prireditve in akcije. Tako so učenci šestih razredov pripravili igrice, učenci sedmih razredov so risali arhitekturne posebnosti Ribnice itd.

KNJIŽNICA DOBILA DENAR

RIBNICA — Iz republiških virov je ribniška knjižnica dobila denar za nakup opreme, ki so jo zdaj tudi že naročili. Če ne bo posebnih ovir, bodo opremo prejeli še pred koncem leta. To pomeni, da se bo ribniška knjižnica iz sedanjih prostorov v domu JLA lahko preselila v nove prostore v Miklovi hiši še pred koncem leta, predvidoma novembra. Knjižnica je v zadnjega pol leta pridobila 20 novih članov. Obisk je večji, ker je odprta tudi ob sobotah, na voljo pa so tudi časopisi, ki jih prej ni bilo, in kasete.

Prava katastrofa šele prihaja

Stanje gospodarstva in zaposlovanja pa je že zdaj v kočevski občini kritično

KOČEVJE — V kočevski občini se zaradi stečajev in drugih ukrepov število zaposlenih zmanjšuje. V gospodarstvu se je število zaposlenih znižalo za skoraj 1.200 (zaposlenih je še okoli 6.800), po načrtih podjetij pa se bo število zaposlenih v gospodarstvu znižalo na okoli 5.300. Zanimivo pa je — tako so ugotovili tudi na zadnji seji občinskega izvršnega sveta — da se hkrati število zaposlenih v negospodarstvu skromno povečuje.

Med razpravo o uresničevanju programa revitalizacije in težavah pri njenem uresničevanju so na zadnji seji po temeljiti razpravi med drugim ugotovili, da je treba zagotoviti brezposelnim nova delovna mesta. Na osnovi dosedanjih programov zasebnikov bi bilo možno v obrtništvu do sredine prihodnjega leta zagotoviti delo 350 ljudem.

To pa pomeni, da je potrebno investitorjem pod ugodnimi pogoji priskrbeti zazidalna zemljišča, jim nuditi ugodnosti pri plačevanju prispevka za komunalno urejanje zemljišča in ustanoviti v

občini razvojni sklad, ki bi pomagal obrtnikom pri investiranju.

Razpravljavci so menili, da je treba izoblikovati privlačna merila za investiranje na Kočevskem, ki pa naj ne bi veljala le za zasebna podjetja, ampak tudi za družbena, za mešana podjetja itd. Glavni cilj namreč je vrniti ljudem zaposlitev, ki so jo izgubili, in hkrati omogočiti zaposlovanje mladim, ki prihajajo iz šol. Trenutno kaže, da bosta dobila zaposlitev le dva, ki bosta letos končala šolanje.

Nekateri razpravljavci so menili, naj

ne bi vlagali zbranega denarja iz razvojnega sklada v gradnjo objektov, ki jih je že preveč in njihove sedanje zmogljivosti niso polno izkoriščene; pri tem so omenili žage, informativne sisteme in prenočitvene turistične zmogljivosti. Spet drugi pa, dva vsak obrtnik lahko vloži svoj denar, kamor hoče, kdor pa zahteva denar pri banki in drugod, mu posojilodajalci temeljito pregledajo na-

• Miro Ferlin, vodja projekta revitalizacije, je v odgovorih na nekatera vprašanja med drugim dejal, da v občini Kočevje ni posluha za razvoj drobnega gospodarstva, da iz družbenih podjetij še vedno prihajajo obvestila o presežkih delavcev, da reševanje težav pogosto ovira zakonodaja in da sedanje stanje v občini še ni najhujše, ker se obeta prava katastrofa.

črte. Menili so tudi, da je treba najprej izkoristiti družbene prostore, ki so po stečajih in odpustanju delavcev ostali nezasedeni in šele potem graditi druge objekte, če bo potrebno.

J. PRIMC

KAKO DO ZAPOSILITVE?

RIBNICA, KOČEVJE — Organizacija Leila iz Ljubljane in ribniška knjižnica sta pred kratkim organizirali za območja občin Ribnica in Kočevje seminar »Kako iščem zaposlitev?« Za seminar so razposlali veliko vabil na razne naslove iz obeh občin in računali na precejšen obisk, posebno še iz kočevske občine, kjer je brez dela vedno več ljudi. Za seminar pa je prišla le ena prijava iz ribniške občine. Gotovo je glavni vzrok, da seminarja ni bilo, visoka cena, saj bi moral udeleženec odšteti kar 1.000 din. Očitno so se ljudje zbal, da si Leila bolj želi sebi zagotoviti zaslužek, kot koristiti njim pri iskanju zaposlitve.

P-c

NOVA ZVONOVA V FARI

FARA — V Fara v kočevski občini bodo jutri pripeljali iz Avstrije nova zvonova za tamkajšnji cerkev. V nedeljo bo svečanost in blagoslov zvonov, ki ga bo opravil nadškof. Zvonova je daroval cerkvi ameriški rojak Žane Fekete, ki je že prej tej cerkvi kupil tudi orgle in drugo. Na svečanosti bo nastopila še domača folklorna skupina.

bo pocenila proizvodnja pločevink pa tudi stroški podjetja bodo manjši,« je povedal direktor Obrti Jože Panjan. Sedaj so v podjetju začeli pripravljati prostore za proizvodnjo, ki jo bodo preselili iz Ljubljane. Večjih naložb v zidove ne bo, saj imajo prostorov dovolj, le da bodo več manjših delavnic preuredili v eno veliko. Julija bodo delavci odšli na izpopolnjevanje v Ljubljano, konec septembra pa naj bi stekla proizvodnja.

V Črnomlju pričakujejo, da bodo za program, v katerem bo, ko bo proizvodnja v polnem teku, našlo zaposlitev 20 ljudi, dobili tudi pomoč z republiškega sekretariata za delo. Prav te dni pa naj bi tudi na Saturnusu potrdili pogodbo o sovlaganju.

M. BEZEK-JAKŠE

Zaporo odplačevali 3 mesece

Odvoz smeti Črnomaljce veljal več kot 100 tisočakov

ČRNOMELJ — Zaprtje občinskega odlagališča komunalnih odpadkov pri Vranovičih, ki so ga konec aprila zahtevali in tudi dosegli prebivalci bližnjih vasi Vranovič in Zastava, je bila precej draga zadeva, ki pa jo bodo morali poravnati vsi tisti, ki jim Komunalna odvažala smeti. Za 78 odvozov smeti, kolikor so jih Črnomaljci v dveh tednih, ko je bila deponija zaprta, opravili na metliško odlagališče odpadkov, so jim namreč sosedji zaračunali skupaj 35.490 din. Poleg tega so nastali še drugi stroški, kot so kilometrina, dodatne delovne ure delavcev, izredni dopust delavca na črnomaljski deponiji. Na Komunalni so izračunali, da jih je vse skupaj veljalo dobrih 109 tisočakov. Ta strošek bi bilo moč poravnati na dva načina, bodisi da bi ga plačala občina, saj je Komunalna javno podjetje, ali pa s povečanjem cene za odvoz smeti.

V izvršnem svetu so se seveda odločili za drugo rešitev, kar pomeni, da bodo naslednje tri mesece morali seči globlje v žep vsi, ki jim Komunalna odvažala smeti. Cena za te storitve bi se sicer povečala v vsakem primeru, vendar le za 28

odst., in ne za 50 za gospodinjstva in 43 odst. za ostale porabnike. Če so tokrat na Komunalni hitro našli rešitev za poravnalo stroškov, rešitev pa naj bi bila hkrati tudi kazen in poduk Komunalne svojim strankam, pa je čudno, da komunalci nikakor ne morejo najti skupnega jezika s svojimi dolžniki. Na sodišču imajo namreč več kot 400 tožb proti zasebnikom, denar za odvoz smeti pa jim dolgujejo tudi številna podjetja, med drugimi Iskra, IMV, Gorenje, Novotek. Ampak tem, ki odvažajo smeti že mesece niso plačali, je najbrž prav vseeno, za koliko se povečajo komunalne storitve.

M. B.-J.

RAZŠIRITEV ODLAGALIŠČA

ČRNOMELJ — Včeraj, 26. junija so, tako vsaj je bilo načrtovano, začeli širiti odlagališče komunalnih odpadkov pri Vranovičih, ki naj bi ga dokončno zaprli do konca leta 1993. Dela naj bi bila končana v 26 delovnih dneh, opravil pa jih bo najugodnejši izvajalec, črnomaljski Begrad. Naložba bo veljala 3,1 milijona dinarjev, nepropustnost tal pa naj bi dosegli s trikratnim nabijanjem in valjanjem gline. Ves čas bo pri delu navzoč tudi predstavnik Geološkega zavoda, ki bo na koncu ugotavljal nepropustnost tal in izdal A-test. Za naložbo je 1,3 milijona dinarjev zagotovljenih iz občinskega proračuna, za 1,6 milijona pa so poslali zahtevek na republiko, a so obeti za denar vedno slabši. Projekt, po katerem bodo razširili odlagališče, sicer ni predvideval, da bi za nepropustnost tal po tleh položili folijo, vendar so se na Komunalni pozanimali tudi o tej možnosti. To da folija in polaganje bi veljalo 7 milijonov dinarjev, kar je za Črnomaljce velik zalogaj.

LE PODPORA, A BREZ DENARJA

ČRNOMELJ — Novomeška enota Zgodovinskega arhiva iz Ljubljane ima sedaj depoe v bivši osnovni šoli v Karteljevem, v bivši osnovni šoli v Draščih pri Metliki in v osnovni šoli v Trebnjem. Razmere v teh prostorih niso najbolj primerne za občutljivo arhivsko gradivo, zato v Črnomlju podpirajo preselitev tega gradiva, zlasti pa belokranjskega, v Novo mesto. Ob tem pripominjajo, da nimajo denarja za stroške, ki bi ob tem nastali, zlasti pa ne za odkup stavbe, v kateri bi uredili arhiv.

PRODALI ZA PETINO VEČ IZDELKOV

MIRNA — V mirenški tovarni rastlinskih specialitet in destilacij Dana 325-članski kolektiv povečuje storilnost in prodajo. Letos so v petih mesecih prodali kar za okrog 1600 ton izdelkov več kot lani v pol leta. Tretjino izdelajo likerjev, tretjino močnih žganih pijač in tretjino brezalkoholnih pijač. Pokrivajo celotno jugoslovansko tržišče, izvažajo pa predvsem v Avstrijo.

VOLITVE IN IMENOVANJA

KOČEVJE — Na zadnji seji zborov občinske skupščine Kočevje so ustanovili Srednjo tehniško in poklicno šolo Kočevje, za v.d. ravnatelja te šole pa imenovali Ksenijo Kočevič. Ustanovili so Gimnazijo Kočevje, za v.d. ravnateljice pa imenovali Meto Kamžar. Za vršilca dolžnosti direktorja Zdravstvenega doma Kočevje so imenovali Tihomira Odoščič. Sprejeli pa so tudi sklep o izvolitvi Antona Pluta za predsednika Sodišča združenega dela v Ljubljani.

Jože Bregar

ji cenovni razred in ustvarimo še več dobička,« je povedal glavni direktor TEM Čatež Jože Bregar.

P. PERC

Krajevna skupnost je kot podjetje

KS Senovo bi imela poklicnega tajnika

SENOVO — V krajevni skupnosti Senovo bi radi polno zaposlili tajnika KS, ker imajo zdaj honorarnega. O tem je na eni od sej občinske skupščine Krško spraševal neodvisni poslanec Miha Senica, krajevna skupnost se je na občini obrnila tudi pisno in zdaj pobuda o senovskem poklicnem tajniku roma skozi upravne miline. Možnosti, da bi Senovčani prodali s pobudo, so majhne. Izvršni svet bo sicer ponovno preveril merila, po katerih dobivajo krajevne skupnosti proračunski denar. Če bi se pri tem pokazalo, da je Senovo upravičeno do večjega deleža, kot ga lahko pričakuje po maja sprejetem proračunu, ga bo verjetno prejelo. Toda presoja meril ne pomaga, kadar ni denarja. Kaže, da v tem pogledu zdaj doživlja občinski proračun kaj slabe čase, česar Krčani ob nedavnem obisku ministra Rejca niso skrivali, ko so govorili o zalozah denarja.

Upoštevajoč razmere, pa Miha Senica pravi, da bi za funkcioniranje krajevnih skupnosti moral biti denar, če se najde za stranke. Navsezadnje bi po

Miha Senica

njegovem denar moral biti na voljo tudi zato, ker so krajevne skupnosti v upravnem smislu podaljšana roka občine. Dela za poklicnega tajnika Senovega, bivše občine, bi se ob 4.000 prebivalcih KS nabralo takoj za cel »štih« in čez. »Velik problem predstavlja nedokončana kanalizacija,« kaže Senica na neodložljivo nalogo, kakršnih pa je menda še nekaj.

Če je KS Senovo menda med prvimi zaprosila za več denarja, da bi si plačala poklicnega tajnika, je med prvimi opozorila na stranski učinek tržnega gospodarstva. Ta pa se morda najbolje odraža v vprašanju: Kdo bi poceni vodil podjetje, kakršno predstavlja prenekatera sedanja krajevna skupnost, ko pa vse dobiva tržno ceno?

M. LUZAR

agrariacvetje
proizvodnja in trgovina čatež po

Iskano blago sevniške klavnice

Po 21 letih so se lotili temeljite obnove in posodobitve proizvodnje

SEVNICA — »Tudi kmetje priznavajo, da bi pozimi težko prodali živino. Pri nas so čakali do mesec dni, drugje pa tudi po dva meseca. Tudi zato bi lahko rekli, da sevniška klavnica dobro dela,« pravi vodja klavnice KZ Sevnica Anton Šerbec.

Sevniška klavnica ima zmogljivost 100 ton na mesec, povprečno pa v njej zakoljejo okrog 80 ton živine, to pa je že podatek, ki ovirše neutemeljene trditve, češ da tudi sevniška klavnica ni dobro izkoriščena. V klavnici naj bi letos zaklali 5000 do 6000 prašičev (tretjina tega števila bo iz domače prireje), govedi pa naj bi zaklali okrog 1.800, zvečine iz domače reje. In ravno v tem je pomen sevniške klavnice za tukajšnji kmečki življ, ako seveda za hip prezremo koristi domačinov, ki se v sevniških mesnicah pojavljajo kot kupci. Tedaj se vsaj ne morejo zmrdovali nad kakovostjo mesa, česar pa ne bi mogli trditi za kupce v mesnicah številnih drugih krajev dežele na sončni strani Alp, ki imajo pač zgolj to smolo, da ne morejo do svežega, dobrega mesa, ker nimajo v bližini klavnice.

To omenjamo zato, ker so, tako kot pač med različnimi podjetji, med sevniško klavnico in konkurenco kar precejšnje razlike. Sevniška kmečka za-

druga prodaja meso iz svoje klavnice Ljubljancem, Grosupelčanom, a tu-

Anton Šerbec

Kako sodelovati v prihodnosti?

Brežiški Agroservis ima veliko večino poslovnih vezi z drugimi republikami — Kaj bi se zgodilo z dolgom ob morebitni zaostritvi? — Delavcem delo

BREŽICE — Agroservis Brežice, specializirani serviser za vozila Tam, Iveco in Zastava, ima 80 odstotkov poslovnih stikov s Hrvaško, okrog 10 s Srbijo ter Bosno in Hercegovino in 10 odst. s slovenskimi in drugimi partnerji. Spričo take sestave trga, kamor prodaja storitve, z malce negotovosti pričakuje razplet na jugoslovanskem trgu po formalni osamosvojitvi Slovenije.

Ob najslabšem razpletu dogodkov, tj. ob popolni blokadi Slovenije, bi Agroservis verjetno zelo težko dobil

plačane zapadle terjatve, ki znašajo blizu 6 milijonov din. Prav tako je vprašanje, kaj bi bilo s sklepanjem novih po-

PRIZNANJA — Na priložnostni svečanosti, ki je pomenila sklepno slovesnost v počastitev občinskega praznika, so v Krškem nedavno podelili najvišja občinska priznanja. Labodova tovarna Libna iz Krškega je prejela priznanje za 25-letnico in nadpovprečne razvojne uspehe. Gasilskim društvom iz Krškega in Podbočja so podelili znak občine Krško. V imenu nagradencev so priznanja sprejeli (na fotografiji z leve proti desni) direktor Libne Edo Komočar, Ivan Lubi kot podpredsednik GD Krško in Franc Černelič, predsednik podboškega gasilskega društva. Na fotografiji na desni je Vojko Omerzu, predsednik občinske skupščine, ki je pred podelitvijo priznanj nagovoril udeležence slovesnosti. (Foto: M. Luzar)

Pravidlom pripisali večji pomen

Seja krške občinske skupščine — Za strožje predpise in inšpektorje — Lojze Štih (še) ne bo ravnatelj — S čim naj se postavi pravobranilec? — Pripombe

KRŠKO — Zakaj bi človek pozival k dobremu delu inšpektorja, milico ali sodnika, če ne zaradi slutnje, da bo za te ustanove dovolj dela? Če drži ta logika, potem so na nedavni seji krške občinske skupščine posredno zatrjevali, da bo precej stvari v življenju domačinov spadalo med nerodnosti, napake in nezakonskosti.

Na seji družbenopolitičnega in zbora krajevnih skupnosti, ker zbor združenega dela ni bil sklepčen, se jih je v skupščinski obravnavi inšpektorskega poročila naposlušal Miroslav Mikeln. Načelnika inšpektorata so delegati spraševali, kritizirali in opozarjali iz različnih nagibov. Na savskih bregovih, ki jih je že zdavnaj zapustila povodenj, je »izjemna svinjarja«, ki bi se jo morda dalo odstraniti z javnimi deli. V KS Dolenja vas so iz ekološkega vidika vznemirjeni zaradi peskokopa in črnih deponij. Ekolje izjemno uničuje tudi Evald Vodopivec v Brestanici, ki skoraj ignorira kritično

javnost in inšpektorje. Parlament je po razpravi o inšpektorskem delovnem področju priporočil občanom, naj zato-žijo onesnaževalce okolja, če jih zalotijo pri dejanju. Zahteval je ostrejšo kaznovanje kršilcev norm in bolj neizprosne inšpektorje.

Na zasedanju skupščine so podobno, a za spoznanje manj ostro očitali Postaji milice, da ni kos vsemu, kar se od nje pričakuje. Že izvršni svet je predhodno pisno ugotovil, da milica neučinkovito odkriva in ukrepa glede romskih prestopkov in onesnaževanja okolja, in razpravljali so se večinoma gibal v okviru te kritike. Da bi bila milica učinkovitejša, se je skupščina zavzela za uradno spremembo občinskega odloka o javnem redu in miru. Poleg tega bo iz istega razloga od republikanskih organov zahtevala čimprejšnjo ureditev republiške kazenske zakonodaje.

Kot naj bi torej milici delali probleme Romi in onesnaževalci, so imeli delegati na seji težavo z imenovanjem za javni funkciji. Parlament je v posebni točki dnevnega reda zavrnil predlog, da bi edini kandidat za ravnatelja krške srednje elektrotehniške in kovinarske

šole Lojze Štih kar tako postal ravnatelj. Menil je, da se lahko ravnateljski kandidati potegujejo za to funkcijo s programom, ki pa ga Štih ni naredil. Ker so v nadaljevanju seje nekateri poslanci zahtevali tak program tudi od kandidatk za javno pravobranilko Nado Fink, je parlament trčil na dilemo, kakšno osebno noto lahko vsebuje sodniška služba.

M. LUZAR

Prispevek po okusu večine

Nedeljski referendum v sevniški krajevni skupnosti bo odločal, kakšen bo napredek

SEVNICA — Da je napeljava plina za gospodinjstva največji zalogaj krajevnega samoprispevka v sevniški krajevni skupnosti, o katerem se bodo krajin odločali to nedeljo, smo poročali že v prejšnji številki. S pomočjo samoprispevka pa naj bi uredili javno razsvetlavo za prebivalce Florjanske, Drožanjske, Prvomajske, Ribnikov in še kje, denimo v drevoredu, ki počasi le dobiva pobodo urejenega parka.

Za marsikoga z obrobja sevniške krajevnosti se morebiti zdi ureditev pločnikov v mestu, poti na zelenicah, zbirnih mest za odpadke v Naselju heroja Maroka in nabava igral za otroke malone razkošje, medtem ko se oni na podeželju šele bojujejo, kako priti do boljših cest. Toda vedeti je treba, da stanuje v najmočnejšem središču KS večina prebivalcev in da so standardi za mesto in podeželje nekoliko različni.

Že bežen pogled na program letošnjega samoprispevka, ki naj bi ga Sevničani plačevali v višini 1,5 odstotka od plač, pokojnin in katastrskega dohodka d 1. avgusta letos do 30. julija 1996, brž pove, da so na zborih krajanov sestavili takšen program, ki je pisan na kožo tako krajanov iz mesta, kot tudi tistih s podeželja. Seveda bodo prej prišli na vrsto tisti gradbeni odbori, ki ne bodo zgolj čakali, da bo pomoč sama prišla. Tako je na primer predvideno, da bi s pomočjo samoprispevka asfaltirali poldrugi kilometer ceste na Škovc, 2 km ceste Dobrova — Ostrožno, 600 m ceste na Ostrešje, kilometer asfalta naj bi položili na novo traso ceste od Griča do Sv. Roka, preplastili naj bi 1100 m² Savske ceste itd.

Pogovarjali smo se tudi s predsednikom dveh gradbenih odborov za posodobitev cest, in sicer s Stanetom Možičem z Ledine in Marjanom Brečko s Prešne Loke. »Telefon in vodo smo si že sami napeljali. Pri nas je približno 180 volivcev in povedati moram, da so ljudje pripravljeni ne le pomagati s samoprispevkom, da bi posodobili cesto, se pravi, da bi gramozirali in

Stane Možič Marjan Brečko

uredili odvodnjavanje na 3800 metrih ceste Zajčja Gora — Zlečete, ampak še delati, kolikor bo potrebno. Vsi upamo tudi na 2000 metrov asfalta, kot je zapisano v programu samoprispevka. Razporeditev med ljudmi je navkljub težkim časom dosti dobro, saj okrog 100 din, kolikor bi mesečno dajali od povprečne plače za samoprispevek, ni tako velik izdatek. Veliko se nas vozi, okrog 50 delavcev in 10 učencev v dolino s svojim prevozom, uničujejo se avtomobili, traktorji, mopedi, navsezadnje pa vožnja po slabi cesti tudi ni najbolj varna. Pohvaliti pa moram zimsko službo KS Sevnica in doslednost pri uresničevanju naloga iz dosedanjega samoprispevka. KS nam pomaga pri vzdrževanju s peskom in grederjem,« pravi Možič.

»Za nas je cesta dejansko okno v svet. 2100 m ceste Žurkov dol — Prešna Loka je edina kategorizirana cesta, ki ima vpeljane avtobusne proge v sevniški krajevni skupnosti, a še ni asfaltirana. Gre nam za to, da popravimo, kar je bilo leta 1984 ob raširitvi ceste pomanjkljivo napravljeno, a se je pokazalo zdaj, ko je cesto poškodovala meteorna voda. Pri ljudeh ni čutiti nobenega odpora, marveč le izjemno pripravljenost, da bi referendum za samoprispevek uspel, s tem pa tudi naša akcija za gramoziranje, odvodnjavanje in asfaltiranje že omenjene ceste,« pojasnjuje razporeditev ljudi Marjan Brečko, predsednik vsakega in gradbenega odbora s Prešne Loke. P. P.

Novo v Brežicah

GRAD — Na brežiški grad so vrgli v teh dneh oko med drugimi tudi predstavniki kulturnih krogov, ki radi prepevajo in igrajo in to znajo početi in ki se z omenjeno dobroto radi posladkajo. Vse to govori o gradu kot kulturnem eldorado. Toda starodavni objekt je zanimiv tudi z druge strani, in sicer po kupu nedaleč od obzidja. Kup je črn in komu bi se zazdelo, da od katrana, ki bi ga grajski zivali na turčina. Bržčas je resnica drugačna. Ker graščaki vsaj prejšnji teden za mogočnim obzidjem niso prebivali in ker menda dandanašnji ni osvajačev na lestvah, je črn kup morda ostal od priložnostnega zažiganja smetja.

SEKANJE — Kot kažejo dogodki bodo ljubitelji golfa menda sčasoma le lahko zaigrali tudi pri mokriškem gradu, čeprav se govori, da ljubitelji tega športa ne bodo dobili naenkrat v obdelavo vseh luknji. Pred nastankom igrišča je prišlo že do več prepirov o tem, ali se ga sme ali ne sme delati. Neizbežno je sekanje dreves. Vprašanje pa je, kdo jih seka. Morda brežiški gozdarji, katerih stanu je Oman zagotovil pomanjkanje dela, pa bi jim vsak posek prišel prav. Po nepotrebnih vesteh pa je vsaj nekaj sekačev, ki jim je materin jezik štajerščina iz okolice Maribora.

RUŠENJE — »Pod obzorjem« so na cesti nedavno opazili opeko. Pred tem je zanesljivo bila na bližnji strehi. Zakaj je padla, sta možna vsaj dva odgovora. Sklajtil jo je previsok tovrnjak ali pa je zletela na tla zaradi tektonskih premikov v brežiški politični gmoti, ki jih bo izzvala nedavna obglavitev občine.

Krške novice

RAČUNICA — V krškem so menda zabeležili tale primer. Kmet je za eno svojih parcel sporočil na uradno mesto, da so mu Romi 100-odstotno uničili pridelek. Potem je menda ugotovil, da mu je poseba pobrala 100 odstotkov pridelka, torej vso letino. Skupno da je zbral pet »storilcev«, ki so mu 100-odstotno uničili pridelek. Poljedelec mogoče seje hitro rastoče sorte, ki se povzpnejo od zrna do klasa v kratkem času. Počakati velja na morebitno Omanovo reakcijo.

GLASBA — Krčani so se na moč trudili, da bi nedavno ministra Izidorja Rejca prepričali, da imajo gospodarske težave in strah, da bo še težje. Rejc, ki je očitno dobro spremljal celotno dogajanje, pa je v nasmehu dejal: »Mislim, da vi nimate skrbi. Med našim pogovorom se je ves čas slišala glasba.« Glasba je res bila, kot je rekel, a so vadiili nekaj pogrebnege.

LABODA — Sobotnemu srečanju krške stranke demokratične prenovne sta prisostvovala tudi dva laboda, plavalca po Krki. V nekem trenutku sta se globoko potopila v vodo, menda takrat, ko se je prenovitelj Miran Potrč zavzel za svobodo tiska. Domneva se, da sta laboda hotela tisti hip priti do dna neki zgodovinski resnici o zvezi komunistov in informacijski svobodi.

Sevniški paberki

LIPA — Sevniški podžupan in predsednik tukajšnjega gasilskega društva Tone Koren je kot star Sevničan brž opazil, da se je posušila ena izmed dveh starih lip sredi Glavnega trga v bližini kamnitega znamenja s kipom sv. Martina. Mimogrede: kip iz leta 1755, ki so ga odnesli konservatorji s spomeniškega varstva zaradi obnove, bi že lahko vrnil na staro mesto ali vsaj njegov nadomestek, plastiko! No, in ko je Koren ugotovil, da je revica lipa povsem opušala, se je domislil, da bi k tej osamosvojitveni evforiji pristavili lonček še gasilci, in sicer s posaditvijo nove lipe — državnosti v spomin na zgodovinsko dejanje, ko naj bi moja dežela naša država postala. Iz zanesljivih virov smo zvedeli, da s posvetitvijo gasilske lipe na trgu za »državno« ne bo nič, ker so se na občini odločili, da bo tako opredeljena lipa posajena v parku za občino. Vsekakor pa je hvalavredna pobuda gasilcev, da vrnejo staremu trškemu jedru drevo, ki mu je bilo dolga leta v okras in je simbol slovenstva.

VROČINA — Letos je na reviji gasilskih pihalnih orkestrrov Slovenije na Glavnem trgu v Sevnici preteklo nedeljo popoldne spet pozdravila huda vročina. Glede tega je bilo priroziščno mnogo preteklih letih v grajskem parku mnogo bolj primerno kakor razbeljeni asfalt na trgu. Ali pa bodo pač morali gasilci prikašni dve urici pomakniti začetek reditve proti večeru, če seveda želijo, da se bodo godbeniki na trgu bolje počutili in ker jih bo poslušalo več ljudi. So pa gasilci operativci zato pretegnili precejšnjo pozornost, celo gostov iz sence pod krošnjami kostanjev pri Coctail baru, ko so v nedeljo pred revijo uprizorili gašenje Krulejevine ob namišljeni eksploziji plina. Gasilec so lahko hvalili tudi stanovalci, ker so jim malo osvežili domove.

NAJVEČ ŠTIPENDIJ ZA TEKSTIL

SEVNICA — Na ponedeljkovi seji sevniške vlade so ob obravnavi programskih zasnov Srednje tekstilne šole v Sevnici ugotovili, da so konfekcijska podjetja v Posavju za šolsko leto 1991/92 razpisala za poklic šivilje 38 štipendij. Kot je poudarila ravnateljica STS Alenka Žuraj največ štipendij razpisuje Liska, zamen pa je doslej skušala navezati stik s predsednikom sevniškega obrtnega združenja.

Tone Kralj iz Jakčeve zbirke

Kraljeve zgodnje grafike na ogled v Lamutovem likovnem salonu

KOSTANJEVICA — Božidar Jakac in Tone Kralj, oba Dolenjca, sta med študijem likovnih umetnosti v Pragi nekaj časa preživela skupaj, sodelovala in se sprijateljila. Jakac je zbiral Kraljeve grafične liste in jih shranjeval. Tako se je v njegovi zapuščini ohranila najpopolnejša zbirka akademskih prvencev Toneta Kralja iz obdobja 1921 — 1922. Nekaj grafičnih listov pa je v zajetni mapi tudi iz Kraljevih kasnejših, zrelejših let, tako da šteje celotna zbirka kar 94 jedkanic, lesorezov in litografij.

Od minulega petka, 21. junija, je moč ta dela videti v kviru razstave »Tone Kralj — Zgodnja grafika 1921 — 1932 iz zbirke Božidarja Jakca«, ki so jo odprli v Lamutovem salonu. Zanimivo razstavo, ki bo na ogled do 31. julija, so posvetili 80-letnici Jakčeve soproge Tatjane, in sicer iz hvalečnosti, ker je kot zdajšnja lastnica ljubeznivo odstopila zbirko za to predstavitev.

Čeprav so v Jakčevi zbirki, kot rečeno, tudi Kraljeve poznejše grafike, pa je dr. Andrej Smrekar v izbor za postavitev uvrstil le tiste, ki

Jakčeva portretna skica Toneta Kralja iz praškega obdobja

so nastale do vključno 1932. leta. Jedro seveda tvori praško obdobje, o katerem je dr. Smrekar napisal izčrpno študijo v za to priložnost izdani katalog. Študija, v kateri avtor prikazuje, kako in zakaj se je Tone Kralj razvil v pristnega slovenskega ekspresionista, je prevedena v angleščino.

V katalogu, ki ga je izdala Galerija Božidar Jakac z denarno pomočjo republiškega kulturnega ministrstva, je objavljenih še 23 reprodukcij in na koncu seznam vseh Kraljevih del, ki tvorijo zbirko Božidarja Jakca.

Ob otvoritvi je bil koncertni večer, na katerem sta sopranistka Irena Baar in kitarist Andrej Varl ivedla deset pesmi Franza Schuberta. — an

Samouk, ki je osvojil vrh

Slikar Stanislav Rapotec iz Sydneya, 80-letnik, se prvič predstavlja s samostojno razstavo v Sloveniji

LJUBLJANA — V okviru prireditve Srečanje v moji deželi so odprli včeraj v ljubljanski galeriji Eqrma razstavo slik slovenskega slikarja Stanislava Rapotca iz Avstralije. Čeprav je na ogled samo deset slik, ki so jih za to priložnost posodili zasebni lastniki iz avstrijske Koroske, galerije iz Tinj v Avstriji ter Galerija Božidar Jakac iz Kostanjevice, je to vendarle prva Rapotčeva samostojna razstava v Sloveniji. Z njo tudi obeležujejo slikarjevo 80-letnico. Nekaj del tega slikarja je bilo lani na ogled v Dolenjski galeriji, in sicer v okviru skupinske razstave Slovenski likovni ustvarjalci iz obeh Amerik in Avstralije, ki so jo pripravili kot posebno prireditev Srečanja v moji deželi. Že takrat je bilo napovedano, da bodo poskusili pripraviti širšo predstavitev tega pri nas vsekokor premalo znanega umetnika. To naj bi se zgodilo v letu 1992, Rapotčeva retrospektivo pa naj bi pripravila Moderna galerija v Ljubljani.

Stanislav Rapotec je bil rojen v Trstu, ob koncu prve svetovne vojne pa se je družina preselila v Ljubljano. Absolviral je trgovsko akademijo in v Zagrebu končal ekonomsko fakulteto. Leta 1940 se je zaposlil pri Državni hipotekarni banki v Splitu. Po napadu na Jugoslavijo je padel v ujetništvo, pobegnil in se pridružil odporiški skupini. Septembra 1941 je že bil v Kairu. Kot bri-

tanski častnik je uspešno opravil več nalog na okupiranem ozemlju. V vojski je ostal do leta 1948, ko je bil demobiliziran, tedaj pa se je odločil za odhod v Avstralijo. Naselil se je v mestu Adelaide, se zaposlil, obenem študiral in diplomiral iz ekonomije.

V Avstraliji pa je Rapotec tudi začel slikati — kot samouk. Preselil se je v Sydney. Že na samem začetku umetniške poti je zbudil izjemno pozornost kritike. Potem je opravil številna potovanja po svetu in veliko razstavljal. Zastopan je v mnogih zbirkah. Od leta 1976 redno obiskuje avstrijsko Korosko, kjer ima v Svecah atelje. Bil je velik prijatelj kiparja Franceta Goršeta.

Stanislav Rapotec je samouk, ki je osvojil vrh umetnosti.

I. Z.

PRVI KRESNIK LOJZETU KOVAČIČU

Na pobudo prekmurskih pisateljev ustanovljeno nagrado Kresnik za najboljši slovenski roman so nedavno kot prvega dobitnika podelili Lojzetu Kovačiču za roman Kristalni čas. Ob Muri se je ob tem dogajalo še marsikaj drugega, kaže pa, da so se prireditelji bolj posvetili vsebinskim kot organizacijskim vprašanjem. Spodrsljaj je bil že v tem, da je Kovačič dobil nagrado v odsotnosti.

Le kam izgine svetloba?

Tako se sprašuje Jože Stražar, slovenski umetnik iz Stockholma, katerega razstavo bodo odprli jutri

NOVO MESTO — V Dolenjskem muzeju bodo jutri, v petek, 28. junija, ob 19. uri odprli razstavo del na Švedskem udomeljenega slovenskega umetnika, kiparja, slikarja, in grafika Jožeta Stražarja iz Stockholma. Dolenjski muzej je to razstavo pripravil skupaj s Slovensko izseljensko matico in Knjižnico Domžale, navedene ustanove pa so skupaj pripravile, založile in izdale katalog, ki razstavo spremlja. Slavnostni govornik na otvoritveni slovenosti, ki jo bo s sporedom ljudskih pesmi popestril vokalno-instrumentalni ansambel Koledniki izpod Kamniških planin, bo minister za Slovence po svetu dr. Janez Dular, medtem ko bo Stražarjevo umetniško delo predstavil ravnatelj domžalske knjižnice Pavle Pevec.

Ime Jožeta Stražarja na Slovenskem ni neznano, čeprav je umetniško pot začel in se tudi uveljavil na Švedskem, kjer živi že dobrega četrta stoletja. Leta 1965 se je v to severno deželo odpravil kot petindvajsetletnik, in to samo na počitnice, a je v njej ostal. Študiral je na raznih umetniških šolah, obenem pa marljivo ustvarjal in veliko razstavljal. Je član Društva umetnikov v Södertälju in član Zveze švedskih kiparjev. S svojim delom se je že velikokrat predstavil na samostojnih in skupinskih razstavah na Švedskem, drugod po svetu in seveda v Sloveniji, med drugim že leta 1977 v Posavskem muzeju v Brežicah. Lani je sodeloval na prvi likovni koloniji za slovenske umetnike po svetu, ki so jo pripravili v Dolenjskih Toplicah v okviru Srečanja v moji deželi, in svoja dela razstavljal v okviru skupinske razstave v tamkajšnjem zdraviliškem hotelu.

Št. 26 (2184) 27. junija 1991

Kulturni dnevi s spominom na Barago

Bogat kulturni del prireditve Iz trebanjskega koša — Vsak dan nastopi kulturnih skupin — Razstava, okrogla miza in recital o rojaku Frideriku Baragi, škofu, misijonarju in jezikoslovcu — V nedeljo: Tabor likovnih samorastnikov

TREBNJE — Kot pišemo na drugem mestu, so uvrstili Trebanjci v letošnjo prireditev Iz trebanjskega koša, ki se začneja danes, tudi obilo kulturnih dogajanj. Z njimi bodo zapolnjeni vsi popoldnevi in večeri te tradicionalne prireditve, ki se bo iztekla v nedeljo, 30. junija.

Nastopi kulturnih skupin bodo vsak dan, tako bosta že otvoritveno slovesnost danes ob 18. uri vsak s svojim programom obogatila Občinski pihalni orkester iz Trebnjega pod vodstvom dirigenta Igorja Teršarja in mažoretna skupina iz Grosupljeja. Jutri ob 17. uri bo pel Ženski nonet Rog iz Željna na Kočevskem, v soboto ob 18. uri pa se bosta predstavili folklorna skupina Račna iz Grosupljeja in skupina Zagoriški fantje. Zadnji dan bo nekaj pesmi zapel tudi cerkveni pevski zbor Friderika Barage iz Trebnjega pod vodstvom zborovodje Toneta Strmoleta.

V okviru prireditve bo kar nekaj dogajanj posvečenih spominu na slavnega rojaka, škofa in misijonarja Friderika Barago. Jutri ob 18. uri bodo v Galeriji likovnih samorastnikov odprli razstavo o Frideriku Baragi, kateri bo ob 19. uri sledila okrogla miza o tem znamenitem možu. O Baragovem življenju in delu bodo govorili štirje poznavalci in znanstveniki. Prof. dr. Metod Benedik bo osvetlil duhovniški lik Friderika Barage ter se pri tem še posebej ozrl na značilnosti Baragove duhovnosti v času njegovega delovanja na Slovenskem. O Baragovem literarnem prispevku k slovenski vernosti, jeziku in kulturi bo beseda v prispevku prof. dr. Marjana Smolika. Naslednji predavatelj dr. France M. Dolinar bo govoril o posebnostih Baragovega misijonskega dela med Indijanci v Severni Ameriki,

POMPEJI V METLIKI

METLIKA — Pesnica Marjanca Kočevar bo doživela predstavitev svoje pesniške zbirke Pompeji tudi v rojstni Metliki. Prireditev bo jutri, 28. junija, ob 20.30 na dvorišču metliškega gradu. Založbo Opus, ki je zbirko izdala, bo zastopal njen lastnik in urednik Silvo Mavsar, medtem ko bodo pesmi iz Pompejev predstavili člani krškega literarnega kluba: Vidka in Jožko Kuselj ter (pevka) Stanka Macur.

Kulturne iz Ribnice

ŠTUDIRAJO IGRO — Ribniška dramska skupina že študira igro, s katero bo nastopila v drugi polovici septembra na domačem odru. Gre za igro, ki bo predstavila življenje pri nas v Gallusovih časih in bo tudi posvečena jubileju tega velikega skladatelja, ki je umrl pred 400 leti. Igra še nima naslova, za oder pa jo je priredila po Jančarjevem Galiotu Vesna Postrak, ki tudi režira to igro.

ODPADLA PREDSTAVA — Pred kratkim je napovedalo predstavo v domu TVD Partizan zagrebško gledališče Kugla. Ko bi se predstava morala začeti, pa je bil v dvorani le en gledalec in predstava je seveda odpadla.

HLAPCI PA SO BILI — Srednješolci iz ljubljanskega internata Tabor so v Ribnici gostovali s Cankarjevimi Hlapci. Obisk predstave, ki je bila v TVD Partizan, je bil precej skromen.

MANJ ZBOROV IN PUBLIKE — Na nedavni pevski reviji v Dolenji vasi je nastopilo le sedem pevskih zborov. To je občutno manj kot na prejšnjih revijah. Tudi poslušalcev je bilo manj.

OBISKANO PREDAVANJE — Dr. Ferdo Gestrin iz Ljubljane je pred kratkim predaval v Miklovi hiši v Ribnici o življenju v naših krajih v 16. stoletju, se pravi v Gallusovih časih. Predavanje je bilo dobro obiskano.

Prebuja ne hlepi po posestvih

Iniciativna skupina za ohranjanje kulturne dediščine Kočevarjev

NOVO MESTO — Nedavno se je na prvi seji sestala iniciativna skupina za ohranjanje kulturne dediščine Kočevarjev. Pobudo za ta sestanek so dala Krkina Zdravilišča, in to z namenom, da bi ob sodelovanju s skupnostjo Kočevarjev oziroma s pripadniki te etnične skupine, ki še živi na obronkih Kočevske Roga, na območju Dolenjskih Toplic, Črmošnjic in širšem območju Semiča, pripravili programe obiskov in bivanja po svetu razseljenih kočevskih Nemcev v Dolenjskih Toplicah in okolici.

Alenka Babič je udeležencem orisala dosedanje aktivnosti Zdravi-

medtem ko bo prof. dr. Zmago Šmitek obravnaval Baragova znanstvena dela, nastala med njegovim misijonskim delom pri Indijancih. Ta okrogla miza je vključena tudi v program kulturnih prireditev Svetovnega slovenskega kongresa in v program proslav ob Baragovem dnevu. Baragov spominski dan bo v nedeljo, 30. junija, ob 17. uri pred Galerijo likovnih samorastnikov v Trebnjem, nekako združen z otvoritvijo Tabora likovnih samorastnikov, ki so ga tradiciji zvesti organizatorji spet pripravili. Otvoritveni program bo sestavljal recital o Frideriku Baragi, in sicer bodo recitatorji predstavili nekaj Baragovih besedil.

I. ZORAN

Štirinajsterica na taboru

Ustvarjali bodo v Galeriji samorastnikov v Trebnjem

TREBNJE — Tabor likovnih samorastnikov prirejajo Trebanjci tudi letos. Na 24. Taboru, ki ga odpirajo ob koncu tega tedna in bo trajal do sobote, 6. julija, bo ustvarjalo štirinajst slikarjev in kiparjev, prvič celo kak udeleženec iz daljne Avstralije.

Letošnji udeleženci so: Boro Arsovski iz Kumanovega, Jerko Biško iz Zagreba, Josip Boltžar iz Nove Kapele, Mirko Horvat iz Kloštra Podravskega, Tivodar Košut iz Novega Bečaja, Darja Lobnikar-Lovak iz Zagreba, Mirjana Matiša iz Koprivnice, Janoš Mesaroš iz Novega Bečaja, Stane Novak iz Trebnjega, Philpa Webb iz Avstralije, Greta

JARM RAZSTAVLJA V KRŠKEM

KRŠKO — Inicijativni odbor za obnovo cerkve sv. Križa v Krškem je pripravil v petek, 21. junija, zvečer v tej cerkvi (gre za pokopališko cerkev v krškem parku) otvoritev razstave plastik in akvarelov akademskega kiparja Staneta Jarma iz Kočevja in koncert zagorskega okteta.

Peli so za neodvisno Slovenijo

Na letošnjem šentviškem pevskem taboru nastopilo okoli 250 zborov s 5.000 pevci in pevkami — Govoril član Predsedstva Republike Slovenije dr. Dušan Plut — Dirigiral tudi Igor Teršar iz Trebnjega — Koncert zamejcev zelo okrnjen

ŠENTVID PRI STIČNI — Tu se je na nedeljskem, sicer že 22. pevskem taboru znova potrdilo, da ima pesem pri Slovencih najmočnejšo povezovalno moč. Najsi so nazorsko in politično še tako razdeljeni in sprti, pa jih petje, še posebej, če je ubrano, hitro pomiri in združi. Več kot 5.000 pevcev in pevk iz skoraj 250 zborov (ali 50 več, kot je bilo prijavljenih) ter približno toliko poslušalcev, zbranih na vsakoletnem prizorišču tabora, pa ni samo izpričalo izjemne priljubljenosti zborovskega petja pri nas, ampak je več kot dostojno tudi upravičilo geslo letošnjega taborskega srečanja: Pojo naj ljudje — za neodvisno Slovenijo.

Predsednik pevskega tabora Marjan Kotar je, ko je govoril o pripravah na letošnje srečanje slovenskih pevskih zborov v Šentvidu in o njegovi izpeljavi, ki ni bila brez problemov, omenil odločitev, naj se letošnji tabor ozre v slovensko prihodnost. »Po naravi pevci nismo politiki, vendar pa bomo danes zapeli v spodbudo vsem, ki nosijo odgovornost za razglasitev naše neodvisnosti,« je poudaril.

Slavnostni govornik dr. Dušan Plut, član Predsedstva Republike Slovenije in predsednik Zelenih Slovenije, je dejal, naj kot prva izzveni pesem o slovenski trdoživosti, o narodu, ki je doživel

lišč na področju propagande in prodaje za Dolenjske Toplice med pripadniki skupnosti kočevskih Nemcev, živečih v Avstriji in Nemčiji, predvsem pa namere, s katerimi bi Krkina Zdravilišča obisk teh gostov pri nas še razširila in popestrila.

Predstavnik pri nas živečih Kočevarjev Avgust Gril pa je poudaril, da morajo imeti vse načrtovane aktivnosti predvsem spominski in kulturni pomen, prednost je treba dati ohranjanju kulturnih spomenikov, ki pričajo o nekdanji prisotnosti kočevskih Nemcev na tem območju, med takšne spomenike pa sodijo predvsem cerkve in pokopališča.

Menil je, da bi morali ob tem spodbuditi raziskovalno dejavnost, zbrati najrazličnejše vire o življenju te etnične skupnosti pri nas in takoj začeti z magnetofonskim snemanjem spominov tistih redkih Kočevarjev, ki so po medvojni množični izselitvi kočevskih Nemcev ostali na svojih domovih. Dejal je še, da to zavzemanje ne pomeni, da so se v kočevskih Nemcih oz. Kočevarjih prebudile težnje po nekdanjih po-

NEKAJ O F. BARAGI — Friderik Irenej Baraga je bil rojen 29. junija 1797 v Mali vasi pri Dobrniču. Po študiju prava na dunajski univerzi (1816 — 1821) je stopil v ljubljansko semenišče in bil posvečen v mašnika. Kot kaplan je služboval v Šmartnem pri Kranju in Metliki (1828 — 1830). Leta 1831 se je odpravil v Ameriko in bil potem vse do leta 1868, ko je umrl, misijonar med tamkajšnjimi Indijanci, predvsem pri plemenih Otava in Ojipva. Indijancev pa ni samo pokristjanjeval, ampak je skrbel tudi za njihovo kulturo in pismenost. Naučil se je očipvejščine ter sestavil slovar in slovnico za ta jezik. Napisal je tudi več del o Indijancih. Baraga je bil v Ameriki posvečen za škofa, in sicer deset let pred smrtjo. Umrl je 19. januarja 1868 v mestu Marquette v ameriški zvezni državi Michigan.

Pečnik iz Pirana, Petar Petrovič iz Džurdževca, Pero Topljak iz Džurdževca in Ante Vukić iz Splita.

Likovniki bodo tudi tokrat ustvarjali v Galeriji samorastnikov v Trebnjem in, kakor vselej, bodo obiski in pogovori z njimi tudi tokrat dobrodošli.

PREDSTAVITEV ZBIRKE

TREBNJE — V Ljudski knjižnici Pavla Golie v Trebnjem bodo jutri, v petek, 28. junija, ob 20. uri predstavili pesniško zbirko Sama Dražumeriča.

BOJAN GORENEC V MIKLOVI HIŠI

RIBNICA — V Galeriji Miklova hiša v Ribnici bodo odprli danes, v četrtek, ob 20. uri slikarsko razstavo akademskega slikarja Bojana Gorence iz Ljubljane. Predstavil se bo z osmimi deli, ustvarjenimi v olju in pastelu na lesu.

kultura in izobraževanje

NOCOJ V BREŽICAH:

Akademija, Slovenski oktet, impresionisti

Slavnostni govornik bo član Predsedstva Republike Slovenije Ciril Zlobec

BREŽICE — Proglasitvi slovenske samostojnosti in Svetovnemu slovenskemu kongresu na čast bo danes, v četrtek, 27. junija, ob 20.30 v slavnostni dvorani Posavskega muzeja slavnostna akademija s koncertom Slovenskega okteta. Slavnostni govornik bo član Predsedstva Republike Slovenije akademik in pesnik Ciril Zlobec. Slovenski oktet, ki slavi 40-letnico delovanja, pa bo na celovečernem koncertu zapel dvajset pesmi šestnajstih slovenskih skladateljev, od tega štiri Gallusove.

Že ob 19. uri bo Ciril Zlobec v galeriji Posavskega muzeja odprl razstavo Slovenski ekspresionisti iz dolenjskih zbirk. Razstavljena bodo dela Lojzeta Dolinarja, Jožeta Gorjupa, Franceta Goršeta, Božidarja Jakca, Franceta Kralja, Toneta Kralja, Ivana Napotnika in Franja Stiplovskega. Razstavo je pripravil dr. Andrej Smrekar, ravnatelj Galerije Božidar Jakac v Kostanjevici, dela pa so iz zbirke te galerije ter Dolenjskega in Posavskega muzeja.

Razstavo in koncert so omogočile Terme Čatež in Skupščina občine Brežice.

tudi kot dirigent občinskega pihalnega orkestra v Trebnjem.

22. tabor slovenskih pevskih zborov je dan poprej, v soboto zvečer, odprl slovenski kulturni minister dr. Andrej Capuder, in sicer med okrnjenim koncertom zamejskih zborov v šentviški osnovni šoli. Poleg domačinov sta namreč nastopila le še dva zbora iz avstrijske Koroske, medtem ko so zbori iz Italije in Porabja na Madžarskem izostali. »Malo nas je, a tisti smo zvesti,« je ob tem med drugim dejal dr. Capuder.

I. Z.

LITERARNA ŠOLA V RADENCIH

Odbor za literarno dejavnost pri ZKO Slovenije pripravlja tudi letos poletno literarno šolo, in sicer od 28. junija do 2. julija v Radencih. Kot je znano, je ta oblika izobraževanja namenjena vsem, ki se kakorkoli zanimajo za literaturo, od članov literarnih krožkov v šolah do njihovih mentorjev in urednikov literarnih glasil. Šola bo potekala v obliki okroglih miz, literarnih delavnic, vrstila se bodo predavanja in še kaj. Predavanja bodo o novejši nemški književnosti do najmlajše generacije »vzhodnonemških« avtorjev, o tradicionalni kitajski književnosti, finski literaturi in prevajanju finske poezije v slovenščino, ob tem pa še o kritiki in samokritiki, kreativnem pisanju v šoli in drugem. Na spremljevalnih prireditvah bodo predstavili nekatere mlajše slovenske pesnike in pisatelje (npr. Jureta Potočkarja, Andreja Blatnika, Gorana Gluviča, Ferija Lainščka, Milana Vincetiča).

LESARJI V LIKOVNEM SALONU

KOČEVJE — Razstavo izdelkov učencev kočevske lesarske šole so odprli 24. junija v Likovnem salonu v Kočevju. Na njej so prikazani izdelki, ki so jih učenci izdelali v glavnem po svojih zamislih in pod vodstvom strokovnih učiteljev. To so razne mize, stoli, omariče, omare, vrata, okna, zibelke, delovne mize, cvetličnjaki, stojala za steklenice, otroška postelja, pručke in drugo, kar so izdelali učenci od 1. do 3. letnika in učenci za zaključni izpit. Razstavo je odprla ravnateljica SŠTUD Kočevje Ksenija Vidošević.

OB OTROŠKI DODATEK

KRŠKO — Nedavno je nekdo poklical v uredništvo časopisa in dejal, da zaposleni v Varnosti Novo mesto, ki delajo na krškem območju, ne prejema za otroke družbene pomoči. Kot so povedali v Varnosti, kamor smo se obrnili v zvezi s klicem, ne izplačujejo otroških dodatkov, ker jim iz Krškega še niso poslali odločb za prejemnike teh denarnih pomoči. V krškem Centru za socialno delo, ki naj bi odločbe izdal, smo izvedeli, da spričo dolgotrajnega sprejemanja socialne zakonodaje v republiški skupščini Center za letošnje ni mogel izdati odločb. Naredil pa je seznam upravičencev do družbene pomoči otrokom in jih poslal v podjetja, tako da bi ta vedela, kdo prejema otroški dodatek in koliko. Prejšnji teden, ko smo na omenjena naslova vprašali o domnevnem zapletu glede otroških dodatkov, v Varnosti Novo mesto iz Krškega seznama še niso prejeli. Po vsem sodeč, se je na poti med Krškim in Novim mestom izgubil, če pa to ne drži, je morda običaj v predalu ali računalniku.

IZJAVA ZA JAVNOST

Slovenski novinarji, združeni v Sindikatu novinarjev Slovenije, smo že večkrat na različne načine opozarjali domačo in mednarodno javnost na hude kršitve temeljnih človekovih pravic na Kosovu. Oblasti na Kosovu Albancem sistematično kratijo svobodo mišljenja in izražanja ter pravico do obveščanja v materinem jeziku. Albancem so prepovedali vsa dnevna sredstva obveščanja, v ostalih pa je normalno delo praktično onemogočeno, saj so albanski novinarji pod neprestanim nadzorom in pritiskom, neredko pa jih tudi kazensko preganjajo. Pred dnevi so oblasti na Kosovu utišale še enega novinarja: Jusufa Ferizaja, urednika albanskega časopisa DIELI, so obsojili na tri mesece zapor, ker je pisal tako, kot misli. Sindikat novinarjev Slovenije ostro protestira proti sankcioniranju drugače mislečih in zahteva takojšnjo izpustitev novinarja Jusufa Ferizaja in vseh, ki so bili obsojeni zaradi verbalnega delikta. Z našo zahtevo bomo seznanili tudi mednarodno novinarsko organizacijo IFJ v Bruslju.

SINDIKAT NOVINARJEV
SLOVENIJE

Sramota za pravno državo

Kraja lastnine razlaščenec naj se neha

Združenje lastnikov razlaščenega premoženja, njegovo predsedstvo in odbori njegovih podružnic s ogorčenjem ugotavljajo, da se lastnina razlaščenecv odtuje z odprodajo, dajanjem in najem za dobo 5, 10, 15 in več let ter z raznimi adaptacijskimi posegi v nepremičnine razlaščenecv.

Ta dejanja pomenijo v pravem pomenu besede krajo lastnine ljudi, za katero je jasno, da jo bo treba vrniti. Tovrstnega odtujevanja ni več mogoče smatrati kot »dobroverno«, saj je danes vsakemu Slovencu znano, da bi se pripravljajo zakoni za vračanje lastnine razlaščenecv.

To, kar se sedaj dogaja, ni primerljivo z nikakršnim dejanjem, ki bi se lahko dogodilo v pravno urejeni državi. ZLRP Slovenije poziva državljane Slovenije, da vse primere odtujevanja njihove lastnine pisмено sporočajo predsedstvu ZLRP v Ljubljano.

Združenje z vso odločnostjo zahteva, naj se kraja lastnine razlaščenecv takoj preneha. V tem smislu so na posvetu predsednikov podružnic v Ljubljani 11. 6. 1991 sklenili, da se Skupščini republike Slovenije posreduje pobuda, naj sprejme ustrezne zakone, ki bodo do sprejema zakonov o privatizaciji in denacionalizaciji zaščitili nepremičnine v družbeni lasti, torej tudi nacionalizirano premoženje, pred zlorabami, ki jih nekateri posamezniki in podjetja izvajajo z namenom, da bi otežili oziroma onemogočili vračanje premoženja njegovim legitimnim lastnikom.

Predsedstvo
Združenja lastnikov
razlaščenega premoženja

Naj orožje ne preglasi klica razuma!

Dragi vojaki, spoštovani starešine JLA

Pravica do uveljavitve samoodločbe naroda, ki ne ogroža istih pravic drugih narodov, je temeljna civilizacijska vrednota, priznana po mednarodnem pravu. Nihče nima pravice, da take odločitve ne spoštuje ali jo poskuša na kakršenkoli način preprečiti.

Državljeni Slovenije smo se na decembrskem plebiscitu odločili, da bomo živeli v samostojni in neodvisni državi Republiki Sloveniji. Kot samostojna država pa se bomo v primeru resničnih in realnih interesov lahko povezovali z drugimi suverenimi državami na ozemlju današnje Jugoslavije.

Plebiscitarna odločitev državljanov Slovenije nas torej obvezuje, da do 26. junija 1991 sprejmemo predpise in ostale ukrepe, ki bodo omogočili nenasičen prevzem efektivne oblasti na ozemlju celotne Republike Slovenije.

Dragi vojaki, pripadniki jugoslovanskih narodov in narodnosti, spoštovani oficirji JLA: tragični dogodki v Jugoslaviji in Sloveniji kažejo, da si vsi ne želijo mirne in dogovorne razrešitve jugoslovanske krize. Zato vas pozivamo, da po svojih močeh prispevate k preprečevanju možnih nasilnih poskusov preprečitve osamosvojitve Slovenije. Vsi skupaj, tudi vojaška in civilna oblast, smo dolžni preprečiti uporabo orožja in storiti vse za mirno rešitev jugoslovanskih problemov.

Ne dovolimo, da orožje preglasi klic razuma in življenja! Sporočamo vam, da bomo Zeleni Slovenije storili vse za mir in proces demilitarizacije doma in v svetu, za vaše varno bivanje v Sloveniji.

Dr. DUŠAN PLUT
predsednik Predsedstva
Zelenih Slovenije

Kakšna bo odslej meja s Hrvaško

Pojasnilo Republiškega sekretariata za notranje zadeve — »Mejni prehodi«

Začetek gradbenih del za postavitev mejnih kontrolnih točk z Republiko Hrvaško je povzročil mnogo vprašanj in negotovosti, ki zahtevajo tudi naše pojasnilo.

Slovenske meje, tudi meje z Republiko Hrvaško, so eden izmed zunanjih znakov slovenske države. Slovenska skupščina je v sklopu različnih osamosvojitvenih zakonov sprejela tudi takšne, ki urejajo vse v zvezi z mejami, prehodi preko meja in v zvezi s tujci v Sloveniji, ter je pri tem upoštevala evropske standarde.

Ne glede na nadaljnje politične dogovore o morebitnih povezavah s Hrvaško, bo Republika Slovenija suverena država. Med njima bo potekala meja, mejna črta bo opredeljena na meddržavni ravni in je sedaj še ni.

Mejne kontrolne točke, ki bodo začele z delom na dan osamosvojitve, zato ne pomenijo tudi točk mejne črte. Izbrane so bile tako, da so posegi v zem-

ljišče in naravo ter stroški gradnje čim manjši. V Sloveniji bomo imeli naslednjih 8 kontrolnih mest: Sečovelje, Draginja, Jelšane, Metlika, Obrežje, Dobovec, Gruškovje in Središče ob Dravi. Kaj se bo dogajalo na teh mejnih kontrolnih točkah, ki pravzaprav niso »mejni prehodi« v dosedaj uveljavljenem pomenu:

1. Državljeni sedanje SFRJ za »prehod« meje ne bodo potrebovali potnega lista, ne gre za nadzor nad gibanjem državljanov sedanje SFRJ.

2. Svobodno bo gibanje tudi tam, kjer ni kontrolnih mest. Dosežena raven dobrososedskih odnosov z Republiko Hrvaško ne bo znižana in prebivalci z obeh strani meje ne bodo v slabšem položaju, kot so bili do sedaj.

3. Na meji pa bodo nadzorovani in zavrtni vsi tisti tujci, ki ozemlje slovenske države zlorabljajo za ilegalni prehod preko slovenskih meja v Avstrijo in Italijo (v prvih petih mesecih le-

tošnjega leta smo zaradi poizkusa ilegalnega prehoda obravnavali skoraj 11.000 tujcev, Avstrija in Italija pa sta nam jih vrnila 4.400) in ki na slovenskem ozemlju ustvarjajo kriminogene situacije.

• **KOPER** — Zdaj je že povsem jasno, da bo suverena slovenska država svojo dolžnost potrdila tudi s sprejetim režimom na mejah s sosednjo Hrvaško. Na torkovem (18. junija) sestanku v Ljubljani so predstavniki nekaterih republiških sekretariatov predsednike izvršnih svetov občin, ki mejijo v Hrvaško, obvestili, da je padla odločitev o takojšnji postavitvi osmih mejnih prehodov na magistralnih cestah. Če pa bo v prihodnosti obveljala tako imenovana »trda inčica« meje med republikama, naj bi se število mejnih prehodov morda povzpelo na 80. Prvih osem mejnih prehodov začasnega tipa naj bi začelo »obratovati« že v ponedeljek, 24. junija.

(Primorske novice 21. junija)

4. Na meji bodo tudi naključne kontrole za ugotavljanje tihotapstva orožja, mamil, osebnih avtomobilov in kontrole v zvezi z varnostjo cestnega prometa, ki se sicer izvajajo tudi v notranjosti Slovenije. Preko Slovenije potekajo namreč pomembne kriminalne povezave med zahodno Evropo in bližnjim vzhodom.

Organi za notranje zadeve bodo na vseh obstoječih in bodočih mejnih prehodih maksimalno zmanjševali formalne postopke, kakor določa tudi pravkar sprejeta zakonodaja s tega področja, vendar s strokovnim delom in z mednarodnim policijskim sodelovanjem preprečevali vstop storilcem kaznivih dejanj.

BOŽO TRUDEN
vodja služb za stike
z javnostjo
RSNZ

• **Demosova strategija se ukvarja z neizvitimi projekti 19. stoletja, ki jih simbolizira nacionalna država.** (Kovačič — Peršin)

• **Meni ni pomoči ne na zemlji ne v nebesih. Slovenec sem.** (Cankar)

• **Življenje jemlje ljudem strašno veliko časa.** (Lec)

• **Demos oblast obravnava kot plen, s katerim počne, kar se mu zljubi.** (Školč)

MEJA — Hrvaška je na mejah pred časom postavila table z državnim imenom, kakršno kaže fotografija in ki je vkopana pri Bregani. Nekaj stran od te table na slovensko stran so prejšnji četniki gradbinci pripravljali teren za postavitev slovenske carinske postaje. (Foto: M. Luzar)

Odklanjamo kakršnakoli enoumja

Stališča predsedstva Zelenih Slovenije ob izdaji glasila Nove slovenske zaveze

Slovenija je podobno kot celotna Evropa zasnovana na demokratičnih temeljih, izbojevanih med II. svetovno vojno na strani zmagovite antifašistične koalicije. Narodnoosvobodilni boj, pojmovan kot odpor proti okupatorjem, je torej temeljno slovensko državotvorno dejanje, v katerem je sodelovala večina slovenskega naroda in je kot tak doprinesel k možnosti sedanjega zgodovinskega udejanjanja neodvisnosti in osamosvojitve Slovenije.

Poslušna in celovita, neobremenjena zgodovinska analiza, ki še ni bila izvr-

šena, pa je dolžna, da prikaže in osvetli vse krivice, medvojne in povojne zločine, poboje in druga nečloveška dejanja, ki so jih takrat vodilni komunisti v imenu revolucije storili tudi med nedolžnim prebivalstvom Slovenije. Temeljne poudarke v glasilu Nove slovenske zaveze,

s katero se želi zanikati oborožen odpor partizanov proti okupatorjem ter na drugi strani rehabilitirati domobranstvo, sprva naj se ne izkorišča za opravičevanje medvojnega sodelovanja z okupatorjem, ki je želel dobesedno iztrebiti slovenski narod. V usodne dneve osamosvajanja Slovenije ter tik pred svetovnim slovenskim kongresom vnaša razkol na osnovi preteklosti. Zeleni Slovenije na pragu 21. stoletja odklanjamo kakršnekoli ideološke totalitarizme in enoumja ter se zavzemamo za evropske kriterije parlamentarne demokracije.

Obojamo vse poizkuse, da med vojno nasprotne si strani stara nasprotja prenašajo na vse povojne generacije. Podpiramo pa svobodo tiska v skladu s poklicno etiko pisne besede. O izhodiščih in sami dejavnosti Nove Slovenske zaveze naj v skladu s sodobnimi evropskimi merili odločajo pristojni organi, kar velja tudi za oceno uvoznika Tonea Drobniča, javnega tožilca Republike Slovenije. Pustimo preteklost neobremenjeni zgodovinski vedi, zgostimo ustvarjalno energijo za reševanje katastrofalnih ekonomskih, ekoloških in socialnih problemov Slovenije sedanjosti! Predsedstvo Zelenih Slovenije

ZGLEDNO DELO DRUŠTVA INVALIDOV

ŠENTJERNEJ — Z rekreativnim pohodom od Dobravice do Šentjerneja in s slovesnostjo v prostorih šentjernejske osnovne šole je novomeško Društvo invalidov počastilo devetletnico obstoja. Pohoda, ki se je končal s prijateljskim srečanjem, se je udeležilo 200 članov, med katerimi so bili tudi delegati iz drugih dolenjskih invalidskih društev. Na slovesnosti, ki so jo pripravili mešani pevski zbor Ajda in šentjernejska godba na pihala, so zaslužnim članom društva in ustanovam podelili priznanja.

Novomeško društvo, ki mu ne-sebično pomagajo številna podjetja in zasebniki, zgledno skrbi za svoje člane. Enkrat letno izdajo svoj časopis Obveščevalec, članom ob življenjskih jubilejih pošiljajo čestitke, ob novem letu obiščejo nepokretne in bolne invalide, ob osmem marcu pripravijo razstavo ročnih del, poskrbijo za zdraviliška zdravljenja in še marsikaj. »Če bi bilo denarja v društveni blagajni kaj več, bi organizirali tudi brezplačne izlete in kulturne prireditve za razvedrilo invalidov«, je povedal Zvone Tkalec, tajnik društva.

J. P.

Zakaj nisem mogel v tujino

Težave zavarovanca in vprašanje Tili in N. mestu

V Sloveniji se je letos pojavilo več novih zavarovalnic, ki opravljajo tudi sklepanje obveznih avtomobilskih zavarovanj. Kakor vem, delajo vse po enakih cenah, vendar njihove police niso enakovredne. To sklepam iz težav, ki jih bom opisal.

V juniju sem od Novomeščana kupil avto, za katerega sem v Ljubljani dobil novo prometno dovoljenje in nove registrske tablice. Obveznega zavarovanja mi ni bilo potrebno plačati, saj stara zavarovalna polica velja še naprej. Zaradi spremembe lastnika vozila sem moral v zavarovalnico le po nadomestno polico in novo zeleno karto. Tu se je zataknilo. Zavarovalna polica starega lastnika je bila namreč izdana od Zavarovalnice Novo mesto (sedaj TILIA), zato mi na-

domestne police niti zelene karte v zavarovalnici TRIGLAV v Ljubljani niso mogli izdati, ampak so me napotili v Novo mesto. Zeleno karto sem naslednji dan v soboto nujno potreboval zaradi potovanja v tujino. Ker v zavarovalnici Novo mesto v petek, 7. junija, popoldne niso več delali, sem telefonično na Kompas Ljubelj, če bi lahko pri njih dobil zeleno karto. Tudi to ni bilo možno, saj na mejnih prehodnih izdajajo le Triglavove zelene karte. Ni mi preostalo drugega, kot da se potovanju v tujino odpovem.

Sprašujem se: ali je Novomeščanom, ki nimajo Triglavove police, meja zaprta, saj očitno zelene karte na meji ne morejo dobiti?

IZTOK ŠTERBENC

Nekaterih ni sram

Dogodek v premislek

Ko sem se prejšnji teden peljal mimo Zavoda za zaposlovanje (borze dela) v Novem mestu, me je v oči zbadla precejšnja vrsta čakajočih ljudi, ki so se na vročem soncu potili vse do Trdinove ulice.

Pomislim sem, da delijo kakšna dodatna denarna nadomestila, zato sem enega od čakajočih vprašal, kaj se dogaja. Povedal mi je, da čaka na delo in da s 3.500 din podpore ne more preživljati petčlanske družine. Takoj se mi je porodila misel da se po Novem mestu veselo sprehajajo razni upokojenci, dobro situirani, ki v popoldanskem času vsak dan opravljajo honorarno delo tudi po več ur in seveda za to dobivajo precejšnje honorarje.

Sprašujem sem, kje so pristojne službe, ki bi po podjetjih naredile red (baje je to z zakonom določeno). Mogoče je cilj naše družbe, da upokojenci kljub dobrih pokojninam še naprej delajo namesto dobrih, mladih in zdravih ljudi, ki v vrstah čakajo na delo. V tem ne vidim prav nobenega smisla.

In na koncu naj potrkam tudi na zavest vseh tistih, na katere se ta članek nanaša. Morebiti bo kdor od njih pomislil na tiste, ki čakajo, da bi si z rednim delom prislužili plače in si s tem zvišali osnovo za pokojnino.

Toliko v premislek!

B. P.

Novo mesto

Policijski sindikat

napovedal stavko

Slovenska vlada naj se odloči, ali jih še potrebuje

Na probleme z osebnimi dohodki v organih za notranje zadeve Republike Slovenije opozarja policijski sindikat Slovenije (PSS) že od lanske jeseni. Ker že več kot pol leta naš življenjski standard pada, sistem osebnih dohodkov ne daje nikakršne dolgoročne socialne varnosti, delovne obremenitve pa so vse večje, je PSS maja postavil izvršnemu svetu štiri zahteve. Odziva nanje ni bilo, zato smo sklicali sejo, na katero so povabili predsednika slovenske vlade. V razgovoru z njegovim zastopnikom Matijo Malešičem smo ugotovili, da naših zahtev ne jemljejo resno in jim niso pripravljeni ugoditi.

Osebnih dohodek ostaja nespremenjen, regres za letni dopust je določen v bruto znesku: 5.500 din, kar je le polovica zahtevanega in krepko pod povprečjem iz plačanih v Sloveniji, namoženost materialnih stroškov delavcev pa prav tako ostajajo pod izhodiščnimi vrednostmi za gospodarstvo Slovenije. Delavci organov za notranje zadeve smo pripravili vestno in odgovorno opravljati delovne naloge, tudi v tako težkih razmerah, kot so danes pred slovensko državo, zahtevamo pa primerno plačilo za svoje delo. Od našega delodajalca, slovenske vlade zahtevamo, da se odloči, ali nas in naše delo potrebuje. Sicer pa za 3. julij napovedujemo začetek stavke delavcev OZN Republike Slovenije, ki bo trajala vse dotlej, dokler ne bodo uresničene naše zahteve.

ZDRAVKO MELANŠEK
predsednik PSS

VINO ZA OSAMOSVOJITEV

V okviru dogodkov ob osamosvojitvi Slovenije imajo slovenski družbeni in zasebni vinarji priložnost, da se s svojim vrhunskim in kakovostnim pridelkom predstavijo svetu. Pridelovalce so oprostili plačila davka pri tisti količini ustele kleničenega vina, ki je opremljena s promocijskimi nalepkami. Vino z omenjenimi osamosvojitvenimi oznakami bo na voljo v prosti prodaji kupcem, poleg tega pa bodo omejeno akcijsko prodajo vina povežali tudi z dogajanjem okrog Svetovnega slovenskega kongresa. Na koncertu simfonikov RTV, ki bo v čast kongresa 28. junija v Ljubljani, bodo med odmorom pripravili pokušnjo vin.

O CERKVI IN POLICIJI — V četrtek je novinarka in publicistka Ljerkica Brijuni v novomeški študijski knjižnici predstavila svojo knjigo »Cerkve v policijskih arhivih«. Kar številno občinstvo je avtorici zastavilo mnoga, tudi provokativna vprašanja, kar pomeni, da je njena knjiga, ki doživlja ponatis, prišla o pravem času na pravo mesto. (Foto: F. Koncilija)

Poniževalno, ni kaj

Gospod predsednik so se še pred nekaj meseci nasmihali po televiziji, spodbujajoč ljudstvo, naj kupuje devize in naj jih ne drži v nogavicah, ampak naj jih raje zaupa banki, ki bo pomagala izmoganemu gospodarstvu. Naivneži in drugi prismojenci smo storili enako. Danes dežuramo pred bankami, se prerivamo in kregamo drug z drugim, da bi prišli do petsto mark. Svojih in ne morda do mark gospoda Markoviča. Srečo imam, da je žena brezposelna in da hodi moledovat in se borit ona. Sicer bi si moral vzeti dopust, in če bi imel na banki, predpostavim, pet tisoč mark, bi gladoke napravil zaradi čakanja na svoj denar več kot polovico dopusta. Uslužbenke v banki »prijaznih ljudi« skomigajo z rameni, nerodno jim je, rdijo in vse, kar lahko povedo, je: »Me nismo krive.«

Nekdo pa je in predpostavljam, da to ni človek, ki bi zaupal svoje devize domači banki. Njegov cvenek je verjetno kje v Švici, skratka, na varnem, pač tam, kjer ni vrst za to,

kar človeku pripada, kar je njegovega. Ob vsem tem si upamo čvekati o vstopu v Evropo. Pogledati bi bilo treba vase in si priznati, da smo globoko na hribovitem Balkanu, pa ne samo po odnosu do deviznih varčevalcev. Ob prodajačenju za svoje marke, neukradene in težko kupljene, se počutimo ponizane, razvednotene tim ponizane, razvednotene o svo- in še tako zveneče besede o samostojnosti, demokraciji bodi, samostojnosti, demokraciji bode, ne morejo preprečiti, da resme ne morejo preprečiti, da resme ne morejo preprečiti. Za ničeno živim v takšni deželi. Za popolnejšo podobno, kaj se dogaja okoli četrtnih na metliškem Trgu ob četrtnih in žepu jih je odšlo petsto markami v žepu jih je odšlo petsto markami, drugim pa je domov sedemnajst, drugim pa je bilo sporočeno, naj pridejo na slednji četrtek. Morda bodo imeli srečo, kot da je bančno poslovanje tomboala ali srečevalo. Menim, da je to višek cinizma, zafkavanja in norčevanja.

T. GAŠPERIČ

Petinštirideset let društva upokojencev

Piknik 6. julija

NOVO MESTO — Društvo upokojencev Novo mesto, ki šteje s svojimi devetimi poverjeniki 3.080 članov, je na letni konferenci sklenilo letos organizirati dostojno proslavitev 45-letnice delovanja društva in 35-letnico društvenega mešana pevskega zbora. V ta namen je izvršni odbor društva pripravil tedenski program in imenoval pripravljaln odbor, ki ga vodi Viktor Bartoli, predsednik društva, za izvedbo programa. Ta obsega naslednje:

3. julija bodo povabljeni na posebno slavnostni člani društva, ki so stari nad 80 let, in tisti, ki so nad 25 let včlanjeni v društvo; 4. julija bo organiziran enodnevni izlet po posebnem programu; 5. julija bodo športna tekmovanja (šah, streljanje, kegljanje, balinanje) in po tekmovanju srečanje športnikov; 6. julija bo ob 15. uri v Smihelu pri Novem mestu organizirano srečanje vseh upokojencev društva s kulturno-zabavnim programom in srečelovom. Na srečanju bo slavnostni govoril predsednik Zveze društev upokojencev Slovenije. V tem tednu bo organizirana tudi razstava v sliki in besedi o delovanju društvenih dejavnosti v 45 letih. Razstava bo v izložbah trgovine Dolenja na Glavnem trgu v Novem mestu. Mešani pevski zbor društva pa bo priredil tudi izven tega tedna samostojen koncert, s katerim bo počastil svojo in društveno obletnico.

V organizacijskih pripravah bosta sodelovala tudi Gasilsko društvo iz Smihela in Dom starejših občanov v Smihelu.

Vabljeni vsi upokojenci in ljubitelji športnih dejavnosti k sodelovanju in na piknik v Smihel.

R. H.

Potrošniki, združimo se!

Zveza potrošnikov Slovenije (ZPS) praznuje v juniju 1. obletnico svojega delovanja kot nadstankarska in neodvisna organizacija za varstvo interesov potrošnikov. Uvajanje tržnega gospodarstva, ki temelji na spremembi položaja potrošnika pri nas, še ne spremlja zakonodaja, ki bi zagotovila ustrezno varstvo pravic potrošnikov. Potrošnik dolga leta ni potreboval znanj, ki so naenkrat preživetvenega pomena: kaj je bistvo pogodbe, komu zaupati svoje prihranke in še mnogo drugih dilem. Da so prepuščeni sami sebi, so na svoji koži že občutili »kupci« Trendovih avtomobilov, varčevalci Les banke, pa tudi kreditjemalci pri Stanovanjsko komunalni banki.

Na svetovni dan potrošnikov, 15. marca, smo začeli izdajati prvo potrošniško revijo pri nas: Revijo za vzgojo in informiranje potrošnikov VIP. Sedaj je v prodaji že druga številka, v kateri lahko berete o nevar-

nih snoveh, s katerimi se srečujemo vsak dan, pregledate izposojeni test o videorekorderjih in video kasetah, ki jih lahko kupite tudi pri nas, glavna tema pa je »turistična« pogodba.

Potrošniško gibanje, katerega gibal je Zveza, je lahko vplivno le, če je dovolj množično. Zato vas vabimo, da se nam pridružite (članarina je 50 din mesečno), oz. da naročite revijo VIP (cena 40 din mesečno). Dijaki, študentje in upokojenci imajo 10% popusta.

Zveza potrošnikov Slovenije si je zadala nalogo, da razširi svoje delovanje in zajame tudi lokalne probleme ljudi izven večjih mest. Če ste kot potrošnik kakorkoli prizadeti in menite, da gre za problem, ki bi zanimal širši krog ljudi, nam pišite oz. se oglasite. Informacije dobite v pisarni Zveze potrošnikov Slovenije, Linhartova 13, tel.: (061) 329-041 int. 316.

Zveza potrošnikov Slovenije

7 GASILSKIH ORKESTROV — Toliko se jih je zbralo preteklo nedeljo na že 12. reviji gasilskih pihalnih orkestrrov Slovenije. Kot gostje so spet sodelovali godbeniki iz hrvaške Kostajnice, prišli pa so še Kapelčani, Novomeščani, Vučenčani, s Sevniciani pobratena godba iz Spodnje Poljskave, Ločani so prileteli presenetili še z mažoretkami (na sliki), zaigrali pa so seveda tudi domačini. (Foto: P. Perc)

HRVAŠKO DARILO NAŠIM SMUČARKAM — Prizadevni Viničan Jože Stegne, ki je slovenskim smučarkam že pripravil nekaj izletov v Belo krajino, je znova presenetil. V navezi s hrvaško vlado, predvsem pa z notranjim ministrom Josipom Boljkovcem, ki je doma z Vukove Gorice, nedaleč od Vinice, je priskrbel smučarkam avtomobil suzuki vitara, vreden blizu 500.000 din. Vozilo je prevzela Nataša Bokal, ob tej priložnosti pa so ji čestitali nekateri ministri hrvaške vlade. Predvidevajo tudi krst vozila, ki ga naj bi na Vinici opravila predsednik Milan Kučan in Franjo Tuđman. (Foto: M. Vesel)

Pozabljeni in zavrženi od sveta

Ugovor na nekatere misli pisca pisma s tem naslovom in poziv za sodelovanje

K pisanju me je spodbudil članek v aprilski številki upokojenskega lista Vzajemnost, kjer se pisec članka sprašuje: Ali je to mogoče? Pozneje sem prebral tudi članek v Dolenjskem listu pod zgornjim naslovom, ki ga je napisal Ivan Hegler, zato sem se odločil, da napišem nekaj svojih misli.

S piscem navedenega članka se strinjam, da so bili pogoji za delo in življenje rudarjev v času, ki jih opisuje gospod Hegler, zelo težki, polni trpljenja in muk, ponižanja in strahu, saj rudar ni imel skoraj nobenih pravic, higiensko-tehnične varnostne naprave in razmere so bile zelo slabe, delo je bilo ročno, težko in nevarno. Soglašam tudi, da bi bila drugačna odločitev in rešitev zapiranja rudnika Kočevje in združitve z DO ITAS Kočevje v letu 1972 ugodnejša za preostale delavce-rudarje, ko DO ITAS danes preživlja hudo krizo in je v stečajju. Mislim, da DO ITAS Kočevje ni samo po lastni krivdi v situaciji, karkšna je, saj vemo, da je v podobnem položaju vsa kovinskopredelovalna industrija v Sloveniji in širše v Jugoslaviji. Mislim, da rudarji takrat niso bili usposobljeni za delo v kovinski industriji, zato so doživljali težke trenutke in bili prepuščeni sami sebi.

Menim, da tudi stališče takratnih organov občine Kočevje in stališče republiških organov, zbornice SRS in sekretariata za industrijo in rudarstvo, niso imeli dovolj posluha za boljše rešitve prestrukturiranja rudnika Kočevje, ki bi bila za takratne rudarje manj boleča, ko je rudnik Kočevje leta 1972 prenehal obratovati.

Res žalostno je, da nas, še živčih rudarjev, nihče ne povabi vsaj enkrat letno na naš stanovski praznik in rudarjev na skupno srečanje, kjer bi se vsi dobili, obudili spomine, se pogovorili in malo povesečili. Čas tako hitro teče in zdaj zdaj nas ne bo več. In kdo naj organizira tako srečanje? Morda DO ITAS Kočevje ali pa krajevna skupnost Rudnik-Šalka vas, na območju katere je rudnik živel in delal. Lepo bi bilo.

Sedaj pa k namenu mojega pisanja. Menim, da je očitek, da rudarja, ko umre, pokopljejo kot poginulo žival, nekulturen in žaljiv. Res je, da je včasih za pogrebom umrlega rudarja malo ljudi, ni rudarjev v uniformah, ni godbe in ne poslovičnega govora. Kdo je kriv, da ni tako, kot bi bilo lepo in prav? Morda DO ITAS, morda krajevna skupnost Rudnik-Šalka vas ali Kočevje-mesto ali Rudnik rjavca premoga Kočevje, ki ga ni več? Morda pa tudi mi, še živeči upokojeni rudarji? Vprašajmo se, kaj smo storili, ali smo družini umrlega rudarja priskočili na pomoč in ji v težkih in žalostnih trenutkih pomagali? Rudarske uniforme je imelo preko 50 rudarjev, pogreb pa se jih udeležuje le nekaj v uniformah in stalno eni in isti. Ali pisec članka ne pomisli, da marsikomu, čeprav ima uniformo, ta ni več prav? Prej je bil vsak mlad in vitek, sedaj pa marsikdo ni več. Vendar mislim, da se da z nekoliko dobre volje marsikaj le popraviti.

Drug velik problem je poslovljni govor. Zelo težko je namreč dobiti govornika, kajti ta dolžnost je zahtevna in odgovorna. Ni vsak primeren, čeprav bi bil pripravljen to storiti. Meni se je že dogodilo, da so se mi utrnile solze, ko sem se poslavljaj od dolgoletnega tovariša in prijatelja, da potem skoro nisem mogel govora nadaljevati. In takih je še in še in vedno starejši smo.

Ker menim, da je pisec članka g. Hegler sposoben napisati in opraviti poslovljni govor, ga pozivam, naj nam

pomaga, saj bi s takim dejanjem veliko prispeval k bolj človeškemu poteku pogrebnih slovesnosti. Stati ob strani in samo kritizirati ni dovolj.

To se nam dogaja vsa leta pri civilnih pogrebi, kjer ni organiziranega obreda. Do neke mere je bila to nekoč prostovoljna skrb SZDL ali KS, sedaj pa, ko teh organizacij ni več, jo bodo morali prevzeti sosedji, prijatelji in stanovski tovariši, dokler ne bo uspelo pri pogrebni službi doseči, da bo v primeru civilnega pogreba poskrbela tudi za govor in govornika. Pripomnim pa naj, da je do danes pri vsakem pogrebu umrlega rudarja sodelovala godba na pihala in zaigrala primerne žalostinke, torej pogreb le ni bil tak kot pokop poginule živali!

S tem pisanjem nimam namena nikogar kritizirati ali žaliti, tudi g. Heglerja ne. Moja želja je, da bi pogrebne slovesnosti za umrli rudarji potekale bolj slovesno, z več človeške topline in več spoštovanja do umrlega. In zakaj ravno za umrli rudarji? Zato, ker sem bil sam rudar, ker je bil to poseben poklic, težak in nevaren, in ker je vsa leta od osvoboditve naprej prav Rudnik Kočevje s svojimi delavci ogromno prispeval naši družbi z denarjem in delom. Rudarji so bili med prvimi pri obnovi porušenega Kočevja, pri vzpostavljanju kočevske industrije, pri gradnji stanovanj, pri dajanju pečata Kočevju na kulturnem, športnem in drugih področjih.

FRANC OBERČ
Kočevje, Rudnik

Lastnino hočejo dobiti nazaj

Premoženje odvzeto čez noč, vračanje pa bo trajalo več let — Opozorilo o pospešeni sečnji

KOČEVJE — 19. junija so v Kočevju ustanovili podružnico združenja lastnikov razlaščenega premoženja. Ustanovnega zbora se je udeležilo okoli 60 od skoraj 200 občanov, ki so vložili zahteve za vrnitev po vojni odvzetega premoženja.

Na Kočevskem je bilo sorazmerno z ostalo Slovenijo občutno več odvzemov. Prisotni na zboru so pripovedovali, kaj vse so doživljali ob razlastitvi. Lastnino so odvezemali tudi tistim, ki so sodelovali s partizani. Družine so ostale brez zemlje, trgovin, obrtnih delavnic in drugega. Odvezemali so tudi tisto, česar po takrat veljavnih zakonih ne bi smeli.

Tatvine, kot so prisotni imenovali take odvzeme, pa se še vedno nadaljuje.

KOMUNALA TREBNJE NIMA NIČ S TEM

V zadnji številki Dolenjskega lista, katerega naročniki in redni bralci smo tudi v Komunali Trebnje, ste v rubriki »Halo, tukaj bralec Dolenje« objavili klic vaše bralke Pavle Bergant z Iglenika pri Veliki Loki, ki pa v temelju ni resničen, zato nanj podajamo ugovor.

Cesta Trebnje — Velika Luka je v upravljanju Cestnega podjetja, ki na njej izvaja vsa potrebna vzdrževalna dela, kar je bilo tudi kritičnega dne, ko se je g. Pavla Bergant po tej cesti peljala. Delavci Komunale Trebnje s predmetno zadevo nimajo ničesar, zato vas prosimo, da objavite ustrezen popravek in s tem ekskulpirate Komunalo Trebnje.

Direktor:
PAVEL JARC, inž. str.

Iz Podturna

KDO UNIČUJE IZVIR — Podturnčani so jezni, saj so v Slovenskih novicah 14. junija videli sliko izvira Radešce, zraven pa podpis, da ga domačini zasipavajo z odpadki. Podpis k sliki, ki ga je napisal Janez Zrnec, je daleč od resnice in domačine žali. Nemarnosti počne novi lastnik Zupančičevega mlina, ki okoli stavbe, katero že več kot eno leto obnavlja, pušča razkopani material in stare avtomobile, da je res neprijetno videti. Vse skupaj je tako rekoč na cesti in na izviru, ki je bil domačinom nekoč v ponos in je v kraju igral pomembno funkcijo. Novi lastnik ni domačin in ni v kraju še nikoli živel. Povzročil pa je že precej zadrege krajanom, ki so tako po krivem obdolženi za nemarščine drugih.

DOKLEJ ŠE TAKO? — Tako se z grozo sprašujejo v Podturnu ob koncih tedna. »Partizanka«, ki pelje skozi vas, je zlasti ob petkih, ko se Ljubljancem zapodijo po njej do svojih parcel v Beli krajini, in ob nedeljah popoldne, ko se vračajo, zelo prometna, na omejitve hitrosti pa ne pazi nihče. Treba bi bilo ukrepati, saj je samo še vprašanje česa, kdaj se bo zgodila hujša nesreča. Vaščani so občini že pred leti predlagali omejitve hitrosti skozi vas na 40 km/h, a jih tudi tam očitno ignorirajo.

ZANEMARJENA »PARTIZANKA« — »Partiznako« od Podturna do Črmošnjic bi po mnenju domačinov z malo mije, pol kamiona asfalta in pol kamiona peska zakrpali, če bi le bila volja za to, saj luknji ni veliko, so pa te zaradi ravne ceste, ki dovoljuje večje hitrosti, toliko bolj nevarne. Hkrati, menijo, bi lahko poravnali tudi varnostne ograje ob cesti, ki že prav nemarno visijo.

jo. Komaj je namreč prenehal veljati odlok o prepovedi sečnje, gozdarji že sekajo tudi v gozdovih, ki jih zahtevajo nekdanji lastniki nazaj. Udeleženci zbora so zahtevali, da se njihova nekdanja lastnina zavaruje do sprejema zakona o denacionalizaciji.

Na zboru je bilo tudi pojasnjeno, da kočevski Nemci, ki so se prostovoljno izselili, ne bodo imeli pravice do vrnite lastnine. Več vprašanj je bilo tudi, kaj bo z lastnino tistih Kočevjarjev, ki so jih po vojni nasilno izselili, in z lastnino iz mešanih zakonov.

Nadalje je bilo pojasnjeno, da je bila nacionalizacija opravljena tako rekoč čez noč, vračanje pa se bo zavleklo in bo lahko trajalo več let. Potrebni bo veliki opravi, zato tudi cenici, odvetniki, dokumenti, vloge itd. Sklenili so, da bodo v pomoč članom združenja organizirali posebno službo, ki bo dajala nasvete, opravljala administrativna dela, iskala cenilce in po pooblastilu zastopala člane pred državnimi organi.

Na ustanovni skupščini Podružnice združenja lastnikov razlaščenega premoženja Kočevje so izvolili tudi petčlanski odbor, ki bo skrbel za varstvo pravic oškodovancev, za predsednika odbora pa Matijo Cetinskega.

M. C.

Zdravnik za človeka na razpotju

Sedanji razrvani čas kot izziv za dr. Cveta Gradišarja, ki bo s posvetovalnico Vito prvi zasebni psihiater v Novem mestu in na Dolenjskem

Prihajamo v čase, ko nas bo življenje vodilo po negotovih, še neizhopenih poteh. Kar naenkrat se človek lahko znajde na razpotju in ne ve več kam in kaj s seboj. Misli so vse mračnejše in notranje stiske tako silovite, da preidejo v telesne bolečine. Edino odrešenje je pot k psihiatru. Da je bilo — za prenekatere to velja še danes — zdravljenje človekove duše sramotno, nekakšen poslednji izhod, potrdi tudi dr. Cveto Gradišar, ki že šest let vodi Dispanzer za mentalno higieno Krkinga zdravstvenega doma v Ločni.

Kakšni so ljudje, ki prihajajo k njemu in kaj iščejo? Dr. Gradišar pravi: »Kakršna je družba in življenje samo, tako je tudi odvijanje usod, ki so vsakodnevno pred menoj. Zadnje čase zaznavam, da se tudi mlajši vse pogostejše zatekajo po pomoč v stiski. To je dobro, korak naprej. Nekdanji občutek, da je že sama misel na obisk pri psihiatru bolezen, ki te bo kot sramota spremljala skozi vse življenje, je omajana. Dokopali smo se do spoznanja, da v še tako zdravem telesu lahko preži uničujoča notranja bolečina. Najpogostejše se človek ne zaveda, da v nobeni svoji stiski ni zavarovan. Velikokrat ne ve, da se mu je začelo življenje zapletati. Samozadosten vztraja pri fiksaciji vase in sploh ne išče tako nujne spremembe v okolici. Tuje mu je, da je samoustvarjanje človeku nujno potrebno.«

In kje, kako naj bi se zanetil čut za nekakšno samoooblikovanje? Kje naj začne človek iskati tisto, kar bo obogatilo njegovo življenje? »Za to mora preživeti vana filozofija vsebolj podrejeni na škodo medsebojnega razumevanja. Človekova

Kristina in Alojz Klemenčič z Uršnih sel.

Zlata vez kresne noči

Klemenčičeva sta se poročila o kresu pred 50 leti

URŠNA SELA — Alojz Klemenčič in njegova žena Kristina, rojena Celič, oba domačina z Uršnih sel, sta prejšnjo soboto praznovala zlato poroko. Poročila sta se namreč ravno na kresni večer, 23. junija leta 1941.

Kristina je še edini preživeli član številne Celičeve družine, v kateri je bilo petnajst otrok. Dva mlajša brata sta padla v partizanih. Alojzov oče je bil kretničar pri železnici; kar trikrat je bil v Ameriki. Tudi Alojz je delal na železnici. Med vojno je bil po kapitulaciji Italije v železniški brigadi, potem pa je zbolel in ostal doma. Tudi po vojni je nekaj časa delal pri železnici, pozneje pa vse do upokojitve pri gozdnem gospodarstvu kot cestar.

Kristina in Alojz imata tri hčerke in šest vnukov. Alojz pravi, da mu je v največje veselje vinograd v bližini domače vasi. Tam se ob delu zares sprosti. S Kristino pa rada obujata spomine na čase pred tisto kresno nočjo in po njej, ko se je njuna življenjska pot združila. Še zlasti se rada spomni Johna Blatnika, ameriškega letalca, ki se je med vojno nekaj časa skrival pod njihovo streho, predno je odšel naprej k partizanom. Z ničemer pa Amerikan ni izdal svoje identitete in Alojz je šele pozneje zvedel, da je to pravzaprav njegov ameriški bratranec. Po vojni pa se je John večkrat oglasil pri Alojzu in z veseljem sta si stisnila roke.

T. J.

PRIZNANJA IN RAZSTAVA OB DNEVUCZ — V soboto, 22. junija, dopoldan so imeli na dvorišču poklicne gasilske enote v Novem mestu krajšo slovesnost, ki so jo skupaj pripravili občinski štab za civilno zaščito in poklicni gasilci. Prvi so podelili priznanja svojim najzaslužnejšim članom, drugi pa so obiskovalcem predstavili novo opremo za reševanje v nesrečah z nevarnimi snovmi in v cestnoprometnih nesrečah. Gasilci so ponosni tudi na dve novi garnituri škarij za reševanje iz uklešenih vozil, kar je bilo še pred meseci predmet spora med novomeško reševalno službo in gasilci. Nova oprema je vredna skoraj 6 milijonov din. Polovico denarja je prispevala republika, ostalo pa je prispevek dolenjskih podjetij in občine. (Foto: J. Pavlin)

brezbrižnost do bližnjega nas vodi v vse globlje prepeade. Vodilo iz tega naj bi bilo: Nič, kar je človeškega, ni ni tuje. Pri nas se, ne preveč zavidljivo, mešata Vzhod in Zahod. To mešanje nujno pripelje do nesporazumov s samim seboj, kot tudi poglablja razdaljo med ljudmi. Prav v zadnjem času nista uspeh in neuspeh edino življenjsko gibal, ampak postajata resničen smisel bivanja. Pri tem je storilna usmerjenost močna zavora.«

Za marsikoga je prav presenetljivo, kako hitro smo vrtni veri, kar ji pripada, ali celo več. Kaj meni o prisotnosti vere v človeku dr. Gradišar?

»Za vernike je vera nekakšna zvezda stalnica pri iskanju samega sebe in družbe. Vodilo je in nekakšen smisel življenja. Nesmisel je torej bežati pred vero, če ti je že dana, kot je tudi brezupno iskanje vere v brezverju.«

V kaj pa naj bi lahko ali celo moral verjeti vsak človek?

»V edino resnico, da sta telo in duša celota sobivanja. Samo če človek resnično pozna sebe, daje lahko nekaj tudi drugemu, okolju in družbi. Tisti, ki se sam počuti bogat in srečen, je v resnici strašansko reven in nesrečen.«

In kaj misli dr. Gradišar o »novopecenem« Slovencu? »Stari Slovenec se še ni zrušil, novi pa še ni zgrajen. Prihaja oz. je že prisoten čas, ko bomo, kot neplavalci, pahnjeni v valove oceana. Trn se s trnom veže v vse bolj boleče krone.«

Na mladih je svet, pravimo. Kako vidi ta svet dr. Gradišar?

»Prav žalostno je in še bolj bo, kakšen svet prepuščamo mladim. To je svet negotovosti, nešteti praznin, neotipljivosti. Delo naj bi bilo smisel življenja, ki vodi k ciljem. Kjer dela ni, je prostor za kaos.«

In prav ta kaos je izziv za dr. Cveta Gradišarja. S svojo posvetovalnico Vita bo prvi zasebni psihiater v Novem mestu in na Dolenjskem. Šestindvajset let prakse in prirojen posluh za človeka naj bi bila zagotovilo za uspeh.

»Predvsem želim človeku s svojo posvetovalnico skrajšati pot do pomoči. Prednost bo tudi čimbolj človeški odnos do pacienta, ki mi ga zdaj omejuje odmerjenost časa. Prav človeški odnos in neomejen čas sta dragoceno uspešnega zdravljenja, ki ga bom vsekakor skušal zagotoviti.«

Temu pravimo zabiti žebelj na glavo v pravem času.

dr. Cveta Gradišar

»Artiški večer« za zaključek kulturne sezone

V soboto skupni nastop

ARTIČE — Prosvetno društvo »Oton Župančič« iz Artič bo letošnjo sezono zaključilo s celovečernim koncertom, ki bo to soboto ob 19. uri v domačem prosvetnem domu. V programu se bodo predstavili: pevski zbor, tamburaški orkester, folklorna skupina, gledališniki in dekliski nonet. Kot se spodobi za vsako ljubiteljsko društvo, bodo tudi Artičani po kulturnem programu poskrbeli še za zabavo z ansamblom Dobri prijatelji, ker brez denarja nobena dejavnost ne more živeti.

Artiško društvo praznuje v tem letu 60-letnjo obstoja, ki jo bodo počastili jeseni. Čeprav so se razmere za delovanje v tolikih desetletjih močno spremenile, kulturnega mrtvila v tem kraju nikoli ni bilo, saj je kulturna dejavnost vedno znala privabiti lepo število domačinov, ki so in še vedno vztrajno nadaljujejo tradicijo. Trenutno v društvu delujeta moški in mešani pevski zbor, ki se, sodeč po uspehih na pevskih revijah, uvrščata med kakovostnejše zore v občini. Odraslim pevcem občasno priskoči na pomoč tudi dekliski nonet, ki sicer deluje na osnovni šoli.

Artiški tamburaši se že nekaj let držijo v slovenskem vrhu, zato so že večkrat zapored predstavljeni republiko na jugoslovanskem festivalu v Osijeku. Pogosto nastopajo v domači občini in širše, predstavljajo se s samostojnimi koncerti ob pomoči dueta Križanič, ki je tudi duša orkestra. Večkrat spremljajo tudi nastope domače folklorne skupine, ki je v zadnjem desetletju zrasla v kulturno stalnico v občini, se številčno okrepila in obenem napredovala tudi po kakovosti. Jeseni so se ponovno zbrali tudi mladi igralci in postavili na oder veseligr »Zadrega nad zadrego«, s katero so v zadnjih mesecih razveseljevali občinstvo v domači in sosednji krški občini.

B. D.-G.

(Še) ni za objavo

KOČEVJE, RIBNICA: PROFITA NI — Medobčinski računalniški center (MORC) je profita organizacija, ki pa posluje brez profita. Poberejo mu ga ustanovitelji.

KOČEVJE: KREDITI NA PARE — Občinski delegati so sklenili, da je potreben za vsak dinar in celo vsako paro, ki gre iz občinskega proračuna, sklep občinske skupščine. Med razpravo o revitalizaciji občine so zato ugotovili, da bo ob taki zahtevi potrebno včasih neprekinjeno zasedanje občinske skupščine (kot nedavno hrvaškega sabora); ali pa bo zahteva po skupščinski odobritvi za vsako izdano paro, spravila »na pare« program revitalizacije občine.

RIBNICA: KOT JAPONCI — Ribniška knjižnica vedno tarni, da nima denarja, da je najbolj revna, se pravi, podobno kot Japonci, da so najbolj revna država, itd. Kljub temu pa le Ribničanje in tudi Japonci izvirajo denar za nakup kakšne knjige in še česa.

KOČEVJE: POPRAVNI LE ZA RDEČE — V kočevski šoli Zbora odposlancev so to šolsko leto izdelali vsi učenci 8. razreda, ki so obiskovali pouk v »modrem« turnusu, popravne izpite pa imajo le učenci »rdečega« turnusa. Tudi v šoli ukrepi proti »rdečim«?

RIBNICA: DVOJNO MERILO — Učenci osnovne šole v Ribnici imajo preprosto šolo, da ne smejo na prireditve v kasarno in voščiti novim vojakom. Hkrati učenci iste šole v okviru rednega pouka telesne vzgoje uporabljajo kasarniško igrišče.

RIBNICA: VOJAKI EKOLOGI — Na kritiko, da vojaka premalo skrbi za ekologijo, je bil odgovor, da to ni res. Prav ekologiji posvečajo posebno pozornost, saj vojaki v okviru vzgoje in izobraževanja vsak dan vestno čistijo »krug«, se pravi vse območje kasarne.

KOČEVJE: OBRAT NA DESNO — Na zadnji seji občinskega izvršnega sveta so vsi prisotni posedli po stoli na desni strani mize, gledano od predsedujočega. Torej se tudi kočevski izvršni svet obrača v desno, čeprav je predsednik levičar. P.-c in M. G.-č

Ekološki kotichek

Na križiščih preveč monoksida

Kaj so pokazale meritve onesnaženosti zraka na 15 mestih v Novem mestu

Sekretariat za varstvo okolja in urejanje prostora pri SO Novo mesto je letos spomladl naročil raziskavo o vplivu prometa na onesnaženost zraka v Novem mestu pri Zavodu za socialno medicino in higieno dela Novo mesto. Namen raziskave je bil ugotoviti koncentracijo škodljivih snovi v zraku zaradi prometa in spremljati onesnaženost zraka z žveplovim dioksidom in dimom v kurilni sezoni 1990—1991.

Meritve onesnaženosti zraka so opravljali na 15 merilnih mestih v mestu. Analize rezultatov kažejo, da kon-

Zrušil se je cerkveni zvonik

Cerkvi v Polomu so pred 40 leti zaminirali zvonik, potem so imeli v njej seno, pred dnevi pa se je razmajani zvonik podrl — Ohraniti vsaj freske na steni

POLOM NA KOČEVSKEM — »Zgodilo se je v ponedeljek, 17. junija, ob 11. uri in 10 minut, ko je najprej nekaj zaropotalo, potem pa je začel prav počasi padati cerkveni stolp. Bilo je, kot da bi gledala upočasnjeni film. Z nožem v roki (zunaj sem ta hip trebila solato) sem stekla proti cerkvi in jokala. Dogodek me je zelo pretresel in prevzel,« je povedala Anica Papež iz Poloma. Njihova hiša je prav blizu cerkve.

Marija in Lojze Hočevar pa imata hiše še bliže cerkvi. Sama nista videla, kako se je zvonik podrl. Marija je povedala, da je stekla ven, ko je zaropotalo in naletela na sosedo Anico, s katero sta potem skupaj jokali, ker jima je bilo hudo. Njen mož Lojze je povedal, da je

tisto noč prej močno pihalo, pa se je morda kaj razmajalo. V razgovor je posegel še Jože Papež in potem so skupaj ugotovili, da je bila njihova cerkev ena najstarejših in najlepših na Kočevskem. Kdaj je bila zgrajena, ni vedel nihče. Trdili pa so, da je bila obnovljena in do-

CERKVENI ZVONIK JE OMAGAL — Taka je videti porušena cerkev v Polomu. Podrl se je zvonik, del strehe, strop in na eni strani še stena. Ohraniti bi kazalo vsaj freske in kamne z napisi in letnicami, ki so bili vzdani v cerkev, seveda pa tudi del pločevinastega zvonika. (Foto: Primc)

PRIJAZNA USODA — Ne zgodi se kar tako, da človek podpiše premoženjsko zavarovanje, ki je zastoj. Naročnica »Dolenjca« Ivana Plavec ga je. Za podpis jo je pripravil zavarovalniški agent Tili Marjan Parkelj (levo), podpis pa je budno spremljal predstavnik zavarovalnice Franc Plantan (desno), ki je naročnico izžrebal. (Foto: T. Jakše)

»Simbol prijazne usode«

Obiskala je dom Ivane Plavec v Mirni Peči — Mati treh otrok in partizanska vdova od leta 1943

MIRNA PEČ — Bolje kot ob prvem žrebanju naročnika Dolenjskega lista, ki naj bi postal lastnik premoženjskega zavarovanja zavarovalnice Tilia, vrednega 2.500 din, se sreča res skoraj ne bi mogla obrniti. Geslo zavarovalnice »Simbol prijazne usode« se je udeležil, ko je predstavnik zavarovalnice Franc Plantan izlekel listek z imenom naročnice Ivane Plavec.

Dan pozneje, ko je »Dolenjec« že prišel na dom naše naročnice, smo se k njej odpravili tudi Franc Plantan, predstavnik Tili, Marjan Parkelj, zavarovalniški zastopnik za širše območje Mirne Peči, in novinar Dolenjskega lista. 86-letna Ivana Plavec, ki si je dala opravka v zelenjavnem vrtu pred hišo, sprva kar ni mogla razumeti, kaj hočemo od nje, saj v časopisu še ni prebrala, da je bila izžrebana. Poznala pa je domačega zavarovalniškega agenta, zato je postala bolj zaupljiva tudi do njegovih spremljevalcev. Povabila nas je v hišo, ki stoji na obronku gozda nad postajo Mirna Peč, od koder je lep razgled po vsej mirnopeški dolini.

Formalnosti so bile hitro opravljene. Lastnica zavarovanja je postala Ivanina hčerka Štefka, s katero živi Ivana v skupnem gospodinj-

stvu. Kot nalašč je zavarovanje ravnokar poteklo, tako da ga je agent Marjan Parkelj lahko le obnovil. Potem pa je dala beseda besedo in še sorazmerno čila 86-letnica nam je povedala, da je dolgoletna naročnica našega časopisa, v katerem kljub starosti rada prebere vse od kraja. Prime ga v roke, kadar ima čas in ga počasi prebira ves teden.

Ivani usoda ni bila najbolj naklonjena. Doma je iz Suhe krajine, iz Zagradca. Tam je tudi spoznala moža, Plavčevega Janeza z Globinje, ki je ogledal po Brezovi rebi in suhokranjskih gozdovih. Poročila sta se in si iz oglaških prihrankov postavila hišico. Štirje otroci so že privekali na svet, ko je Ivana ovdovala. Bilo je to 5. oktobra 1943. Tega datuma ne bo nikoli pozabila. Janez je bil pri partizanih, ko je pljusnila čez Brezovo reber nemška ofenziva. Padel je pod okupatorjevimi kroglami. Tako je morala Ivana otroke sama spraviti h kruhu. Res je, da je takrat delila usodo z mnogimi slovenskimi ženskami, toda to je bila kaj slaba tolažba. Sedaj preživlja starost ob delu in skromni pokojnini. Čas ji krajša Dolenjski list, premoženje pa ji varuje Tili. Človek bi lahko rekel, da ji je usoda za malenkost prijaznejša.

T. J.

zidana pred kakim 350 leti in da je bila od takrat v Polomu Fara s stalnim župnikom, medtem ko je prej sodila pod faro Dolenja vas. Vojna je cerkvi prizanesla, saj je bilo ob letalskih napadih razbitih le nekaj opek na strehi. Zatrjevali so celo, da je bila še leta 1945 tako lepa, da na Kočevskem ni bilo take.

Po vojni pa se je začelo. Neznanci so zaminirali zvonik in odpeljali zvonove. Skrili so jih za bližnji hrib, domačini pa so jih našli in obvestili miličnike. Kako se je potem vse skupaj zasukalo, ni nobeden natančno vedel, ker so starejši pomrli, v zameno za zvonova pa so polomski gasilci menda dobili gasilske cevi. Iz cerkve so izginile slike in kipi pa tudi lestene. Cerkvene tlake so porabili za ureditev hleva. Nasploh domačini priznavajo, da je bil takratni upravnik hlevov KGP v Polomu zelo dober gospodar, prepričani pa so, da je vero in cerkev mrzil. Takrat sta se podrla ali pa so podrla dve cerkvi v okolici (Vrbovec, Kukovo), cerkve je bilo prepovedano vzdrževati in maševati v njih. Samo med Polomom in Sečem so »padle« tri kapelice, dva križa in celo dve cipresi sta morali pasti. Tudi direktor KGP Kočevje je nasprotoval popravilu cerkve, češ da hlev in cerkev ne gresta skupaj, hkrati pa je bil prav upravnik hlevov imenovan od kočevskega okraja tudi za oskrbnika cerkve v Polomu in še treh cerkvah v okolici (o čemer smo že pisali).

Kaj ukreniti zdaj? Domačini imajo predlog, ki je vreden premisleka. Pravijo, naj bi na neki način zavarovali in ohranili, kar je vredno ohraniti. To so gotovo nekatere še dobro ohranjene freske na eni izmed sten, ki še stoji. Pravijo, da je med ruševinami nekje tudi plošča, na kateri je napisano, kdaj je bila cerkev prenovljena. Pri zdaj zarušenem glavnem vhodu je še vedno vzdana plošča, na kateri se da prebrati »Georg Petsche 1785 do 1864«, pa tudi ostalo besedilo bi se po obnovi gotovo dalo prebrati. Kdo je bil ta Peče, nobeden v Polomu ne ve. Vse to bi lahko pokrili ali zgradili nekaj podobnega kot kapelico, da bi bilo na ogled izletnikom, ki prihajajo v to samotno in nekaj zelo veliko vas. H kapelici bi se morda dalo vklopiti tudi padli zvonik ali vsaj del njega, saj ni nepopravljivo poškodovan, ker je iz pločevine, pribite na les.

Včasih so cerkve na Kočevskem rušili, zdaj se rušijo same. Ta cerkev namreč ni edini cerkveni objekt, ki se je kljub miniranju še kar dolgo držal in prosil popravila. Splošno nerazumevanje in pomanjkanje denarja pa je končno naredilo svoje in prave rešitve za cerkev v Polomu ni več. Poleg nje pa propada še župnišče, ki je sploh največja stavba v tem delu občine poleg cerkve v Seču, ki se je ohranila.

J. PRIMC

ŠOLSKI ČASOPISI

Ob koncu šolskega leta je kljub veliki radovednosti učiteljev, ki nenehno sprašujejo in potem vpisujejo v redovalnice, in kljub zaključnim izletom ostalo še toliko časa, da so mladi pisci po šolah naredili še zadnjo letošnjo številko časopisov. V OŠ Žužemberk so zbrali dovolj sestavkov za Tik-tak, posebno številko glasila »Z bregov Krke«. V Tik-taku boste prebrali veliko spisov, naleteli na matematično gosnigo in se pozabavali tudi s križanko. Na OŠ dr. Ivana Prijatelja v Sodražici so napisali in narisali za zajeto številko »Odmegov iz naše doline«. V njej je poleg spisov prostora še za avtobus, grad, žrebička, seveda na risbah. Kaj doživljajo, vidijo, razmišljajo in svetujejo šentjernejski šolarji, piše v njihovem glasilu »Naša pot«. Posvečamo jo gozdom, Krki in potočkom, Gorjancem in vinorodnim gričkom, sporoča v uvodu uredništvo.

V BIRČNI VASI USPEŠNI

Zadnji mesec v šolskem letu je bil na podružnični šoli Birčna vas, ki je letos praznovala 80-letnico obstoja, še posebno deloven in uspešen. Se posebej se je izkazala recitatorska skupina, ki je pripravila program za starostnike, svet staršev je organiziral delovno akcijo okrog šole, kjer so postavili dve betonski mizi za tenis in zabotali stebre za odbojko. Vrtar Tine Župančič je s pomočjo staršev uredil zelenice in daroval sadike za cvetlične gredice. Ob zaključku šolskega leta so učenci pripravili kulturno-zabavno prireditev, popestreno z bogatim srečelovom. Učenci in učiteljice se vsem članom sveta staršev, predsednici Faniki Mikolič in vsem ostalim zahvaljujejo za delo in pomoč.

Učenci in učiteljice

• Socializem nas je spremenil bolj, kot si upamo priznati. (Šmidovnik)

• 26. junij smo pričakali skregani, kot se za Slovence spodobi. (Stres)

• Vprašanje lastnine je v zadnjih sto letih povzročalo najhujše ideološke boje. (Stres)

• Končni smoter znanosti je resnica, končni smoter umetnosti — zabava. (Lessing)

30 let glasbe

Učenci kočevske glasbene šole uspešni doma in po svetu

KOČEVJE — Glasbena šola v Kočevju praznuje letos 30-letnico dela. Ustanovljena je bila februarja 1961. Že naslednje leto se je predstavila publiki s prvim koncertom v Šeškovem domu, kjer je bil pred kratkim tudi jubilejni koncert ob

Adi Škorjanc med dirigiranjem na jubilejnim koncertu glasbene šole Kočevje, katere ravnatelj je. (Foto: Primc)

30-letnici šole. Ravnatelj šole Adi Škorjanc je šolo, njeno delo, težave in uspehe opisal tako:

Že prvo leto je bilo na šolo vpisanih 82 učencev, poučevalo pa je 7 pedagogov, od tega trije stalni. Število učencev je iz leta v leto naraščalo. Brez šole in njenih učencev pa si kulturnega življenja v Kočevju ni dalo več zamisljati.

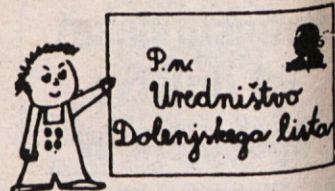
Nekateri učenci kočevske šole so dosegli v republiškem, zveznem in svetovnem merilu prav vrhunske uspehe. Z njihovimi dosežki pa se je širil sloves šole tudi izven domovine. Uspešnejši učenci so zaključevali šolanje s samostojnimi koncerti. Šola pa je vedno sodelovala tudi z umetniki iz Ljubljane in drugih krajev ter bila organizator številnih koncertov. V letu 1985 je bil pri šoli ustanovljen še oddelek male glasbene šole, ki omogoča predšolskim otrokom, da pokukajo v čudoviti svet glasbe.

Majhna zmogljivost šole in pomanjkanje učiteljev je prisililo šolo, da je odklonila marsikaterega učenca. Občinska skupščina je zato omogočila, da je šola odprla dodatni oddelek za 60 učencev. Dobila je nove prostore, kupili so ji pianino in ji denarno pomagali.

»Z nedavnim koncertom sedanjih in nekdanjih učencev, ki je tako napolnil dvorano Šeškovega doma, da je bila pretesna, smo pokazali, da glasba živi in bo živila v našem mestu, dokler se bomo zavedali, da je tudi glasba del zgodovine in del vsakega posameznika,« je ob zaključku poudaril Adi Škorjanc.

J. P.

MLADI DOPISENIK

DNEVI KULTURE

Od 27. maja do 1. junija so v Straži potekali dnevi kulture. Tudi učenci OŠ Vavta vas smo pripravili prijeten kulturni večer, saj so se naši pridni učenci predstavili z zanimivo enournno igrico Modra vrtinca. Pred igrjo in po njej so si obiskovalci lahko ogledali zanimivo šolsko razstavo, kjer so učenci pokazali svoje izdelke. Želimo, da bi se tak način kulturnega sodelovanja med šolo in krajem še poglajbal.

MATEJA BOŽIČ
kulturno-novinarski krožek
OŠ Jožice Venturini, Vavta vas

NARAVOSLOVNI DAN

Šestošolci smo imeli kar naporen naravoslovni dan. Sli smo na polje in travnike. Naša naloga je bila, da ugotovimo, koliko je deževnikov na travniku in polju. Potem smo šli v gozd. Tam smo ugotovljali, kje je kisli in kje pravi humus. V šoli smo si potem uredili naravoslovne mape. Po končanem dnevu smo bili utrujeni, vendar veseli, ker vemo veliko več o sestavi tal na poljih in v gozdovih.

DARJA CERJAK, 6. r.
novin, krožek
OŠ Artiče

KATJA KRNC NA LETOVANJU PIONIRJEV NOVINARJEV — Novinarsko delo brez naše Katje bi bilo kar osiromašeno. Vsak trenutek je žrtvovala in nikoli ji ni bilo težko. Ponosni in zelo srečni smo, da je bila naša Katja med najboljšimi novinarji izbrana enotno. Odpotovala je v Moravske Toplice, kjer bo uživala med sebi enakimi. Prepričani smo, da bo častno zastopala vse nas in našo šolo. Dejstvo, da je naš krožek dobil takšno priznanje, pomeni nam in Katji Krnc veliko priznanje in novo pobudo za delo. Želimo ji vse lepo.

Katja, ponosni smo nate!
Tvoji sošolci novinarji
na OŠ Sava Kladnika Sevnica
in mentorica JANA UVODIČ

JASA JE OŽIVELA — Tudi romski otroci iz naselja Žabjek pri Novem mestu se veselijo počitnic. V pozdrav brezskrbnemu poletju so tisti, ki pod vodstvom vzgojiteljice Magde Jazbec obiskujejo vrt, ter tisti, za katere v osnovni šoli prisrčen zabavno-kulturni program. Zapeli so tudi več pesmi v romščini in slovenščini ter tako dokazali, da projekt »Vpliv glasbe na socializacijo Romov, ki ga že dve leti vodi prof. Janez Tome iz Ljubljane, lepo uspeva. Jasa v romskem naselju, ki sicer služi športni dejavnosti, je bila tokrat kulturni poligon ponosnih romskih otrok, ki so imeli svojim sovaščanom kaj pokazati. Ponosni pa sta lahko tudi vzgojiteljici, ki se z njimi ukvarjata, saj sta lahko ves program letos speljali v vrtcu in v šoli, kamor so otroci radi prihajali. Za tiste, ki poznajo romsko razmere, je to velik napredek. (Foto: T. Jakše)

SLOVO OD VRTCA — Metliška vzgojno-varstvena organizacija, ki se vse bolj trudi, da bi svojo ustanovo in delo v njej čim bolj približala staršem svojih varovancev, je pretekli teden prvič pripravila zaključek redne male šole skupaj s starši 35 otrok. Na Veselici nad Metliko so otroci naprej nastopili v kulturnem programu, sledil pa je piknik in družabne igre. Brez teka v vrečah (na fotografiji na startu) seveda ni šlo, največ spretnosti pa so pokazali prav otroci, medtem ko se je vzgojiteljicam in staršem precej zatikalo. (Foto: M. B. J.)

Pozdravljena, samostojna Slovenija!

En dan ali tisoč let? Slovenska pot v samostojnost je kratka in obenem strahovito dolga. Je to dan, ko je slovenski parlament sprejel deklaracijo o samostojnosti Slovenije? Je to dan slovesne razglasitve? Torej ali sredi? Morda bo ta dan šele napočil, ko bo slovenski narod dobil svojo prvo samostojno ustavo, valuto, vojsko, ko bo pobral na svojih mejah carino, ki jo bo sam določil, in ko bo spraval dobiček od prodanega blaga v svoj žep? Je to dan, ko bo Slovenija kot mednarodnopravni samostojni subjekt priznala prva tuja država, ali dan, ko jo bodo priznale vse?

Je mar pot k slovenski osamosvojitvi leto, v katerem je dobil slovenski narod prvi večstrankarski sistem po drugi svetovni vojni, prve svobodne in demokratične volitve in večstrankarski parlament, ki je izglasoval množico za osamosvojitve prepotrebnih aktov? Je morebiti to dan, ko je narod tako množično in jasno izrazil svojo plebiscitarno voljo, ali dan, ko je slovenska noga v Beogradu napravila prvi odločen korak iz brezizhodnosti in enoumja, ki ni peljalo nikamor drugam kot v skupen propad?

So bile za ta dan potrebne tiste maloštevilne, usodno izgubljene prilike proti koncu druge in prve svetovne vojne, ko je narod že skorajda slutil svežino in sladkost samostojnosti, vendar še ni bil dovolj pripravljen, da bi si to slast, ki pa je hkrati tudi težko in odgovorno breme, oprtal na lastna ramena? So bile za to potrebne številne grenke izkušnje v vrenju pomladi narodov, pa turških vpadov in kmečkih uporov, da je v narodovi zavesti pričelo kiliti hotenje po lastnem narodovem domu, ki je skozi stoletja dobivalo vse jasnejšo in odločnejšo podobo, do današnjega dne, ko se je izrazila v lastni državnosti?

Še bi lahko zastavljali vprašanja, na katera bi lahko našli prav toliko ali

še več odgovorov. Osamosvojitve slovenskega naroda je globok in dolgotrajen proces in naivna so nekatera razmišljanja, da bi ga lahko preusmerili. Pritiski na slovenske politike, bodisi iz Jugoslavije, bodisi iz tujine, naj se odpovedo samostojni poti, so isto, kot bi mlinarju naložili, naj obrne tok reke, ki žene njegov mlin, navzgor. Poenostavljeno rečeno, osamosvojitve je rezultat slovenske pomladi, pod katero razumemo proces demokratizacije, ene prvih in najbolj temeljnih vzhodni Evropi. Gledano bolj celovito, pa je rezultat posameznih in kolektivnih prizadevanj za določitev lastne narodne biti vse tam od Trubarja dalje. To pa ni stvar nekega ali nekaj ključnih slovenskih politikov, saj so oni le uresničevalci ideje, ki se je že zdavnaj oblikovala v narodovem telesu in je sedaj dozorela.

S tega vidika je moč zavriniti tudi druge očitke, češ da je osamosvojitve-

no dejanje uperjeno proti interesom drugih, da je egoistično, da je kratkovidno, ker mu bo nujno sledil še večji padec gospodarske moči in sposobnosti obnavljanja, pa tudi tiste, ki trdijo, da trenutek še ni zrel. Seveda nihče ne more biti prerok in jasno napovedati toka dogodkov v naslednjih dneh in mesecih, niti predvidevati, kakšni bodo kratkotrajni učinki osamosvojitve, zlasti še, če bo res, kot se napoveduje, naletela na močno nasprotovanje predvsem z zvezne strani. Vendar je treba vedeti tudi nekaj drugega. Vse, kar smo si Slovenci ustvarili, smo si ustvarili z lastnimi rokami, nič nam ni bilo podarjenega in kar smo dobili naposled, bomo pošteno vrnili.

Kapital, s katerim odhajamo v samostojnost, je marljivost slovenskega človeka, pa naj se sliši to še tako samohvalno. kar ozrite se naokoli po naši domovini, tudi Dolenjski, in videli boste, kam vse se je odpravil in česa vse se je lotil, da je napravil to deželo primerno za bivanje in sebi pogodno. Slovenca ni treba obsoditi na Goli otok, sam se bo zakopal v skalnato steno in tam ril delavnice in praznike vse dotlej, dokler ne bo iz nje zrsla prijetna počitniška hišica. Res je, precej dela je bilo vrženega v nič, v mrtve kapitale, toda kdo doslej je to marljivost, ustvarjalno hotenje in sposobnost pozitivno usmerjal?

Lani januarja smo na straneh tega časopisa pisali o možnostih odcepitve Slovenije. Resda šele s preverjanjem posameznih teorij, razglabljanjem o praktičnih možnostih za samostojno gospodarsko preživetje, vse skupaj temelječe na okrogli mizi, ki je bila tiste dni organizirana o tej temi v Cankarjevem domu. To je bil prvi previdni sunek v to smer, toda že s tem, da je bila odcepitev omenjena v naslovu, čeprav samo kot alternativa, je pomenilo, da je padel tabu. Svoboda javni

besedi v to smer je bila odprta. Potem so si stvari sledile s filmsko naglico in tabuji so padli drug za drugim. Vse do današnjega dne, ko imamo Slovenci in seveda vsi državljani Slovenije svojo državo, ki smo jo pripravljali podpirati in braniti z vsemi sredstvi.

Seveda se najde kdo, tudi v parlamentu ali celo vladi, ki meni, da trenutek za slovensko osamosvojitve ni še popolnoma dozorel in da bi bilo treba še nekoliko počakati. Da še niso dani vsi pogoji za to. Res je. Toda kdaj bi potem napočil trenutek, ko bi bili dani vsi pogoji in bi bile razmere zares idealne? Verjetno nikoli. Kajti zavedati se je treba, da nam naše samostojnosti nikoline bo nosil na pladnju kdo drug, niti nam je ne bo vsiljeval. Prej je verjetno, da nas bodo poskušali pri tem vsi ovirati.

Da Jugoslavija ni idealna tvorba, ve sedaj skoraj že ves svet, vedeti pa je treba, da tudi Evropa, kamor nekateri tako nekritično hrepenijo in mislijo, da se v njej cedita med in mleko, ni nikakršna idealna tvorba, niti demokracija, ki jo na veliko oznanja, ni dobra in enaka za vse. Tudi v tej Evropi je še kopica narodov, katerih kulturne

in gnotne razmere bo treba še opredeliti. Tej Evropi pa je samostojna Slovenija prej neprijeten budilec slabe vesti, kot pa dobrodošel novi partner v skupnosti. S to realnostjo se moramo sprijazniti in iz nje tudi delovati. Sprijazniti se moramo tudi s tem, da nam lahko poskuša določati našo pravico do državnosti in nam pridiga o demokraciji prav tisti, ki je še pred manj kot pol stoletja požigal naše vasi in pobijal ljudi samo zato, ker so bili Slovenci. Narod mora imeti v svojem spominu in zavesti stalno vse take in podobne grenke izkušnje, kajti le tako se bo znal na različne strani in na različne napade braniti, vendar pa novim razmeram tudi prilagajati.

Lahko smo veseli in ponosni, da pripadamo generaciji, ki ji je dano, da uresničuje davni sen naših prednikov. Oni so veliko pripomogli k temu, da smo dosegli to, kar smo. Nekaj smo dodali tudi sami. Če je bilo to dovolj, bo pokazal čas. V njihovem in svojem imenu zato lahko, čeprav nam je, hvala bogu, evforija tuja, vzkliknemo: »Pozdravljena, samostojna Slovenija!«

T. JAKŠE

Napovedi zmerne pesimista dr. Mencingerja

Dolenjski in belokranjski zasebni podjetniki so na nedavni prvi občni zbor svojega združenja na Otočcu povabili v goste prof. dr. Jožeta Mencingerja, do nedavnega predsednika republiške vlade oz. gospodarskega ministra. Pri znanem ekonomski strokovnjak je v slogu zmernega pesimista — pravi, da mu to mnogi kar naprej zamerjajo — ocenil dogajanje v zadnjem letu pri nas, v katerem je kot član republiške vlade tudi sam sodeloval, in prihodnje, kot se mu pač riše. Pogovor je za Dolenjski list pripravila Zdenka Lindič—Dragaš.

»Na samem začetku lani junija smo si zastavili tri cilje: oblikovanje gospodarske politike, s katero bomo lahko preživeli Markovičev stabilizacijski program, in v gospodarstvu spremenili v tržno; čimprejšnjo vzpostavitev gospodarskega sistema, kakršen je bil mejo zahodno od nas; gospodarska osamosvojitve Slovenije, medtem ko se o politični takrat še ni jasno govorilo. Zakaj gospodarska osamosvojitve? Postalo je jasno, da v Jugoslaviji kot celoti ne bo mogoče vzpostaviti normalnega gospodarskega sistema. Kar se tiče gospodarske politike, še zdaj verjamem(o), da stabilizacije gospodar-

stva v Jugoslaviji sploh ni mogoče nikoli izvesti, ker se neha tisti hip, ko bi bilo treba karkoli žrtvovati. Poleg tega je zelo težko imeti gospodarsko politiko, ki bi ustrezala vsem, če so razlike na primer med Slovenijo in Kosovom 1:8 v družbenem proizvodu na prebivalca. Tretji razlog je bilo politično dogajanje v Jugoslaviji. Ker ni kazalo, da bi se stvari lahko hitro umirile, je najpametneje, da nismo pretirano blizu oz. da gremo čim dlje stran, pri čemer pa je pametno poskušati obdržati gospodarske vezi. Gospodarski del vlade je imel načrt in je skušal delati tako, da bi ljudi preveč ne razburjali in da bi se v to čim manj mešalo politiko ter da se vsaka stvar naredi, ko je za to na ugodnejša priložnost, ne da bi o tem zelo veliko govorili. Slovenska vlada pa je imela lani razmeroma malo orodij za gospodarsko politiko, le deloma je bila samostojna pri davkih in kontroli plač, običajno pa govorimo o štirih vejah gospodarske politike: denarni, fiskalni, odnosov s tujino in politike dohodka,« je rekel dr. Mencinger.

LASTEN DENAR BI MORALI UVESTI

V kratkem preseku lanskih dogodkov je dr. Mencinger potrdil, da je slovenska vlada do sredine leta podpirala Markovičev program, čeprav je bilo že ob sprejetju vidnih več napak: fiksiranje tečaja vsaj za 15 odst. prenizko, nikakršno zmanjšanje državnih izdatkov in desetdnevna zamuda pri uveljavitvi ukrepov. »Še danes sem prepričan, da bi se sredi leta lani dalo rešiti Markovičev program, če bi Markovič uvidel napake in stvari brez škode popravil. A ta je ob podpori mednarodnih ustanov, kot je mednarodni denarni sklad, kljub našim opozorilom vztrajal pri narejenem, zato smo mi septembra začeli delati nekoliko po svoje. Že junija pa smo se odločili, da bomo skušali preprečevati stečaje podjetij z odlogom plačila davkov, ker nam v skupščini ni uspelo izsiliti zmanjšanja stopenj davkov. Stečajji so v normalnem gospodarstvu sicer normalna stvar, a pri nas ni bilo normalnih razmer. Septembra je začela Jugoslavija ekonomsko razpadati; prva je nehala plačevati davke v zvezno blagajno Srbija, mi pa po dobrem mesecu in pol, ko zvezna vlada ni reagirala na srbsko dejanje. Nato so nehali

plačevati še drugi. V carinsko vojno Srbije se nisimo hoteli vplesti, da bi podjetja uredila stvari, kolikor bi se najbolje dalo, poleg tega pa smo, če smo odkriti, imeli slabše pozicije. Stvari so se potem tudi uredile, ko so v Srbiji izračunali svojo škodo. Po vdoru Srbije v denarni sistem smo v Sloveniji začeli razmišljati, da bi takoj uvedli vzporedno valuto. V vladi smo pripravili zakon, ki pa ni šel naprej. Osebo sem se ga bal, v svetu tudi ni veliko primerov, da so uvažali svoj denar. Mi smo ga imeli namen izključno na osnovi tujega priliva. Denar bi imel popolno kritje, a bilo bi ga malo, bi pa postopoma izrival dinarje, ki bi jih še obdržali. Ta valuta bi bila zelo trdna, hkrati pa bi se Slovenija odrekla svoji denarni politiki, ker ne bi mogla nič dodatno tiskati. Kljub temu mislim, da bi to februarja morali narediti, a so to tuji izvedenci odsvetovali.«

JUGOTRG BOLJŠI OD TUJEGA

Dr. Mencinger je poudaril, da je odcepitev Slovenije vedno razumel drugače kot večina Slovencev in tudi kot večina vlade. Za samostojnost se mu ne zdi pomembno, ali ima carinik lipo na kapi, ampak, da imamo svoj gospodarski sistem in da do tega pridemo s čim manj škode. »Zapuščati jugoslovanski trg v tem trenutku bi bilo zelo nesmotno. Ta trg je še zmeraj boljši od tujega in nam bo še potreben. Upoštevati je tudi treba, da je praktično propadel ves trg v Vzhodni Evropi, prodor na zahodnoevropski trg nam omogoča šele 30—odstotno znižanje življenjske ravni, ker je treba nekam všteti stroške. Na jugoslovanski trg je šlo lani 23 odst. vse slovenske prodaje in 32 odst. industrijskih izdelkov. Zato smo razmišljali o carinski uniji med jugoslovanskimi republikami. To je bil tudi razlog, da nismo spreminjali ca-

rinskega sistema. Na ukrepe Markovičeve politike smo včasih reagirali nerodno ali malo za zamudo, vse pa smo delali tako, da Markovič ne bi mogel prizadeti slovenskega bančnega sistema, recimo s prepovedjo poslovanja v tujini. Tudi devizne pravice, ki so se zdaj zelo izpridile, so bile uvedene tako, da ni bilo mogoče uvajati sankcij proti bankam. V gospodarskem sistemu smo prav tako začeli s tistim, kjer nam drugi ne morejo nič narediti. To je bil sistem direktnih davkov, s katerim so sicer vsi nezadovoljni, a tak v Evropi velja, tudi davčne stopnje so podobne. Sistem indirektnih davkov pa smo imeli namen narediti v maju, in sicer smo hoteli uvesti le tri stopnje (5, 15, 25 odst.); do konca leta bi s tem poenostavljenim sistemom prišli na davek na dodano vrednost. Njegova prednost je, da ima zelo široko davčno osnovo, kar je temeljno pri vseh davkih, poleg tega pa še nizke davčne stopnje in nič ali čim manj izjem. Tak sistem naj bi vpeljali do konca leta. Pri denarju je stvar bolj zapletena, podobno pri zunanjetrogovinskih odnosih. Slovenija na žalost nima nobene druge možnosti, kot da je zelo odprto gospodarstvo, mnogi pa so zelo proti temu, ker ne bi mogli konkurirati, npr. kmetje.«

V smeri odprtega gospodarstva je šla tudi gospodarska politika za leto 1991. Prvič naj bi zniževali vse stroške. Pri stroških dela naj bi še veljalo, da je treba plače kontrolirati, dokler je družbena lastnina. Stroški kapitala, obresti, bodo visoki, dokler ne bo narejena sanacija bančnega sistema, ko bo država prenesla »slabe«, nevračljive kredite v javni dolg. Trošenje države je realno že za 15 odst. manjše, kot je bilo, ker pač ni prilivov, ne pa zaradi kakšne posebne varčnosti vlade. »Bili smo tudi za kejnizirano davčno politiko: država naj bi načrtno imela proračunski primanjulj. To bi res povzročilo inflacijo, a ta je včasih boljša od popolne nelikvidnosti in gospodarske depresije. Inflacijo pa naj bi držali v določenih okvirih. Kakšnih posebnih protinflacijskih programov ne bi delali. Odločiti se je bilo treba tudi glede tečaja. Načrtovali smo fiksiranje tečaja nove slovenske valute, a to zahteva devizne rezerve. Slovenija jih nima in jih očitno tudi ne bo imela, zato je edino smiselna fleksibilni tečaj, in kot rečeno, odprto gospodarstvo. Na vsak način je treba tudi dobiti denar za infrastrukturo, za ceste, s pomočjo koncesij, predvsem za dve cesti: Ljubljana—Zagreb in Maribor—Koper.«

DOLOČENA INFLACIJA ZDAJ KORISTNA

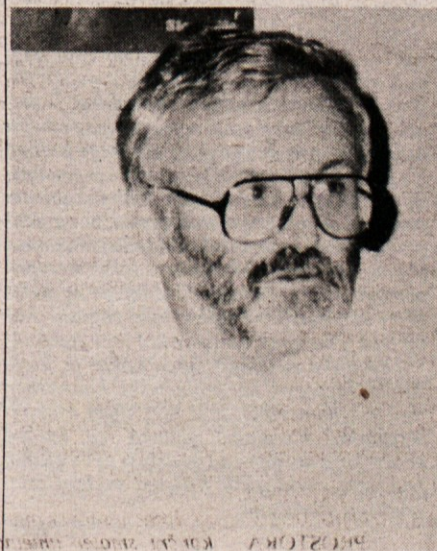
Kakšne bodo razmere v bodoče? »V prepiru, kako se iti gospodarsko politiko, osamosvajanje, kako izvesti privatizacijo, sta bili radikalna in postopna struja, v kateri sem jaz. Politiki zanjo nikoli niso bili, ker ne daje veliko vidnih rezultatov, to velja tudi pri osamosvajanju. Zmagala je radikalna struja, ki pravi, da je treba narediti stabilizacijski program, istočasno uvesti denar, pre-

strukturirati gospodarstvo, bančni sistem in izvesti veliko centralizirano privatizacijo. Prednost tega modela je, da je lahko zelo celovito narejen in je politično privlačen; uvede lahko tudi kakšne ukrepe, ki niso priljubljeni. Sistem pa mora biti narejen zelo precizno, brez napak, ker ni možnosti umika ali popravkov, slovenska država pa, kolikor jo jaz poznam, nima ravno veliko administrativnih moči. Drugi je postopen način, ko narediš nekaj v najbolj primernem trenutku. Veš samo končni cilj, vse drugo prilagajaš, vse gospodarske spremembe pa so politično neodvisne. Prepričan sem, da radikalni model ne bo šel skozi, in pričakujem, da se bo v prihodnjem letu fiskalni sistem spreminjal tako, kot smo predvideli, in da bomo imeli velik proračunski deficit. Tega lahko pokrivaš z zadolževanjem v tujini, z zmanjšanjem deviznih rezerv, z zadolževanjem doma ali s tiskanjem denarja. Rezerv ni, v tujini nam verjetno nihče ne bo posodil, dokler se ne razrešijo problemi, če se država preveč zadolžuje pri bankah, denar v bistvu odvzema nekomu drugemu, ljudem ali gospodarstvu. Ostalo bo le tiskanje denarja, inflacija. Ideja, da bomo imeli po 26. juniju stabilen denar in hitro gospodarsko rast, je zgrešena. Koristneje je se sprijazniti z neko inflacijo in jo postopno omejevati. Mislim, da se bo na to šlo.«

BOLJE V POLDRUGEM LETU?

Stanje po mnenju dr. Mencingerja v Sloveniji zdaj niti ni tragično. Slovenija je bistveno na boljšem kot druge republike ali države Vzhodne Evrope, ker je industrija razpršena, ker je veliko polkmetov, kar je v socialno dobro; enako siva ekonomija, ki sicer nič ne prinaša državi, umirja pa socialne probleme. Vse to naj bi pripeljalo do tega, da se bo stanje do druge polovice leta 1992 še poslabševalo, potem pa naj bi se obrnilo, ob predpostavki, da se bo politični položaj umiril. Obrnil se bo predvsem, če bomo dobili infrastrukturne investicije in če bomo pritegnili v Slovenijo nekaj znanih tujih firm, ki bi jim sledile še druge.

Še nekaj misli dr. Jožeta Mencingerja: slovenska povprečna plača trenutno ne bi mogla biti večja od 600 mark; tujega kapitala se Slovenija ne bi smela bati, problematično pa je povezovanje naših znanih firm, na primer Krke, Adrie ipd., s tujimi; ne ve se, zakaj so zastoji pri plačilih za naše firme v tujino, saj evidenčne devizne pravice ne nastanejo brez priliva; kam ta gre, ima prste vmes država? 26. junij nič ne pomeni pri mnogih stvareh, na primer pri ureditvi odnosov z Jugoslavijo, saj niso razdeljeni dolгови in premoženje, ni urejeno izvajanje nekaterih zelo praktičnih mednarodnih pogodb itd., to bo šlo tudi zelo počasi, ker marsikje ne bo volje, da se uredi. Kdaj torej bo zares 26. junij? »Jaz tu ne bi postavjal datumov, v ekonomiji za to ni razloga, brez gospodarske pa ni prave samostojnosti,« je rekel dr. Mencinger.

Na eni zadnjih sej zborov novomeške občinske skupščine je delegat družbenopolitičnega zbora in novomeški župan Marjan Dvornik dal »pobudo za pripravo odloka o razglasitvi objektov Žaga Rog, Šance, Kapitelj ipd. za kulturnogodovinskih spomenike, kar bi poleg zaščite teh spomenikov pomenilo podlago za pridobivanje republiških sredstev pri obnovi le—teh v letu 1992«. Po besedah Jova Grobovška, direktorja novomeške Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine in prav tako delegata družbenopolitičnega zbora novomeške občinske skupščine, kaže ta županova pobuda njegovo neseznanje s stanjem na tem področju. Tako rekoč sprejeti občinski odlok o varstvu naravne in kulturne dediščine se namreč že pet let valja po predalih novomeške občine.

Pred 10 let je bil sprejet republiški zakon o naravnih in kulturni dediščini in to je temeljni akt za službo, ki se ukvarja z varstvom naravne in kulturne dediščine, in za spomenike, vključuje pa tudi muzeje in arhive. Po sprejetju tega zakona so morali pripraviti občnske odloke o razglasitvi vseh tistih objektov in območij naravne in kulturne dediščine, ki imajo posebno vrednost. Posamezni objekti so bili kot taki razglašeni že takoj po vojni, največ pa v letih 1946 — 1949. Leta 1965 se pojavijo regionalni zavodi za spomeniško varstvo, od 1980 v Novem mestu deluje enota za varstvo naravne in kulturne dediščine, kot zavod pa od 1983, ki deluje na območju občin Novo mesto, Brežice, Črnomelj, Metlika in Trebnje.

Sprva se je pojavljala dilema, ali naj vsak objekt razglasijo s posebnim odlokom ali naj v okviru občin pripravijo celovit odlok. V Sloveniji je okoli 6000 spomeniških enot, na območju petih občin, ki jih pokriva novomeški Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine, pa kakih 950, in to od posameznih dreves in kraških jam do gradov, največ pa je stavb. V slovenskih zavodih so se odločili, da bodo pripravili celovite odloke v okviru posameznih občin, v teh odlokih pa naj bi zajeli vse zvrsti in vse objekte, ki so vredni posebne zaščite.

Tak odlok so za občino Novo mesto pripravili leta 1985, ko je bil tudi v javni razpravi, aprila 1986 pa so ga sprejeli na seji zborov občinske

skupščine. Ta odlok našteva 528 objektov in območij v novomeški občini, za katere naj bi veljala posebna zaščita. Za vsak tak objekt oziroma območje posebej je bilo treba izdelati strokovno osnovo, ki vsebuje osnovne podatke, parcelno številko, podatke o imetniku oziroma lastniku, lego v prostoru, strokovno ovrednotenje z osnovno razvojno usmeritvijo in način varovanja. Skratka dela več kot preveč. Ko je bil odlok na seji zborov občinske skupščine sprejet, bi moralo biti celotno gradivo po ustaljeni proceduri objavljeno v Skupščinskem Dolenjskem listu in, kot je v navadi, bi odlok osmi dan po tej objavi začel veljati. A objava 528 strani obsežnega odloka bi bila hudo draga zadeva in do objave ni prišlo. Tako sprejeti odlok ni pravzaprav nikoli stopil v veljavo.

»Naš zavod je vse podatke zbiral sam, od katarskih do zemljiškoknjižnih in vseh drugih, in tu se je že zapletlo, kajti ugotovili smo, da je veliko stvari na teh področjih neurejenih, in če ena stvar ne drži, se lahko podrejo vse druge,« pravi direktor Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto dipl. inž. arh. Jovo Grobovšek. Ker odlok ni bil javno objavljen, v pravnem smislu sploh nikoli ni bil veljaven in uporaben. Kljub temu pa je treba dati priznanje zlasti novomeški davčni upravi, ki je, kljub temu da odlok formalno pravno ni veljaven, v nekaterih primerih upoštevala strokovno mnenje Zavoda, da je objekti kulturnozgodovinski spomenik, in oprostita lastnika vsaj plačila temeljnega davka na posest takega spomenika ter tako vsaj delno prispevala k lepšemu odnosu do teh spomenikov. Nasploh je pri nas za razliko od tujine odnose lastnikov objektov, ki naj bi bili deležni posebne družbene skrbi in varovanja, zelo odklonilen in že tu prihaja do raznih blokad in neprijetosti, zato se ta strokovna ustanova zavzema, da bi družba vzpostavila čimveč spodbujevalnih ukrepov, da se lastniki ne bi bali spomeniškega varstva, ampak bi si, tako kot marsikje v tujini, prizadevali, da bi bili njihovi objekti razglašeni za kulturnozgodovinske ali druge spomenike in znamenitosti. »Morda je ta odlok hotel biti tudi pretirano 'močan' in je hotel urejati in razreševati vse, v prvi vrsti pa naj bi šlo pri takem odloku za obvestilo javnosti o tem, kaj vse je v občini take vrednosti, da je proglašeno za kulturni spomenik ali naravno znamenitost,« pravi Grobovšek. »Vsekakor pa moramo v naši

Slovenska družba je na razpotju. Ali bo krenila v demokratični in v svet odprti postindustrializem, ki se zaveda ekonomske in razpoložljive nujnosti družbene pravičnosti, pravne in socialne drave socialnega partnerstva in ustvarjanja zares enakih možnosti za svoboden razvoj individualnosti, ali pa bo zakrknila v socialni krivičnosti nedemokratskega in nacionalističnega samozadostnega ter ekonomskega neuspešnega provincializma.

To je le ena izmed iztočnic alternativne socialne politike SDP Slovenije, kot so jo opredelili za problemsko konferenco o socialdemokratski socialni politiki SDP za Slovenijo levedesetih let, ki je bila v Celju pretekli teden pripravljena za konferenco, ki so ga številni razpravljavci zvečne pohvalili, a tudi vsebinsko popolnili, so priložili tudi evropsko socialno listino, postregli pa so še z zgovorno govorico številnih gospodarstev, ki so se v krizi socialne države v Sloveniji 1990—1991. Tako je bila naša industrijska proizvodnja v letošnjem aprilu na najnižji ravni v prvih štirih mesecih po letu 1978, izvoz in uvoz sta bila marca letos dobro petino pod svojo lansko marčno ravni, slovenski primanjkljaj v blagovni zunanji trgovini, slovenski menjavi je znašal 14 milijonov dolarjev, medtem ko smo še lani imeli 85, predlani a celo 122 milijonov dolarjev preseška.

Dobro pripravljeno gradivo, ki so ga pripravili Franci Kržižanič, Sonja Lokar in Željko Ciler, je omogočilo tvorno, trezno razpravo, brez pretirane čustvenosti in poceni demagogije, če-

prav se redki posamezniki tudi temu niso mogli povsem izogniti. Sicer je pa težko ostati zmeraj hladnokrvni, ako se srečuješ pri svojem strokovnem delu, kot smo lahko slišali, z vse večjim številom brezposelnih ljudi. Centri za socialno delo so lani izplačali 220.000 različnih socialnovarstvenih pomoči, predvsem družbene delarne pomoči otrokom, računajo pa, da je manjša število upravičencev zrastle že na 250.000. V hudi revščini živi okrog 36.000 upokojencev, zakon pa je za nameček tako nedorečen, da si nihče ne zna izračunati niti povprečne starostne pokojnine niti povprečne plače!

Iz poročil o delu sodišč združenega dela in družbenih pravobranilcev samoupravljanja v letu 1990 je razvidno, da je pravno-sistemsko negotov položaj obeh ustanov, ki hitro izgubljata svoje strokovnjake, zahtevnost sporov in število udeležencev v njih pa strmo naraščata. To podaljšuje in draži reševanje sporov, ki so življenjskega pomena za delavce. Belježijo inovacije pri opuščanju in šikaniranju delavcev. Delavci pošiljajo na čakanje na delo na domu brez kakršnihkoli kriterijev z nižjo plačo, kot jim gre po kolektivni pogodbi, vse bolj se uveljavlja metoda usmerjenega stečaja, ko vsi delavci izgubijo delo in potem stečajni upravitelj sam odloča, koga bo vzel nazaj na delo itd. Mnogi obrtniki delavca sploh ne prijavijo v obvezno zavarovanje, delavce pa to pogosto izve edaj, ko prvič potrebuje zdravnika. Iz poročila Zavoda za zdravstveno in socialno varstvo pa izhaja, da največji problem postaja sindrom kronične utrujenosti, ki ženske srednjih let, zaposlene na neergonomskih, repetitivnih delovnih mestih, v strahu za delovno mesto potiska a

družbi pri varstvu naravne in kulturne dediščine doseči, da bo objekt, ki bo razglašen za kulturni spomenik ali naravno znamenitost, vreden več, kot za manj, da ga bo njegovo obnovo lažje dobiti kreditne, da ga bo lažje obnavljati in vzdrževati kot druge. Še sedaj pa v vsakem posameznem primeru možne zaplete rešujemo sproti in učinkovito.

Kakorkoli že, od 1986 na pol sprejeti občinski odlok o varstvu naravne in kulturne dediščine mrtve leži na novomeški občini. Dokaz za to je očitno tudi županovo delegatsko vprašanje. Zato, ker vlada na tem občutljivem in za kulturno podobo občine izredno pomembnem področju nekakšno brezvladje, propadanje in uničevanje naravne in kulturne dediščine pa se nezadržno nadaljuje in ker je tako stanje postalo nevzdržno, je novomeški Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine januarja postavil v občinski skupščini vprašanje, kdaj bo novomeška občina končno dobila odlok, ki bo pravno nesporno opredeljeval posebne vrednosti naravne in kulturne dediščine. Izvršni svet je na to »odgovoril« z oblikovanjem 7-članske projektne skupine, ki je imela konec maja prvo sejo. Na njej so se dogovorili, da bo Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine v mesecu dni, se pravi do konca junija, prečisti strokovne osnove v na pol sprejetem odloku in izločil morebitne objekte in območja, ki nimajo več spomeniških lastnosti, ter dodal nove, če so se medtem pojavili. Nato naj bi tako prečiščeno in dopolnjeno gradivo predali geodetski upravi, ki bo poskrbela za katastrske in zemljiskopnižne podatke. Potem naj bi občina obvestila vse lastnike oziroma imetnike teh objektov in območij, vsak pa naj bi tudi dobil izvod teh strokovnih osnov, kar bi jim bilo gotovo v pomoč pri nadaljnjem urejanju. Še vedno pa ostaja odprto vprašanje, kako čim bolj učinkovito spodbujati ohranitev in vzdrževanje teh spomenikov in znamenitosti. Prav zato, ker ljudje skorajda načeloma ne upoštevajo navodil strokovne službe, je bilo na tem področju do sedaj tako težko kaj narediti.

»Da se bodo stvari obrnile na boljše, je treba v prvi stvari lastnike oziroma inemernike spodbuditi z davčnimi olajšavami in s pravnimi posojili za vzdrževanje in obnovo spomeniških objektov,« je prepričan Grobovšek. »Ker do sedaj vsega tega tudi zaradi pravne neurejenosti na tem področju ni bilo, je ostala samo zapoved našega zavoda, ki pa je v prvi fazi nujno omejevalna. Ker pa sedaj nimamo nič minimalnega pravnega varstva, smatram skorajda nemočni in ostane samo bolj ali manj nemočna hita našega zavoda. Od odloka pričakujemo, da bo v prvi vrsti obvestilo in ne prisila.«

Še s takim odlokom pa ne bo moč v vsem ustreči novomeškemu županu, ki je dal pobudo, da bi tudi Žago Rog z odlokom proglasili za kulturno—zgodovinski spomenik. Žaga Rog namreč ne leži v novomeški občini, marveč v kočevski. No, vsaj kar se občinskih mej tiče, stvar niso sporne.

A. BARTEL

dolge bolniške staleže, invalidnost zaradi poklicnih bolezni in depresije.

Slovenski prenovitelji menijo, da bi morali po sodobnih merilih ugotoviti prag revščine, zakoni predvideti ukrepe in nosilce, v proračunih pa zagotoviti denar, s katerim bi varovali tiste, ki so brez lastne krivde padli pod ta prag. Z zakonom naj bi zagotovili izboljšavo ekstenčnega minimuma za vsakega polnoletnega odraslega državljana, ki je brez lastne krivde ostal brez sredstev za preživljanje.

Pot iz revščine in nasilnosti, iz socialne nepravčnosti je silno dolga, mnogo daljša kot pot varnosti, zato je prav, da branimo socialno državo, če se nam zožuje socialna varnost, je menil Franci Pivec in dodal, naj delovno mesto postane merilo vrednotenja uspešnosti države. Prenovitelji so za konkurenčnost in raznolikost ustrav, za zavarovanje vsaj dosežene odprtosti vrtec in šol in da bi ostal za otroško varstvo, šolstvo, kulturo, zdravstvo in znanost vsaj enak odstotek družbenega proizvoda, kot smo ga dosegli v Sloveniji leta 1984. V Celju smo slišali, lakšna naj bi bila stanovanjska reforma, da ji ne bi mogli prilepiti etikete, da gre za veliko tativno. Predstavnica italijanske manjšine je menila, da bi država morala pomagati manjšini pri ustvarjanju potrebnega gospodarskega ustroja. Ne gre za graditev političnih tovarn, je poudarila, ampak za to, da se narodnostnim skupinam omogoči, da postanejo protagonisti, ne pa statisti. Opozorila je, da bi bila dobrodošla študija o pojavi asimilacije, h kateri so v veliki meri pripomogli mešani zakoni. Značilno pa je, da nihče v Jugoslaviji ne sklepa takoy pogosto (kar 60 odst.) mešanih zakonov kot prav Italijani.

Dolenjska poslanka Sonja Lokar je, ko je strnila razpravo na problemski konferenci, med drugim povzela, da je SDP zoper neokonservativno, klerikalno politiko, za uvedbo cerkvenega davka in da bo državi treba gledati pod prste, zlasti glede trošenja sredstev integralnega proračuna.

P. PERC

DOBRO JE VEDETI

Ko človek gleda ženske, ga lahko nemaleokrat kar srce zaboli, kaj vse znajo storiti iz sebe da bi z barvami, pudrom in šminke prekrile slabo voljo, utrujenost, z dolgočasnost in še kaj ali se enostavno polepšale, naredile opaznejše, zanimivejše. Kajti tudi ta reč je umetnost, nevedčost lahko obrazu in celotnemu vtisu hudo škoduje. Smisel make—upa ali, po naše, šminke ni v barvanju oči in obraza nasploh, pravi zdaj že naša stara znanca Patricia Gerbec, v tujini izšolana visazhista in lastnica novomeškega Beauty free centra. Na vsakem obrazu je nekaj lepega in nekaj takega, kar je potrebno prikriti, in pri šminki gre za prikrivanje nelepega in poudarjanje lepega.

Za šminkanje obraza velja nekaj splošnih pravil. Prvič, na dobro očiščen in s kremo namazan obraz enakomerno in v tankem sloju nanesemo tekoči puder, ki na koži prikrije tisto, kar ni lepo; da se vidi: madeže, bledico, morebitne podočnjake, mozoljčke itd. Zelo pomembno je, da barva pudra ustreza naravni barvi naše kože. Zatem na obraz z velikim čopičem nanesemo tanko plast pudra v prahu, ki ima za nalogo preprečiti, da bi se koža svetila. Zdaj je podlaga za nadaljnjo make—up nared.

Zatem s svinčnikom za obrvi začitamo obrvi, vedno v nasprotni smeri rasti. Črt ne delamo in ne vsiljujemo oblike. Obrvi morajo delovati naravno in ne narisano, zato jih oblikujemo s posebno krtačko za obrvi. Pri šminkanju vek se velja držati osnovnega pravila, da se ne pripravljamo za indijski bojni pohod. Zato nikar ne uporabljamo divjih barv, barve senčila izbiramo na podlagi barve oči, in ne obleke, senčilo nanašamo v zelo tanki plasti, saj že ime pove, da oči senčimo, in ne

Z dokaj mešanimi občutki sem odšel s prvega volilnega zbora društva mobiliziranih Slovencev v nemško vojsko 1941 — 1945, ki je bil sredi junija v Celju. Verjetno še marsikomu ni bilo jasno, zakaj neki morajo mnogi izmed teh, v tujo vojsko prisilno mobiliziranih Slovencev, še po toliko letih delati pokoro, ki jim jo je naložila naša in njihova oblast v domovini. So ti Slovenci — po nekaterih podatkih jih je okrog 35.000, po drugih, nemških virih pa je bilo slovenskih mobilizirancev kar okrog 80.000 — zaznamovani zgolj zaradi praverenih oblastnikov ali pa je vmes nerazumevanje tedanjih razmer. Obdobja, ko so se te reči dogajale, namreč ne kaže presojati le iz časovne razdalje, temveč bi laže dobili pravo podobo, ako bi se sami sebe vprašali kako bi se obnašali mi, če bi nam bilo dano, da bi se znašli v koži mobilizirancev nemške vojske. Vsa čast partizanom in njihovim herojem, toda življenje je polno povprečnejšev in redkih izjemnejšev, bodisi da gre za znanje, sposobnosti ali vse to oza-
lišeno s pogumom.

Če gledamo tako (in mobiliziranci so za približno tak pogled) potem lahko razumemo, zakaj mobiliziranci ne dovolijo, da bi jih kot največjo skupino slovenskih vojakov med 2. svetovno vojno še kar naprej uvrščali v rubriko »ostali«. Alojz Žibert iz Kranja, ki je kot nemški vojak 11 mesecev prebil na fronti, je povedal, da so se po vojni Slovenci vračali domov ne zato, ker ne bi imeli kam, ampak ker so ljubili svojo domovino. Črno-belo zgodovino pisje iz tega obdobja je precej pripomoglo k temu, da so jih zmagovalci v domovini obravnavali vse prej kot naklonjeno, pač po načelu, da mora biti nemški vojak kaznovan. Žibert je bil eden prvih mobilizirancev, ki so si v povojnih letih sploh upali zahtevati pravice in enakopraven položaj z drugimi državljani, zaradi česar je imel pogosto na grbi udbo, trikrat pa je bil tudi zaprt. Pri gorenskem Glasu bo Žibert julija letos izdal o prisilno mobiliziranih Slovencih knjigo Pod Marjinim varstvom, ki je nastala na osnovi dnevniških zapisov. Žibert je mobilizirancem prenesel tudi pozdrave ljubljanskega metropolita Alojzija Šuštarja, ki se mu je opra-

barvamo. Kljub različnim oblikam in legam oni se velja držati tudi pravila seboju od svetlega do temnega, proti zunanjemu robu vek. Trepalnice večkrat na tanko premažite z maskaro, ki se ne packa in ni parfumirana. Takšna lahko povzroči razne alergije ali očesna vnetja. Na vrsti so ustnice. Obrobimo jih s črtalom, ki naj bo pol tona temnejše od rdečila za ustnice, vendar enake barve. Ličnice pa poudarimo z rdečilom v prahu. Nanesemo zelo tanko plast prahu, ki naj se bori-
mo ujemja z rdečilom za ustnice. Če so ustnice rdečkaste toni, naj bodo takšne tudi ličnice.

To so osnovna pravila make—upa, naj bo dnevnega ali večernega. Glede na priložnost pa potem izbiramo intenzivnost make—upa. Osnovno je, da je zvečer navadno močnejši, kot je bil že dan. V vaši torbici pa naj bi bilo v kozmetičnem koticu vedno nekaj drobnih pripomočkov za popravilo make—upa, ogledalec, črtilo, šminke itd. Gerbčeva posebej opozarja, naj nikdar ne delamo novega make—upa na starega oz. starega temeljeje popravljamo. Rezultat bi bil porazen. Po make—upu je treba dodati za boljše in samozavestnejše počutje samo še ščepec dišave. Kakšno dišavo in kako jo izbrati, nam bo Gerbčeva svetlovala naslednjič.

Nasvet tedna

- **Kako do lepše »morske« barve?** Če jo boste imele priložnost nabirati, v mleko za sončenje kaniite nekaj kapljic jodove tinkture. Preprosto, kaj?
- **Kaj storiti z utrujenimi očmi,** ki ponódi niso imele dovolj spanca? Oči našminkajte s svetlimi barvami in jih črno obrobite le po spodnji strani, neposredno nad trepalnicami. Tako bodo dečica v očeh manj vidna in očem bomo dodali lesk, ki ga sicer nimajo.

Z.L.-D.

vičil, ker doslej ob spravni slovesnostih ni po-
sebej imenoval mobilizirancev.

Mobiliziranci — v celjsko društvo je porazanih okrog 6000, v kranksko združenje pa okrog 4000 — se zavedajo, da čas ne dela za njih. Pravijo, da zgubiti ne morejo več ničesar, lahko le še pridobijo. Eden desettih ustanoviteljev in pobudnik društva, Dušan Fran Medved iz Slovenskih Konjic, je prizadeto spregovoril tudi o diskriminacijskem 163. členu pokojniško-invalidskega zakona, ki je mobilizirancem vrsto let odrekal pravico do uveljavljive pokojne dobe za čas služenja vojske, invalidom pa celo do invalidnosti. Mobiliziranci so se tako lahko upravičeno počutili kot drugorazredni državljani. Mačehovska oblast tudi ni omogočala uveljavljanja zdravstvenih pravic, kaj šele, da bi kaj naredila, da bi mobilizirancem pri nemških oblasteh pomagala priskrbeti vsaj enkratno odškodnino ali celo penzijo, kar so skoraj denimo Francozi, ki nimajo posebno radi Nemcev, in še svojčas dosti bolj pravoverni Čehoslovaki. Seveda se Nemci sprenevedajo, kar bi morali razvezati mošnjičke, in se izgovarjajo, da bi pomenilo vmešavanje v notranje zadeve druge države, ako bi oni sprožili postopek za izplačilo tistega, kar mobilizirancem nedvomno pripada. Ti zdaj tudi posamično imajo v Fuldo na tamkajšnji Versorgungsamt, in nekakšen urad za preskrbo mobilizirancev, in nam praviloma bolj malo opravijo zaradi omenjenega. Res, čudna je država, ki noče delovanja, s katerim bi nekoliko obogatili pronačelnarja, za njenih davkoplačevalcev! O morali, ko z ne njenih brezbrziženosti številni mobiliziranci, posebej težki invalidi, pristajajo na robu preživetja, raje ne bi govorili.

Gotovo se je mobilizirancem v preloži dokajala še vrsta drugih krivic, tudi informacija, da blokada. Za to pa ne bi bilo pametno kriviti samo novinarje, saj so se temu začeli izogibati že v liščinčnih časih. Kolegom z mariborskega Večera, 7 D in gorenjskega Glasa so namreč najprej nekateri izrekli nekaj pohval za odstranjevanje skrivnosti nad tem obdobjem naše politike pretekletih godovine, potem pa so, žal, drugi porušili komaj zgrajeno premirje in celo naključnost do zatiranih in ponižanih mobilizirancem. Res škoda!

PERC

Dušan Franc Medved

Aloiz Žibert

priloga dolenjskega lista

obzorja

ŠINIGOJEV PRVENEČ

Knjižni prvenec mladega pisatelja iz Novega mesta Damijana Šinigoja »Vojake ubijajo, mar ne«, ki je izšel prejšnji mesec pri založbi Amalietti, je napeto branje in bi ga po bralnosti zlahka uvrstili med tista dela, ki jih pišejo izkušeni pisatelji za širok krog bralstva. Vendar bralnost Šinigojeve knjige ne izvira iz avtorjeve pisateljske rutine, končno gre le za prvenec, marveč iz njegove osebne angažiranosti in iz močne želje po ubesedovanju lastne izkušnje podo-be sveta. Ta je v nekaterih svojih elementih ta čas še posebej aktualna, saj gre za izkušnjo s sistemom (JLA), ki zaradi svoje nedotakljivosti in rigidnosti omogoča, da se v njem razra-ča tudi slabo.

Zgradba in zgodba romana sta domiselni, pisatelj pripo-ved o vojaku, ki pobegne iz vojske in ga med lovom ubijejo, počasi gradi in izpopolnjuje z razkrivanjem zapletenih sil-nic, ki poganjajo tok dogajanj, pri tem pa uporablja analitič-no tehniko pisanja, se pravi, da se vrača v preteklost svojih junakov in osvetljuje dogaja-nje iz zornih kotov drugih

oseb romana. Vse to spominja na napeto kriminalko in daje romanu ob skoraj filmsko opi-sanih akcijah močan žanrski poudarek. Po teh značilnostih se Šinigojev roman ne bi kaj dosti razlikoval od mnogih podobnih del, vendar ima še nekaj posebnega: v okviru žanra je pisatelj ujel tudi po-dobo življenja mladih v tem delu Slovenije.

Šinigoj se ne trudi s kakšni-mi jezikovnimi novostmi, ne gre se visoke literature, bi lahko rekli, in morda prav za-radi tega njegova pripoved de-luje tekoče, samoumevno. Re-alistično pisanje je v skladu z zasnovno knjige.

M. MARKELJ

»NAJVIŠJA URA« POEZIJE

Poezija Jaše L. Zlobca se je povzpela do »najvišje ure« in pod takšnim naslovom, Ob naj-višji uri, nam jo pesnik pred-stavlja v svoji najnovejši zbirki, ki mu jo je pred kratkim izdala Državna založba Slo-venije. Knjiga je sicer naslov-ljena po enem od devetih po-menljivo naslovljenih ciklov, od katerih vsak razkriva del Zlobčevega doživljajskega sve-ta. Jedro tega sveta so dokaj tragična občutja neprijazne-ga, celo zastrupljenega sveta, v katerem ni več ne prostora ne možnosti za sanje.

Iz pesmi veje nekaj elegič-nega in otožnega, takšni toni pa zazvenijo predvsem ob spo-znanju nemoči, bolečine, trp-kosti, nesporazumov in dvo-mov, tako značilnih za današnji svet, in so se tudi pesnika dotaknili. Stalnice tega sveta so sicer večne pesniške teme: svet, dom, sanje, žena, ljube-zen, otrok, strah, smrt. Po-mensko in doživljajsko je svet Zlobčeve poezije nekako skle-njen v krog in zaključena v uglaseni celoti.

Elegičnost presega pesnik s spoznanjem, da je življenje najbolj varno za domačimi vrati, »s tihim ljubečim bob-nanjem v peči / z dobrim og-njem prisluškovalcem / in z orehi«. Presega pa jo tudi z za-vestjo, da človek na tem svetu vendarle ni sam; treba je le »oči odpreti / ovoj predreti / si upati smeti / v pomlad odlete-ti«. Navsezadnje »za vsakim drevesom stoji nova cesta / za vsako hišo preži nov pes / za vsako ograjo zeleni nova tra-ta«. Za tisto, »in vdano dvig-nem roki / ju sklenem v smrti-mo molitev / z bogom«, je še vedno čas.

Kot rečeno, poezija Jaše L. Zlobca je s pričujočo zbirko dosegla svojo »najvišjo uro« — zrelost, dovršenost. Kar je dozorelo, pa se samo ponuja v branje, uživanje.

I. ZORAN

POT NA TUJE

Slovensko narodno telo nosi hudo rano, rano, ki še boli in ki bo, četudi zaceljena, za vedno pustila močno brazgotino. Ta rana je izseljenstvo. Slovenski narod je med vsemi evrop-skimi narodi izgubil sorazmer-no največ svoje krvi, ko so naši ljudje na veliko odhajali z rodne grude v druge dežele, najprej na velikem izseljen-skem valu, ki se je konec pre-jšnjega stoletja in v začetku tega zlit iz Evrope v Ameriko, in nato v naslednjih valovih, ki so odnašali naše ljudi na vse konce sveta. Domovino je za-pustil skoraj vsak četrti Slo-venec. O tej slovenski rani go-vorijo monografija Pot sloven-skih izseljencev na tuje, ki jo

je teden dni pred Svetovnim slovenskim kongresom, ki spleta nove vezi med Slovenci po svetu, izdala založba Mla-dika.

Avtor, zgodovinar Marjan Drnovšek, v knjigi uvodoma pove nekaj o izseljevanju na splošno in podaja kratek zgo-dovinski oris prejšnjih izse-ljevanj, poglobitvi poudarek pa daje izseljevanju v Ameri-ko v obdobju 1880 — 1924, se pravi prvemu velikemu valu, ki je temeljito spraznil dolenj-ske, belokranjske in druge slovenske vasi. Delo je oprl na izsledke svojih dosedanjih raziskovanj na Inštitutu za slovensko izseljenstvo, zasno-val pa ga je poljudnoznan-stveno, da bi tako problemati-ko približal kar najširšemu krogu ljudi. Vanj je poleg svoj-ih in drugih dognanj ter pre-mislekov vpletel pričevanja izseljencev, najrazličnejše do-kumente tistega časa, zapise in pisma, skratka, poskrbel, da se skoz vso knjigo sliši tudi neposredni glas tistih, ki so se odpravili na dolgo pot, naj-večkrat brez vrnitve. Besedilo spremlja bogato slikovno gra-divo, marsikaj od vsega pa je v tej knjigi privrkat predstavl-jeno javnosti.

M. MARKELJ

»KONDORJEVA« JATA VEČJA

Jata »kondorjev« Mladin-ske knjige se je s štirimi knjiž-nimi novostmi namnožila že na 260 knjig, ki nam sporočajo, kaj je vrednega v svetovnih in domačih književnih višavah. Dvoje novih knjig prinaša dela iz svetovne književnosti, dvo-je pa odpira vrata v domače li-terarne lege.

Jelka Ovaska Novak se je lo-tila zahtevnega dela, da Slo-venecem predstavi sloviti fin-ski narodni ep *Kalevala*, eno temeljnih del svetovne knji-ževnosti. Izbrala je sedem naj-bolj značilnih in za predstavi-tev junakov epa najpomemb-nejših spevov ter jih prepesni-la zvesto po meri izvirnika, vsebino preostalih 43 spevov pa na kratko povzela. Pripra-vila je tudi spremno besedo in vse potrebne opombe, tako da je mojstrovina finskega ljud-skega genija dostopna tudi našim bralcem. Doslej smo Ka-

levalo poznali le po mladinski prireditvi in posredno prek Za-jeve poetične drame.

Naši severni sosedje Avstrij-ci imajo bogato sodobno krat-ko prozo, med avtorji, ki jo pi-šejo, pa svetovno znana imena, od Musila do Handkeja. Anto-logija *Prekoračite obzorje*, ki jo je pripravila Silvija Borov-nik, prinaša reprezentativen izbor kratke avstrijske proze, natisnjene po letu 1945. Izbra-la je 20 avtorjev kratkih pro-znih del, v izbor pa vključila še odlomka iz dveh romanov. Prevajalka je napisala tudi spremno besedo in pripravila potrebne opombe.

V Kondorjevi jati leti tudi nekaj »zamolčanih« in po kri-vici pozabljenih literatov iz domačih logov. Tem se je na novo pridružil Ludvik Mrzel s ponatisom predvojne prozne zbirke *Luči ob cesti*. Veliki stil-ist, o katerem se je po vojni tako dolgo in vztrajno molča-lo, se s to knjigo vrača v slo-vensko kulturno zavest. O Mrzlu, njegovem literarnem, miselnem in življenjskem pro-filu piše Taras Kermauner v obsežni spremni besedi.

Aleksander Zorn je v knjigi *Vidčevo sporočilo* pripravil antološki izbor iz slovenske kratke proze osmih pisateljev (M.Švabiča, B.Gradišnika, V. Kovačiča, U. Kalčiča, E. Filipi-čiča, B. Jukiča, T. Perčiča in M. Kleča), ki so se pojavili v slo-venski literaturi v začetku sedemdesetih let ter se izpri-čali z izredno formalno, slo-govno in jezikovno izdelano-stjo. Literarna kritika je to zadnje dejanje slovenskega modernizma pred nastopom postmodernizma nazvala »no-va proza«. Zorn je za predsta-vitev izbral le prvo generacijo novopropaizov ter temu us-trežno posamezne avtorje pred-stavil z obsežnejšim izborom tekstov, kot je sicer v Kondor-jevih antologijah navada.

M. MARKELJ

ZAKLJUČEN VELIKI PROJEKT

Šestinsdeset let po izidu prvega je izšel še zadnji zve-zek Slovenskega biografskega leksikona, pomembnega enci-

klopedičnega projekta, s kate-rim slovenski narod potrjuje svojo kulturno zrelost. Leksi-kon v 15 zvezkih, združenih v štiri knjige, v abecednem za-poredju predstavlja doma in na tujem delujočo Slovence, ki so pomembno sooblikovali slo-venska in svetovna dejanja in misli, ter tujce, ki so s svojo ustrevalnostjo pomembneje povezani s slovenskim naro-dom. Izbor je v prvih zvezkih zajemal bolj humanistično usmerjene osebnosti, po vojni pa se je razširil na ustvarjalce v znanosti, umetnosti, kulturi, prosveti, gospodarstvu, politici itd., torej je zajel vse osebnosti, ki so kakor koli pomemb-ne za narodni razvoj in njego-vo samobitnost. Osebnosti so predstavljene z biografskimi in bibliografskimi podatki ter so tudi ovrednotene. Celotni leksikon vsebuje 4997 biografskih gesel, število predstav-ljenih in omenjenih oseb pa je precej večje, saj obsega Oseb-no kazalo, ki je izšlo hkrati z zadnjim zvezkom leksikona, kar 20.000 imen.

KNJIŽNI TELEGRAMI

— ČZP Kmečki glas je natis-nil novi izdaji dveh svojih knjižnih uspešnic: velike knji-ge šal SMEH NI GREH Slavka Krušnika in jezikovno dode-lano zbirko novel ŠAVRINKE Marjana Tomšiča.

— Ponoven natis z novimi ilustracijami Franceta Miheli-ča je doživela tudi knjiga Mire Mihelič PRIDI, MILI MOJ ARI-EL. Knjigo je izdala Mladinska knjiga v zbirki Biseri.

— Pri založbi Mladika so iz-dali svetovno otroško uspeš-nico kostarskega pisatelja Joaquina Gutierrezza COCORI z ilustracijami Marjance Je-mec—Božič.

— Mladinska knjiga je zve-sto po izvirniku ponatisnila ZGODBO O GOSKICI, KI NI BI-LA DOVOLJ HITRA Hanne Jo-hansen. Knjiga je prejela naj-višjo nagrado za grafično obli-kovanje na mednarodnem sej-mu otroških knjig v Bologni.

— Tehniška založba Slove-nije je izdala ekološko poučno knjigo 50 PREPROSTIH STVA-RI, KI JIH OTROCI LAHKO NAREDIJO ZA REŠITEV ZEM-LJE.

VINJEVRŠKA GROBIŠČA

Vrsto del o arheologiji Do-lenjske, ki so izšla v zadnjem času, je dopolnila nova, 26. številka Katalogov in mono-grafij Narodnega muzeja v Ljubl-jani, ki nosi naslov Prazgo-dovinska grobišča v okolici Vinjega Vrha nad Belo cerkvijo. Avtorica Anja Dular je v tem delu združila zgodovino raziskav tega velikega arhe-ološkega območja, njegovo to-pografijo in obsežen katalog najb, ki jih hranita Naravos-lovni muzej in Inštitut za pra-in predzgodovino na Dunaju.

Gre za eno najboljše najb arheoloških kompleksnih naj-dišč pri nas. Območje obsega več naselij, gomilnih in planih grobišč okoli njih pa tudi rim-ske in zgodnjerednjeveške grobove. Prvi topografski obi-ski tega terena segajo v leto 1878, ko je Kranjsko obiskala Prazgodovinska komisija du-najske Akademije znanosti. Sledile so obsežne raziskave takratnega preparatorja Dežel-nega muzeja v Ljubljani Fer-dinanda Schulza, starinokopov Ignaca Kušljana, Jerneja Peč-nika in vojvodine Mecklen-burg. Ob koncu prejšnjega sto-letja, ko je vinograde napadla in uničila trtna uš, so bila pri rigolanju prekopana obsežna plana latenska in rimska gro-bišča na Strmcu nad Belo Cer-kvijo. Poleg doslej objavljenih najb, ki jih hranijo v Narod-nem muzeju v Ljubljani in obeh institucijah na Dunaju, so bile tiste, ki jih je 1905 in 1912 izkopala vojvodinja Mec-klenburg, skupaj z ostalimi njenimi najdbami iz Slovenije, prodane na dražbi v Zürichu in so sedaj v Peabody museum v Cambridgeu (Massachusetts, ZDA), nekaj novejših najb pa hrani tudi Dolenjski muzej v Novem mestu. Poleg tega čaka na objavo še antično gradivo, ki je v Narodnem muzeju v Ljubljani, in gradivo iz Mec-klenburške zbirke.

Obsežno in skrbno izdelano poglavje o topografiji in virih

sta napisala Anja in Janez Du-lar. Zbrane podatke iz litera-ture sta na terenu ponovno preverila in vrisala v aktualne geografske karte. Tako pred nami zaživi celotno prazgo-dovinsko naseljitveno območ-je, kiga je obvladovalo utrjeno naselje na Vinjem Vrhu ter okoliška gomilna in plana gro-bišča. Velike skupine gomil so na Kopinovem posestvu v Ivancu pri Družinski vasi, v Gradenjski hosti nad Grade-njem, pri Mladih Vinih, posa-mezne gomile pa so raztrese-ne od Žalovič na zahodu do Radulje na vzhodu in od Kle-vevža na severu do Krke na jugu.

Omenjeno območje je bilo v zadnjih desetletjih, ko se je na Dolenjskem razmahnilo ljubi-teljsko vinogradništvo in ko je iskanje cenejših gradbenih parcel usmerjeno na podeže-lje, žal močno ogroženo. Tako je kljub prepovedim posega-nja na gomilno grobišče v Ivancu pri Družinski vasi in kljub prijavam na inšpekcijske službe prišlo do uničenja nekaj manjših, delno sicer že prekopanih gomil in gradnje hiš na njih. V neposredni so-seščini je bila ena od gomil na Kopinovem posestvu ogrože-na zaradi erozije in oranja in je bila leta 1990 sistematično raziskana, na tak poseg pa ča-ka tudi močno poškodovana gomila na križišču pri Zgornji Družinski vasi. Na eni od gom-il pri Gradenju stoji zidani-ca, pol druge gomile so leta 1981 prekopali na severnem pobočju Vinjega Vrha v smeri proti Orešju. Z zavarovalnim izkopavanjem je bilo nekaj najb rešenih. Do poškodb po-gosto prihaja nezavedno, v nekaterih primerih pa gre za povsem zavestno uničevanje.

Obsežnejši del knjige obse-ga katalog z osnovnimi naj-diščnimi podatki, opisi pred-metov in njihovimi inventar-nimi številkami ter 82 tabel z risbami in 4 s fotografijami.

DANILO BREŠČAK

ŽE V VODAH DOBREGA PEVSTVA?

Z nedavnima medobčinski-ma pevskima revijama otroš-kih in mladinskih zborov ob koncu maja ter odraslih zbo-rov sredi junija, ki ju je Pevska zveza Dolenjske in Bele kra-jine priredila v Novem mestu, kjer je od letošnje pomladi tu-di njen sedež, se je iztekla še ena tradicionalno bogata in zanimiva pevka sezona na Dolenjskem. Obe reviji je iz prve vrste balkona v Domu kulture, kajpak z vednostjo zborov, kiso se vrstili na odru, s svojim kritičnim očesom in ušesom spremljal strokovnjak za zborovodsko umetnost mag. Mirko Slosar, profesor na Pedagoški fakulteti v Ljublja-ni. Mag. Slosar je v pevskih krogih znan kot eden najboljši zborovodij na Slovenskem in je z mešanim pevskim zborom Obala iz Kopa, ki ga je sam ustanovil in do nedavnega tu-di ves čas vodil, na republiš-kem tekmovanju najboljših v Mariboru, na tako imenovani Naši pesmi, redno dosegal ali prva mesta ali mesta tik pod

vrhom. Dolenjske in še pose-bej novomeške zборе dobro pozna, saj jim je rad in zadnja leta kar večkrat prisluhnul, pri čemer ga je vedno najprej zani-malo, ali zborovodje delajo tako, kakor jih je učil na več zaporednih zimskih seminar-jih, s katerimi so v Novem me-stu začeli pred sedmimi, osmi-mi leti in ki jih je tudi sam vodil, ali pa gre še kar naprej po starem. Med potekom me-dobčinskih revij si je napisal obilo zabeležk ter s klicaji in vprašaji opremljenih opazk ter se na koncu pogovoril z zbo-rovodji o tem, kaj je bilo pri posameznem zboru dobrega in kaj slabega. Po reviji odras-lih zborov je svoja kritična opažanja strnil posebej za Do-lenjski list. Z njim se je pogo-varjal novinar Ivan Zoranc.

»Odkar spremljam zborovsko petje na Dolenjskem oziroma v novomeški občini, lahko gle-de na to, kar smo slišali na obeh medobčinskih revijah, ugotovim, da se je kvaliteta petja precej dvignila. Nekateri zbori so pokazali visoko kvali-teto in zrelost, drugi pa, če-prav delajo že več let, ostajajo na začetniški poti in niso niti približno dosegli tistega, kar bi po toliko letih delovanja lahko pričakovali od njih,« je na začetku dejal mag. Slosar in poudaril, da pri tem noče imenovati nobenega zboru, ne dobrega in ne slabega. Da ne-kateri zbori ne morejo naprej, je po njegovem mnenju to, ker se premalo posvečajo oblikova-nju pevskih glasov. »Ni neke stalnosti v skrbi za oblikova-nje vokalov, čeprav je to nuj-no za čisto intonacijo, za zvok zboru, obenem pa za jasnost izgovorjave besedila,« je nade-ljeval. »Ker zbori tega ne dela-jo vedno, zvenijo nečisto in in-terpretacija ni tako živa, kot bi lahko bila. Je pa res tudi to, da so nekateri dirigenti prehi-

tro zadovoljni, kar seveda ni prav, saj se kvaliteta dosega le z mnogo vložene delu in truda ob vsem potrebnem samoodrekanju. Potrebno je mno-go ponavljanja, mnogo vsega, česar mi, kadar smo kot posluš-alci v dvorani, sploh ne opa-zimo.«

Na namigovanja, češ da so dolenjski zbori slabši, kot so zbori drugje, ker imajo pač slabe pevce, je mag. Slosar ka-tegorično odvrnil, da to ni res. »Da pevci na Dolenjskem so, in to dobri, sem sam opazil že na seminarjih, ko sem z njimi delal. Kakršnikoli izgovori in namigovanja, da se z Dolenjci ne da, niso upravičeni. Je pa res nekaj drugega, namreč to, in to je rekel že Pavel Mihelič, da je kar 75 odstotkov uspeha vsakega zboru odvisno od di-rigenta in le 25 odstotkov od pevcev. Naj ne bo pri tem ni-hče užaljen, če pravim, da pevci so in da jih je treba samo oblikovati. Seveda pa dirigent tega ne more narediti, če pevci ne hodijo redno na vaje, kakor je tudi res, da bodo pevci raje obiskovali vaje takrat, ko bo delo zanimivo, ko bodo od vsake vaje kaj dobili. Pomeni, da pevci morajo vedeti, zakaj hodijo na vaje, gotovo pa ne hodijo zaradi ponavljanja ene in iste pesmi po stokrat, ker potem to pesem stokrat tudi enako zapoje. Tako, bi rekel, je s tem.«

Mag. Mirko Slosar ne skriva, da je še posebej zadovoljen ob napredku v novomeški občini in samem Novem mestu. »Tu sem opazil precej velik premik v zborovstvu in v kvalite-ti petja. Torej je tisto, kar sem govoril na seminarjih in v in-dividualnih pogovorih, le pad-lo na plodna tla, se pravi, da so zborovodje prenesli v svoje zборе in da ustrezno delajo. Sicer pa je uspeh že to, če pri določenem številu zborovodij napreduje vsaj majhen odstotek njih.« Še posebej, ugotav-lja mag. Slosar, ker je naporno, izčrpuajoče delo zborovodij tako plačano, kot je, se pravi piškavo. Moralo pa bi biti znat-no bolj financirano — pri tem

navaja mag. Slosar tudi lastne izkušnje — saj je to delo takšno, da mora zborovdja naj-prej sam izbrati program, ga sam proučiti, ugotoviti, ali bo ustrezal pevci in občinstvu ali ne, skratka, ali ima dovolj visoko umetniško raven. Se-veda mora zborovdja pevce še naučiti, da bodo lepo in kvali-tetno peli pred poslušalci, kjer ga potem tudi vsi ocenjujejo. Ocenjujejo seveda tudi pevce, vendar zborovodje bolj in stro-žje. »Lahko je vse dobro pri-pravljeno, pa se v trenutku vse zruši, ves trud, ki si ga vlo-žil gre lahko po zlu. Zborovod-ja mora biti pripravljen na vse, ne samo, da nekaj uspe in je potem izredno vesel.«

Mag. Mirko Slosar o vsem zelo kritično razmišlja, a je v sodbah pošten in pravičen. Zato mu radi prisluhnemo, pa ne samo to, njegovo mnenje cenijo in ga upoštevajo. O do-lenjskem zborovstvu je pove-dal: »Mislim, da bo tudi Do-lenjska zajedrala v tiste vode slovenskega lepega petja, ka-mor si tako želi. Za letošnji mednarodni mladinski pevski festival v Celju sta bila od tu-kaj izbrana kar dva zboru in je res velika škoda, da je festival odpadel. Bojim se, da ga v na-daljevanju ne bo več. Organi-zatorji bi po mojem lahko pri-pravili vsaj tekmovanje slo-venskih zborov, če so že tuji zbori odpovedali sodelovanje. Dobili bi prireditev, ki bi bila nekaj podobnega, kot je Naša pesem v Mariboru za odrasle zборе. Upajmo, da peripetije okoli celjskega festivala ne bodo k varno vplivale na zборе in da bo šlo to naše petje kljub takšnim in drugačnim teža-vam naprej.« Mag. Slosar po-zna odgovor na vprašanje, ka-ko to doseči, in pravi takole: »Če bodo zborovodje znali po-isikati še druge oblike dela, pripraviti drugačen program in drugačne postavitve, kar bo pevce pritegnilo, potem za zbo-rovodstvo ne bo ugank. Lahko se bo še bolj razmahnilo, kva-litetno še bolj napredovalo in tudi publike bo vedno dovolj. To velja tudi za Dolenjsko.«

POVEJTE SVOJE MNENJE O DOLENJSKEM LISTU!

Ponovno želimo preveriti, ali Dolenjski list ubira tista pota, ki so po volji najširšega kroga njegovih bralcev in naročnikov. Zato smo se odločili, da opravimo anketiranje bralcev, da bi tako zvedeli, kakšno je vaše mnenje o Dolenjskem listu, kaj bi radi, da bi se morda v njem spremenilo, popravilo, izboljšalo. Želimo delati tak časopis, ki bo v vaše in naše zadovoljstvo. Pri tem nam lahko pomagate tako, da odkrito odgovorite na zastavljena vprašanja v anketnem vprašalniku.

Da bi bilo izpolnjevanje vprašalnika bolj vabljivo, smo se odločili, da bomo izmed vseh, ki bodo poslali izpolnjeni vprašalnik, izžrebali 11 nagajencev. Podelili bomo tele nagrade:

**1. nagrada: 310-litrška zamrzovalna skrinja Go-
renje** (podeljuje jo trgovina ELBA iz Novega mesta)

2. nagrada: 5.000 din
3 celoletne naročnine na Dolenjski list
5 knjižnih nagrad

Torej, pisalo v roke in zaokrožite številke pred odgovorom, ki se vam zdi primeren! Kdor želi ostati anonimen, pa bi bil vseeno rad vključen v žrebanje za nagrade, naj namesto svojega imena in naslova vpiše evidenčno naročniško številko (nalepljena je na naslovni strani Dolenjskega lista).

Žrebanje bo 23. julija 1991. V poštov bodo prišli vsi, ki bodo do takrat poslali anketni vprašalnik na naslov: DOLENJSKI LIST, Glavni trg 24, 68000 Novo mesto, s pripisom ANKETA.

VPRAŠALNIK

Ime in priimek (ali evidenčna št.)
Naslov
Občina: 1) Brežice, 2) Črnomelj, 3) Kočevje, 4) Krško, 5) Metlika, 6) Novo mesto, 7) Ribnica, 8) Sevnica, 9) Trebnje, 10) druga občina 11) inozemstvo

Starost: 0) do 25 let
1) 25 — 50 let
2) nad 50 let
Izobrazba: 0) osnovna
1) poklicna, srednja
2) višja, visoka
Glavni vir obveščanja mi je 0) Dolenjski list
1) Studio D
2) Delo
3) RTV Slovenija
4) Nedeljski dnevnik
5) drugo
Dolenjski list ocenjujem kot 0) slab
1) dober
2) odličan
Prilogo ocenjujem kot 0) slabo
1) dobro
2) odlično
Priloga naj bi izhajala 0) vsak teden
1) vsak drugi teden (kot zdaj)
2) vsak mesec
Obseg časopisa je 0) premajhen
1) pravičen
2) prevelik
Velikost črk naj bo 0) taka kot doslej
1) črke naj bodo večje
2) vseeno mi je
Fotografije naj bodo v povpr. 0) velike kot doslej
1) večje
2) vseeno mi je

Pritegujejo in zanimajo me prispevki s sledečih področij:
Gospodarstvo: 0) nič 1) malo 2) srednje 3) zelo
Kmetijstvo: 0) nič 1) malo 2) srednje 3) zelo
Kriminal: 0) nič 1) malo 2) srednje 3) zelo
Kultura: 0) nič 1) malo 2) srednje 3) zelo
Nagradna križanka, nagradne akcije, igre: 0) nič 1) malo 2) srednje 3) zelo
Podlistki, povesti, vaša zgodba, potopisi: 0) nič 1) malo 2) srednje 3) zelo
Politika: 0) nič 1) malo 2) srednje 3) zelo
Prispevki in novice iz ožjega okolja: 0) nič 1) malo 2) srednje 3) zelo
Šport: 0) nič 1) malo 2) srednje 3) zelo
Zanimivosti iz sveta: 0) nič 1) malo 2) srednje 3) zelo

Želite objavljane radijskih programov?
0) ne
1) da
2) vseeno mi je

Dolenjskemu listu bi se odpovedali zaradi:
0) premajhnega obsega
1) slabe vsebine
2) previsoke cene
3) neradne dostave
4) drugega časopisa
5) se sploh ne bi

Pripombe in predlogi:

OBRAZI

Jože, zaloški zvonar

Mehko se vije večerna pesem zaloških zvonov. Iz zvonika cerkvice svetega Martina sredi pokopališča na vzpetini se zlije preko zaloških polj in mirne gladine sanjave Krke ter se splazi skozi polmračno skrivnost srebrniških gozdov. Na drugi strani, ko se spet vzpne proti nebu na meglicah škrljanskih dobav, jo je včasih slišati samo še kot daljnjo slutnjo, včasih pa, kadar je veter ugoden, se ulije kot mogočen, ušesom prijeten tok. Ob avemariji so ljudje ponavadi za trenutek postali, preizkušali jakost in zven tega toka in po njem ugotavljali, kakšno bo vreme.

Jože Derganc, zaloški zvonar, ima osemindeset let. Približno pol njegovega življenja se že pozna. Lahko bi rekel, da od prvega zavedanja tistega skrivnostnega srebrnega toka, ki je blagodneče pritekal preko temnega gozda. »Od zaloškega je dobro slišati,« so rekli stari ljudje, »dež bo.« Takrat sem si zapomnil glasove tistih zvonov, letos sem spoznal roko, ki jih je izvajala. In ko sva se z Jožetom srečala, mi je pokazal tudi zvonove v lini zaloške cerkve. Takale je na kratko zgodba zaloškega zvonarja.

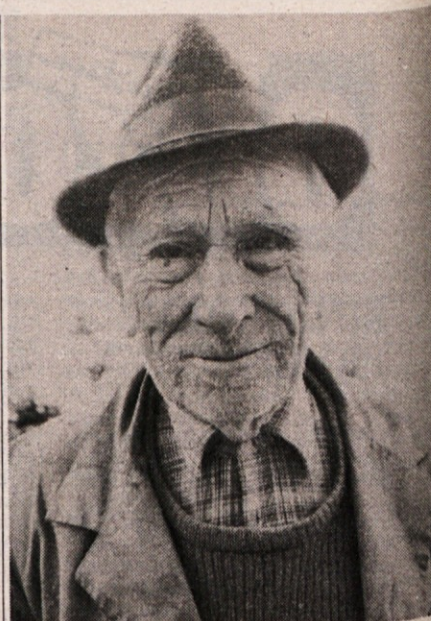
»Od malega sem že zvonil. Toda ne na teh zvonovih. Na starih, ki so bili še bronasti. Pa sem se ravno dobro navadil nanje, že je prišla vojna. Najprej je vzela očeta. Nekje na srbski

fronti ga je doletela smrt. Levstikov iz Podgore, ki je bil skupaj z njim, nam je povedal, da je bilo pri Zabrežu ali nekaj podobnega. S starimi zvonovi smo se zvonili zadušnico za njim. Potem je tudi te vzela vojna. Tako kot mnoge druge so tudi naše pretopili za topovske cevi,« pripoveduje stari zvonar.

Cerkvene line v Zalogu so za nekaj časa onemlele. Potem je ne vede gospod Schiebel, tređanji lastnik bližnjega gradu Breitenau, naredil domačinom medvedjo uslugo. Podaril jim je petdesetkilogramski zvon iz grajske kapele. Tako je cerkev že imela zvon in ni prišla v poštev za dodelitev tistih pravih zvonov, ki so od vojne še ostali. Ta zvon je muzej po drugi vojni hotel odvzeti, češ da je ostanek bivše graščine, pa so potem vaščani le izbrskali neke podatke, ki so pričali o tem, da je bil zvon njihovi cerkvi podarjen. Danes visi v zvoniku kar imenitna postava zvonov. Jože Derganc pravi, da se glasi bolje, kot marsikje hkrati ulita bronasta skupina. Sestavljajo jo bronasti zvon, ki so ga cerkvi podarili novomeški frančiškani, ter dva železna zvonova iz porušene kočevske Komarne vasi. Skupaj zvenijo prav lepo, zato ni čudno, da so se nanje kaj radi navadili klenkati vsi štirje Jožetovi sinovi.

To z Jožetovimi otroki je tudi zgodba zase. Dva sina ima s prvo ženo Frančiško, doma s Sel pri Dolenjskih Toplicah. Ko pa je ta nena doma umrla, se je poročil z njeno sestro Ano, s katero ima štiri otroke, dva sina in dve hčerki. Pred štirimi leti so imeli pri hiši veliko slavo, kajti Ana in Jože sta proslavljala zlato poroko, hkrati pa še Anino osemdesetletnico. Danes ima Jože poleg šestih otrok iz prvega zakona še trinajst vnukov in tri pravnuke. Na nekdanji Dergancovi kmetiji pa živi stara Derganca kar sama. Otroci so si zgradili lepe nove hiše, toda onadva ne marata zanje. Delata, kolikor moreta, na polju in v hlevu pri živini, kolikor pa ne moreta sama, jima pomagajo otroci in vnuki. Da bi pa odnehala? Nak, to pa ne!

Jožetov oče je bil včasih volovski mešetar. Jožetu pa so bili volji prepočasni. Že kmalu po prvi vojni je nabavil konje in do pred nekaj leti je bil vedno en par pri hiši. Z njimi je fural zase in za zasebnike, potem, ko je zrasla zaloška opekarna, pa se je tam udinjal za raznovrstne prevoze. Konje na stara leta Jože precej pogreša. Še bolj pa bo zvonove. Na Trški gori je na srečanju dolenjskih klenkarjev še zlezal v zvonik in zaklenkal. Na jesenskem srečanju, ki bo v Dolenjskih Toplicah, pa pravi, ga v zvonik ne

bodo več spravili. »Saj mi bo kmalu tale pel,« pokaže na zvonik bližnje cerkvice sv. Martina. Potem pa me povabi na sprehod po pokopališču okoli cerkvice, kjer ležijo njegovi drugi. »Tale tukaj je Šmalčev oče,« pokaže na nagrobnik svojega sosedu. »Veliko je vedel povedati o brajtenavskem gradu in zgodovini okoli njega. Včasih je bilo tu lepo, potem pa je bil grad med vojno požgan in po vojni zravan z zemljo. Debeli in starodavni zidovi so bili, pa so ljudje vse raznesli. Nazadnje, pred vojno, je bil lastnik Langer, ki je imel še Pogance, Prežek in bršljinski grad. Ravno se je pripravljalo, da bo obnovil grajsko grobnico na pokopališču, kakor je bil kot lastnik gradu zavezan, pa je prišla vojna in vse je zastalo in propadlo.«

Jože me popelje še do grobnice bivših lastnikov Breitenau Jelovškov. Komaj vstopiva, toliko navlake in odpadlega ometa je notri. Zaradi prahu in nesnage so napis na vzdanih ploščah komaj še vidni. Jože pravi, da so krajan hoteli vse skupaj urediti tako, da bi imeli v kapeli še oni mrliško večico, pa spomeniško varstvo menda ne pusti. Ko odhajava, je Jožetov korak še bolj počasen in obotavljajoč. Kot da bi hotel ostati med svojimi.

T. JAKŠE

Cigani uničujejo simbol slovenstva

Te dni bo lipovo cvetje primerno za nabiranje in gozdarji ter vsi ostali, ki jim je lipa ljuba kot drevo in kot simbol slovenstva, z grozo čakajo, kako bodo nabiralci spet na veliko uničevali lipova drevesa. Po končani »akciji« so take lipe le še okleščena debla, niti od daleč podobna prelepemu slovenskemu drevesu s tako košato krošnjo in značilno podobo. Znano je, da je med nabiralci lipovega cvetja na Dolenjskem in v Beli krajini, ki cvetje nabirajo za prodajo, velika večina Romov. In prav ti neusmiljeno uničujejo lipo, ki je po ugotovitvah gozdarjev pri nas zaradi tega že ogrožena drevesna vrsta.

Da bi lipo zaščitili pred brezvestnimi nabiralnimi uničevalci, so pred leti v več občinah v Sloveniji sprejeli odlok o omejitvi nabiranja lipovega svetja in pridobivanja lubja lipe. Novomeška občina je tak odlok sprejela spomladi 1987, podpisal pa ga je takratni novomeški župan in današnji predsednik izvršnega sveta Boštjan Kovačič. Po tem odloku je lipovo cvetje dovoljeno nabirati samo z dovolilnico pristojne gozdarske organizacije, na vsakem drevesu morajo nabiralci pustiti najmanj tretjino lipo-

vega cvetja, kar omogoča minimalno reprodukcijo lipe ter zagotavlja prehrano čebelarom oziroma daje druge koristi lipe. Prav tako je izrecno prepovedano lomljenje in obsekavanje vej in podiranje dreves. Dovolilnico z vsemi vpisanimi podatki, od imena in priimka nabiralca do dovoljene količine nabiranja cvetja, bi moral nabiralec predložiti pri odkupu, sicer mu organizacija, ki se s tem ukvarja, cvetja ne bi smela odkupiti. Za kršitve tega odloka so seveda zagrožene tudi denarne kazni.

Vendar vsi, ki se vsako leto znova srečujejo z grozljivim uničevanjem lip, ugotavljajo, da se stanje prav nič ne popravlja, kvečjemu iz leta v leto slabša. Na novomeškem Gozdnem gospodarstvu v teh letih, kar velja ta odlok, niso izdali niti ene same dovolilnice za nabiranje lipovega cvetja. Cigani pa lipe še naprej na »na golo« obsekavajo in celo podirajo, odkupovalci, med katerimi so na našem območju največja Krkina Zelišča, pa cvetje tega obsekanega, podirga in obranega simbola slovenstva mirno odkupujejo.

»Cigani nam vsako leto s tem naredijo ogromno škodo,« pravi v novomeškem Gozdarstvu. Gozdarji lipo pospešujejo, saj ima lipov les na trgu dobro ceno, a pri tem prav zaradi teh uničevalnih nabiralcev nimajo pravega

uspeha, saj si obsekana lipa zlepa ne opomore več. Obsekajo tiste lipe, ki rastejo bolj na samsmem in imajo veje nizko. Po taki splezajo, ji največkrat najprej odsekajo vrh in potem oklestijo veje do tal. Lipe, ki rastejo v gozdu in nimajo vej nizko, zlasti tanjše, pa posekajo. Gozdarji za ohranitev lipe ne vidijo druge rešitve kot popolno prepoved nabiranja in odkupa lipovega cvetja.

Za tako prepoved se zavzema tudi medobčinski gozdarski inšpektor Jože Kruljac. »Ta odlok je bil sprejet zaradi Romov, a prav oni se nanj, tako kot na številne druge zakone, poživljajo.«

Če bo šlo tako naprej, bodo lipo iztrebili. Kljub preganjanju in prijavam kršilcev — lani je Kruljac iz novomeške in črnomalske občine sodniku za prekrške prijavi 32 kršilcev, med njimi so vsi Romi — se uničevanje lip nebrzdno nadaljuje. Znan je primer, ko je Cigan sredi belega dne obsekaval lipo v grajskem parku na Otočcu in se smejal policajcu, ki ga je skušal spraviti z drevesa.

V Krkinih Zeliščih bodo začeli te dni odkupovati lipovo cvetje. Odkupna cena bo od 80 do 100 dinarjev za kilogram. Miloš Munič, vodja nabave v Zeliščih, pravi, da njih ne zanima, kako in kje je bilo cvetje nabrano, ampak kakšno je in da na naj nadzor nad nabiranjem opravljajo gozdarji. Sicer pa se po njegovih besedah odkup doma v zadnjih letih zmanjšuje in veliko več lipovega cvetja odkupijo v drugih delih Jugoslavije. Včasih je Krka v Sloveniji odkupila tudi po 20 in več ton lipovega cvetja, toliko pa tudi portoroška Droga, lani pa naj bi Krkina Zelišča v Sloveniji odkupila le 2 tona. Večino lipovega cvetja Krka izvozi.

A. BARTELJ

Kdo zna peči janjce in kdo ne

Vmetliški in črnomalski občini so se potem, ko so dobili z republike navodila za praznovanje dneva D, spraševali, koliko je v scenariju resnosti, saj je med drugim omenjeno tudi, naj bi kurili kresove, da bi jih videli vesoljci. Prav tako pa so se najbrž o resnosti spraševali delegati zborov obeh belokranjskih skupščin občin, ko so dobili v roke gradivo o oblikovanju Bele krajine kot regije. Kako navdušeni so nad njim oz. kakšne pomisleke imajo, bo sicer slišati na današnjem zasedanju črnomalske in jurišnjem metliške skupščine občine, že vnaprej pa je moč slutiti, da pripomb gotovo ne bo malo.

Nihče sicer ne oporeka ideji črnomalskih socialistov, naj bi postala Bela krajina ena regija. Nasprotno, zamisel je zelo sprejemljiva, zlasti še, ker so socialisti z mislimi že v času, ko bo slovenski parlament gotovo oblikovan drugače, kot je sedaj. Belokranjci pa želijo imeti tudi v njem svojega predstavnika, za kar pa bo, če bo deželica ob Kolpi regija zase, veliko več možnosti kot sicer. Žal pa je način utemeljevanja za Belo krajino — regijo, kakršen je v gradivu za sejo zborov belokranjskih občinskih skupščin — za katerega pa upamo, da je še zelo v povojih — nesprejemljiv in

v številnih primerih ne vzdrži strokovne presoje. Avtorji gradiva — gre za posebno projektno skupino iz obeh občin — so očino v želji, da pokažejo na vse razlike z dolenjsko regijo, v katero so sedaj vključeni, tako pretiravali podobnost s Hrvaško, da ima bralec občutek, kot da se želi Bela krajina priključiti sosednji republiki. Avtorji so v poveličevanju svoje belokranjske regije očino pozabili, kaj in kam pravzaprav hočejo. Naloge so se torej lotili z napačne strani, saj bi morali iskati argumente za regijo, ki naj bi bila v Republiki Sloveniji, ob tem pa ne bi smeli pozabiti dodati tudi poglavja o natančnih ciljih za ustanovitev regije ter kaj bi Belokranjci s tem pridobili in morda tudi izgubili. Predvsem pa bi morali dati poudarek ekonomski povezanosti obeh občin, manj pa naravnim danostim, za katere imajo ljudje kaj malo zaslug.

Res je, da so prav te naravne danosti Belo krajino nekoliko odrezale od Slovenije, razvoj, ki je bolj počasi pronikal čez Gorjance, pa je v tej deželi ohranil številne danes dragocene značilnosti nekdanjega življenja, ki bi jih prav sedaj Belokranjci z dobršno mero domiselnosti lahko obrnili sebi v prid. Vendar tako, da bi pritegnili pozornost Slovenije, ne pa, da želijo prikazati svojo samobitnost kot podobnost s sosedo na kraj Kolpe. In tisti Belokranjci, ki se zavedajo svojega sloven-

skega porekla — teh pa ni malo — najbrž ne bodo oprostili slavistom (nekateri se celo že zanimajo, kateri slavisti so to) trditve, da je osrednje belokranjsko narečje sicer slovensko, vendar z močnim hrvaškim naglasom, kot je moč prebrati v gradivu. Vprašanje je tudi, ali so zares tako pomembni argumenti, da Bela krajina postane regija, to, da v Beli krajini rastejo bele breze, na Dolenjskem pa ne, da se belokranjsko podnebje razlikuje od dolenjskega, da Dolenjci ne plešejo kol, v Beli krajini pa je kolo med ljudstvom zelo običajen ples. Tudi trditve, da »Belokranjci pečejo janjce in prašičke na ražnju, kar na Dolenjskem ni za misliti, razen seveda v kolikor so si to že prisvojili od Belokranjcev,« trezno razmišljajočega Belokranjca ne bi prepričala o Beli krajini kot samostojni regiji.

Pač pa bi se gotovo zamislil, če bi pripravljavci gradiva predstavili Belo krajino, ki sicer zavzema le 3 odst. slovenskega ozemlja, ter Belokranjce kot tiste, ki ne želijo ostati nerazviti jug v državi Sloveniji. Da pa se jim bo uspelo izkibacati iz tega nevhvaležnega položaja, se mora njihov glas v sicer suvereni državi bolj slišati. To pa bo moč le v skupnem nastopu Belokranjcev, ki so že povezani s številnimi vidnimi ali nevidnimi nitmi, ter seveda z zahtevami, ki izvirajo iz skupnega bivanja in potrebi o skupni pripadnosti. Argumentov in potreb za tesno prihodnje sodelovanje Belokranjcev je toliko, da ob utemeljevanju Bele krajine — regije najbrž ne gre preveč izgubljati časa in energije ob nostalgичnem oziranju v preteklost. Toliko manj, ker bodo Belokranjci še kako potrebovali obilo moči v prihodnosti.

M. BEZEK — JAKŠE

DL	ZVRST VIŠNJE	VRSTA RASTLINE	PODOBA PRIMERA	NEZNANKA V MATEMATIKI	AVTOR J. UDIR	OPRAVLJENO DELO	VESLAČ V KAJAKU	IN TAKO NAPREJ	PLESALKA MLAKARJEVA
MESTO V PIEMONTO (VINO)					RUDNIŠKA NAPRAVA				
AM. KNJ. ZEVNIK TWAIN					FR. KOMIK (JACQUES) SVILENA TKANINA				
KEM. SIMBOL ZA ZEVLO									
					IRSKA REPUBL. ARMADA				
					PLANOTA V SRED. DALMACIJI				
NASILNA TATVINA PRASKA								VETRNICI	DL
									NEKDANJI ZAPISKNIKAR
RS	MEDN. OKR. ZA JUG					ETIOPSKO JEZERO RANOCENIK			
RS	GOZDNI POLJ. J. AM. DRŽAVA								
OBRABEC									
PRVA ŽENSKA									
DOHODEK IZ OBREŠTI									
ZDRUŽENJE									

NAGRADA V ŠENTJERTNEJ

Žreb je izmed reševalcev 22. nagradne križanke izbral MIRANA MACEDONIJA iz Šentjerneja. Za nagrado bo prejel knjigo »Stiska bogov« slovenskega pisatelja Iva Zormana. Nagrajencu čestitamo.

Rešite današnjo križanko in pošljite rešitev najkasneje do 8. julija na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Glavni trg 24, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 24.

REŠITEV 22. NAGRADNE KRIŽANKE

Pravilna rešitev 22. nagradne križanke se, brano po vodoravnih vrstah, glasi: FIBA, STROK, ZEV, PLEVA, ONEGA, VIR, ATENE, TANA, KOŠARKE, ET, SRP, ROANOKE, TO, ŠINJEL, OKOP, ČUT, RIMA, MALORUS, LIVAR, OBELEK, MAFIJA, ETAPA, DRENAK.

MISLI

Svoboda je velikanska stvar za življenje vsakega od nas, še bolj pomembna pa za obstoj narodov. J. VIDMAR

Kriza malega naroda je za velike narode vedno samo estetski užitek. B. PODRECCA

Svetu je treba v skromnosti in ponižnosti slediti, se mu prilagajati, ne pa mu delati silo. F. BUČAR

Samo krvavi punt poznajo...

Stoletja trajajoča tragedija svobodoljubnega in uporniškega naroda — Kurdi so kmetje na šahovnici tujih interesov — Usoda Kurdov podobna naši?

Letos smo po končani zalivski vojni lahko spremljali na televizijskih ekranih in v časopisju novo dejanje stoletja trajajoče tragedije, katere glavni junaki so Kurdi. Na nek način so podobni Slovincem, le da se naše nesreče lahko skrivajo pred nesrečami, ki spremljajo ta starodavni narod. Tujci jim že dolgo krojijo usodo, kot jo hočejo tudi nam.

Ob prizorih množice beguncev, tavačih in umirajočih po gorskih prelazih, prerivajočih se za kruh, bivajočih v nesnažnih taboriščih, smo le stežka dojemali, če sploh smo, kaj je te ljudi pognojalo z njihovih domov v takšno strašno bedo. Tujce nam je bilo videti, kako množice prosijo ameriško vojsko, naj ostane na njihovih tleh. Toda narod s tako mračnimi izkušnjami, kot jih že stoletja imajo Kurdi, ne more drugače, kot da se oklene zadnje slamice, kjer vidi nekaj upanja. In Kurdi ga vidijo tudi v tuji vojski, če naj bi jim ta zagotovila avtonomijo ter jih obvarovala pred novimi grozotami in maščevalnimi pohodi iraškega režima. Prejšnji teden je bil sicer podpisani sporazum o delni avtonomiji Kurdistanu, a zgodovinska izkušnja Kurdom govori, da je papir papir, resničnost pa resničnost.

Kdo so Kurdi? Zgodovinarji pravijo, da so izredno staro ljudstvo, saj jih omenjajo že dokumenti iz sumerskega in asirskega obdobja. A kot je njihova zgodovina stara, je tudi tragična, to je zgodovina stalnih podjarmljenj in stalne borbe za obstoj pred nasilnimi sosedmi. V 7. stol. so jih pokorili Arabci, v 11. Mongoli, do razpada otomanskega imperija so jim gospodarili Turki. Po 2. svetovni vojni so mednarodne sile kljub obljubam o samostojni državi Kurdistan kurdsko etnično ozemlje razdelili med pet držav in Kurdi so postali v Siriji, Turčiji, Iranu, Iraku in Sovjetski zvezi narodna manjšina. Kljub temu so ohranili svojo identiteto in globok čut kulturne in jezikovne enotnosti.

Zaradi razpršenosti Kurdov v petih državah njihovo točno število ni znano. Ocenjujejo, da jih je kakih 6 milijonov, sami pa zatrjujejo, da jih je več kot 10 milijonov. Govorijo tri narečja, za knjižni jezik velja narečje kermadžki. Gospodarska osnova kurdskega življenja je kmetovanje, v težko dostopnih

gorah pa žive tudi kot polnomadi in kot nomadi. Lastniki zemlje so age ali begi, njihova je tudi politična moč. Po veri so muslimani.

Za samostojnost in združitev v eni domovini se Kurdi borijo že od 12. stol. naprej. V tem stoletju se je rodilo avtonomistično gibanje in še posebej po razdelitvi so sledili številni upori, vendar so bili vsi v krvi zadušeni. S Kurdi so se igrale velike sile in jih izigravale. Leta 1975 so jih prek CIA naščuvali k uporabi zoper Huseina, da bi tako zaščitili takrat še ameriški Iran. Zviti Husein je mejni spor začasno poravnal, potem pa se je obrnil proti Kurdom in se neusmiljeno maščeval za upor, ščevalci pa so Kurde pustili na cedilu.

V osemdesetih letih je iraški režim sklenil dokončno »urediti« kurdsko vprašanje. Začel se je pravi genocid. Z obličja zemlje so zbrisali na tisoče kurdske vasi. Begunci so letos pripovedovali novinarjem, da so Iranci sistematično uničevali vasi, razstreljevali so hiše, z rineči odstranjevali ostanke, po poljih nastavljali mine, da jih kmetje ne bi več obdelovali, po sadovnjakih so pršili defoliante, ki so uničili sadno drevje. 120.000 vojakov je pretaknilo vse odmaknjene predele, naseljene s Kurdi, in uničilo vsako vas, na katero so naleteli.

»V osrčju kurdskega ozemlja ni ostala cela niti ena sama vas,« zatrjuje Hoshyar Zebari, predstavnik Kurdske fronte v Londonu.

Uničenju niso bile zapisane samo vasi, polja in sadovnjaki. Pri napadih so bili žrtve tudi številni prebivalci. V 16 vaseh v Balisanski dolini, ki so bile pod prvim udarom, je kemično orožje pomorilo vse živo. V naselju Šejk Wasanan je po bombardiranju s kemičnimi bombami umrlo več sto prebivalcev, tisti v bližini eksplozij hitro, drugi v velikih mukah čez nekaj ur ali čez nekaj dni. Smrtna žetev v Balisanski dolini šteje najmanj 2000 mrtvih. Najhuje pa je bilo v Halabji, kjer je med kemičnim napadom umrlo 5.000 Kurdov. Preživele in prebivalce drugih vasi so Iranci nasilno selili v posebna taborišča pod nadzorstvom vojske. Ob marčevskem

uporu so ljudje množično bežali iz njih in prišlo je do velikega eksodusa in tragedije, ki jo je spremljal ves svet.

Po Kurdistanu ne leže samo porušene vasi, številni so tudi množični grobovi, ki pa se jih ta čas nihče še ne upa odkopavati, da ne bi zavrli pogaganj o ureditvi avtonomnega položaja. Lahko si samo predstavljamo, kakšna strašna pričevanja skriva zemlja. Morda v katerem od grobišč leži denimo tudi tistih 8.000 moških, starih od 12 do 50 let, ki so jih lepega dne odvlekli iz Barzanske doline, vrnil pa se niso nikoli.

Stotisoči Kurdov, ki so pobegnili prek meje, se zdaj vračajo, vendar nočejo nazaj v državna taborišča, marveč na svoje stare domove. Porušene hiše in vasi znova postavljajo. »Vrnitev je edini način, da premagamo Sadama,« pravijo vrnjeni Kurdi. A premagati morajo še kaj drugega, ne samo osvojenega iraškega samoderja, tudi mednarodne spletke, ki so za svoje interese pripravljeni žrtvovati cele narode. To ta čas čutimo na svoji koži tudi Slovenci. MiM

Nad TV

Neškodljivo streljanje v domači ekran

Sedenje ob televiziji bo poslej bolj zabavno. Gledalec ne bo več nemočno strmel v ekran, marveč bo imel možnost, da svojo jezo in upravičen bes nad grdimi liki iz filmov ali nad neprijetnimi politiki, nadležnimi komentatorji in neprijetnimi govorniki okroglih miz in podobnega sprost, in to ne sebi v škodo, se pravi z razbijanjem televizorja.

Majhna črna škatla, ki se ji pravi Video Vigilante in so jo izumili v deželi televizije, ZDA, omogoča gledalcem, da se polotijo streljanja osvojenih likov ali metanja tort v njihov obraz. Vse to se seveda dogaja le na ekranu, videti pa je kar v redu in človek si na neškodljiv način sprost napetost, ki je konec koncev ni kriv on, ampak presneta televizija. Škatla je elektronska naprava, povezana s televizorjem ter z igralno palico, s pomočjo katere gledalec izbira svoje žrtev med junaki filmov ali med sodelujočimi v rednih televizijskih oddajah. Kadar se odloči za streljanje, se na ekranu izriše ostrostrelni križ, vanj ujame svojo žrtev in pritiska na sprožilno, zasliši se pok, na ekranu se pokaže luknja in ekran se sesipa, vse seveda samo na sliki. Za bolj prijazne ljudi je na voljo metanje torte, ki se po pritisku na gumb razmaže po obrazu žrtev.

Mišljenje ne pozna meja in nedotakljivih tem. F. BUČAR

Celo najbolj surove vojne je mogoče ovenčati s kulturnimi gesli. G. ZLOBEC

Šola, ki samo uči, ne pa vzgaja, je kakor suho drevo, na katerem ne bo več listja ne sadu. P. MOHAR

Resnično mladosten človek živi obrnjen v prihodnost. A. TRSTENJAK

Jajce —

zgodovinska ura

Ugotavljanje starosti iz nojevih jajc

Kadar znanstveniki ugotavljajo starost arheoloških ali drugih zelo starih predmetov, se za potrditev natančnih števil pogosto zatečejo k sodobnim metodam ugotavljanja starosti organskih snovi s pomočjo radioaktivnega ogljika. Metoda se je uveljavila in velja za natančno. Vendar ima neko pomanjkljivost; z njo je mogoče ugotavljati le starost predmetov, ki so mlajši od 40.000 let, za predmete iz starejših obdobj ogljikova metoda ni primerna. Za zelo stare stvari imajo znanstveniki sicer na voljo kalijevo—argonsko metodo, ki pa je uporabna za ugotavljanje nad 200.000 let starih stvari. Za vmesno starost znanstveniki nimajo nič zanesljivega in jim v natančnem datiranju zveza kar lepo časovno brezno. Zdjaj bo za polnjenje. Na pomoč namreč prihaja najnovejša metoda, in sicer ugotavljanje starosti z lupinami nojevih jajc.

Alison Brooks in še nekaj raziskovalcev z univerze George Washington v ZDA je ugotovilo, da nekatere aminske kisline v lupinah nojevih jajc razpadajo po določljivem redu, ki je zelo počasen in časovno lepo razdeljen. Iz stanja propada teh aminskih kislin je mogoče ugotoviti natančno starost lupin tudi za obdobja starejša od 40.000 let. Odkritje je pomembno, saj so arheologi našli lupine nojevih jajc na številnih arheoloških najdiščih. Zdjaj bodo lahko ugotovili natančno starost najdenin.

Prijazneje do jedrske?

Strah pred jedrsko energijo se je zmanjšal — Vprašljiva študija o černobilski katastrofi

Jedrska energija in z njo jedrske elektrarne doživljajo spremenljivo usodo. Enkrat jih hvalijo in v njih vidijo sijajno prihodnost, drugi jim zbuja strah in najraje bi se jih znebili kar čez noč. Tudi naša edina jedrska elektrarna ima v svoji zgodovini zapisano oboje: bila nam je v ponos, zdaj jo gledamo postrani in bi ji radi čimprej zaprli vrata. V obeh primerih smo se zgledovali po svetovnem mnenju, nekaj pa tudi po spoznanjih stroke, čeprav slednja ni imela prav odločilne besede pri oblikovanju odnosa javnosti do nuklearke. Zdjaj smo odločeni, da krški jedrske elektrarne za premo vrata. Toda lahko se izkaže, da se v razvitem svetu drugi ne bodo tako obnašali.

Ta trenutek se namreč odnos do jedrskih elektrarn in jedrske energije sploh ponovno počasi spreminja; vrača se izgubljen zanimanje, hkrati ko strah pred njimi izginja.

Na najnižji točki je bil odnos svetovne in še posebej evropske javnosti do nuklearne in jedrske energije po černobilski katastrofi. Toda čas teče dalje, na odru zgodovine so se zvrstila nova dejanja, ki so začela spreminjati odnos javnosti do jedrske energije. V prvi vrsti je tu vojna v Zalivu, ki je, kakor koli že vojaško uspešna za Zahod, vendarle opozorila razviti svet, da je energetsko preveč vezan na nafto in zaradi tega prepuščen nepredvidljivim Arabcem. V iskanju lastnih energetskih virov se oči strokovnjakov vse pogosteje ozirajo nazaj k jedrski energiji.

Zakaj noge?

Našli okostja zadnjih nog prakita

Večina sesalcev živi na kopnem in ima noge. Kiti in delfini pa žive v morju in nimajo nog. So tudi te morske živali nekaj bivalne na kopnem in se kasneje preselile v morje ter se povsem prilagodile vodnemu okolju? V šoli se tako učijo, učitelji pa ne povedo, da prav trdnih dokazov za take trditve znanost nima. Kit ima sicer zakrnele ostanke zadnjih nog, iz njih pa ni mogoče sklepati, da so mu zadnji udi kdaj resnično služili za hojo. Vprašanja ni rešila tudi najnovejša najdba okamenelih okostij prakitov, kvečjemu ga je še bolj zapletla.

Skupina raziskovalcev pod vodstvom Philipa Gingericha z michiganske univerze je v »paleontološkem raju«, kot pravijo območju jugozahodno od Kaira, našla okamenela okostja 243 velikih prednikov današnjih kitov, med njimi tudi fosilna okostja zadnjih udov in stopal. Praktiti, katerih okostja so našli, so bivali pred kakimi 40 milijoni let, plaval pa so v morju, ki je valovilo na mestu sedanje Egiptovske puščave. Najdba je presenetila, saj se je izkazalo, da je imel praktik zelo šibko okostje zadnjih udov.

»Noge so bile preveč šibke in stopalo premajhno za hojo ali plavanje ali za kakšno drugo podpiranje kitovega telesa,« pravi Gingerich. Meni, da so zadnji udje verjetno imeli vlogo samo pri parjenju, ker so nekakšen podaljšek medenice.

Kaj je s kitom in njegovimi nogami, bodo torej morali znanstveniki še premisliti. Starejših prakitov, kot so jih odkrili, namreč ni.

Morda so ti strateški premiki v glavah poglavitnih krojačev svetovnega dogajanja pripomogli, da so se pojavile strokovne študije, katerih namen je jasen: pokazati, da jedrske elektrarne in radioaktivno sevanje niso takšen hud bavlav—bav, kot jih kažejo zeleni in drugi borci proti jedrski energiji.

Lep primer je najnovejša študija, ki jo je pripravila OZN za vladno v Kremlju. V nji strokovna skupina zaključuje, da černobilska nesreča ni naredila toliko škode prebivalstvu, kot so strokovnjaki sprva ocenjevali. Preiskave in zdravstveni pregledi prebivalstva, ki je bilo med nesrečo obsevano, niso odkrili ne povečane obolevnosti za rakom in ne defektov pri novorojenčkih.

Naravovarstveniki so študijo takoj napadli in jo označili kot znanstveno nekompetentno, saj vanjo niso zajeli prebivalstva, ki je bilo v ožjem območju (do 30 km) jedrske elektrarne, niti pol milijona vojakov in drugih delavcev, ki so bili vključeni v reševalne in gradbene enote, ki so poškodovani blok černobilske elektrarne zalili v betonski sarkofag in čistili radioaktivno onesnaženo okolje. Menijo tudi, da je še prezgodaj za ugotavljanje vpliva černobilske katastrofe na obolevnost za rakom. Ta se bo pokazal šele čez nekaj let.

Toda v prid jedrskim elektrarnam govorijo druge stvari: zaradi fosilnih goriv se pregreva ozračje in učinek tople grede je vse bolj realna nevarnost globalnemu okolju, kisli dež kot posledica istega vzroka pomeni prav tako nevarnost za okolje, in to stalno ter dolgoročno. Ob teh strahovih, ki so že tu, je strah pred radioaktivnostjo manjši. MiM

Človek živi v sedanosti iz preteklosti za prihodnost. A. TRSTENJAK

Od kod nemir?

Hiperaktivnost korenini v presnovi možganov

Nekateri otroci ne morejo sedeti pri miru, težko se zberejo in ne zdržijo dolgo pri enem opravilu, ves čas morajo nekaj početi. Zaradi velike nemirnosti stežka sledijo pouku v šoli in kljub običajni bistrosti ne zdelujejo, težave pa imajo lahko tudi v odnosih do drugih otrok in do staršev. Strokovnjaki pravijo, da gre za hiperaktivne otroke. Strokovnjaki, ki na hiperaktivnosti ne gledajo kot na nekaj povsem normalnega za nekatere otroke, so iskali vzroke za njo v duševnosti in v telesu, izkazalo pa se je, da gre za fiziološko osnovo.

Poročila raziskav, objavljena v slovitih medicinski reviji New England Journal of Medicine, potrjujejo, da je hiperaktivnost najverjetneje posledica nepravilnega nasravljanja v možganih. Psihiater Alan Zametkin je opravil analizo presnovne možganske aktivnosti s pomočjo najsoodnejše tehnologije, ki omogoča sprotno spremljanje procesov v možganih. Gre za pozitronsko tomografsko skeniranje. Ugotovil je, da je možganska presnova pri hiperaktivnih ljudeh slabša kot pri normalnih.

Raziskovalce zdaj čaka naloga, da ta odkritja praktično uporabijo za izdelavo dobrega zdravila. Hiperaktivnost je namreč treba zdraviti.

vaša zgodba — vaša zgodba — vaša zgodba — vaša zgodba — vaša zgodba

Jadranka Belavič: Poletni sprehod

Nekaj mi ni dalo miru, vleklo me je ven, iz hišne samote, onkraj štirih pustih sten, ki jim je prekrasen poletni dan dajal neprijeten in puščoben videz.

Počasi sem odšla po asfalti cesti, nato mimo žitnih in ajdovih polj, pokošenih travnikov, prečkala železniško progo in že sem bila v sadovnjaku. Slive so že dozorele. Odtrgala sem si eno in, počasi grizoč sladki sadež, dospela do velike domačije.

Hiša je bila srednje velikosti, z visoko rdečo streho. Bela fasada ji je dajala videz novozgrajene, čeprav ni bila. Okna in vrata pa so bila nova, rolete čiste in na novo prebarvane.

Levo od hiše je bil hlev in prostor, kjer je bilo seno. Malo niže, med hišo in hlevom, je stal skedenj s prostorom za voz, traktor in priključke. Nekje v koticu je bila pasja hišica, pred njo pa je ležal velik pes.

»Kaj neki delajo ljudje? Kaj počnejo v tej pasji vročini? Morda počivajo,« sem pomislila in že zagledala fanto temne polti in gostih črnih las, kako vleče pražen voz izpod skednja. V roke je

vzel vile in začel na voz naložiti seno, ki je ležalo raztreseno po tleh. Delo mu je šlo izredno hitro od rok in bilo ga je užitek opazovati, kako je pograbil z vilami velik kup sena in ga zanesel proti vozu, pri tem pa so se mu mišice napele in se je koža, zarjavela od sonca, svetila v poletnem soncu. Kaplje potu so se mu pretakale po hrbtu. Občudovala sem njegovo zdravo, lepo razvito telo in njegovo moč. Kar nekaj časa se nisem mogla odtrgati od domačije, tako lep se mi je zdel prizor.

Ko sem se vračala domov, sem razmišljala o fantu, o njegovem delu in kmečkem poklicu. Kar sram me je postalo, ko sem uvidela, da se ne morem primerjati z njim. Doma nismo nikoli imeli prave kmetije, le njivico, ki nam je služila za krompir in povrtnino.

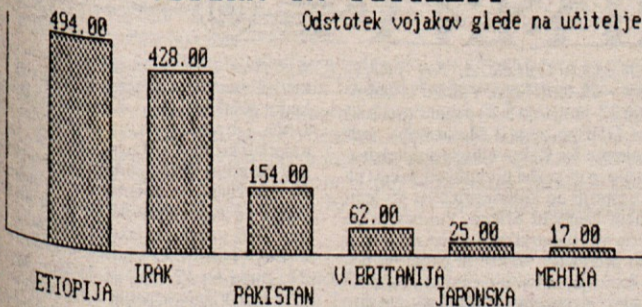
Mi, ki živimo v mestu, ne vemo več, kaj je pravo delo na prostem, kaj je prijetna utrujenost in zavest opravljenega dela. Daleč od nas je že vse to. Škoda.

svet v številkah

VOJSKA IN UČITELJI

Odstotek vojakov glede na učitelje

Kadar v posameznih državah prešteva izdatke za vojsko, pogosto navajajo le zneske, kar pa ni najboljši kazalec. Precej bolj zgovorni so primerjalni podatki, denimo, v kakšnem razmerju so izdatki za socialo z vojaškimi izdatki. Današnji graf kaže, koliko je vojakov v odstotkih glede na število učiteljev v nekaj izbranih državah. Podatki so presenetljivi: revne države se v tem pogledu obnašajo, kot bi bile najbogatejše.

ODNESEL AVTORADIO — 22. junija med 1. uro in 2.45 je nekdo v Črnomlju vplomil v osebni avto Damjana Ilca in odnesel avtoradio, vreden 2.200 din.

TATVINA S TRAKTORJA — Neznani storilec je med 15. in 17. junijem odnesel s traktorja Ivice Djetla iz Planine štiri verige in dva krampa. Vozilo je bilo parkirano v gozdu. Lastnik je oškodovan za 4.000 din.

OBISK — Beno Kop iz Občice pri Novem mestu je imel v petek, 21. junija, med 11. uro in 11.30 v svoji hiši nepovabljenega obiskovalca. Neznane je vstopil skozi odklenjena vrata, pobral v hiši 3.120 din in z njimi v žepu odšel po isti poti.

BREZ REZERVENEGA KOLESA — Med 14. in 16. junijem je nekdo s parkirnega prostora v Črnomlju odnesel rezervno kolo, ki je pripadalo tam parkiranemu osebnemu avtomobilu Viktorja Struklja iz Doblič. Možakar je oškodovan vsaj za 2 tisočaka.

ODPELJAL KOLO Z MOTORJEM — 15. junija med 22. uro in 23.30 je neznani predreznik Nikolaju Mušiču iz Podzemlja odnesel kolo z motorjem, med brati vredno 7.000 din.

Ukradla sta 700 kg bronce

Darko Brajdič-Resan obsojen na leto dni zapora zaradi tatvine v šentjernejski Iskre

ŠENTJERNEJ — Nočni obisk šentjernejske Iskre Hipot, ki je delovno organizacija lanskega septembra stal takrat velikih 16.800 din, je te dni dobil še sodni epilog. Na zatožni klopi novomeškega temeljnega sodišča je moral sedeti 23-letni Darko Brajdič-Resan iz Šentjerneja.

Kot govori obtožnica, je Brajdič v noči na 8. september skupaj z mladoletnim D. B.-B. vdrl v ograjeno zunanjo skladišče Iskre. Mladenčasta preplezala 1,8 metra visoko ograjo in se nato polotila lesenih zabojev z bronco iz berilja. Odnosla sta je kar 700 kg, njena vrednost je bila takrat 16.800 din. Brajdič je preiskovalcem in sodnikom vsakič natvezel drugo zgodbo. Enkrat je trdil, kako mu je pri dejanju pomagal eden od Iskrinih delavcev, ki da je bronco pripeljal do ograje, sam pa jo je

nato naložil v samokolnico in odpeljal do v koruzi skritega osebnega avtomobila Škoda. Plen da je nato odpeljal v Zapršič in ga tam tudi prodal. Še tega ni pozabil dodati, da je delavcu za uslugo odštél 200 starih milijonov. Ko se mu ta zgodba ni zdelo več dobra, je jel pripovedovati drugo. V njej je zatrjeval, da sta dejanje storila sama z mladoletnikom, da sta bronco odpeljala skozi vrata, prodala pa jo nekam dlje od Zagraba. Sodišče je na podlagi zbranih podatkov ugotovilo, da je res tisto, kar je pisalo v obtožnici. O tem so navsezadnje pričali sledovi najdene bronce tako v samokolnici, ki sta si jo z mladoletnikom sponosila pri bližnjem kmetu, kot ob ograji, na njivi koruze in v prtljajni avtomobila. Tudi to so ugotovili, da sta bronco prodala zbiralcu odpadnih surovin Stjepanu Runtasu, oddala pa sta jo v dve pošiljki: enkrat 350 in drugi 370 kilogramov.

Sodišče je ob izreku kazni upoštevalo, da je Darko Brajdič-Resan specialni povratnik, saj je bil tako kot mladoletnik, kot polnoletna oseba že večkrat kaznovan. Senat ga je zato obsodil na leto dni zapora, sodba pa še ni pravomočna.

PADLI Z VOZA SENA

ŽUŽEMBERK — V soboto, 22. junija, ob 17.45 je 21-letni Silvo Primc iz Mačkovec peljal traktor IMT, h kateremu je imel pripet vprežni voz, naložen s senom, po cesti iz Mačkovec proti Žužemberku. Ko je s stranske ceste pripeljal na križišče z glavno cesto proti Žužemberku, je počil nosilni drog in voz s senom, na katerem so sedeli 51-letni Anton Primc iz Mačkovec, njegova 4 leta mlajša žena Pavla ter otroka Anton in Darja, se je prevrnil. Vsi štirje so se poškodovali in se zdravijo v novomeški bolnišnici.

ZNOVA IZGINJAJO MOTORNE ŽAGE

ČRNOMELJ, STRAŽA — Zadnja policijska poročila kažejo, da so motorne žage znova postale priljubljene tarče tatov. Tako je bilo med 18. in 20. junijem v gozdu, imenovanem Ponikve, kjer sta izginili dve husquarni, last Peja Petroviča in Stipe Vuka, ki sta vsak ob 13 tisočakov. 21. junija pa je bilo v Gornjem Polju pri Straži vplomljeno v klet Mihaela Markoviča, od koder sta izginili dve motorni žagi ter vrtni in brusilni stroj. Tu je bilo škode za 50.000 din.

TAT V SKLADIŠČU — Neznani vlomilec je med 15. in 17. junijem obiskal notranjost skladišča črnomeljskih železničarjev. Vanj je prišel skozi dvokrilno okno, ki ga je odprl na silo, in odnesel nekaj pijače in cigarete, tako da je skupne škode za 2 tisočaka.

Gostinci prehiteli sodnike

Kaj je pokazala razprava o (ne)odvisnosti sodstva na Bavconovem svetu za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin?

LJUBLJANA — Imamo odvisno ali neodvisno sodstvo? Je bilo našim sodnikom bolje v starem ali novem režimu? Ali sodniki bežijo iz svojega poklica zavoljo ogroženosti ali zato, ker se jim je tako pač zahotelo? Na takšna in podobna vprašanja je prejšnji teden znan skušal odgovoriti Svet za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki ga vodi prof. dr. Ljubo Bavcon. Povod za take vrste razpravo je bil Bavconov osnutek pisanja, s katerim naj bi svet republiški vlado, ministre in javnost opozoril na dogajanje v našem sodstvu. Bavcon namreč pravi, da obstajajo napetosti in razmerja med zakonodajno in izvršno oblastjo na eni ter pravosodno na drugi strani. To trditve je ilustriral z begom sodnikov v druge oklice, z neargumentirano zavrnitvijo nekaterih predlogov Sodnega sveta za izvolitve sodnikov, ne nazadnje tudi s protestnim odstopom predsednika Sodnega sveta. Vse, kar je prof. Bavcon pričakoval od članov sveta, je bilo, naj bi obudili svojo nekdanjo pobudo o uvedbi stalnosti sodniške funkcije, zagotovili ekonomsko neodvisnost sodnikov, uveljavili strokovne kriterije za izvolitve oziroma imenovanja sodnikov in takšen postopek za razrešitve, ki bo izključeval možnosti neargumentirane samovolje nosilcev politične oblasti in moči.

Skratka, sodniki naj bi odločali nepristransko, zgolj in edino na podlagi dejstev in zakonov!

Moti se, kdor misli, da je svet tak Bavconov predlog tudi sprejel. Njih bilo malo v svetu, ki so takšno izjavo razumeli kot nož v hrbet sedanjemu režimu. Češ če danes govorimo o potrebi po neodvisnem sodstvu, to ne pomeni nič drugega, kot da so sodniki sedaj pod novo oblastjo odvisni. Ali: sodniki nikoli niso bili tako neodvisni, saj lahko hodijo v cerkev, kadar se jim zljubi, ni več nujno, da so člani Zveze komunistov itd. Spet tretji je trdil, kako nič ne ve o begu sodnikov v druge poklice, saj ta stan po njegovem v današnjih časih doživlja razcvet in preporod. In druga stran?

Oni in dejstva pravijo, da sodniki odhajajo, ker nimajo prav nobenega jamstva, da jih potem, ko jih bo Sodni svet predlagal na funkcijo, v skupščini ne bodo neutemeljeno zavrnili. Znan je primer iz Nove Gorice, kjer so predsedniku Temelnjega sodišča privlekli na dan dve desetletji staro zadevo z namenom, da ga odžagajo. »Nikdar še nisem videl toliko strahu in negotovitosti pri sodnikih kot sedaj. Tak sodnik ne more imeti pokončne drže,« je odločno zatrjeval eden od članov sveta.

Sodniški stan je tako ostal brez pričakovane in pripravljene pod-

pore, dobil jo bo, ko bo primerno »predelana« ob upoštevanju vseh zgoraj opisanih pripomb. Drugo je vprašanje, ali je to ob tako nasprotnih mnenjih sploh mogoče, vse bolj se zdi, da tudi Bavconov svet postaja ustanova, katere delo ne bo slonelo na konsenzu, pa naj si to njegov predsednik še tako želi. In še nečesa ne gre prezreti: prav ob razpravi o (ne)odvisnosti sodstva se je pokazalo, kako so tudi v Svetu za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin nekateri zavoljo domnevne ogroženosti strani, ki ji pripadajo, pripravili razpravo od bistvenih spjelati k za nadaljnjo usodo slovenskega sodstva manj bistvenim stvarim. Nič ali premalo se je prejšnji teden govorilo o ravnanju med zakonodajno, izvršno in sodno oblastjo, o tem, ali je za reformo sodstva bolje, ali sodnike imenuje ali volimo, o ugotovitvi, da je status sodnikov danes izenačen s statusom upravnih delavcev, o tem, kdaj bomo dobili nov zakon o sodstvu, in še čem.

Sicer pa svoje o tem, koliko danes na skupščinski borzi velja sodniški stan, kaže ugotoviti, da so republiški poslanci pred dnevi že sprejeli zakon o gostinstvu.

B. BUDJA

Strela udarila v poslopje in v telefon

Upepeljeno gospodarsko poslopje in poškodovana učenka

TRŽIŠČE, ŽIGRSKI VRH — Prvo poletno neurje, ki je minuli ponedeljek, 24. junija, divjalo po Dolenjski in Posavju, je že prineslo prve požare. Tako je ob 19.50 treščila strela v gospodarsko poslopje Cirila Flajsa v Trzišču. Gasilec in vaščanom je uspelo rešiti živino, medtem ko je poslopje pogorelo do tal. Škodo so po prvih podatkih ocenili na 300.000 din.

Nekaj kasneje, ob 21.50, pa je strela treščila v bližino stanovanjske hiše na Žigskem vrhu 21. Prav takrat je v hiši držala telefonsko slušalko Marta Mešček, učenka 7. razreda osnovne šole. Ob udaru strele je Marta vrgla po tleh. Dekle so prepeljali v sevnjski zdravstveni dom, nato pa v celjsko bolnišnico, kjer je ostala na opazovanju. Udar strele je v ponedeljek ohromil telefonsko omrežje na Žigskem vrhu.

GROZIL S PIŠTOLO

GABRIJELE — V soboto, 22. junija, okoli 23. ure se je Franc Z. iz Birčne vasi pri Novem mestu v lokalno Bruno v Gabrijelah sprl z Markom M. iz Krnelja. Prišlo je tudi do prepiranja, med katerim je Franc Z. izpa pasu potegnil pištolo znamke Bereta, kalibra 7,65, in jo nastavljal Marku M. na rebuh, rekoč, naj se umakne, če hoče še nekaj časa živeti. Franc Z. je nato odšel iz lokala, med potjo domov pa so ga prestregli trebanjski miličniki in mu pištolo, za katero je imel orožni list, zasegli.

TAT V VAGONU

DOBOVA — Šele minulo soboto so bili miličniki obveščeni o vladu, do katerega je prišlo v noči na 14. junij. Nekdo je namreč vplomil v vagon tovarnega vlaka, ki je stal na industrijskem tiru v Dobovi. Storilec je odnesel električni vrtni stroj, vreden vsaj 3 tisočake.

OB REVOLVER

MOKRICE — V noči na 23. junij je neznani storilec vplomil v osebni avto Nissan zagrebške registracije, ki je stal parkiran pred hotelom Grad Mokrice. Neznane je izpod sedeža ukradel revolver in tako lastnika oškodoval za 20 tisočakov.

IZGINIL POLN KOVČEK

MOKRICE — 17. junija med 16.45 in 18.20 je neznani vplomil v osebni avtomobil, parkiran pred hotelom Grad Mokrice. Potem ko je razbil steklo, je iz vozila odnesel kovček z dokumenti, kalkulatorjem, reklamnimi karticami kluba Nord Adriatic in brezžičnim telefonom, tako da je škode za 50 tisočakov.

SAM PRIKLJUČIL ELEKTRIČNI TOK

SELA PRI HINJAH — 40-letni V. O. s Sel pri Hinjah je utemeljeno osumljen, da je v dneh med 23. marcem in 11. junijem vplomil v zapечатeno električno omarico in znova samovoljno priključil električni tok, ki so mu ga pred časom odklopili zaradi neplačevanja računov. Po prvih podatkih naj bi V. O. s tem Elektro Ljubljana, PE Koročevje, oškodoval natanko za 15.316,40 dinarjev.

PO DOLENJSKI DEŽELI

- Slaba reklama za dolenske zlatarje! V noči na 18. junij je nekdo na Partizanski cesti v Novem mestu vplomil v zlatarno Jožka Kranjca iz Malih Brusnic, nekaj minut prej ali kasneje pa še v zlatarno Toneta Muhiča iz Koroške vasi na metliškem Trgu svobode. Iz obeh zlatarn je vsega skupaj izginil en sam samcat gram žlahine rumene kovine. Je za načet ugled dolenskega zlata krivo vplomilčevu poznavanje žlahnih kovin ali previdnost oškodovancev?
- 30-letni Josip V. iz Kanizarice je 17. junija nekaj po polnoči pograbil lopato in z njo silovito mahnil po osebnem avtomobilu Toneta Hudorovca iz Srednje vasi. Kaj hudega je vozilo zakrivilo, ta čas še ni znano.
- Peter Cimermančič iz Jurne vasi je na veliko veselje neznanca pustil svoj osebni avtomobil nezaklenjen, v njem pa, kot se seveda spodobilo, tudi kaj za pod zob. Ob enem zadnjih obiskov je ugotovil primanjkljaj tekočine in hrane v vrednosti 3.500 din. Vse ostale okoliščine še raziskujejo.

Fotografije hčera niso omehčale morilca

26-letnega Adela Obalija in 25-letnega Roberta Zriliča so prijeli dobre tri ure po zverinskem uboju 46-letnega črpalkarja Franca Špilka iz Trebnjega — Rdeči jugo napeljal na prvo sled

TREBNJE — Na mizi sta ostali fotografiji hčera: ena hodi v osnovno in druga v srednjo šolo. Pod njima je na tleh še vedno napol klečeč v mlaki krvi mrtev slonel njun oče, 46-letni Franc Špilek iz Trebnjega. S slikama deklet, za kateri je moral skrbeti, si je klečeč zamljal skušal izprositi golo življenje. Morilec mu je hladnokrvno naslonil na obraz cev pištole kalibra 9 mm in sprožil. Za 6 tisočakov, kolikor je bilo v četrtek zjutraj nočnega izkupička na Petrolovi črpalki v Trebnjem!

Domala na las podobni dogodki, ki so se v dneh od 11. do 20. junija zvrstili na treh črpalkah, dveh Petrolovih in eni Inini, so na noge spravili domala vso Slovenijo. Že v torek, 11. junija, zvečer je neznani ropar zveriskost ustrlel v glavo 31-letnega Igorja Praznikarja iz Žalca,

jenih je bilo več oseb, zabeleženih v policijskih kartotekah, pa četudi je bila njihova podobnost s sliko fotorobota le neznatna. Tudi v Vinici je med drugim prišel klic črpalkarja, ki se je spomnil, da je oseba podobnega videza obiskala njihov bencinski servis, možje postavbe so seveda preverjali tudi to prijavo. Črpalkar je bil pripravljen v četrtek oditi v Ljubljano, kjer bi ga podrobneje izprašali s pomočjo hipnoze, toda pot mu je bila prihranjena.

Pek Martin Kašič iz Migolice pri Mirni je v četrtek zjutraj ob 3.40 zavlil v Trebnjem na bencinsko črpalko Petrola. Črpalka je bila osvetljena, le žive duše nikjer. V vratih so bili ključki, zato je Kašič stopil v notranjost. Tistega, kar je hip zatem videl, zagotovo vse življenje ne bo pozabil: v mlaki krvi je mrtev slonel 46-letni Franc Špilek. Le nekaj minut kasneje je dežurni postaje milice v Trebnjem sprejel razburjen poziv, o grozljivem odkritju sta bila nemudoma obveščena tudi zdravnica trebnjskega zdravstvenega doma in najbližji Špilekov sodelavec Vinko Barle. Takoj je stekla obsežna akcija, Zdenko Prizmič, načelnik oddelka za zatiranje kriminalitete novomeške UNZ, jo je opisal takole:

»Že prvi pregled črpalk in okolice je prinesel za nas izredno dragoceno in, kot se je pokazalo kasneje, ključno odkritje. Takoj za črpalko je stal rdeč jugo celjske registracije. Bil je sicer zaklenjen, toda na sedežu so bili še eni ključki z obeskom. S slednjega se je dalo nedvomno razbrati, da pripadajo osebnemu avtomobilu golf s prav tako celjsko registrsko oznako. Obe številki smo takoj posredovali celjskim kolegom in klobčič se je pričel odmotavati. Kmalu je bilo jasno, da sta bila oba avtomobila najeta pri zasebni sposojevalnici »Vofra« v Velenju; juga si je 18. junija sposo-

dil 26-letni Adel Obali iz Velenja, golfa pa že 6. junija 25-letni Robert Zrilič iz Kamnika. Obali — priimek gre pripisati očetu, ki je bil doma iz Jemena — je tako postal ključna oseba akcije, črno na belem je namreč postalo, da gre za človeka, ki ga je narisal fotorobot.

Temu v prid je govorilo še nekaj dejstev. Na kraju umora smo našli tulec kalibra 9 mm, strokovnjak iz Ljubljane je že na oko ocenil, da je bil izstreljen iz iste pištole, ki je bila uporabljena tudi pri ropih v Šempetru in Rupi. To je kasneje potrdila tudi balistična preiskava. Rdeča nit vseh treh ropov je bila tudi ta, da so

pa je imel pri sebi tudi ključke golfa, ki ga je pustil v Velenju. Bržkone je v črpalko vstopil Obali sam, Zrilič pa je ostal na straži. Ob tem ne gre prezreti, da roparja ne v Šempetru ne v Rupi in Trebnjem nista bila maskirana, očitno sta bila že vnaprej odločena edine priče svojih dejanj spraviti v sveta. Obalija tudi fotografije hčera, ki jih je Špilek položil na mizo, niso omehčale. Dokaz krutosti in zveriskosti je tudi dejstvo, da je Obali v vseh treh primerih najprej streljal in nato pobiral denar. Po uboju in ko sta soprovalila tistih šest tisočakov gotovine, zavoljo katerih je moral s sveta oče in mož ter vesten in skrben uslužbenec, ki je v Petrolu pustil kar dve desetletji življenja, sta roparja urno planila v juga. Toda njun načrt se je tisti hip pričel podirati. Okvara na kardanski osi je bila kriva, da z jugom nista mogla naprej. V zmedu in naglici sta ga pustila kar za črpalko, za nameček so ostali v njem tudi Zriličevi ključki golfa. Vzela sta Špilkov avtomobil in se z njim odpeljala do Litje. Tam sta vozilo zapustila, na železniški postaji kupila karte in se z vlakom odpeljala do Celja. Kmalu zatem sta bila tudi v Velenju.

7.20 je bila ura, ko sta se iz sobe hotela Paka napotila na zajtrk, kot da bi takrat šele vstala. Presenetilo so ju policaji, akcija je bila urna in brez napak, pištola kalibra 9 mm, ki je dobre tri ure poprej morila v Trebnjem, je ostala nedotaknjena

Pisarna bencinskega servisa v Trebnjem, kjer se je urnilo Špilkoovo življenje. Na tleh je ostala dobro vidna mlakuža krvi.

bile žrtve ustreljene v glavo, vse od zgoraj navzdol.

Krog se je tako od minute do minute ožil in bolj ali manj jasno je bilo moč na podlagi vsega tega obnoviti potek dogodkov tega jutra. Roparja sta se do črpalk v smeri Zagreba pripeljala z jugom, Zrilič

Kot se je pokazalo kasneje, je bil narejen fotorobot domnevnega roparja, ki so ga kriminalisti in miličniki razdelili med prav vsi črpalkarje v Sloveniji, domala stooctotna kopija obraza Adela Obalija.

za pasom Obalija; v cevi je bil tudi naboj. Mladenčasta sta ob prijeto dejanje priznala, konec preiskave in sojenje bosta pričakala v celjskih zapornih.

46-letni Franc Špilek, ki je hčerama in ženi pred kratkim postavil hišo, je postal žrtev zverinskega morilca.

delavca na Petrolovem bencinskem servisu v Šentrupertu. Možakar je bil na mestu mrtev. Zvrhan koš sreče je imel 41-letni Anton Raspor iz Inine bencinske črpalk v Rupi, kraju blizu Ilirske Bistrice. Tudi njemu je nočni ropar izstrelil v glavo kroglo enakega kalibra. Po čudežnem naključju pa je Raspor ostal živ. Zavoljo prestreljene čeljusti ni mogel govoriti, zato pa je miličnikom in kriminalistom napisal, kakšnega videza je bil napadalec. Po tem opisu narejeni fotorobot roparja, ki ni spraveval za življenja, ko mu je šlo za denar, je bil, kot se je izkazalo kasneje, domala stooctotna kopija obraza morilca. In s tem v barvah narejenim fotorobotom so miličniki in kriminalisti obiskali prav vse črpalke v Sloveniji, uslužbence opozorili na nevarnost, ki jim preži, jim seveda pustili slike domnevnega storilca in jih hkrati prosili za pomoč in sodelovanje. Vse to se je dogajalo pred krvavim četrtkovim jutrom na bencinskem servisu v Trebnjem. Prever-

Za Petrolov bencinski servis v Trebnjem je bilo ugotovljeno, da je kot ustvarjen za oboje rop. Pa vendar ni bil deležen nobne posebne zaščite ali varovanja, v noči izmenjati delav vsega en uslužbenec. Mnogi od tistih, ki so bili v četrtek zjutraj zbrani pred črpalko, kot da niso mogli verjeti dogodkom, ki so se odvrstili pred nekaj urami. (Foto: B. B.)

KRONIKA NESREČ

KOLESAR OBLEŽAL NA TRAVNIKU — 28-letni Lojze Vidmar iz Gabrijel se je 22. junija ob 8.20 peljal z osebnim avtom Golf po cesti iz Mokronoga proti Trebnjem. Na Rakovniku je dohitel drugo vozilo in ga prišel prehitovati, takrat pa se je nasproti na kolesu pripeljal 45-letni domačin Leopold Mikec. Vidmar je ob pogledu na kolesarja sicer pričel zavirati, a je bilo prepozno. Mikec je padel na pokrov motorja, nakar ga je odbilo na travnik, kjer je obležal hudo poškodovan. Zdravi se v novomeški bolnišnici, materialne škode pa je za 15 tisočakov.

ZANESLO GA JE V PEŠAKINJO — Vsega 17-letni Matej Z. iz Ljubljane je 22. junija sedel brez voznškega dovoljenja za krmilno osebno avtomobil, s katerim

se je peljal iz Mokronoga proti Osrtu. 40 metrov pred seboj je zagledal 70-letno pešakinjo Ano Kovarčič iz Belega letno pešakinjo Ano Kovarčič iz Belega. Ob srečanju z njo ga je pričelo zaletati, tako da je v Kovarčičovo trčil ter jo naštel, tako da je v Kovarčičovo prepekljati zbil na njivo. Hudo ranjeno so prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico, škodo na zviti pločevini pa je za 80.000 din. Tudi to priča o jakosti udara.

Z AVTOM ZAPELJAL V GOZD — 21. junija ob 17.45 se je 25-letni Marko Zoran iz Vrbovca peljal z osebnim avtomobilom Lada po lokalni cesti iz Trebnjega proti Dobriču. Kak kilometer pred Grmado je zapeljal s ceste na pešeno bankino, od koder ga je zaneslo v gozd, kjer je treščil v drevo. Zoran se je v nezgodi laže rani, materialne škode pa je za 40.000 din.

Že več reda v prometu?

Sprotno odpravljanje slabosti v novomeškem prometu po izgradnji mosta

NOVO MESTO — Novi novomeški most na Loki služi svojemu namenu še skoraj mesec in pol. Pred njegovo dograditvijo je bila narejena posebna študija, kako po tej dolgi časi pričakovani pridobiti speljati promet v mestu, da bi tekla kar najbolje. Takoj se je pokazalo nekaj pomanjkljivosti, ki so že ali še bodo odpravljene, težje pa je s potrebno spremembo nekaterih navad ljudi glede prevoza z enega konca mesta na drugega.

Neustrezne semaforistični program s prekratnim intervalom za promet iz bršlinske smeri v križišču mosta z Ljubljansko cesto so že popravili. Semaforju v tem križišču pa bodo dodali še puščico za desno zavijanje. S tem bi omogočili hitrejši odvijanje prometa iz preobremenjenega križišča pri Ljubljanski banki proti Bršlinju. Občasne daljše kolone na Cesti komandanta Staneta, ki je v sedanjih prometnih ureditvah edini izhod iz mestnega jedra, pa naj bi bistveno zmanjšala še načrtovana rekonstrukcija križišča s postavitvijo semaforjev vred pri Ljubljanski banki, ki bi jo morali čimprej izpeljati. Križišče mosta z Roško cesto je »prešibko«, manjka poseben pas za zavijanje v desno na most.

V sekretariatu za varstvo okolja in urejanje prostora resno jemljejo tudi

predloge o ponovno dvosmernem prometu na kandijskem mostu, vendar jih je treba presojati v povezavi z načrti glede mestnega jedra in učinku in odvijanju prometa. Neurejeno parkiranje v mestnem središču pa se ne da rešiti s prometnim režimom, ki se nanaša na gibajoči promet.

Prepovedi zavijanja v levo k zdravstvenemu domu večina ne upošteva (predvidena je ureditev novega dostopa), nekaj je tudi nespoštovanja prometne signalizacije v kandijskem križišču glede zavijanja v levo, pa tudi po kandijskem mostu se še da srečati vozilo, ki pelje v prepovedano smer. Opazno je tudi, da ljudje težko spreminjajo navade, saj mnogi iz smeri Zabje vasi še naprej vozijo v Bršljin skozi mesto, namesto da bi preko novega mosta. Na splošno pa se po oceni sekretariata promet v Novem mestu zdaj odvijava dovolj. Da pa bi bilo stanje v prometu še boljše, mora tudi na zahtevo občinske vlade sekretariat pripraviti celovit predlog ukrepov. Z. L.-D.

UTRUJENI VLOMILEC

KOČEVJE — V noči od 18. na 19. junij je bilo vlomljeno v samopostrežni oddelke kočevske Name, in sicer tako, da je vlomilec razbil šipo pri oddelku zelenjave. Založil se je z zabojem piva in čipsov ter odšel v zgornje nadstropje Name, kjer je razmetal razno blago, končno pa pristal v videoteki, kjer je pil in gledal filme. Ni znano, če ga je utrudila pijača ali pa so bili filmi dolgočasni. Dejstvo pa je, da je med gledanjem filmov zaspal in da so spečega zjutraj prijeli. Gre za mladoletnika iz Kočevja.

VLOM V NEDOGRAJENO HIŠO

DOLENJI KOT — Še neznani storilec je v noči na 21. junij v nedograjeno stanovanjsko hišo Ljubljancana Zlatka Koščaka v Dolenjem Kotu. Vlomilec je odnesel vibracijski vrtni stroj, tračni brusilnik, krožno žago in kotno brusilko, tako da je Koščak odkodovan za 80.000 din.

PREVRNIL SE JE S TRAKTORJEM

TREBNJE — 37-letni Pavel Mlakar z Gornjega Podšumberka pri Trebnjem je 23. junija ob 14.30 peljal traktor, h kateremu je imel pripet mešalec za seno, po travnati poti blizu stanovanjske hiše. Zaradi precejšnjega naklona poti in voznikove neprevidnosti se je traktor med vožnjo prevrnil, pri čemer se je Mlakar ranil in se sedaj zdravi v novomeški bolnišnici.

Štiriletni otrok popil strup ekalux

Za življenje Robija se zdravniki še borijo

STRAŽA — V času, ko nastajajo te vrstice, lahko le upamo, da se tragedija, do katere je prišlo v petek, 21. junija, okoli 18.30 na njeni blizu Straže, ne bo končala z najhujšim. Zdravniki v novomeški bolnišnici se namreč še zmeraj borijo za življenje štiriletnega Robija K.

Fantič se je tisto popoldne skupaj s starši na traktorju pripeljal na njivo krompirja. In medtem ko sta oče in mati škropila krompir, se je mali Robi igral ob traktorju in tam našel litro steklenico strupa ekalux. Otroška radovednost mu ni dala miru; koliko strupa je zaužil, ni natančno znano. Le upati je, da mu popita količina ne bo vzela šele začeta življenja.

Gozdni zločin v Česnjevku

Pravkar kupljeni gozd pri Nemški vasi je Rajko Bevc brez odkazila povsem izsekal

NOVO MESTO — Nedovoljene sečnje so se na območju Gozdnega gospodarstva Novo mesto v zadnjem času močno povečale, kar poznalci pripisujejo v prvi vrsti neurejeni gozdarski zakonodaji oziroma nespoštovanju sedanega zakona o gozdovih, ki velja, dokler ne bo sprejet nov. Potuho takemu nedovoljenemu početju dajejo ali pa ga celo neposredno spodbujajo taka histerična blebetanja, kot je tisto, da je sedanji zakon o gozdovih boljševevističen in da neupoštevanje takega zakona ni prekršek. Seveda je tako besedičenje sprto z vsakim pravnim redom in v nasprotju s kakršnimkoli prizadevanjem za pravno in urejeno državo.

In taki »pravni inovatorji« si lahko naložijo na svoja pleča večino od 3.300 kubičnih metrov lesa ugotovljenih nedovoljenih sečenj na območju GG Novo mesto v prvih štirih mesecih tega leta. Od teh 3.300 kubičnih nedovoljenih sečenj je bilo 441 kubičnih »pridobitnih« sečenj na go, skupaj pa je bilo golosekov za 2,85 ha. To je bilo, kot reče, v prvih štirih letnih mesecih. Samo maja pa je bilo več nedovoljenih sečenj kot prej v štirih mesecih skupaj! Nedovoljene sečnje morajo ugotavljati gozdarji, republiški gozdni inšpektor pa je posebej zadolžil medobčinske oziroma občinske inšpektorje, da pri vsaki nedovoljeni sečnji in neurejenem gozdnem redu dosledno ukrepajo in kršilce prijavljajo sodniku za prekrške ali tožilstvu, če gre za kaznivo dejanje.

Posebej drastičen primer nedovoljene sečnje so pred kratkim odkrili v trebanjski občini. Rajko Bevc iz Zagorja, pošta Lesično, je pred kratkim kupil 2,3 ha gozda v k.o. Česnjevek pri Nemški vasi in potem tam v nekaj dneh v dobro organizirani akciji posekal tako rekoč vse, kar je bilo kaj vrednega. Točnega podatka o posekanem lesu še ni, ker revirni gozdar zaradi kupov sečnih odpadkov še ni uspel izmeriti vseh panjev. Je pa že do sedaj ugotovljeno, da je posekano 337 kubičnih metrov iglavcev (skoraj izključno smreka) in 50 kubičnih listavcev (v glavnem hrast). Računajo, da bo končna izmera pokazala, da je bilo posekanega skupaj najmanj 500 kubičnih metrov lesa. Na skoraj polovici površine gre za golosek. Bevc sicer zatrjuje, da je bil ta posek potreben in upravičen in da bo to, če bo potrebno, dokazal tudi strokovnjak z gozdarske fakultete, povsem drugačnega mnenja pa je medobčinski gozdarski inšpektor, ki meni, da gre za kaznivo dejanje uničevanja gozda in bo zato poslal ovadbo javnemu tožilstvu. Po kazenskem zakonu je za tako dejanje zagrožena kazen od enega leta zapora. Poleg tega bo inšpektor izdal tudi odločbo o vzpostavitvi gozdnega reda na tej parceli in odločbo o obnovi gozda na stroške lastnika.

V oddelku, v katerem je Bevc gozd in ki meri 25 hektarjev, je zaradi te nedovoljene sečnje predpisani 10-letni etat že presežen za 320 kubičnih metrov in naslednjih 5 let noben drug lastnik gozda v tem oddelku ne bi smel sekati iglavcev. Po besedah inšpektorja Kruljaca bi bilo v Bevcem gozdu res potrebno in koristno postopno posekati 100 do 150 kubičnih iglavcev, nikakor pa ne toliko in naenkrat. Sestoj, ki ga je Bevc posekal, je bil star okoli 70 let in je bil v fazi najboljšega priraščanja.

Rajko Bevc je že pred kakšnimi 10 leti, ko je bil še poslovodja trgovine v Mirni Peči, naredil nekaj podobnega. Takrat je prav tako kupil okoli 2 ha gozda blizu Dolenjskih Toplic in ga na golo posekal. Glede na kričavo kampanjo proti »boljševističnemu« zakonu o gozdovih in trmasto zavzemanje za sekanje brez odkazila lahko pričakujemo, da bo iz teh vrst Bevc kot prvobojevnik na tem področju dobil podporo in priznanje.

A. BARTEJ

Erika Špehar

Franci Lakner

Črnomaljši na olimpiadi

Špeharjeva in Lakner prejela srebrni medalji na belgijski olimpiadi duševno prizadetih

ČRNOMELJ — Na nacionalni olimpiadi, organizirani po mednarodnih pravilih specialnega olimpijskega gibanja, ki je bila maja v Bruslju, so med 2.300 duševno prizadetimi iz 60 belgijskih zavodov in desetih gostujočih držav tekmovali tudi Jugoslavlani. V ekipi, ki je predstavljala razpadajočo Jugoslavijo, so bili tekmovalci iz Črnomlja, Novega mesta, Domžal, Ljubljane in Reke.

Varovanci črnomaljskih delavnic pod posebnimi pogoji so se letos prvič udeležili tovrstne prireditve, saj so doslej sodelovali predvsem delavnice iz večjih mest, ki imajo boljše razvito športno dejavnost. »Lani smo tudi v naših delavnicah začeli posvečati športu večjo pozornost ter sodelovali na športno-družabnih srečanjih Dolenjske in Bele krajine. Vemo, da pri nas nimamo takšnih možnosti za razvoj športa kot v delavnicah, kjer je celodnevna oskrba, hkrati pa se vzgojitelji zavedamo, da tega področja ne smemo zanemariti. Delo naših gojenčev je namreč predvsem sedeče, zato

potrebujejo še toliko več razgibavanja.« meni Stane Križ, ki ima sicer na skrbi proizvodnjo v črnomaljskih delavnicah pod posebnimi pogoji, ki je kot mentor spremljal gojence na belgijsko olimpiado.

Iz črnomaljskih delavnic sta se tekmovalca udeležila Erika Špehar s Tanče gore in Franci Lakner s Suhorja pri Vinici. Erika, ki se ji je najbolj vtisnilo v spomin prav njeno prvo zaresno tekmovalje, je v svoji skupini v teku na 200 metrov osvojila 2. mesto, nato pa je v teku na 400 metrov, medtem ko je bil v skoku v daljino četrta. »To je uspeh tako za naše delavnice kot za varovanje ter hkrati potrjuje mojih trditve, da bi se morali ti ljudje še bolj ukvarjati s športom. Hkrati pa so olimpiade, kakršna je bila letos v Belgiji, zrela za razvijanje za te ljudi, ki se na ta način potrjujejo in dobijo občutek enakovrednosti z normalnimi ljudmi,« pravi zadovoljni Križ.

M. B.-J.

Nov velik Štangljev uspeh

Zmaga na mednarodni generalki za odhod na svetovno kolesarsko prvenstvo

NOVO MESTO — Gorazd Štangelj postaja s svojo vrhunsko formo eden največjih kandidatov za osvojitev odličja na

ZNOVA ZMAGA NA MIRNO

NOVO MESTO — Občinska balinarska zveza je pred dnevi pripravila dolenjsko prvenstvo v bližini in izbijanju, udeležilo pa se ga je 16 tekmovalcev. Zmagal je Mirenčan Božo Kolenc, sledijo: Jaklič (Krmelj), Jerovšek (Mirna), Bevc (Krmelj), itd. Nekaj dni kasneje je bilo na igrišču Doma starejših občanov v Šmihelu prvenstvo Dolenjske v pozicijskem izbijanju. Zmaga je po zaslugi Milana Škofce znova odšla na Mirno, sledijo: Drenovec (IMV Novo mesto), Kolenc (Mirna), Markovič (Krmelj), itd.

RK DOBOVA IMA NOVEGA PREDSEDNIKA

DOBOVA — Dobovski rokometarji, ki so letošnje prvenstvo v SRL sklenili na drobrem 9. mestu, so pred dnevi dobili novo vodstvo. Stane Ostrelčič, ki je bil v klubu celo desetletje, najprej kot igralce, nato pa kot trener in končno v vlogi predsednika in je zagotovil med najzaslužnejšimi za razcvet dobovskega rokometaja, je svoje mesto prepustil Darku Semuliču. Z. KEZMAN

ŽGOBRCARSKI TURNIR

ČRNOMELJ — NK Bela krajina pripravlja v soboto, 6. julija, turnir v malem nogometu. Pričel se bo ob 8. uri. Organizatorji sprejemajo prijave pred pričetkom turnirja, ko bo tudi žrebanje. Prijavnina znaša 1.000 din. Najboljše čakajo lepe nagrade. Vse ostale informacije dobite v popoldanskih urah na telefon 52-500.

LIK išče novega trenerja

Tone Krkovič o letošnji sezoni kočevskih odbojkaric — Pravi čas najti trenerja prve ekipe

KOČEVJE — Le imenitnemu finišu v zadnjih kolih prvenstva se imajo odbojkarice kočevskega Lika zahvaliti, da so si zagotovile obstanek v društvu drugoligašev tudi za naslednjo tekmovalno sezono. Tri zaporedne zmage nad slovenskimi ekipami so dovolj zgovoren dokaz, da sodijo kočevske odbojkarice med najboljše v republiki. Ne glede na to, kako klavirna je bila njihova bera v spomladanskem delu prvenstva, o katerem trener Tone Krkovič razmišlja takole:

»Več je razlogov, da smo šele v finišu reševali svojo kožo. Prvi je vsaka ekipa, ker ekipa zavoljo šolskih in delovnih obveznosti deklet med tednom niti enkrat ni kompletna, dobivali smo se šele na tekмах. Za nameček so nam jo zagodile še poškodbe. V takšnem položaju kaj več od nas ni bilo moč pričakovati. Sreča v nesreči pa je bila, da so s tem dobile priložnost nekatere mlajše igralke, in reči je treba, da so jo v celoti izkoristile. Za prihod-

nost odbojke v Kočevju res ni bojazni.«

Po besedah Krkoviča so jim jo najbolj zagodile ekipe iz Bosne in Hercegovine, še lani objektivno precej slabše od Kočevk, tokrat pa je bil izkupicek na njihovi strani. S temi točkami bi bile igralke Lika tik pod vrhom prvenstvene lestvice, navsezadnje bi si to mesto z igro, ki so jo pokazale prav proti najmočnejšim ekipam, Kočevke tudi zaslužile. In to brez Maje Uran, katere odhod v vrste reškega prvoligaša so nekateri povezovali s propadom kočevske ženske odbojke. Ne glede na srečen konec letošnjega prvenstva pa klubsko upravo v letnem poročilu čaka veliko dela. V prvi vrsti bo potrebno najti trenerja prve ekipe, kajti želja Toneta Krkoviča je, da se vrne na delo z mladimi. Sicer se lahko ponovi lanski primer, ko je ekipa prvenstvo pričakala brez trenerja in z vsega nekaj dnevi skupnih priprav.

M. G.-č

TRADICIONALNO BRČKANJE V PODLOGU

VELIKI PODLOG — NK Gorica in okrepčevalnica Rimljanček Drnovo pripravljata v nedeljo, 7. julija, tradicionalni turnir v malem nogometu. Pričel se bo ob 8. uri, prijave pa sprejemajo pred pričetkom turnirja na igrišču v Velikem Podlogu. Tri najboljše ekipe čakajo bogate denarne in praktične nagrade.

KOGOJ V IMENITNI FORMI

HESSEN — V tem nemškem mestu je bilo v soboto odprto prvenstvo triatloncev, ki se ga je udeležilo kar 250 tekmovalcev iz 22 nemških klubov. Med nastopajočimi je bil tudi član novomeškega Triatlon kluba, Igor Kogoj, ki je na koncu zasedel imenito tretje mesto. Po dveh kilometrih plavanja je bil 15., po 84 kilometrih kolesarjenja se je povzpela na 9. mesto, nato pa je v teku na 20 km dosegel najboljši čas in se prebil na zmagovalne stopnice. Kogoju je bila to ena zadnjih preizkušenj pred kvalifikacijami za nastop na svetovnem prvenstvu, ki bodo 14. julija v nemškem Rothu.

TURNIR OB JUBILEJU

OTOČEC — Športno društvo Stari grad iz Otočca organizira v nedeljo, 30. junija, v počastitev svoje 15-letnice turnir v malem nogometu. Pričel se bo ob 7. uri, prijavitelj se bo moč tega jutra na igrišču, kjer bo tudi žrebanje. Organizator obljublja lepe nagrade, vse ostale informacije pa je moč dobiti dopoldne na telefon 24-796.

Inles brez dveh najboljših igralcev

Klubsko upravo čaka veliko dela

RIBNICA — Povsem na dlani je že, da bodo rokometarji ribniškega Inlesa Rika novo tekmovalno sezono pričakali v precej spremenjeni postavi. Dva najboljša igralca, ki sta že dalj časa tarče številnih prvotigaških ekip, bosta zamenjala klubski dres Inlesa z novim.

Beno Lapajne je že podpisal za novega prvotigaša Pivovarno Laško iz Celja, medtem ko bo Tomaž Tomšič v prihodnji sezoni najverjetneje zaigral za zagrebški Medveščak, s katerim je pred dnevi že bil na turneji po Nemčiji. Prav tako je jasno, da dosedanj trener Andrej Mate ne bo več vadiel prve ekipe, pač pa se bo posvetil delu v klubski upravi, njegovega namestnika pa ta čas še iščejo. Jasno je le, da ga bodo poiskali v vrstah kluba. V takšnem položaju in z visokimi željami v novi tekmovalni sezoni bodo morali Ribničani sedev poseči po okrepitvah od drugod, predvsem iz Kočevja. Sicer pa bo vse veliko jasneje po prestopnem roku, ki se končuje konec meseca.

M. G.-č

Novotehna šesta v državi

Uspešen nastop pionirske vrste na državnem namiznoteniskem prvenstvu v Novem Sadu

NOVO MESTO — Prejšnji teden je bilo v Novem Sadu letošnje državno prvenstvo najboljših pionirskih namiznoteniskih vrst Jugoslavije. Slovenijo sta na tem tekmovalstvu zastopali ekipi kopske Semele in novomeške Novotenne, ki sta med dvanajstimi moštvi zasedli mesti v sredini končne razpredelnice.

Novomeščanom se je očitno poznalo, da so na igrišču stopili tako rekoč iz avtobusa, saj so prvo srečanje izgubili proti nasprotniku, ki je kasneje v končnem seštevku pristal za njimi. Tako je Novotehna v prvem kolu klonila proti Bregalnici s 3:5, v drugem kolu jih je s 5:1 premagala vrsta Tamerina, v tretjem pa kar s 5:0 ekipa Rudhema Kreke iz Tuzle. Šele v finišu je mlada novomeška vrsta, za katero so igrali Miklič, Kralj, Retelj in Vertuš, pokazala pravo igro in najprej v četrtem kolu s 5:1 premagala Smeding, nato pa v zadnjem kolu predtekmovalja še Radničkega s 5:3. S tema zmagama so mladi Novomeščani v

TURNIR V MALEM NOGOMETU

DOLŽ — Športno društvo z Dolža organizira v nedeljo, 7. julija, s pričetkom ob 8. uri turnir v malem nogometu. Igranje bo potekalo na igrišču na Dolžu, prijavnina znaša 700 din, poravnati pa jo bo moč ob prijavi uro pred pričetkom turnirja. Organizatorji obljublajo bogate nagrade, vse ostale informacije pa je moč dobiti na telefon 43-824.

NAJUSPEŠNEJŠI — Najboljši atleti AK Brežice v pretekli sezoni so bili nagradjeni s trenirkami. Še večje priznanje so jim pomenile prislužene medalje, ki so jih lani osvojili: Vlado Lopatič, Urška Kostevc, Aljoša Rovar, Vlado Kurajič, Boštjan Gregorič, Tihomir Trajkovič, Gregor Podvinski, Darko Matijević, Branko Grubič, Blaž Florjanič, Jure Rovar in Matej Podvinski. Na sliki nekaj najuspešnejših tekmovalcev s trenerji: Leopoldom Rovanom (levo zgoraj), Marjanom Ogorevcem (desno zgoraj) in Henrikom Omerzujem (desno spodaj). (Foto: B. D.)

V soboto jubilejni 10. mirnopeški tek

Start prireditve bo ob 17. uri

MIRNA PEČ — V soboto, 29. junija, bodo Športna zveza Slovenije, Atletska zveza Slovenije in poseben organizacijski odbor Mirnopeškega teka pripravili že 10. jubilejno prireditev, katere generalni pokrovitelj je tudi letos Tovarna zdravil Krka. Start letošnjega teka bo ob 17. uri, ko bodo odšli na progo tako udeleženci 21 kilometrov dolgega malega maratona, ki šteje za odprto prvenstvo Slovenije in dolenjsko prvenstvo ter za priznanje RTV Slovenije »Kaveljc-koreni-na«, kot udeleženci desetkilometrsk-

10. MIRNOPEŠKI TEK

ga trimskega teka. Šest minut zatem bo start teka pionirjev na 1.500 metrov, ob 17.20 pa tek pionirjev na 600 metrov.

Udeležence v malem maratonu bodo organizatorji razdelili v devet kategorij od mladincev do veterank; v trimskega teka bosta le kategoriji moških in žensk, v po dve starostni kategoriji pa bodo razdeljeni tudi pionirji in pionirke. Zadnji rok za redne prijave se je iztekel že včeraj, vendar bo organizator za zamudnike sprejel prijave še do sobote, le da bo prijavina zanje 70, in ne več 50 din. Vse udeležence letošnje jubilejne desete tekaške prireditve čakajo posebne spominke medalje, 40 prvovršenih moških in 10 prvovršenih žensk v malem maratonu čakajo atletske majice, najboljše pa seveda medalje in darila. Ni odveč ob tem dodati, da je posebna nagrada organizatorjev namenjena tudi tekaču, ki mu bo uspelo izboljšati rekord malega maratona, ki ga je z 1:07,32 v letu 1989 postavil Ptujčan Mirko Vindič. Po končani prireditvi bo družabni večer. Vabljeni v Mirno Peč!

ŠESTO MESTO ANDOLJŠKA

BREŽICE — V Priilipah pri Brežicah je bila pred dnevi dirka motokrosistov za republiško prvenstvo v razredih do 125 in 250 kubičkov. Svojo prvo preizkušnjo v najmočnejšem razredu je več kot uspešno opravil član novomeške AMD Robert Andoljšek, saj je v skupnem seštevku po dveh vožnjah zasedel imenito šesto mesto. Uspeh je toliko večji, ker je Robertu to uspelo po poškodbi noge, ki jo je staknil na treningu v začetku aprila. Sicer pa poglegimo uvrstitve: 1. Urbanija (Kompas Hertz) 37 točk, 2. Peršok (Slovenske Kojnice) 32, 3. Slapšek (Brežice) 26, 4. Rus (Slovenijaavto) 26, 5. Sitar (Kompas Hertz) 20, 6. Andoljšek (AMD Novo mesto) 20, itd.

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 28. VI.

SLOVENIJA 1

8.35 — 10.35 in 14.50 — 1.05 TELE-
TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 TV MOZAIK
SORODNIKI IZ LAZIN, otroška
nanizanka, 4/5
CHRISTABELE, ponovitev 2. de-
la angl. nadalj.
10.25 VIDEO STRANI
15.05 VIDEO STRANI
15.15 MOZAIK: TEDNIK, ponovitev
16.20 SOVA, ponovitev
17.55 POSLOVNE INFORMACIJE
18.00 DNEVNIK 1
18.05 MARLBORO MUSIC SHOW,
ponovitev
18.30 SPORED ZA OTROKE IN
MLADE:
NEVARNI ZALIV, kanadska na-
niz., 2/20
19.00 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.00 SLAVNOSTNI KONCERT OB
SVETOVNEM SLOVENSKEM
KONGRESU
22.05 DNEVNIK 3, VREME
22.30 SOVA:
DRAGI JOHN, amer. naniz.,
19/23
FINANČNI SVETOVALEC, angl.
film
SKRIVNI KABARET, angl. show
program, 4/6
0.55 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

17.00 Satelitski programi — 18.00 Vide-
omeh — 18.30 Studio Maribor — 19.30
Dnevnik — 20.00 Zrcalo tedna — 20.15
Kronika svetovnega slovenskega kongre-
sa — 20.45 Razglednice Clivea Jamesa
(angl. dok. serija, 4/5) — 21.35 V Cityju
(angl. naniz., 7/13) — 22.25 Oči kritike
— 23.05 Satelitski programi — 0.00
Yutel

HTV 1

9.30 Poročila — 9.35 TV koledar — 9.45
Družinski album (ameriška angleščina,
18/26) — 10.15 Mati zemlja (otroška se-
rija) — 10.45 Poletni program — 14.45
Poročila — 14.40 TV koledar — 15.00
Prezri ste, pogledite — 17.40 Mati zemlja
(otroška serija, 2/4) — 18.15 Hrvaška
danes — 18.45 Prvi vtisi (amer. naniz.,
6/8) — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik
1 — 20.00 Born beautiful (amer. film) —

21.50 Dnevnik 2 — 22.10 Paracelsus
(angl. nadalj., 3/8) — 23.00 Ekran brez
okvira — 0.30 Yutel — 1.30 Poročila

SOBOTA, 29. VI.

SLOVENIJA 1

8.35 — 13.20 in 14.30 — 1.25 TELE-
TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 TV MOZAIK
9.00 RADOVEDNI TAČEK
9.20 ALF
9.45 KLOBUK KLOBUK
10.45 SORODNIKI IZ LAZIN
11.10 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
11.40 VEČERNI GOST
12.30 OČI KRITIKE
13.10 VIDEO STRANI
14.45 VIDEO STRANI
14.55 20. TEKMOVANJE UČENCEV
IN ŠTUDENTOV GLASBE SLO-
VENIJE, 2. del
15.40 PUSTOLOVŠČINE ROBINA
HOODA, amer. film
17.20 SOVA, ponovitev
17.55 POSLOVNE INFORMACIJE
18.00 DNEVNIK 1
18.05 SPORED ZA OTROKE IN
MLADE
18.30 PROSTOZIDARJI OD BLIZU,
ponovitev angl. dok. serije, 1/6
19.00 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
19.59 UTRIP
20.20 ŽREBANJE 3 X 3
20.35 ONA + ON
22.05 DNEVNIK 3, ŠPORT, VREME
22.30 SOVA:
NA ZDRAVJE!, amer. naniz., 18
30
TWIN PEAKS, amer. nadalj., 24.
del
ST. IVES, amer. film
1.15 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

Opomba: 18.25 Rim: EP v košarki (pre-
nos tekme za 3. mesto, če igra Jug.)
13.45 Frankfurt: evropski pokal v atletiki
— 17.00 Satelitski programi — 19.00
Muppet show — 19.30 Dnevnik — 20.15
Kronika svetovnega slovenskega kongre-
sa — 20.45 Rim: EP v košarki, finale —
22.30 Filmske uspešnice: Rojen za base-
ball (amer. film) — 0.50 Yutel

HTV 1

9.30 Poročila — 9.35 TV koledar — 9.45

Sporod za otroke — 10.45 Alf (amer. na-
niz.) — 11.15 Vrtoglavica (oddaja o fil-
mu) — 12.15 Igrani film — 14.00 Ho-
botnica (italij. nadalj., 4/13) — 15.10
Flash Gordon (amer. animirani film) —
16.40 Ciklus filmov Nikole Babića —
17.05 Sedmi čut — 17.20 Poročila —
17.25 Narodna glasba — 17.55 TV teden
— 18.10 TV razstava — 18.25 Lorna
Doone (TV nadalj., 1/4) — 18.55 Den-
ver, poslednji dinozaver (amer. risana seri-
ja) — 19.30 Dnevnik 1 — 20.05 Igrani
film — 21.45 Razseljena Hrvaška —
22.30 Dnevnik 2 — 22.50 Športna sobota
— 23.10 Fluid (zabavno-glasbena oddaja)
— 23.55 Yutel — 0.45 Poročila

NEDELJA, 30. VI.

SLOVENIJA 1

8.40 — 0.05 TELETEKST
8.55 VIDEO STRANI
9.05 OTROŠKA MATINEJA:
ŽIV ŽAV
NEVARNI ZALIV, kanadska na-
dalj., 3/20
10.30 BOLJŠE ŽIVLJENJE, humor.
nadalj. TV BG, 5/14
11.10 ALPSKI VEČER BLEJ '91
11.40 OBZORJA DUHA
12.00 LJUDJE IN ZEMLJA
12.30 PRISLUHNI MO TIŠINI
13.10 TITANIC, ponovitev
14.40 SAGA O FORSYTHIH, nadalj.,
24/26
15.30 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 SAMORASTNIKI, slov. film
18.35 DEKLICA Z ZLATIMI PRSTI
19.05 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 NEUNIČLJIVI, nadalj. HTV, 1/8
20.40 EPP
20.45 ZDRAVO
22.05 DNEVNIK 3, VREME
22.30 SOVA:
POLNA HIŠA, amer. naniz., 2/22
CAMPION, angl. naniz. 6/8
23.55 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

Opomba: 14.15 Evr. pokal v atletiki
14.15 Športno popoldne — 19.30 Dnev-
nik — 20.00 Poznavalec piva (angl. dok.
serija, 4/6) — 20.30 Ciklus filmov Carlo-
sa Saure: Antonieta (franc.-mehiški film)
— 22.15 Rod Stewart (zabavno-glasbena

oddaja) — 22.45 Športni pregled —
23.30 Yutel

HTV 1

10.45 Poročila — 10.50 TV koledar —
11.00 Nedeljsko dopoldne — 12.00 Kme-
tijska oddaja — 13.00 Poročila — 13.05
Serijski film — 13.55 Izobraževalna od-
daja — 14.25 Nedeljsko popoldne —
18.45 Risana serija — 19.10 TV sreča —
19.30 Dnevnik 1 — 20.00 Dramski
program — 21.35 Boj za demokracijo
(dok. serija) — 22.35 Dnevnik 2 — 22.55
Športni pregled — 23.40 Glasbena oddaja
— 0.35 Yutel; Poročila

PONEDELJEK, 1. VII.

SLOVENIJA 1

8.35 — 10.40 in 14.40 — 0.40 TELE-
TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK, ponovitev
10.30 VIDEO STRANI
14.55 VIDEO STRANI
15.05 ZDRAVO, ponovitev
16.30 SOVA, ponovitev
17.55 POSLOVNE INFORMACIJE
18.00 DNEVNIK 1
18.05 MOZAIK, ponovitev
UTRIP, ZRCALO TEDNA
18.35 SPORED ZA OTROKE
19.05 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 NORE GOBE, drama HTV
21.15 OSMI DAN
22.00 DNEVNIK 3
22.25 400 LET SLOVENSKE GLAS-
BE, 21. oddaja
23.10 SOVA:
SIMPSONOVI, amer. animirana
naniz., 5/13
CAMPION, angl. naniz., 7/8
0.30 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

Opomba: 14.00 Wimbledon: tenis
18.30 Satelitski programi — 19.30 Dnev-
nik — 20.00 Žarišče — 20.30 Studio
Ljubljana — 21.30 Po sledih napredka —
22.00 Sedma steza (športna oddaja) —
22.20 Rezervirano za šanson — 23.40
Yutel

HTV 1

9.45 Poročila — 9.50 TV koledar —
10.00 Izobraževalna oddaja — 10.30
Otroški program — 11.00 Poletno do-
poldne — 14.45 Poročila — 14.50 TV ko-
ledar — 15.00 Prezri ste, pogledite —
18.00 Poročila — 18.15 Otroški program
— 18.45 Izobraževalna oddaja — 19.15
Risanka — 19.30 Dnevnik 1 — 20.00
Igrana serija — 20.50 Zunanja politika —
21.20 Dnevnik 2 — 21.45 Kinoteka —
23.15 Yutel ...Poročila

TOREK, 2. VII.

SLOVENIJA 1

8.35 — 11.05 in 16.00 — 0.05 TELE-
TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK, ponovitev
9.00 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
10.00 SEDMA STEZA
10.20 OSMI DAN
16.15 VIDEO STRANI
16.30 SOVA, ponovitev
17.55 POSLOVNE INFORMACIJE
18.00 DNEVNIK 1
18.05 SPORED ZA OTROKE IN
MLADE
19.05 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 INGVERJEVO DREVO, angl.
nadalj., 4/4
21.10 NOVOŠTALOŽB
21.20 MEDNARODNA OBZORJA -
ŠVICA
21.50 GLASBENI PORTRETI: GORAN
BREGOVIČ
22.05 DNEVNIK 3, VREME
22.30 SOVA:
PUJSOVI DOSJEJI, angl. naniz.,
5/14
CAMPION, angl. naniz. 8/8
23.55 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

Opomba: 15.00 Wimbledon: tenis
18.00 Satelitski programi — 19.00 Naši
pevski zbori pojejo pesmi sodobnih skla-
dateljev — 19.30 Dnevnik — 20.00 Ža-
rišče — 20.30 Studio 2 Koper — 21.30
Žrebanje lota — 21.35 Glasbena oddaja
— 23.35 Yutel

HTV 1

9.45 Poročila — 9.50 TV koledar —
10.00 Izobraževalna oddaja — 10.30
Otroški program — 11.00 Poletni pro-
gram — 14.45 Poročila — 14.50 TV ko-
ledar — 15.00 Prezri ste, pogledite —
18.00 Poročila — 18.15 Otroški program
— 18.45 Poljudnoznanstvena oddaja —
19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik 1 —
20.00 Serijski film — 21.00 Žrebanje lota
— 21.10 Kontaktna oddaja — 22.10
Dnevnik 2 — 22.35 Kino-klub — 0.05
Yutel; Poročila

SREDA, 3. VII.

SLOVENIJA 1

8.35 — 12.10 in 15.55 — 0.05 TELE-
TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 TV MOZAIK
9.00 ŽIVŽAV
9.55 NORE GOBE, drama HTV
11.00 INGVERJEVO DREVO,
angl. nadalj., 4/4

16.10 VIDEO STRANI
16.25 SOVA, ponovitev
17.50 POSLOVNE INFORMACIJE
18.00 DNEVNIK 1
18.05 KLUB KLOBUK, kontaktna od-
daja
19.05 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 FILM TEDNA
TAKŠNA IN DRUGAČNA SRE-
ČA, avstrijski film
22.15 DNEVNIK 3, VREME
22.40 SOVA:
ALF, amer. naniz.
DRŽAVNI UDAR PO BRITAN-
SKO, angl. nadalj., 1/3
23.55 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

Opomba: 14.00 Wimbledon: tenis
18.00 Satelitski programi — 19.00 Studio
Maribor — 19.30 Dnevnik — 20.00 Ža-
rišče — 20.30 J. Massnet: Therese (opera)
— 22.05 Svet poroča — 22.50 Yutel

ČETRTEK, 4. VII.

SLOVENIJA 1

8.35 — 10.25 in 16.30 — 0.25 TELE-
TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 TV MOZAIK
10.15 VIDEO STRANI
16.45 VIDEO STRANI
17.00 SOVA, ponovitev
17.55 POSLOVNE INFORMACIJE
18.00 DNEVNIK 1
18.05 MOZAIK
PO SLEDEH NAPREDKA
18.35 SPORED ZA OTROKE IN
MLADE
19.00 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 CHRISTABEL, angl. nadalj., 3/4
21.10 TEDNIK
22.10 DNEVNIK 3, VREME
22.35 SOVA:
DRŽAVNI UDAR PO BRITAN-
SKO, angl. nadalj.
0.15 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

Opomba: 15.00 Wimbledon: tenis
18.30 Satelitski programi — 19.30 Dnev-
nik — 20.00 Žarišče — 20.30 Studio
Ljubljana — 21.30 Prostožidarji od blizu
(angl. dok. serija, 2/6) — 22.00 Mali
koncert — 22.05 Yutel

»ODGOVOR NA POTREBE VAŠEGA AVTOMOBILA«

V NOVOTEHNI odgovarjamo
na potrebe in pričakovanja last-
nikov vozil VW-AUDI, (GOLF,
JETTA, PASSAT, AUDI), ŠKO-
DA, in FIAT-ZASTAVA.

OD 27. JUNIJA DO 17.
JULIJA

smo pripravili posebno prilago-
jen program uslug vsak delovni
dan

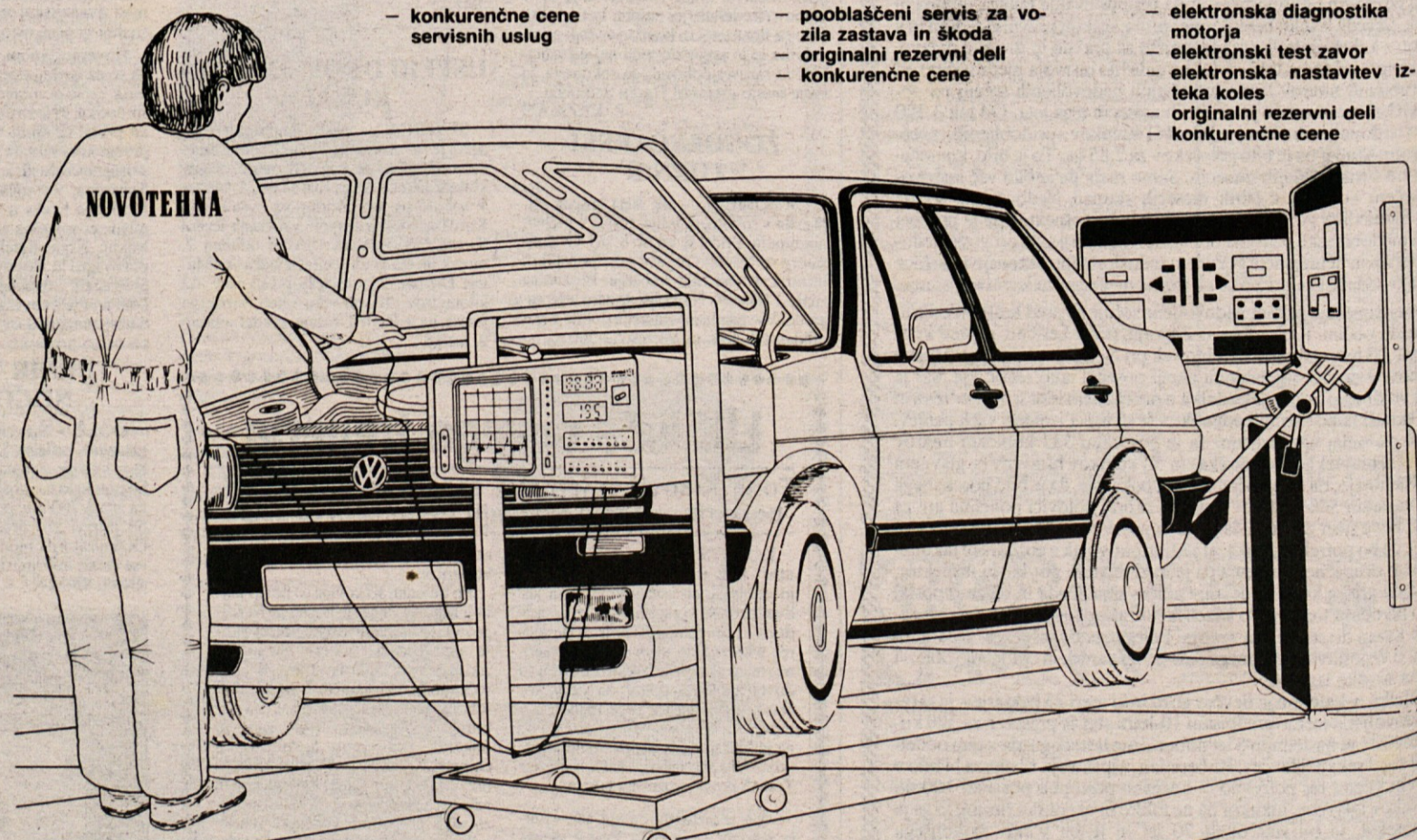
OD 7.00 DO 17.00.

Ob redni pomoči za vzdrževanje
vašega vozila vam nudimo tudi
10 % POPUST
za delo in brezplačen nasvet za
kasnejše vzdrževanje vašega
vozila.

Dodatna
UGODNOST za **VSAKEGA**
20. KORISTNIKA USLUG
v tem času.

Brezplačno delo pri
naslednjem preventivnem
pregledu.

NOVOTEHNA
AUTOMOBIL

ZASTAVA FIAT

SERVIS NOVO MESTO

— konkurenčne cene
servisnih uslug

ZASTAVA ŠKODA

SERVIS TREBNJE

— pooblaščen servis za vo-
zila zastava in škoda
— originalni rezervni deli
— konkurenčne cene

Volkswagen ZASTAVA

SERVIS METLIKA

— elektronska diagnostika
motorja
— elektronski test zavor
— elektronska nastavitve iz-
teka koles
— originalni rezervni deli
— konkurenčne cene

— **SERVIS NOVO MESTO, ŠMIHELKA 12, tel.: 21-538**
— **SERVIS TREBNJE, POD GRADOM 9, tel.: 44-025**
— **SERVIS METLIKA, CESTA 15. BRIGADE 1, tel.: 58-197**

Brežiški šport pod vprašajem

Kdo bo v prihodnosti vzdrževal stadion?

Brežiški šport ima skoraj v vseh pogledih bogato tradicijo. Predvsem v zadnjih letih je opazen napredek zlasti v atletiki, rokometu, nogometu. Osrednji športni objekt je seveda stadion. Na njem v glavnem »kraljujejo« nogo-metaši in atleti, poleg njih pa tam iščejo svoj prostor tudi osnovnošolci, gimnazijci pa celo pripadniki civilne zaštite, teritorialci, rekreativci in še kdo. Predvsem z naporom nogometašev in atletov je bil stadion v zadnjih letih obogaten z novimi uporabnimi površinami, tribuno, prenovljeno elektrifikacijo itn. Tako atleti kot tudi nogometaši so stadion uredili in vzdrževali z denarjem, ki je bil namenjen za športno dejavnost. Zaradi krčenja občinskih programov za namen športa in razmer v gospodarstvu je stanje v brežiškem športu povsem negotovno. Da bi poskušali obdržati vsaj osnovno dejavnost, so atleti in nogometaši prenehali vzdrževati stadion in objekte na njem. Bolje povedano, vzdržujejo samo toliko, kolikor je za njihovo dejavnost nujno potrebno. Posledice so deloma že vidne, še bolj pa bodo proti jeseni, ko lahko pričakujemo, da bo na stadionu in okrog njega zopet puščava, kot je bila nekoč. Toliko torej v vednost in premislek tistim, ki so lastniki stadiona in ki so ga dolžni vzdrževati.

Sicer pa so klubske blagajne tako prazne, da v klubih razmišljajo, kako za tekmovalno sezono 1991/92 pokriti vsaj stroške tekmovalnine. Že sedaj pa je znano, da klubske blagajne ne bodo zmogle plačevati prevoznih stroškov, sodnikov, opreme ipd. Najbolje seveda poznam razmere v NK Svoboda. Tu nimamo denarja niti toliko, da bi v ekipi reprezentance poslali nogometaše — pionirje in kadete. Čast kluba je rešil podjetnik Verstovšek, ki je še pravočasno v klubsko blagajno nakazal 5.000 din in tako obetavnim nogometašem omogočil reprezentančne nastope.

Kakšna bo torej usoda brežiškega športa, bomo zvedeli že čez nekaj mesecev. Pretrganega optimizma ne kaže gojiti.

IVAN KAPUŠIN
(predsednik NK Svoboda)

• Devet desetih naše sreče temelji na zdravju. (Schopenhauer)

Da Suha krajina ne bo žejna

Slovesnost v Globočcu pri Zagradcu — Iz zanimive zgodovine — Ban dr. Natlačen zasadil prvo lopato — Za takratne razmere sodobna čistilna naprava

GLOBOČEC — Prejšnji četrtek so na manjši slovesnosti v Globočcu pri Zagradcu v Suhi krajini predali namenu obnovljeno čistilno napravo za tamkajšnji vodovod. Gre za izredno pomembno zadevo za suhokranjske kraje, saj iz zajetja v Globočcu dobivajo vode kraji v grosupeljskem, novomeškem in celo v kočevskem delu Suhe krajine. Ta vodovod danes oskrbuje s pitno vodo vasi okoli izvira Krke in skoraj celotno Suho krajino na desni strani Krke od Zagradca do Dvora. Sanacija čistilne naprave je stala blizu 2,2 milijona dinarjev, 70 odst. potrebnega denarja je prispevala občina Novo mesto, ostalo pa občina Grosuplje. Investitor teh del je bilo Komunalno podjetje Grosuplje, nadzor je opravljala novomeška Komunala, dela pa je opravilo grosupeljsko podjetje Komunalne gradnje.

Zanimiva je zgodovina tega suhokranjskega vodovoda. Zgrajen je bil že pred vojno, glavni razlog za gradnjo pa je bila velika suša v letih pred vojno, ko so ljudje iz teh krajev vodo z volmi vozili iz Krke, pri hišah, ki niso imele volov, pa so jo ženske po dvakrat na dan v škafih na glavah nosile tudi po 5 in več kilometrov daleč. Pobudo za gradnjo vodovoda z zajetjem izvira v Globočcu pri Zagradcu je dal takratni župan Ambrusa Ivan Šinkovec, ki se je še z nekaj odborniki napotil do bana dr. Natlačna v Ljubljano s prošnjo za gradnjo suhokranjskega vodovoda. Ban je prošnjo Suhokranjcev podprl in leta 1938 je gradnja stekla. Začetek te pomembne gradnje je bil zelo slovesen, zbrala se je cela Suha krajina, slovesni govor je imel najprej takratni žužemberški dekan, ki je tudi maševal, nato pa ban dr. Natlačen, ki je tudi zasadil prvo lopato.

Gradnja je hitro napredovala, financirala pa jo je banovina, in to gradnjo zajet-

ja, črpalnice in in rezervoarja, delno pa tudi cevovoda, za katerega so zemeljska dela opravili vaščani, dolžino izkopa za posamezno gospodinjstvo pa so določili na podlagi katastrskega dohodka. Zajetje je bilo kmalu nared in takoj so novo veliko pridobitev s pomočjo tamkajšnjih gasilcev začeli uporabljati. Gasilci so z več zaporednimi črpalkami črpali vodo iz zajetja v velike sode in kadli in tako ljudem krajšali pot do vode, ki je sicer v strmi globeli pod vasjo Grintovec. V oddaljeni Ambrus pa je voda pri-tekla 8. oktobra 1940, kar so seveda tudi na primeren način proslavili, tamkajšnji gasilci pa so prikazali, kako se gasi požar z vodo, ki jo imajo v vasi. Vodovod proti Primci vasi in Višnjam so gradili v naslednjih letih, zaradi vojne pa se je gradnja leta 1943 ustavila in so jo nadaljevali šele po vojni, ko so iz tega zajetja začele dobivati vodo tudi vasi v sedanjih novomeški občini, ki so sedaj daleč največji porabniki vode iz zajetja v Globočcu.

V GLOBOČCU — Otvoritev obnovljene čistilne naprave za suhokranjski vodovod v Globočcu pri Zagradcu so se udeležili predstavniki občin in komunalnih podjetij Novo mesto in Grosuplje. (Foto: A. B.)

Hkrati z gradnjo zajetja in ostalega vodovodnega sistema so gradili za takratne razmere izredno moderno čistilno napravo. Očitno so takratni načrtovalci vedeli, da je za izkoriščanje kraškega izvira, kakršen je v Globočcu, potrebna čistilna naprava, saj se voda ob vsakem večjem deževju kali. Čistilno napravo so gradili po italijanski tehnologiji, ki je bila takrat gotovo najboljša, po njihovih načrtih in jo opremlili z italijanskimi napravami in aparaturnami. Naprava je imela že takrat priprave za ozonsko sterilizacijo vode. Ko je bil pred vojno ta tudi na videz lepi objekt zgrajen, je bila to najmodernejša čistilna naprava v takratni kraljevini Jugoslaviji. Pa tudi sicer je bil celoten kompleks zajetja v Globočcu narejen zelo sodobno, solidno in lepo in je tak še danes, še posebej sedaj, po ureditvi in sanaciji. Žal pa je čistilna naprava delovala le poskusno tik pred vojno, kar velja tudi za napravo za ozoniranje vode, po vojni pa so veliko tega uničili.

Prav zaradi tega, ker naprava po poskusnem obratovanju tako rekoč sploh ni več delovala, so imeli ves čas precej težav s kvaliteto vode. Gre pač za kraški izvir, kjer se voda pogosto kali, in po neprestanih opozorilih je lani republiški inšpektor zagrozil, da bodo morali ta suhokranjski vodovod zapreti, če stvari ne bodo takoj uredili. In tako sta se grosupeljska in novomeška Komunala oziroma ti dve občini dogovorili, da bosta usposobili že pred vojno zgrajeno čistilno napravo. Načrte sanacije je izdelal znani slovenski strokovnjak za te zadeve inž. Valentin Drčar, ki je že pred vojno narejene naprave pravzaprav samo prilagodil današnjim zahtevam in potrebam in jih učinkovito vključil v vodovodni sistem. Čistilna naprava v Globočcu je sedaj samo mehanska, brez ozoniranja, ki je zaradi porabljenе energije precej drago, vendar je del italijanske naprave za ozoniranje vode ostal kot nekakšen muzejski tehnični eksponat. Zanimivo je tudi, da še danes pri črpanju vode brezhibno delujeta dva več kot 50 let stara italijanska elektromotorja. Šele danes se poraba vode iz tega vodovodnega sistema približuje že pred vojno načrtovani največji porabi, je pa še vedno precej pod izdatnostjo kraškega izvira v Globočcu, ki znaša okoli 60 litrov na sekundo, kajti v teh krajih ni večjega industrijskega porabnika vode. Obnovljena čistilna naprava ima tri prekate in prav toliko filtrov, njena zmogljivost čiščenja pa je skupaj 18 litrov na sekundo.

Še pred nedavnim je bilo zajetje v Globočcu prav zaradi svojega kraškega značaja in težav, ki so s tem povezane, označeno kot neperspektivno. Tudi zato so se pred časom lotili raziskav za dodatne vire pitne vode v Suhi krajini, ki so do sedaj dali dokaj obetavne rezultate. Tako je ljubljanski Geološki zavod v vrtni pri Žužemberku v globini 65 metrov dobil 6,5 l neoporečne vode na sekundo. Stokovnjaki ocenjujejo, da so vodonosna območja tudi pri Poljanah, Vrhovem in Dvoru. Za oskrbo prebivalstva Suhe krajine s pitno vodo je, gledano naprej, potrebnih 30 do 40 litrov vode na sekundo. Ob usposobljenih čistilni napravi v Globočcu in obetih novih vrtin Suha krajina ni več videti tako suha.

A. BARTELI

NAŠ PROBLEM SE IMENUJE LUŽA

Spoštovani urednik!
Obrtniki smo se na Vas v upanju, da nam lahko pomagate. Naš problem je enostaven, toda velik in se imenuje luža. V mladem naselju v Ulici Slavka Gruma se nahaja luža, velika 400 m². Polna je življenja; čez dan v njej prebivajo otroci, ko pa se je naveličajo in odidejo, že pridejo na plano žabe, paglavci, podgane in še marsikakšna živalca. No, ta luža ni nastala naravno, temveč je posledica neodgovornih ljudi v GIP PIONIR, ki so pustili vse razkopano in razmetano in odšli, kot da to ni njihovo in ne nameravajo o tem ničesar vedeti (mnogi njihovi sodelavci tudi živijo v tem naselju).

Dokler smo vsi zdravi in živi, se da zamizati na eno oko, ko pa se kaj zgodi kateremu od naših otrok, šele potem odpravimo napake in obžalujemo nemilo »nesrečo«. Ali ni bolje preprečiti nesrečo, dokler je še možno? Zakaj izživati nesrečo, saj že sama tako rada pride! Ali niso naši otroci tudi vaši otroci?

V upanju, da boste to pismo objavili v našem in vašem časopisu in s tem prispevali, da se odgovorni v GIP PIONIR končno zavejo svoje malomarnosti in odgovornosti pa tudi posledic, vas lepo pozdravljamo.

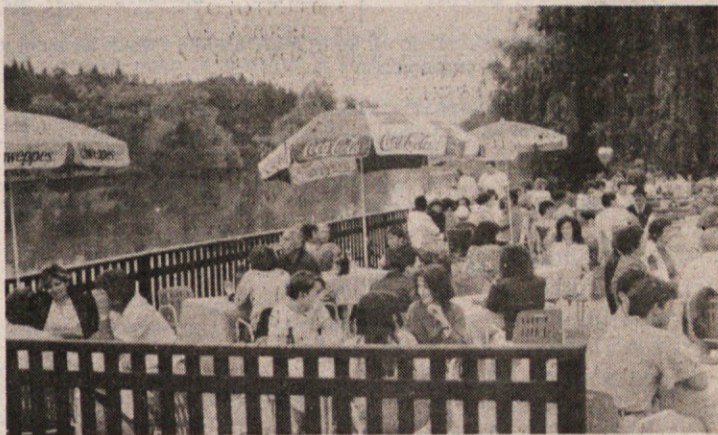
Stanovalci naselja Slavka Gruma

• Slovenska družba se vrača v 19. stoletje, ne le po državni ureditvi in družbeni zavesti, ampak tudi po gospodarski strukturiranosti in s tem po socialnem (ne)redu. (Kovačič—Peršin)

Dogodki v sliki in besedi

OHRANJAJO ŽUMBERŠKO TRADICIJO — Člani kulturno-umetniškega društva »Žumberak« iz Novega mesta so ob ustanovitvi pred štirimi leti obljubili, da bodo pomagali ohranjati svoj jezik in kulturo. Ustanovili so folklorno skupino, dvakrat na leto izdajo glasilo Žumberčan, preteklo nedeljo pa so v osnovni šoli v Radatovičih odprli etnološko muzejsko zbirko, s katero bodo ohranili kulturne in etnološke znamenitosti zahodnega dela Žumberka. Kot je ob otvoritvi dejal predsednik društva Danijel Žučak, želijo na ta način obvarovati pred propadanjem tudi šolsko poslopje, v katerem sedaj ni pouka, za čase, ko bo morda v vasi zopet dovolj otrok. (Foto: M. B.-J.)

PRENOVITELJI OB KRKI — Več sto članov in simpatizerjev stranke SDP se je v petek popoldne zbralo v gostišču na Loki na srečanju, ki so mu dali naslov »Iz slovenske pomladi v slovensko poletje«. Med gosti naj omenimo podpredsednico predsedstva SDP Sonjo Lokar in vse, ki so prenoviteljem popestrili shod ob zeleni Krki. (Foto: M. Vesel)

NOVI NATAKARJI — Samo povabljeni in izbrani so imeli minuli teden priložnost poskusiti dobre jedi, ki so jih za praktični del zaključnega izpita pripravljali kuharji in skupaj s pižajo servirali natakarji (na sliki) Srednje šole za gostinstvo in turizem iz Novega mesta. Letos je to šolo končalo 36 kuharjev in prav toliko natakarjev, izšolani pa so tudi 21 tehnikov kuharstva. Tudi v naslednjem letu bodo na tej šoli v 7 oddelkov sprejeli 210 učencev. Vse tako kaže, da se v sedanjem času med vsemi srednjimi šolami še najbolj splača šolati prav na tej šoli, saj povpraševanje po mladih močeh v gostinstvu in turizmu kljub krizi ne pojenja. (Foto: J. Pavlin)

KRVODAJALCI IZ BRŠLJINE — Minuti teden so se na tradicionalnem srečanju dobili večkratni krvodajalci iz KO RKS Bršljin. Prizadevna predsednica Pavla Avbar je pripravila vse potrebno, da je bilo tudi letošnje srečanje nadvse pristrčno. K temu so prispevali svoj del tudi bršljski šolarji, ki so se potrudili v kulturnem delu programa, kuharice te šole pa so pripravile skromno pogostitev. (Foto: J. Pavlin)

SREČANJE UPOKOJENCEV — Letošnje srečanje upokojencev dolenske regije so pripravili Kočevci. V šahu, kegljanju, balinanju in strelstvu so se pomerili upokojenci iz Novega mesta, Grosuplja, Ribnice in Kočevja ter Črnomlja. Skupni zmagovalci so postali domačini iz Kočevja pred Novomeščani in Grosupeljčani. (Foto: M. Glavonjič)

PIONIR

PIONIR — PIMEX

NOVA trgovina z gradbenim materialom!

Obiščite nas na Cegelnici v Bršljinu!

Nudimo vam:

- ves gradbeni material od temeljev do strehe,
- izdelke lastnega proizvodnega programa po ugodnih cenah in z možnostjo obročnega odplačevanja za:

- program lesnih izdelkov (harmonika in preklonpa vrata, garderobne omare...),
- program Keramike: visokokakovostne keramične peči z bogato barvno paletto pečnic.

Na ogled so razstavljeni eksponati proizvodnega programa Krka — Izolacije, Izolirke, Opekarne Novo mesto, Samoborke, JUB Ljubljana, Gorenja, IGM Zagorje, Preventa, Kolpe, Lip Bled...

Nudimo vam tudi prodajo nekurantnega blaga ter lastnih storitev: tesarske enote, železokrivnice, betonarne, prevozne storitve itd. Za elektro in vodovodni material pa bo z 12. 7. 1991 začela obratovati trgovina MKI Pionir na Cikavi. Informacije na tel. (068) 27-147, 27-119.

Odrpito vsak dan od 7. do 18. ure in ob sobotah od 8. do 13. ure.

Gradimo skupaj! PIMEX — PIONIR

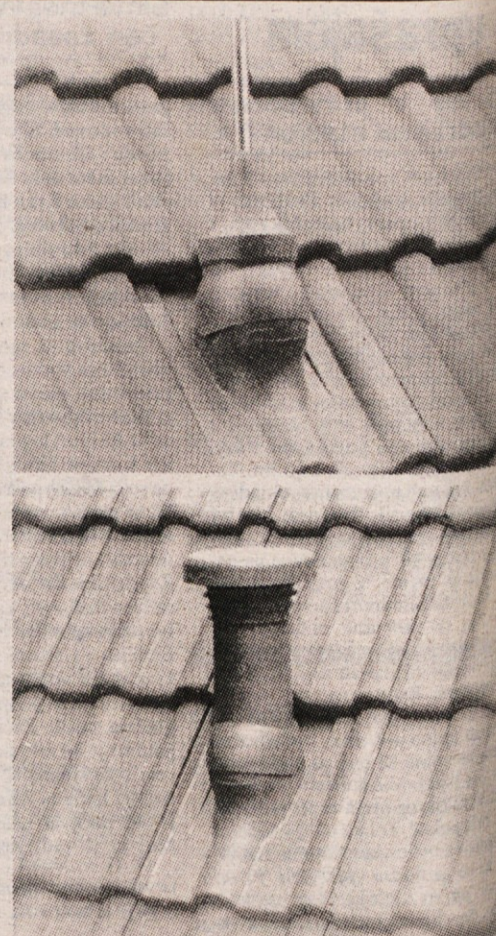
BRAMAC VSE ZA STREHO

Strehe štiti zgradbe pred padavinami, dežjem, snegom, vetrovi in sončno pripeko. Prav tako štiti zgradbe pred preveliko izgubo toplote. Strešna oblika in kritina se prilagajata okolju, v katerem stoji hiša. Prilagaja se pokrajinskemu načinu gradnje. Strehe so z ozirom na obliko: eno-, dvo-, tro-, štiri- in večkapnice. Z ozirom na nagib imamo položne in strme strešine. Strešna kritina mora biti take vrste, da voda hitro odteče s strešine. BRAMAC ima tako kritino!

BRAMACOVA strešna kritina je izdelana iz naravnih surovin, peska, vode, cementa in barvnih pigmentov na železooksidni osnovi. Z namenom slediti najnovejšim smernicam harmoničnega vključevanja strehe v naravo, nudi BRAMAC najnovejšo rešitev kritine. Dva modela strešne kritine (**klasični in donavski strešniki**) v opečni rdeči, rdeče rjavi, temno rjavi in črni barvi.

Ta paleta tradicionalnih strešnih barv in oblik BRAMAC v zadnjem času na našem tržišču prispava predvsem k preoblikovanju streh, BRAMACOVA izdelki so polni sprememb, so lepi in individualno prilagojeni željam potrošnika – gradbinca. Lepi in obstojni strehi pa pripada še več, namreč najboljše rešitve za vse strehe. Zato ponuja BRAMAC tudi dodatni program specialnih izdelkov za vse detalje, od kapi do slemen, v obliki in barvi prilagojene na izbrani model strešne kritine. Vsi posamezni deli se harmonično vklapljajo v površino strehe.

Hitro in preprosto pokrivanje s strešniki BRAMAC z vsemi dodatnimi specialnimi izdelki je osnova za dolgotrajno zanesljivost, estetski videz in gospodarno rešitev strehe.

30 let garancije = vaša varnost
KUPON

Prosim, pošljite mi brezplačno in neobvezno predloge, prospekte, cene in kupoprodajne pogoje.

IME IN PRIIMEK:

POKLIC:

NASLOV:

Če potrebujete nasvete, pokličite naš tehnično informativni oddelek po telefonu:

068/22-016 in 0602/85-074.

BRAMAC

Bramac d.o.o. Škocjan – vse za streho

Sedež in tovarna I: 68275 Škocjan, Dobruška vas 45, Tel. 068-22-016, Telex: 35827, Fax: 068-76290
Tovarna II: 62375 Sentjanž, Otiški vrh – Dravograd, Tel. 0602-85074, Fax: 0602-85318

Ob lepi peščeni obali leži hotel **MEDITERAN** – B kategorije, ki vam bo s svojimi storitvami ostal v spominu. Ima restavracijo, aperitiv bar, dvorano za gledanje televizije, frizerski salon, veliko teraso...

V bližini so teniška igrišča in igrišča za mini golf, bazen z morskovo vodo.

Če ne želite bivati v hotelu, lahko izbirate tudi zasebne apartmaje z vsem udobjem in prav tako nedaleč od obale.

POSEBNA PONUDBA

polpenzion v sobi 1/2 za bivanje najmanj 7 dni

Hoteli:

LANTERNA

junij 230 din julij/avgust 340 din

NARCIS

junij 220 din julij/avgust 320 din

MEDITERAN

junij 260 din julij/avgust 370 din

Vašim otrokom, starim do 12 let POKLANJAMO v vseh terminih in hotelih popust do 50% na ceno penziona ali polpenziona.

Posebni tedenski aranžmaji tudi za upokojece: polni penzion za eno osebo na dan:

junij 1/1 310 din 1/2 260 din
julij/avgust 1/1 456 din 1/2 386 din

V hotelskih apartmajih **PLUTON A, PLUTON B, apartmajih LANTERNA, CASTOR IN POLLUX, avtokampih OLIVA, MARINA in TUNARICA** ter v zasebnih sobah in apartmajih nudimo na že znižane cene (določene pred devalvacijo) 10% popusta za bivanje najmanj 7 dni.

Izbira je velika, zato dobrodošli v našem in vašem RABCU!

Prosim pošljite mi brezplačno prospekt in cenik turističnih storitev v vaših hotelih, apartmajih, zasebnih sobah in avtokampih.

Moj naslov:

Ime in priimek:

Pošta:

Ulica:

Kupon izrežite in ga pošljite v kuverti na naslov: "RABAC" – podružnica za ugostiteljstvo i turizam p.o. 52221 RABAC

RABAC

Informacije in rezervacije

telefon: 052/872-226, 872-206

telex: 25347 yu rabac

telefax: 052/872-561

Poiščite biser, ki je prav blizu – v školjki Kvarnerskega zaliva.

UNI

BREZ ALKOHOLA

Cesta beži pod avtomobilom. Enakomerno brnenje me utruja. Pa še ta zatohla vročina. Ne zdržim več. Avtomatično zapeljem na parkirišče pred simpatično gostilno. Nekaj dolgih požirkov, rahlo grenkega okusa... UNI BREZ ALKOHOLA je osvežilna pijača iz žit. Čutim, kako se mi vrača moč... UNI BREZ ALKOHOLA vsebuje veliko mineralov, vitaminov in hranilnih snovi. Prav prileglo se mi je in dobro se počutim. UNI BREZ ALKOHOLA je pijača za vse, ki se želijo odžejati, osvežiti in okrepiti. In za tiste, ki morajo za volan.

Z užitkom si oddahnem in rečem: ŠE ENEGA!

Ko lahko z užitkom rečeš še.

ABOLAVE

FINANČNE, TEHNIČNE IN POSLOVNE STORITVE

Novo mesto, d.o.o.

SODELAVCI MEŠANEGA PODJETJA VAM S SVOJIM ZNANJEM IN IZKUŠNjami LAHKO SVETUJEMO, POMAGAMO ALI PA Z VAŠIM SODELOVANJEM IZVEDEMO:

a) NA EKONOMSKO - FINANČNEM PODROČJU

- analizo ekonomskega stanja vašega podjetja,
- oblikovanje in definiranje poslovne strategije podjetja,
- vrednotenje podjetij,
- izdelava investicijskih, razvojnih ali sanacijskega programa,
- nudimo vam pomoč pri postopkih pridobivanja sredstev za razvojne projekte,
- ter pomoč v postopkih reševanja viškov delavcev in njihovo prekvalifikacijo,
- pomoč pri plasiranju in pridobivanju finančnih sredstev

b) NA IZVOZNO - UVOZNEM PODROČJU

- opravljanje leasing poslov,
- izpeljava uvoznih in izvoznih postopkov,
- iskanje možnih tujih dobaviteljev,
- pridobivanje in plasiranje pravic za plačilo v tujino,
- pomoč pri pridobivanju uvoznih soglasij,
- svetovanje pri opravljanju zunanje-trgovinskih poslov.

ŽELIMO SODELOVATI Z VAMI IN SMO SPOSOBNI USTREČI VSEM VAŠIM ŽELJAM. OBIŠČITE NAS V NOvem MESTU, CESTA KOMANDANTA STANETA 38, V KRŠKEM, CESTA KRŠKIH ŽRTEV 141, ALI POKLIČITE PO TELEFONU: (068) 27-005, 27-007, 27-012 FAX: (068) 25-082

Dogodki v sliki in besedi

RIMLJANI PRED OBČINO — Pri urejanju okolice novomeške občinske stavbe so odkrili 6 rimskodobnih grobov iz začetka 1. stoletja našega štetja. To odkritje sodi v sklop velike keltsko-rimske nekropole, ki jo arheologi vodijo kot Novo mesto — Beletov vrt. To nekropolo so načeli in precej poškodovali leta 1903 ob gradnji stavbe okrajnega glavarstva, sedanje občinske hiše. V letih 1973 — 1977 pred gradnjo stavbe Ljubljanske banke je tu potekalo veliko zavarovalno izkopavanje, ko so odkrili 222 grobov, nekaj so jih na tem kompleksu odkrili tudi lani ob gradnji ceste in parkirišča za občino, s sedaj odkritimi jih je tako v tej nekropoli že več kot 230. V prvem od sedaj odkritih grobov so našli lep in povsem nepoškodovan dvoročnjni vrč. (Foto: A. B.)

PLavalni tečaj za predšolske otroke — Šmihelska enota novomeškega vrta je pripravila v bazenu osnovne šole Grm prvi plavalni tečaj za predšolske otroke. Tečaja, ki sta ga vodili vzgojiteljica Silva Zupančič in varuhinja Maja Jarc, se je v dveh skupinah udeležilo 26 otrok v starosti od 5 do 7 let, ki sicer hodijo v vrtec v Šmihelu. V prvi vrsti so na tem tečaju, ki je starše veljal 150 dinarjev, otroke preko iger navajali na vodo, na plovnost, drsenje na vodi in ni šlo za učenje tehnike plavanja. Ker je ta prvi tečaj lepo uspel in so bili zadovoljni tako otroci kot starši, ga bodo verjetno po tej metodi pripravile tudi druge novomeške enote. (Foto: A. B.)

KLIC DOMAČEGA KRAJA — Pravijo, da pripadajo generaciji, ki ji ni bilo ravno z rožicami postilano. Rodili so se tik pred začetkom druge svetovne vojne ali že po njej, odrasli in šolali so se v času pomanjkanja in socialističnih eksperimentov, svoje domove in družine so gradili v času odpovedovanja v korist lepše prihodnosti. Ali je ta že napočila ali še bo, to je pač stvar osebne presoje. Vsi pa se strinjajo, da jim je bilo lepo, ko so se spet zbrali, petdesetletniki krajevne skupnosti Uršna sela, se med seboj ponovno spoznali, obnovili stara prijateljstva, prisluhnili programu, ki so jim ga pripravili učenci domače šole in krajevna skupnost, in se povsili ob dobrotah, ki jih je ponudila domača gostilna. Več kot dvajset se jih je zbralo na klic skupne mladosti in domačega kraja. (Foto: T. Jakše)

trgovina na debelo in drobno p.o.

NOVOTEHNA

Novo mesto, Glavni trg 10,

objavlja javni razpis

za prodajo poslovnih prostorov v središču Metlike, ulica Trg svobode 6, in sicer:

poslovni prostor v skupni izmeri 179,06 m² od tega:

klet	39,69 m ²
pritličje	112,17 m ²
nadstropje	27,06 m ²

Poslovni prostori so opremljeni z opremo kolektivne in individualne rabe. Izhodiščna cena znaša 270.200 DM po srednjem tečaju v dinarski protivrednosti.

Merila za izbiro najugodnejšega ponudnika so:

- cena,
- rok plačila.

Pisne ponudbe je treba oddati najkasneje v 8 dneh po objavi razpisa na naslov: Novotehna, Trgovina na debelo in drobno, p.o. Novo mesto, Glavni trg 10, z oznako »Ponudba za poslovni prostor«.

Ponudnike bomo o rezultatih razpisa obvestili v 15 dneh po odpiranju ponudb.

Informacije: Novotehna, Trgovina na debelo in drobno, tel.: (068) 21-737, interna 32.

OSAMOSVOJITEV

**PRETEKLOST
ZA PRIHODNOST**

OBRTNIKI IN PODJETNIKI!

V MERKURJEVI
ponudbi rabljene
opreme boste našli stroje
za brizganje plastike, za
žaganje, rezanje, krivljenje
univerzalne revolver stružnice,
stružne avtomate, rezalnike
vrtalnike, brusilke, stiskalnice, livarsko
opremo, biro in računalniško opremo,
elektroopremo, lesnoobdelovalne stroje...

Na konsignacijo ali na odkup sprejememo stare
stroje v svoje skladišče.

Pokličite nas na telefon (064) 212-773
(Merkur Kranj, Gregorčičeva 8) in
brezplačno Vam bomo poslali naš KATALOG.

OBRTNA ZBORNICA NOVO MESTO

Novo mesto, Glavni trg 14, 68000 Novo mesto
telefon: 068/25-744
fax: 068/25-744
žiro račun: 52100-637-45473

OBVEŠČA

člane, obratovalnice, zadrage, organizacije in poslovne partnerje, da je ustanovljena in registrirana ter da od 1. 6. 1991 posluje kot samostojna poslovna organizacija z imenom

**OBRTNA ZBORNICA NOVO MESTO
NOVO MESTO, Glavni trg 14**

lesnina veletrgovina

Nasha dejavnost je trgovina na debelo na področju pohištva, blaga in re-promaterialov za industrijo in široko potrošnjo

ŽELITE POSTATI NAŠ POSLOVNI PARTNER?

Z željo, da bi se z vami še bolj uveljavili v vašem kraju, vas

VABIMO K SODELOVANJU

Pri tem vam nudimo:

- pravico do uporabe blagovne znamke in poslovno znanje,
- pomoč pri organiziranju in opremlitvi trgovine,
- oskrbo z blagom,
- sodelovanje v reklamnih akcijah.

Od vas pričakujemo:

- da ste samostojni obrtnik oz. lastnik podjetja s trgovinsko dejavnostjo,
- da imate v lasti ali najemu ustrezen prodajni prostor.

Ponudbe naslovite na naslov **LESNINA VELETRGOVINA Ljubljana, Parmova 53, informacije po tel. 061/312-327**

Elektronabava

specializirano trgovsko
izvozno-uvozno podjetje z elektrotehničnim
materialom, p.o.
Titova 40, LJUBLJANA

objavlja zaradi selitve predstavništva na novo lokacijo

JAVNO LICITACIJO

za prodajo poslovnih prostorov predstavništva v Novem mestu, Cesta herojev 10
Prostori predstavništva so v pritličju stanovanjskega objekta na Cesti herojev 10 v Novem mestu in obsegajo 139,40 m² koristne površine in 807 m² pripadajočega funkcionalnega zemljišča. Primerni so za poslovno dejavnost ali stanovanje, komunalne urejeni, z lastnim sistemom ogrevanja in telefonom. Izklicna cena je 1.659.000 din.
Pravne in fizične osebe, ki bodo sodelovale na licitaciji, morajo do začetka licitacije vplačati varščino v višini 10% izklicne cene na žiro račun Elektronabave, Ljubljana, št. 50101-601-15094 pri SDK Ljubljana s pripisom »za licitacijo Novo mesto«.
Ponudniku, ki bo na licitaciji ponudil najvišjo ceno in najugodnejši rok plačila, bomo varščino vračunali v kupnino, ostalim udeležencem pa jo vrnili najkasneje v 3 dneh po končani licitaciji. Za licitacijo velja načelo videno — kupljeno.
Ogled prostorov je mogoč vsak dan od 7. do 15. ure po predhodnem dogovoru po telefonu (068) 24-400.
Javna licitacija bo v sredo, 10. 7. 1991, ob 11. uri v prostorih predstavništva, Novo mesto, Cesta herojev 10.

ALPINA ITALIA

Motorne žage, kose, kosilnice

Zastopnik za Jugoslavijo

MERKUR

ALPINA konsignacija

Celovška 34, 61000 LJUBLJANA
Tel.: (061) 313-062

ZA ČIŠČENJE
GRMIČEVJA

ZA ŽAGANJE
PODRASTI

DEVIZNA PRODAJA

**NAHRBTNA
MOTORNA
KOSA ALPINA**

PRIDITE, PIŠITE, TELEFONIRAJTE
POŠLJEMO CENIK IN PROSPEKT

**BELOKRANJCI,
DOLENJCI
— VINOGRADNIKI!**

ZA KOŠNJO
TRAVE

tedenski koledar

Četrtek, 27. junija — Lado Petek, 28. junija — Zoran Sobota, 29. junija — Peter Nedelja, 30. junija — Emilija Ponedeljek, 1. julija — Bogoslav Torek, 2. julija — Oton Sreda, 3. julija — Tomaž

LUNINE MENE
27. junija ob 3.58 — ščip

kino

BREŽICE: 29. (ob 20. uri) in 30. 6. (ob 18. in 20. uri) ameriška komedija Problematični mulec.
ČRNOMELJ: 27., 28. (ob 21. uri), 28., 30. (ob 19. uri) ter 28. in 29. 6. (ob 11. uri)

kmetijski stroji

GRABLJE SIP 2050 TKM, nove, prodam. 87-000. 4060
TRAKTOR DEUTZ 45, rabljen, in tomos avtomatik A3 M, 1988, prodam. Potočar, Trška Gora 75, nad gostilno Pugalj. 4068
PAJEK 230, skoraj nov, prodam. Informacije po (0608)89-266, v večernih urah. 4082
KULTIVATOR Goldoni, 8 KM, s koso in kopačico, malo rabljeno, prodam. 50-190. 4088
SNOPOVEZALCO za BCS 127, novo ali rabljeno, elektromotor 10 KM, mešalec za beton, prodam. (061)784-135. 4093
SAMONAKLADALNO prikolico za seno (14 m³) in silorezno z nizkim koritom in elektromotorjem prodam. (061)375-168. 4094
TRAKTOR TORPEDO 4506 s kabino, 600 delovnih ur, prodam. 57-159, Marija Suštarč, Prilozje 2. 4102
ŽITNI KOMBAJN MAJ 780 prodam za 3200 DEM. (0608)34-954. 4106
ZETOR 25-11, ohranjen, s koso, prvi lastnik, prodam. 40-836. 4127
TRAKTOR PORSCHE, 22 KM, starejši letnik, dobro ohranjen, prodam za 1600 DEM. Ogled vsak dan. Martin Suklje, Semič 42/d. 4129

kupim

STAR KOZOLEC ali skedenj, lahko razpadajočega, kupim. (068)55-125. 4070

motorna vozila

GOLF DIESEL, starejši tip, vozen, prodam. 73-098. 4071
OPEL KADETT, 1977, odlično ohranjen, garažiran, za 6000 DEM prodam. Franc Zahradnik, Resljeva 3, Kostanjevica, (0608)60-043. 4076
R 12 CARAVAN, skupaj ali po delih, in R 4 GTL, letnik 1988, prodam. 28-790. 4077
R 4 GTL, letnik 1981, neregistriran, prodam za 1500 DEM. Emil Moravec, 20-518. 4078
PEUGEOT 205 GL, letnik 1986, prodam. Viljem Volf, Podturn 90, Dolenjske Toplice. 4079
126 P, letnik 1989, prva registracija 1990, registriran do decembra, prvi lastnik, in 126 P, letnik 1979, celega ali po delih, oba po ugodni ceni prodam. (0608)32-446. 4080
LADO SAMARO, bele barve, 3 vrata, 5 prestav, letnik 2/89, 30000 km, prodam. Informacije na (0608)32-144. 4081
LADO 1300, september 1988, prodam. Pirkovič, Cegelnica 72, Novo mesto. 4082

MALI OGLASI

v ponedeljek
tudi
od 20. do 22. ure

25-747

DOLENJSKI LIST

USTANOVITELJ IN IZDAJATELJ: Dolenjski list Novo mesto, p.o.
UREDNIŠTVO: Drago Rustja (glavni urednik in direktor), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Mirjam Bezek-Jakše, Bojan Budja, Breda Dušič-Gornik, Anton Jakše, Zdenka Lindič-Dragaš, Martin Luzar, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc in Ivan Zoran.
IZHAJA ob četrtkih. Posamezna številka 25 din, naročnina za 2. trimesečje 250 din; za družbene skupnosti, stranke, delovne organizacije, društva ipd. 500 din; za tujino 40 ameriških dolarjev ali 70 DM (ali druga valuta v tej vrednosti) na leto.
OGLASI: 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglase 320 din, na prvi ali zadnji strani 640 din; za razpise, licitacije ipd. 350 din. Mali oglasi do deset besed 280 din, vsaka nadaljnja beseda 28 din.
ŽIRO RAČUN pri SDK Novo mesto št.: 52100-603-30624. Devizni račun št.: 52100-620-970-25731-128-4405/9 (LB — Dolenjska banka d.d. Novo mesto).
NASLOV: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Glavni trg 24, p.p. 130. Telefoni: uredništvo (068) 23-606, 24-200, naročniška služba, ekonomska propaganda in fotolaboratorij 23-610, mali oglasi in zahvale 24-006; računovodstvo 22-365, telefax: 24-898. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Na podlagi ustreznega republiškega odloka (Uradni list Republike Slovenije, št. 7/91) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov. Časopisni stavek, prelom in filmi: Grafika Novo mesto, p.o. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ameriški akcijski film Žrelo III. 30. 6. (ob 21. uri) ameriški akcijski film Ptica na žici. 3. 7. (ob 11. uri) ameriška akcijska komedija Denarja na pretek.
KRŠKO: 27. 6. (ob 21. uri) ameriški erotični film Pohotne začetnice. 30. 6. (ob 18. uri) ameriška komedija Grdi, pokvarjeni goljuf.
NOVO MESTO — DOM KULTURE: 27. (ob 10. uri) ter 29. in 30. 6. (ob 19. in 21. uri) ameriški akcijski film Napadalec. 27. in 28. (ob 19. in 21. uri) ameriška akcijska drama Lepi Johnny. 2. (ob 10. uri) ter 1. in 2. 7. (ob 19. in 21. uri) ameriški pustolovski akcijski film Miami Blues 3. (ob 19. in 21. uri) ter 4. 7. (ob 10. uri) ameriški risani film Davno pozabljena dežela. 4. 7. (ob 19. in 21. uri) ameriška melodrama Zelena karta.
SEVNICA: 28. in 30. 6. hongkonški karate film Bruce Lee — super zvezda.

MERCEDES 123-220 D, generalno obnovljen, prodam. 43-842. 4085
126 P, letnik 1985, registriran do novembra 1990, prodam. 28-262. 4086

Z 101 GTL 65, letnik 1985, 63000 km, prodam. Cena po dogovoru. Alojz Senica, Pod Cvingerjem 29, Dolenjske Toplice. 4090
JUGO 55, letnik 1988, in 126 PGL, letnik 1989, prodam. Glavan, Resa 32, Straža. 4091
FIAT 126 P, letnik 1988, ugodno prodam. (0608)70-435. 4092
GOLF JL, letnik 1980, registriran do 2/92, poceni prodam. (068)44-269. 4095
Z 750 LE, letnik 1982, registriran do 6/92, obnovljeno, prodam. Vinko Pirč, Dolenje Lakovnice 3, Novo mesto, 43-643. 4098

OPEL KADETT 1.6 D, letnik 1988, 25.000 km, prodam. Alojz Rajer, Rimska 32, Trebnje. 4099
GOLF JXD DIESEL, dobro ohranjen, prodam. Dol. Kamence 84, Novo mesto. 4104
ORANŽEN 126 P, 12/81, nove gume, registriran do 2/92, prodam za 1800 DEM. (0608)31-605. 4105
Z 750, letnik 1983, registrirano do maja 1992, prodam. (068)41-059. 4108
FORD SIERA 1.8 diesel, nov, 3 vrata, prodam. 26-371. 4110
GOLF, letnik 1979, prodam. 42-942. 4111
R 4, letnik 1988, prodam. 84-347. 4112
JUGO 45, letnik 1988, prodam. Jablan 23, Mirna Peč. 4113
BMW 316, letnik 1986, prodam. (0608)32-673. 4114
JUGO 55 AX, letnik 1987, ugodno prodam. 21-549. 4117
ŠKODA 120 L, letnik 1978, prodam. Anton Gošek, Rožno 26, Brestanica. 4118
Z 101 SKALA 55, letnik 1987, ugodno prodam. Marjan Fink, Roška c. 22, Dolenjske Toplice. 4120
R 5 CAMPUS, kovinsko zelene barve, star 18 mesecev, 12000 km, prodam. (068)28-776, popoldne. 4121

RENAULT TRAFIC, letnik 1987, prodam. V račun vzamem tudi osebno vozilo. (068)85-131. 4124
126 P, letnik 1982, prodam. 41-135. 4125
126 P, letnik 1984, prodam. 49-176. 4126
OPEL KADETT KARAVAN, starejši letnik, prodam. 81-556. 4135
ZASTAVO 101, 4/86, karambolirano, in ami 8, letnik 1967, neregistriran, vozen, prodam. Marko Matkovič, Nad mlini 25, Novo mesto. 4136
LADO RIVO 1300, letnik 1989, prodam. Vene, Žvabovo 3, Šentjernej. 4137
JUGO 55, letnik 3/89, prodam. 44-350. 4138
JUGO 45 KORAL, letnik 1989, prodam. 85-045. 4139
ZASTAVO 128, letnik 1989, prodam. 42-768. 4140
RENAULT 9, letnik 88/89, lepo ohranjen, prodam za 16000 DEM. (0608)69-533. 4141
GOLF JGL, letnik 1982, prodam. 76-554, 76-352. 4142
OPEL KADETT, 1.6 diesel, letnik 1985, rdeč, tri vrata, prodam za 11900 DEM. (068)73-552. 4143
R 18, metalik, prodam. (0608)67-136. 4144
126 P, letnik 1983, registriran do decembra ugodno prodam. (068)76-140. 4145
KADETT 1.6 D, letnik 1988, za 19000 DEM, in toyoto Corono, karambolirano, za 900 DEM prodam. (068)20-387. 4146

R 4 GTL, prikolico Adria, barvni TV, 100 m2 ladijskega poda prodam. Jože Šteingel, Sadinja vas 16, Dvor. 4150
MERCEDES 220 D, letnik 1973, prodam. Anton Zorc, Zloganje 16, Skocjan. 4151
Z 126 PGL, letnik 1990/2, prodam. Informacije na (068)21-784. 4153
JUGO 45, letnik 1989, prodam. 65-736. 4154
CITROEN GS 1.3, letnik 1979, v odličnem stanju, prodam za 2950 DEM. (0608)77-462, po 16. uri. 4155
JUGO 55 KORAL, letnik 1990, zelo ugodno prodam. Alenka Slak, Šranga 18, Mirna Peč. 4156
LADO SAMARO, 3 vrata, letnik 1987, prevoženih 25000 km, prodam. Staniša, Jerebova 3, Novo mesto, 21-163, popoldne. 4157
R 4 GTL, letnik 1984, karambolirana zadnja stran, prodam za 2500 DEM. Jože Sašek, Gabrje 68, Brusnice, 26-729. 4158

LADO SAMARO 1300, 5 vrat, staro dve leti, ugodno prodam. (068)25-260, Rudi Skof, Slavka Gruma 23, Novo mesto. 4160
PEUGEOT 205 COLORLINE, nov, star 3 mesece, prodam ali zamenjam za cenejši avto. (0608)60-045, zvečer. 4161
FIAT 126 P, letnik 1988, registriran do 4/92, prodam. (068)21-950. 4164
JUGO 45, za 2000 DEM, tomos avtomatik za 500 DEM prodam. Oton Petrinčič, Gor. Prekopa 26, Kostanjevica na Krki. 4166
R 4 GTL, letnik 1989, prodam ali zamenjam za R 5 ali golfa z doplačilom. Primož Legan, Dvor 50, 87-383. 4171
R 4 TL, dobro ohranjen, 11/81, prodam. 21-826, interna 286. 4172

Z 750 — letnik 1984, dobro ohranjen, prodaja na licitaciji dne 1. 7. 1991 ob 9. uri SŠTŽU, Milke Šobar 30, Novo mesto, v šolskih delavnicah. Izključna cena je 24.000 din. Davek plača kupec.

OPEL KADETT 1.3 GLS, letnik november 1986, in kosilnico, staro tri leta, prodam. (0608)7-343. 4174
R MASTER, letnik 1982, kason 3,70 m, prodam ali zamenjam za cenejšo vozilo. (068)73-609. 4178
FIAT REGATO Sie, letnik 1987, in jugo Korat 55, letnik 1991, prodam. 21-450. 4179
R 4 GTL, letnik 1983, prodam. 27-905. 4181
OHRANJEN KOMBI Z 850, letnik 1983, ugodno prodam. 65-070. 4183
Z 101, letnik 1983, izredno ohranjeno, prodam. Zarko Povše, Smolenja vas 78, Novo mesto. (068)24-565. 4184
LADO SAMARO, staro dve leti, dobro ohranjeno, prodam. 48-428 ali 48-327. 4185

obvestila

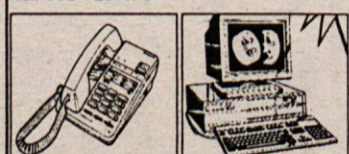
NESNICE, mlade jarkice pasme hisex, rjave, stare 3 in 4 mesece, prodajamo po zelo ugodni ceni. Naročila sprejema in daje vse informacije Gostilna Cetin, Jože Cetin, Mostec 46, Dobova, (0608)67-578. 3611

Obveščamo vse svoje stranke, da bo žrebanje napovedano za 29. 6. 1991, v soboto ob 11.00 v prostorih Studia D. Žrebanje bo potekalo v živo! Lepe nagrade. Vsekakor prisluhnite.

VAKO Servis, VAKO d.o.o. EXPORT — IMPORT
Anton Vrščaj
Kolodvorska 56, Črnomelj
Tel. 068/52-073, 52-555
Fax. 068/52-073

AVTOKLEPARSTVO
IN AVTOVELEKA
(068) 24-569
Vodopivec Igor
Smolenja vas 72
Novo mesto

BIRO 5 TRGOVINA
Vrhovčeva 9, Novo mesto,
tel.: 068 - 25 496

IZREDNA PONUDBA
TA TEDEN

TELEFONI
Panasonic in General Electric
- telefonske tajnice
- cordless telefoni
- telefaksi
- RAČUNALNIKI
in ostale računalniške potreščine

PRİČAKUJEMO VAS!

ALP SPORT

Planinci, taborniki, ribiči:
ALP SPORT javna skladišča
Novo mesto je pravi naslov za vaše zadeve!
tel.: 21-956 int. 27

OBVEŠČAM cenjene stranke, da bo delavnica za previjanje elektromotorjev na Drski zaprta zaradi letnega dopusta od 1. do 20. julija 1991. Se priporočam! Ivan Priselač, Drska 64, Novo mesto. 4168

TILIA

TEHNIČNA TRGOVINA
Bršljin 21, tel.: 27-197

AKCIJSKI POPUST
s tem oglasom
GORILCI z loputo 11.875,00
s popustom 5%
BPD 11.281,20
DALJINSKI
TELEFONI 4.784,60
s popustom 5% 4.545,40
CISTERNE 2000 L
BPD 5.985,80
ŠKROPILNICE 8.659,70
MOTORNE ŽAGE 9.998,60
KOSILNICE
NA LAKS 14.702,20
UGODNO
— mešalni ventili, radiatorji,
— peč
— tuš kadi, umivalniki, pipe
— kabli, jupol, beltop,
— samokolnice
Možnost montaže in brezplačnih prevozov!

GOPACK
PAKIRNI STROJI
TEL. 065 31 766

Prodaj lokal
na novi avtobusni postaji v Novem mestu
10% ceneje od prodajne cene.
Class, telefon (061) 223-231

POZOR!

Vabimo vse, ki bi radi dobro služili s prodajo na terenu. Peideset različnih artiklov. Možna redna zaposlitev. Tel. (068) 24-780 ali 24-781, dopoldan.

ZAHVALA

19. junija nas je v 64. letu nepričakovano zapustil naš dragi mož, oči, dedo, tast in svak

Ciril Seničar
z Malega Slatnika 6

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo sosedom s Trške gore, ki so mu prvi priskočili na pomoč, vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali cvetje in vence ter se v tako velikem številu poslovili od njega. Zahvaljujemo se delavcem avtoparka in skladišča Pionir, delavcem Marketinga in ampulnega oddelka Tovarne zdravil KRKA. Posebna zahvala GD Smolenja vas za organiziranje pogreba, pevcem za zapete žalostinke, govornikom za besede slovesa in g. župniku za lepo opravljen pogrebni obred. Vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali, še enkrat iskrena hvala.

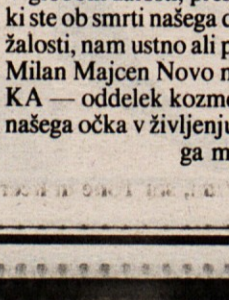
Žaljuči: žena Ivanka, sinova Marjan in Srečko z družinama, hčerka Zdenka z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ni bilo časa reči zbogom, smrt te vzela je prerano, tudi roke nisi nam podal, v srcih naših vedno boš ostal.

14. junija je v 66. letu starosti tiho in za vedno odšel od nas dragi očka, dedek, brat in stric

MATO PEKEZ
iz Novega mesta

V globoki žalosti, prežeti z neutulajljivo bolečino in grenkobo, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ob smrti našega draga očka sočustvovali z nami, nam pomagali v teh najtežjih trenutkih žalosti, nam ustno ali pisno izrekli sožalje in darovali cvetje. Posebno se zahvaljujemo Garniziji Milan Majcen Novo mesto, g. Nikoli Padevskemu za poslovitelne besede, Tovarni zdravil KRKA — oddelek kozmetika, DO Dolenjka in prodajalni Market Ravgovska. Hvala vsem, ki ste našega očka v življenju cenili in spoštovali ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovo mnogo preranega groba. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žaljuči: vsi, ki so te imeli radi

prodaj

OTROŠKO POSTELJICO in športni voziček prodam. 26-760. 4063

OSEM MESECEV BREJO TELCO, težko 500 kg, prodam. Mišjak, Borčevce, Novo mesto. 4064

PERZIJSKE MUCKE z rodovnikom (ZFDS — F.I.F.A.) prodamo. 52-248. 4067

PEČ za etažno centralno ogrevanje Emo—central, 12 KV, ugodno prodam. 22-208 ali 23-947. 4072

UGODNO PRODAJ travnik (40 arov), možnost razmere, in gozd (2 ha) v okolici Novega mesta. (068)21-309. 4074

KOŠNJO DETELJE in krmo na rasti prodam. Terezija Škofljanc, Brege 10, Leskovec pri Krškem. 4075

POD UGODNIMI POGOJI prodam dobro ohranjeno furnirano orehovo spalnico z jogijem, omaro za dnevno sobo, štedilnik kiperbuš, pralni in pomivalni stroj, plinski peč in še kaj za opremo vašega stanovanja. (068)28-374. 4084

NAHRBNTNO KOSILNICO Kawasaki prodam. (0608)34-765. 4087

1900 KOMADOV strešne opeke, grunitno sive, Strešnik, ugodno prodam po 12 din za komad. (0608)60-314. 4097

PRODAJ dve omari za dnevno sobo, tip Manta. Ena je še zapakirana. (068)20-395. 4100

TOMOS AVTOMATIK, malo rabljen, termoakumulacijsko peč, kuhinjski bojler (5 l) prodam. 45-371. 4109

NOV, še zapakiran Iskrin barvni TV sprejemnik 9060 prodam za 10.000 din. Omerzu, Šmarješke Toplice 126, 43-746. 4116

GARAŽO STREŠNIK zelo ugodno prodam. (061)772-540 ali konec tedna na (068)48-634. 4119

ZARADI SELITVE prodam kuhinjo, spalnico, hladilnik, štedilnik in dva 100 l soda. 73-459 ali 27-739. 4122

KRAVO, staro 7 let, prodam. Mrvar, Gotna vas 12, Novo mesto. 4123

PRODAJ traktor Štore 502, 15-150 km, rabljeno večjo salonitko, rabljeno zdrave letve in rabljen štedilnik (4 plin, 2 elektrika). Cveta Berlan, Cesta Brigad 38, Novo mesto. 25-126. 4169

DVE HRASTOVI KRILI VRAT in 30 m2 lamel parketa prodam. 27-586. 4170

DOMAČE PIŠČANCE, bele, težke od 2 do 2,5 kg, prodam. (068)42-575. 4175

ŽENSKO KOLO SENIOR in pony kolo prodam. (068)42-575. 4177

PRODAJ novo opeko Strešnik, sivo, 150 kom, rabljeno večjo salonitko, rabljeno zdrave letve in rabljen štedilnik (4 plin, 2 elektrika). Cveta Berlan, Cesta Brigad 38, Novo mesto. 25-126. 4169

DVE HRASTOVI KRILI VRAT in 30 m2 lamel parketa prodam. 27-586. 4170

DOMAČE PIŠČANCE, bele, težke od 2 do 2,5 kg, prodam. (068)42-575. 4175

ŽENSKO KOLO SENIOR in pony kolo prodam. (068)42-575. 4177

PRODAJ novo opeko Strešnik, sivo, 150 kom, rabljeno večjo salonitko, rabljeno zdrave letve in rabljen štedilnik (4 plin, 2 elektrika). Cveta Berlan, Cesta Brigad 38, Novo mesto. 25-126. 4169

DVE HRASTOVI KRILI VRAT in 30 m2 lamel parketa prodam. 27-586. 4170

DOMAČE PIŠČANCE, bele, težke od 2 do 2,5 kg, prodam. (068)42-575. 4175

ŽENSKO KOLO SENIOR in pony kolo prodam. (068)42-575. 4177

PRODAJ novo opeko Strešnik, sivo, 150 kom, rabljeno večjo salonitko, rabljeno zdrave letve in rabljen štedilnik (4 plin, 2 elektrika). Cveta Berlan, Cesta Brigad 38, Novo mesto. 25-126. 4169

DVE HRASTOVI KRILI VRAT in 30 m2 lamel parketa prodam. 27-586. 4170

DOMAČE PIŠČANCE, bele, težke od 2 do 2,5 kg, prodam. (068)42-575. 4175

ŽENSKO KOLO SENIOR in pony kolo prodam. (068)42-575. 4177

PRODAJ novo opeko Strešnik, sivo, 150 kom, rabljeno večjo salonitko, rabljeno zdrave letve in rabljen štedilnik (4 plin, 2 elektrika). Cveta Berlan, Cesta Brigad 38, Novo mesto. 25-126. 4169

DVE HRASTOVI KRILI VRAT in 30 m2 lamel parketa prodam. 27-586. 4170

DOMAČE PIŠČANCE, bele, težke od 2 do 2,5 kg, prodam. (068)42-575. 4175

ŽENSKO KOLO SENIOR in pony kolo prodam. (068)42-575. 4177

PRODAJ novo opeko Strešnik, sivo, 150 kom, rabljeno večjo salonitko, rabljeno zdrave letve in rabljen štedilnik (4 plin, 2 elektrika). Cveta Berlan, Cesta Brigad 38, Novo mesto. 25-126. 4169

DVE HRASTOVI KRILI VRAT in 30 m2 lamel parketa prodam. 27-586. 4170

DOMAČE PIŠČANCE, bele, težke od 2 do 2,5 kg, prodam. (068)42-575. 4175

ŽENSKO KOLO SENIOR in pony kolo prodam. (068)42-575. 4177

PRODAJ novo opeko Strešnik, sivo, 150 kom, rabljeno večjo salonitko, rabljeno zdrave letve in rabljen štedilnik (4 plin, 2 elektrika). Cveta Berlan, Cesta Brigad 38, Novo mesto. 25-126. 4169

DVE HRASTOVI KRILI VRAT in 30 m2 lamel parketa prodam. 27-586. 4170

DOMAČE PIŠČANCE, bele, težke od 2 do 2,5 kg, prodam. (068)42-575. 4175

ŽENSKO KOLO SENIOR in pony kolo prodam. (068)42-575. 4177

JADRALNO DESKO, jadro 6,3 m², 6m2, 5,4 m2, lok in jambor, prodam. ☎ (0608)70-230. 4180
LADIJSKI STROP poceni prodam. ☎ 21-835, 27-905. 4182

razno

LOKAL za trgovino ali kaj podobnega, nanovo zgrajen, oddam v najem. ☎ 50-101. 4058

POSLOVNI PROSTOR v Novem mestu, Trebnjem, Mirni in Mokronogu, v centru ali v bližini šole, vzamem v najem. Možnost honorarne zaposlitve. Informacije na ☎ (061)804-158, vsak dan od 18. do 20. ure. 4059

DVA APARTMAJA (70 m²), opremljena, lahko za 4 osebe, v Poreču, oddam od 1. julija do 1. oktobra 1991. Cena 15 DEM po ležišču. Cenjene ponudbe sprejemamo na ☎ (0531)34-212, od 10. do 21. ure. 4065

DVOSOBNO STANOVANJE, s teraso, za počitnice, na otoku Mljetu oddam. Možnost kuhanja in uporaba čolna. Lahko pa se abonirate v domači restavraciji. Informacije od 19. do 22. ure na ☎ (050)745-019. 4066

TURISTIČNE SOBE IN APARTMAJE visoke kategorije v Makarski oddajamo. Cena ugodna. ☎ (058)620-002 ali ☎ (058)620-081. 4107

V VARSTVO vzamem otroke. ☎ 24-320. 4173

službo dobi

PRODAJA zanimivega artikla (tekstil). Če želite honorarno zaposlitev, pokličite na ☎ (0608)75-663. 3689

POTNIKOM ZA DOSTAVO in prodajo blaga na terenu nudimo tudi redno zaposlitev. Mirkovič, Gozdna pot 10, Leskovec pri Krškem. 4101

NATAKARJA ali natakario v bifeju takoj zaposlim. ☎ 49-475, zvečer. 4149

HMEZAD CELEIA išče honorarnega ambulantnega prodajalca z osebnim avtomobilom, z izpostavo v Novem mestu. Informacije dobite na ☎ (063)27-611. 4148

IŠČEMO potnike za prodajo tekstila na terenu. Lasten prevoz, dober zaslužek. ☎ 23-640. 4152

EKSKLUZIVNO zastopniško delo za vodje skupin in agente zastopnike nudimo za že vpeljene skupine. Zaslužki minimalno 25.000 din, uspeh zagaraniran. ☎ (061)371-534. 4176

službo išče

ŠIVILJA z overlokom sprejme delo na domu. Šifra: »DOLENJSKA«. 4134

stanovanja

PAR BREZ OTROK najame sobo ali garsonjero. Možno predplačilo. ☎ 47-592. 4089

SAMSKI MOŠKI nujno išče stanovanje v Novem mestu. ☎ 21-201, Alenka. 4103

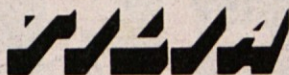
TRISOBNO STANOVANJE v Novem mestu kupim. ☎ (068)22-329. 4115

DVOSOBNO STANOVANJE v Novem mestu prodam. ☎ (068)23-022. 4165

ženitne ponudbe

DOLENJSKA DEKLETA so najboljše dekleta, pravijo fantje in jih vabijo v AFRODITO, ženitveno posredovalnico v Kranju, od 8. do 14. ure, v četrtek in petek pa od 14. do 19. ure, ☎ (064)324-258, da se spoznajo. 4062

UPOKOJENKA išče upokojenca, da pride k njej na dom, starega od 63 let dalje, za skupno življenje. Naslov v oglasnem oddelku. 4149

zavarovalnica tilia d.d.
novo mesto

Prejšnji teden smo prvič objavili razpis nagradne akcije, v kateri ZAVAROVALNICA TILIA iz Novega mesta, Cesta herojev 1, s svojimi predstavništvi v Metliki, Črnomlju, Kočevju in Trebnjem ter z zavarovalnimi agencijami v Ribnici, Grosupljem in Krškem nagradjuje naročnike Dolenjskega lista. In tako bo tudi naprej.

Srečnej, ki ga bomo izžrebali vsak torek v našem uredništvu, bo dobil nagrado Zavarovalnice TILIA, in sicer premoženjsko zavarovanje v višini 2.500 dinarjev. Če bo premoženje izžrebanca že zavarovano, bo lahko nagrado podaril prijatelju ali sorodniku, važno je le, da bo tudi on naročnik Dolenjskega lista.

Ta torek je imel največ sreče pri žrebanju Vinko Lukšič iz Vavte vasi 71, pošta Straža, naročnik od leta 1974, ki naj se čimprej zgleda na predstavništvo Zavarovalnice TILIA, Cesta herojev 1, Novo mesto.

tovarna zdravil, p.o.
Novo mesto

Komisija za cenitev in odprodajo

razpisuje
javno licitacijo
na kateri želi odprodati

rabljeno opremo zdravstva in gostinstva Zdravilišča Dolenjske Toplice.

Licitacija bo v torek, 2. julija, ob 14.30 v Zdravilišču Dolenjske Toplice.

ZAHVALA

Ob tragični izgubi ljubega moža in očija

FRANCA ŠPILEKA

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom, znancem, posebno pa družinam Avguštinčič, Cesar, Žitnik, Starc, Povhe, Strajnar in sodelavcem Uprave občine Trebnje, ki ste ga v tako polnem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu podarili številno cvetje in nam izrekli sožalje ter gospodu župniku za lepo opravljen obred. Posebna zahvala DO Petrolu za nesebično pomoč in izrečene poslovilne besede.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 34. letu nas je nenadoma zapustila naša draga in dobra žena, mamica, hčerka, sestra, teta, snaha, svakinja in nečakinja

BRANKA LENIČ

roj. Gramc
iz Leskovca pri Krškem

Iskreno se zahvaljujem vsem sorodnikom, znancem in prijateljem za izrečeno sožalje, sočustvovanje, poklonjeno cvetje, denarno pomoč in tako številno spremstvo na njeni zadnji poti. Posebna zahvala kolektivom VVE in OŠ Leskovec, Transport Krško, učencem ter razredničarki I.b.e. Srednje šole Krško ter I.a OŠ Leskovec. Zahvala velja tudi g. Žičkarju in pogrebnikom, g. župniku iz Cerkeļ ter pevcem za zapete žalostinke. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Kakor hitro spolzi solza mila,
tako hitro te je smrt od nas zvabila,
da ni bilo časa niti za slovo in zahvalo,
s katero bi se oddolžili
za tvojo skrb in dobroto.

Nepričakovano se je v 77. letu starosti iztekla življenjska pot našemu dragemu možu, očetu in dedku

ANTONU MUCU

borcu Cankarjeve in Tomšičeve brigade

iz Gor. Lokvice 5 b

Ob boleči izgubi se zahvaljujem vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, pokojniku darovali cvetje in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Iskrena zahvala sorodnikom, sosedom in znancem, KS Lokvica, ZB Lokvica, SDP Metlika, DU Metlika, DO IMV Suhor, Obrtni zadrugi Metlika, godbi na pihala, Zdravstvenemu domu Metlika, Splošni bolnišnici Novo mesto — pljučnemu oddelku za dolgoletno zdravljenje. Še posebej se zahvaljujem Gasilskemu društvu Lokvica za slovo od svojega ustanovnega člana in govornika za ganljive poslovilne besede.

Žalujoci: žena Vida, sin Tone in hčerka Majda z družinama

ZAHVALA

Spet trta bo rodila, prijatelj,
grozdje nam sladko,
ter z nami žalovala, ker tvoja roka
je negovala več ne bo.

V 67. letu nas je prežgodaj zapustil naš skrbni mož, oče, stari oče, brat in tast

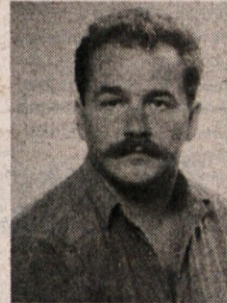
FRANC LOKAR

iz Gorenje vasi —
Bačja pri Mokronogu

Iskreno se zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in sosedom za nesebično pomoč, darovano cvetje in tolažilne besede v težkih trenutkih. Najlepše se zahvaljujem govornikom za poslovilne besede, pevcem, godbi na pihala in vsem, ki ste pokojnika v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Naj bom še dolgo bakla nema,
ki potnikom samotnim v noč goril
(F. Balantič)

Mnogo prežgodaj nas je v 37. letu starosti zapustil naš

ZDRAVKO KOVAČIČ

iz Matjega Dola pri Šentlovrencu

Vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih izkazali sočutje, pomoč in besede tolažbe, se iskreno zahvaljujem. Hvala zdravstvenemu osebju, ki se je borilo za njegovo življenje, vsem darovalcem cvetja in vam, ki ste se od njega poslavljali na domu. Hvala Trebanjskemu oktetu in cerkvenim pevcem, vsem lovcem, govornikom pri odprtem grobu in župniku za opravljen pogrebni obred.

Vsi, ki z veliko bolečino v srcu sprejemamo njegov odhod!

ZAHVALA

V 82. letu starosti je umrla draga mama, stara mama in teta

TEREZIJA GRUBAR

z Gor. Vrhpolja pri Šentjerneju

Iskreno se zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam ob težkih trenutkih stali ob strani, pokojnici darovali cvetje in jo spremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni zdravstvenemu osebju infektivnega oddelka novomeške bolnišnice in gospodu župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega očeta, moža, dedja, tasta, brata in strica

PAVLETA KMETIČA

iz Črnomlja

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem ter DO Petrolu in učiteljem OŠ Mirana Jarca, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, izrekli ustna ali pisna sožalja ter podarili cvetje. Hvala gospodu dr. Krešimiru Macanu, ki je skrbel za njegovo zdravstveno stanje. Posebna zahvala Obrtni zbornici Črnomelj za pomoč in organizacijo pogreba. Vsem, ki ste našega dragega očeta spremili na njegovi zadnji poti, še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

Ljubil si svoj dom,
travnike in polja
pa živino in gozdove,
ljubil vse ljudi si
in vedno izžareval
dobroto in veselje.

V 80. letu nas je 12. junija zapustil dragi mož, oče in stric

PETER NOVAK

s Kamnega Potoka 4

Vsem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, izrekli sožalje, podarili vence, pokojnega spremili na zadnji poti iz domače hiše žalosti na pokopališče v Trebnje, prirčna hvala. Zahvaljujem se dobrim sosedom, vaščanom, Rezki Majer za poslovilne besede, trebanjskemu cerkvenemu zboru in gospodu kaplanu za opravljen obred.

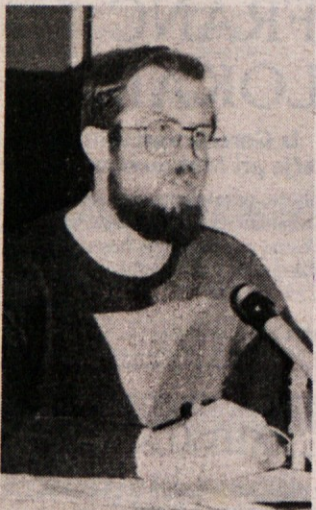
Žalujoci: sinova Peter in Jože z družinama

DAN GLASBE MINIL BREZ OBELEŽITVE

21. junij je že nekaj let razglašen kot mednarodni dan glasbe. Pobudo za to je dal že leta 1985 francoski minister Lang, in sicer v okviru Evropskega odbora za leto glasbe. Letos je minister Lang povabil tudi Jugoslavijo, da se pridruži praznovanju, ki že poteka v 65 državah. Kaže, da je to obvestilo prispelo v Slovenijo in tudi na Dolenjsko prepozno in niso 21. junija — vsaj kotlikor je znano kronistu Dolenjskega lista — nikjer na Dolenjskem obeležili kot mednarodni dan glasbe.

**Samostojna
SLOVENIJA 1991**

Lojze Peterle

Med dijaki, ki so novomeško gimnazijo obiskovali v letih 1963 do 1967 v paralelki b, je ves čas za očeta razreda veljal pokroviteljski Stane Granda. Njegovo nemirno in neugnano nasprotje je bil Boris Vovk. Med njima pa je bil ves čas Lojze Peterle, preudaren in miren fant, ki se je v šoli z vlakom vozil iz trebanjskega konca. Danes, skoraj do dneva natančno 24 let po maturi, je Stane Granda doktor zgodovinskih ved in upoštevane znanstvenik, Boris Vovk je plesni učitelj in organizator rekreacije, Lojze Peterle pa predsednik slovenske vlade.

Ne samo, da je Peterle prvi Dolenjec na tako visokem položaju, od včeraj je tudi prvi predsednik neodvisne in samostojne države Slovenije. Da smo Slovenci to dočakali, ima brez dvoma nemalo zaslug tudi Peterle. Nekateri ga zaradi tega kujejo v zvezde, drugi mu očitajo, da pelje Slovenijo v osamitev in pogubo. On pa se ne da zapeljati prvimi niti zmešti drugim. Fant, ki je vedno vedel, kaj hoče in je zastavljene cilje dosegel postopno, mirno, korektno, a odločno in neomajno, ga je opisala ena od njegovih gimnazijskih sošolk. Tudi nam, ki ga osebno le bežno poznamo, se po vsem, kar smo o njem slišali in prebrali, zdi, da se v teh letih od gimnazijskega vozača do predsednika slovenske vlade osebnostno v bistvu ni spremenil. Zorel da, nikakor pa ne spreobrnul.

Določena, marsikdaj dokaj jasna slika o človeku lahko zasije iz kakšnega prošla. Ko so še pred

volitvami v Novem mestu ustanovljali odbor Slovenskih krščanskih demokratov, je po svobodni katedri, ki se je je Peterle udeležil kot predsednik Slovenskih krščanskih demokratov, na sproščenem klepetu za gostilniško mizo pozdravil človeka, ki je bil prepričan, da je tega resnega moža takrat videl prvič v življenju. »Dolgo Vas že nisem videl, poznam pa Vas kot brata moje sošolke.« Na otvoritvi prenovljene knjižnice v novomeškem franciškanskem samostanu pa je v množici mimogrede po imenu in priimku poklical in pozdravil sedanjega fotoreporterja našega časopisa, svojega mladostnega vrstnika z učiteljskega. In vse to skoraj četrta stoletja po maturi, ko s krajem svojega šolanja in njegovimi ljudmi ni imel skoraj nobenih, kaj šele tesnih stikov. Očitno pa so pri njem ostale vezi in zvestoba.

Peterle je tudi kot politik znan po svoji umirjenosti in notranji trdnosti. »Ta mir je pri mojem delu temeljna kategorija. Če bi začel begati ali se izgubljati v podrobnostih, bi slabo končal,« je pred časom izjavil v pogovoru za naš časopis. »Bistveno je, da sem v tej funkciji integralen, da ohranjam moralno in osebnostno interiero. Tukaj je nekaj milosti, da ta mir pač imam. Ne da se ga pridobiti niti naročiti. Je v človeku ali pa ga ni. Moč pa mi daje tudi veliko pričakovanje ljudi.«

Na proslavo ob 245-letnici novomeške gimnazije je Peterle prišel tako rekoč naravnost z državniškega obiska v Rusiji in povedal je, da se je, zahvaljujoč dobremu profesorju ruščine v gimnaziji, s svojimi visokimi sogovorniki lahko pogovarjal v njihovem jeziku. Učil se je še nemško in ta jezik tudi tekoče govori. Zgodi pa se, da popravi uradnega prevajalca za angleščino. Je dober in navdušen pevec, ljubitelj in poznavalec dobrih vin, športni letalec, del dopusta rad preživi na kolesarjenju. Ta možak, ki velja za nepopustljivo delavnega, se je, prejo tako rekoč brez kakršnihkoli vladno oblastnih izkušenj, dejansko naučil »vladati« v tednu dni po prevzemu funkcije predsednika slovenske vlade.

Prihodni teden, 5. julija, bo Lojze Peterle star 43 let. Ta rojstni dan bo še praznoval v neodvisni in samostojni Sloveniji. Vse najboljše in na zdravje! Sloveniji in Peterletu.

A. BARTELJ

V soboto osamosvojitve kresne dežele

15. dolenjska kresna noč na mokronoškem gradu

MOKRONOG — Tukajšnje turistično društvo naznanja, da se bo začela v soboto, 29. junija, ob 20. uri dogajati na mokronoškem gradu že 15. dolenjska kresna noč. Zgodilo se bo vse tisto, kar se sicer lahko zgodi samo v kresni noči, in to ob kresu. Neverjetno ni nemogoče bo postalo verjetno in mogoče, še več, uresničilo se bo. To bodo najprepričljiveje pokazali mojstri magije Vlado Mikek — Wladimir, Jani Jošovec in Franc Zupan. Kaj vse bodo pričarali, začarali in odčarali, bo komentiral Ivo Pavšič — Ičko. Ne ve se, ali so ti magi kaj prispevali k osamosvojitvi Slovenije, so pa gotovo vsaj nekaj k osamosvojitvi kresne dežele, ki bo postala neodvisna in suverena Kresna država prav to noč. Nemalo zaslug za to ima mokro-

noški bajeslovni Kresniček. Na mokronoškem gradu ga sicer ne bo moč videti, ker je neviden, bo pa v njegovi vlogi nastopil Slavko Podboj in skupaj z junaki Modre kronike predstavil osamosvajanje kresne dežele. Vrhunec bo seveda svečana zapisa vseh kresovalcev Kresni državi, v kateri se bosta poslej cedila samo med in mleko. Ob tem bo seveda veliko ranjanje kresovalcev. Folklorna skupina Kres iz Novega mesta bo prikazala, kakšne so bile šege in navade pred poroko in na sami očetni gostiji v vaseh pod Gorjanci. Plese okoli kresa bodo prikazali slovenski baletni solisti pod vodstvom Janeza Mejača. Rdečo nit prireditve, ki bo obsegala povabilo na kresovanje, kres, metanje venčkov na streho in obhod kresnic, bo spleta Pika Fugina. Bo tudi ognjemet. Za kulinarčne dobrote in pijače bo skrbela gostilna Žlajpah, za zabavo, pa ansambel Oliver Twist s pevko Simonco Weiss.

I. Z.

ROCK V PODHOSTI

POHOSTA PRI DOLENJSKIH TOPLICAH — V tem kraju bo v soboto, 29. junija, rock koncert za razširitev slinosti Radia Student. Nastopili bodo Frakcija Fm, Free 48, No Escape, Gad'n' bend, Geza Farkash, K2 in Mama Do lores. Vabljeni!

Koze presenetile tudi ministra

Na 6. medrepubliški razstavi in sejmu koz v Sevnici 152 živali — Minister dr. Jože Osterc pohvalil prizadevanja organizatorjev — Ocenjevanje izdelkov

SEVNICA — Minister za kmetijstvo dr. Jože Osterc je bil med sobotnim obiskom tridnevne 6. medrepubliške razstave in sejma koz v Sevnici prijetno presenečen, ko se je prepiral, da je sevnška prireditelj slovenske podružnice za kozjerejo, ki deluje pod okriljem zveze društev gojiteljev pasemskih malih živali, v resnici jugoslovanskega pomena.

Od preteklega petka do nedelje je 50 kozjerejev iz Slovenije, Hrvaške in Srbije razstavljalo 152 živali. Strokovni selekcijski odbor jih je razvrstil v 6 razredov, od kozličev, živali do 6 mesecev starosti, ki jih niso ocenjevali, temveč so jim samo svetovali, posebno pri bodočih plemenjakih, pa do kozlov, starih nad 6 let in koz od 7. laktacije dalje. V srnastem tipu je že drugo leto zapored postala prvakinja jugoslavije koza Meri Anice Zupančič z Lukovca pri Boštanjju, v samskem tipu pa je prvak YU kozel Trifuna Nastasića iz Sombora. Pokale so podelili tudi prvacom Slovenije in Sevnice.

Letos so posebno pozornost posvetili mlečni kontroli. Koza Bela rejca Oskarja Časa iz Velenja je že tretjič zapored rekorderka v mlečnosti in se je tako prehodni pokal Zelene doline, mekarne iz Arje vasi, za stalno preselil v Velenje. Beli so namolžli ob štirih molzah 9,75 l mleka (povprečno 4,86 l dneвно), kar pa je manj, kot bi lahko, če bi bil Čas bolj pazil na kozliča, ki se je splazil do vime rekorderke Bele. Jože

Gjurekovič iz Dolnje Prekoje je bil s svojo kozo za namolženih 9,47 l mleka drugi, Ludvik Smrekar iz Krčevine pri Ptujju (7,69 l) pa tretji.

Komisija pod vodstvom dr. Nikole Taboršaka iz Zagreba je pri ocenjevanju mlečnih izdelkov v ekstra razred

REKORDERKA — Predstavnica Zelene doline inž. Milan Mirnik izroča Oskarju Času pokal za rekorderko mlečnosti Belo v trajno last. (Foto: P. P.)

uvrstila 4 izdelke, in sicer kozji skutni namaz Albine Dobrin iz Kopra (18,9 E), albuminsko ovčjo skuto (18,6 E) in

• Sekretar republiškega sekretariata za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dr. Jože Osterc, ki je bil ob Združeni zvezi Slovenije pokrovitelj 6. razstave koz v Sevnici, je brž izračunal, da tako izjemne mlečnosti, kot jo ima časova koza Bela, ki da letno okrog 1500 l mleka, nima dosti krav, upoštevaje seveda, da je krava približno desetkrat težja, to je okrog 700 kg.

ovčji tolminski sir (18,1 E) Rafka Novaka z Vrnskega ter pastirizirano kozje mleko (18,2 E) Zelene doline. P. PERC

SODIŠČE O PADCU V GLOBINO

KOČEVJE, LJUBLJANA — Poročali smo, da je 11. aprila padel iz šestega nadstropja v stolpnici na Kidričevi 4 v Kočevju 51-letni Dominik Rugelj in obležal mrtev. Odgovornost za njegovo smrt očita obtožnica 51-letnemu Francu Majcnu iz te stolpnice. Oba naj bi bila pred dogodkom precej popila in se sprla, nato pa naj bi bil med prerivanjem na stopnišču Rugelj omahnil preko ograje v globino. Sojenje poteka v Ljubljani. Zda je prekinjeno do 3. julija, ker bodo zaslišali še sodnomoedicinskega izvedenca.

PRODAJNA RAZSTAVA V ŽUPANČIČEVEM HRAMU

DRAGATUŠ — Rajko Štefanič, lastnik Župančičevega hrama v Dragatušu, se je odločil, da bo prenovljene prostore gostilne namenil tudi za kulturno dejavnost. V njih naj bi občasno razstavljali likovni umetniki, prvi med njimi pa je akademski slikar Dirk Heij. Nizozemec, ki že nekaj let živi v Dragatušu. Njegova likovna dela, ki jih bo moč tudi kupiti, bodo v Župančičevem hramu na ogled od 26. junija do 10. julija.

TEČAJ IKEBANE NA OTOČU

OTOČEC — Za ikebano je vedno veliko zanimanja, zato so se na Otočcu odločili, da pred poletjem ponovno organizirajo tečaj, in sicer: začetni tečaj (trajal bo dva dni) — pričetek 27. junija ob 16.30 in nadaljevalni tečaj — pričetek 28. junija ob 18.00. Tečaj bo v hotelu Garni na Otočcu, vodila pa ga bo kot vedno Beba Murn. Prijave sprejemajo na tel. št. 21-830 (Lili Šeruga)

Halo, tukaj je bralec »Dolenjca«!

Telefon zvonil poldrugo uro — Od komunalnih problemov, cest, plač do izginulih kokoši — Ena gospa je povabljena na botrijo — Kaj je s sredstvi zoper voluharja

Dežurni telefon prejšnji četrtek zvečer res ni imel trenutka počitka. Se potem, ko je čas, uradno določen za klice, že zdavnaj minil, so se oglašali tisti bralci, ki prej niso prišli na vrsto za klic. Bili so tudi taki, ki bi radi oddali male oglase. Tem še enkrat ponavljamo pravo številko za to: 24-006, in sicer v uradnih urah. Dežurni novinar jih res ne more sprejemati.

V imenu skupine zaposlenih iz Dolenjske delikatese na Glavnem trgu je n. m. mreč klicala neka gospa v zvezi z »eno gospo« Dolenjskega lista in vprašala, če ji je zmanjkalo novih idej, da pogreva več kot leto stare stvari. Sprašujejo tudi, ali bi »ena gospa« hotela biti botrica novemu imenu »Pri podgani«, ki ga je izumila. »Eni gospe« smo vabilo posredovali.

Bralka J. K. iz Novega mesta je vznemirjena, saj je ravnokar dobila račun za komunalne storitve, ki znaša kar

1.200 din, to je precej več kot običajno. Tudi sosedje so dobili visoke račune. Sprašuje, če ima to kaj zveze z visokimi plačili v Komunali, o katerih se slišja okoli. Meni tudi, da ni prav, da morajo potrošniki sami z visokimi cenami graditi komunalno infrastrukturo.

Za kratek komentar smo poklicali direktorja Komunale Adolfa Zupana. Glede višine računa je omenil možnost, da je vanj vključen tudi poračun za nazaj, kar naj poskusi ugotoviti bralka sama, sicer pa so pri Komunali pripravljeni vedno za vsak račun preveriti pravilnost in ga tudi strankam razložiti. Glede plač komunalcev pa pravi, naj bi bile po republiških normativih zaradi specifičnosti dela 20 odstotkov nad povprečjem za gospodarstvo, česar pa že dolgo ne dosega in so trenutno celo za 10 odst. pod tem povprečjem, torej prejemajo 30 odst. manj, kot bi jim pripadalo. Poprečna plača v novomeški Komunali je približno 7 tisoč dinarjev. Cene se po njegovih trditvah torej niso povišale na račun plač, pač pa na račun nujnih dodatnih programov.

Bralec iz Podturna pri Dolenjskih Toplicah nam je nasul kar več problemov iz svojega konca. Ker tukaj ni prostora zanje, jih boste našli v posebni rubriki »Drobne iz Podturna«.

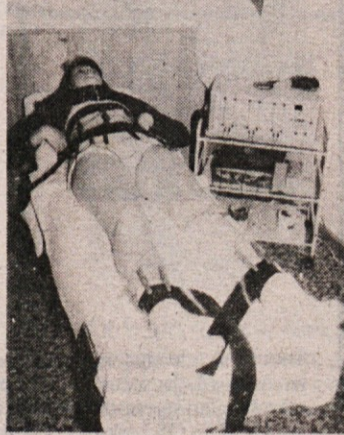
Lojze Šinkovec iz Krškega pravi, da sredstvo proti voluharjem, ki ga izdeluje privatnik v Beli krajini — smo o tem pisali tudi v našem časopisu — ne pomaga. V zemljo je zakopal precej več kapsul, kot piše v navodilu, voluharji pa še bolj veselo rijejo po parceli in delajo škodo naprej. Poklicali smo Anico Jurman iz Gradca, ki omenjeno sredstvo prodaja, in ta je zagotovila, da je bila ta reklamacija prva, ljudje pa da so sicer s sredstvom zadovoljni.

Bralka, ki je klicala zaradi regresov in plač v Varnosti, pa si iz bojznosti za delovno mesto ni upal povedati imena, opozarjamo, da bo odgovor našel v posebnem članku v tej številki.

Dva žulja si je po telefonu olajšal tudi bralec iz Gradca. Menil je, naj bi bili uradniki v občinskih uradih navzoči vsaj tiste ure in dneve, ki so na vratih uradov jasno označeni kot ure za stranke. Ker ni tako, imajo mnogi pota zastoj in trošijo dragocen čas. Kot konkreten primer je izmed mnogih navedel inšpekcijske službe v Črnomlju. Hkrati se pritožuje, da na avtobusnih postajah, tudi tistih v turističnih krajih, ni avtobusnih vozniš redov.

Brlec V. R. iz Ornuške vasi se pritožuje, da je za vse, kar izgine ali se zgodi v vasi, kriv on. Tako tudi za kokoši, ki so izginile Mariji Kocjan, o čemer smo pisali v zadnji številki Dolenjskega lista. Miličnik se je oglašil pri njem in ga zaslislal. Ker ni prvič, da je bil osumljen za zavede, s katerimi ni imel ničesar opraviti, predlaga, naj policija stvar razreši, najde pravega krivca, njega pa opere krivde.

T. J.

SALON ZA ZDRAVJE IN LEPOTO — Na Hribu pri Fari v kočevski občini je začel delati Salon za zdravje in lepoto, zasebno podjetje dr. Stanka Nikoliča, ki opravlja vrsto uslug od preventivnega pregleda in posvetovanja pa do akupunkture in raznih načinov hujšanja. Cene uslug so različne in znašajo od 50 do 500 din. Na fotografiji je aparat Cosmomed 4, s katerim opravljajo v salonu posege v zvezi z hujšanjem, odpravo celulitisa, krepitevijo mišic, odpravo bolečin itd. (Foto: Primc)

kozerija

ELEKTRIKARJI PA SO GOSPODJE

— Ate, mama pravi, da je elektrika zelo draga.
— Res je.
— Kajne, ate, elektriki pa dražijo elektriko, kadar se jim zljubi?
— Ne vem, če je ravno tako, ampak velikokrat jo res podražijo.
— Baje imajo strici in tete pri elektrogospodarstvu zelo visoke plače.
— Morda. Še nikogar, ki ima karkoli opraviti z elektriko, nisem videl beračiti.
— Ate, stric, ki hodi gledat naš

števce, je zmeraj pijan. Soseba Bara pravi, da ima denarja kot pečka.
— Soseba Bara naj raje pogleda sebe in naj že enkrat neha kaditi.
— Ja.
— Pa so te vprašali, če boš to plačeval.
— Duhovit postajaš.
— Pa še ekološki davek nam zaračunajo, kajne?
— Tudi.
— Kaj pa bi se zgodilo, če do petnajstega ne bi plačali električnega toka?
— Dobili bi opomin.

— Opomin?
— Ja, opomin.
— Pa?
— Potem bi prišli ljudje iz elektrogospodarstva in bi nam odklopili električni tok.
— In bi bili v temi?
— Ja, ostali bi brez elektrike.
— Saj smo tudi zadnjič, ate!
— Zadnjič je bilo nekaj drugega.
— Ne razumem te.
— Zadnjič smo ostali brez elektrike zaradi preobremenitve.
— Baje je nastala velika gospo-

darska škoda.
— Zaradi tega boš lahko mirno spal.
— In kdo bo odgovarjal za to, ate?
— Nihče.
— Kako nihče? Škoda bi morali plačati strici elektriki.
— Pa je ne bodo.
— Zakaj ne?
— Veš, Mali, strici elektriki so bili gospodje že v časih, ko so bili drugi še tovariši.

TONI GAŠPERIČ

Halo, tukaj je bralec Dolenjski list!

Novinarji Dolenjskega lista si želimo v bodoče več sodelovanja z bralci. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žuli, če bi radi kaj spremenili, morda koga pohvalili, ali pa opozorili na zanimiv dogodek iz domačih krajev. Prislunili vam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet, poiskali odgovor na vaše vprašanje ali kaj podobnega. Pokličite nas lahko vsak četrtek zvečer, med 20. in 21. uro na telefon (068) 23-606. Eden od dežurnih novinarjev vam bo rad prislunil.

Studio D
DESET NAJBOLJŠIH

Lestvica narodnozabavne glasbe
Studia D in Dolenjskega lista

Žreb je za sodelovanje pri oblikovanju lestvice Studia D in Dolenjskega lista dodelil nagrado ANDREJU ULAGI iz Kamnika pod Krimom. Nagradjencu čestitamo!

Lestvica je ta teden takšna:

- (1) Venček narodnih — TONČEK PLUT
- (2) Sramežljivi zapeljivec — VESNA
- (3) Kaj je sreča — MARELA
- (4) Šinoci — ANS. I. PUGLJA
- (5) Šopek cvetja — ANS. S. PLUTA
- (6) Lepa so jutra — ANS. T. VERDERBERJA
- (7) Pod gorjanci pa nismo pijanci — FIS
- (8) Očet — ANS. J. ŠUMAHA
- (9) Veseli muzikantje — ANS. B. RAZPOTNIKA
- (10) Na pomoč — ANS. HENČEK

Predlog za prihodnji teden: Za mam'co mojo — ANS. M. KLINC.

Glasujem za:

Moj naslov:

Kupone pošljite na naslov: Studio D, p.p. 103, 68000 Novo mesto